

OULU
BYSTRÖMIN TALO
1/8/32

Viemärikaivauksen arkeologinen valvonta
31.7.–30.8.2006 ja 15.–29.9.2006

MUSEOVIRASTO

RAKENNUSHISTORIAN OSASTO

Titta Kallio

2007

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Tutkimuskohde	Oulu, Byströmin talo
Kaupunki	Oulu, 1. kaupunginosa, kortteli 8, tontti 32
Tutkimuksen laatu	Viemärikaivauksen arkeologinen valvonta
Kohteen ajoitus	1600- ja 1800-luvut
Peruskarttalehti	2444 09 OULU
Koordinaatit	x = 7213 96, y = 3428 02, z = 4–4,5 m mpy
Maanomistaja	Oulun kaupunki
Tutkimuslaitos	Museovirasto, rakennushistorian osasto
Kaivauksenjohtaja	FM Titta Kallio
Kenttätyöaika	31.7.–30.8.2006 ja 15.9.–29.9.2006, yht. 4 työviikkoa
Tutkitun alueen laajuus	noin 200 m ²
Tutkimusten kustantaja	Oulun kaupunki, noin 19 200 euroa
Löydöt	KM 2006058:1–140, diar. 18.8.2006
Diat	125655:1–198
Digikuvat	BYTA-06_1–227
Aikaisemmat tutkimukset	<p>Kallio Titta 2005. Oulu, Byströmin talo 1/8/32. Kaupunkiarkeologinen kaivaus. Kaivausraportti 2005. MV/RHO.</p> <p>Oulun kaupunki, Tilapalvelut, 2005. Oulun kaupunki, Byströmin rakennusten saneeraukseen liittyvä pohjatutkimus. Geobotnia oy.</p> <p>Zetterberg Pentti 2004. Oulun Byströmin talon kaupunkiarkeologisten kaivausten puulöydön iänmääritys, dendrokronologinen ajoitus FIO3501. Dendrokronologian laboratorio, ajoitusseleste 249:1–5.</p> <p>Lempiäinen Terttu 2004. Oulu, Byströmin talo. Makrofossiilitutkimus. Tutkimusraportti. Biodiversiteetti- ja ympäristötutkimusosasto, Turun yliopisto.</p>

Kallio Titta 2004. Oulu, Byströmin talo 1/8/32. Kaupunkiarkeologinen koekaivaus. Kaivausraportti 2004. MV/RHO.

Ikonen Tiia & Mökkönen Teemu 2002. Oulu–Uleåborg. Kaupunkiarkeologinen inventointi 2002. MV/RHO.

Sarkkinen Mika 1998. Byströmin eli Napin talon, Hallituskatu 5, tarkastusraportti 1999. Pohjois-Pohjanmaan museo.

Aikaisemmat löydöt

PPM EH 12314:1–4, KM 2004065:1–92,

KM 2005052:1–82

Kirjallisuusviitteet

Halila Aimo 1953. Oulun kaupungin historia I, 1610–1721. Oulun kaupunki.

Hautala Kustaa 1975. Oulun kaupungin historia III, 1809–1856. Oulun kaupunki.

Ikonen Tiia & Mökkönen Teemu 2002. *Oulu–Uleåborg. Kaupunkiarkeologinen inventointi.* MV/RHO.

Jokelainen Kati & Palviainen Saila 2004. *Byströmin talo -rakennushistoriaselvitys.* Oulun kaupunki Tilapalvelut.

Kallio Titta 2005. 1600-luvun savutupa. Rakennusjäännöksiä Byströmin talon sisäpihalta. *Historiaa kaupungin alla. Kaupunkiarkeologisia tutkimuksia Oulussa.* Toim. Titta Kallio & Sanna Lipponen. Pohjois-Pohjanmaan museon julkaisuja 16. Oulu.

Lorenz Karin 1997. *Koketta kaffekoppar. Den svenska kaffekoppens historia.* Jyväskylä.

Niskala Kaarina 2002. *Oulun graadi.* 350 vuotta asemakaavoitusta. Oulu.

Näsänen Maija-Liisa 1998. *Owla-Oula-Oulu.* Kaupungin perustamisesta maailmansotiin. Oulu.

Oswald Adrian, Hildyard R. J. C. & Hughes R. G. 1982. *English Brown Stoneware 1670–1900.* London.

Oulun kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1986. Oulun kaupunki.

Pihlman Aki 1989. Liitupiiput. *Turun Mätäjärvi.* Turun Maakuntamuseo. Raportteja 10. Toim. Kostet Juhani ja Pihlman Aki. S. 143–149.

Puputti Anna-Kaisa 2005. Eläinluututkimuksia 1600-luvun Oulusta. *Historiaa kaupungin alla. Kaupunkiarkeologisia tutkimuksia Oulussa.* Toim. Titta Kallio & Sanna Lipponen. Pohjois-Pohjanmaan museon julkaisuja 16. Oulu.

Satokangas Reija 1987. Oulu ja meri (1721–1809). Kirjassa *Valkean kaupungin vaiheet. Oulun historiaa*. Toim. Kyösti Julku. Jyväskylä.

Snellmann Johannes 1737. *De Urbe Uloa. Oulun kaupungista*. Scripta historica 28. Oulu-seura, Oulun kaupunki, Oulun historiaseura. Jyväskylä 2000.

Tingström Bertel 1963. *Svensk numismatisk uppslagsbok. Mynt i ord och bild 1521–1962*. Uppsala.

Vahtola Jouko 1987. Oulun historia kaupungin perustamisesta isoonvihaan. Kirjassa *Valkean kaupungin vaiheet. Oulun historiaa*. Toim. Kyösti Julku. Jyväskylä.

Vahtola Jouko 2005. Oulujokisuun keskusasema ennen kaupungin perustamista. Kirjassa *Oulun vuosisadat 1605–2005*. Toim. Reija Satokangas. Oulu.

Virkkunen A.H. 1953. *Oulun kaupungin historia I*. Kaupungin alkujoilta isonvihan loppuun. 2. painos. Oulu.

Muut lähteet

Heikkilä Hilikka 2007. *Säkäkorkeuksien ja sukupuolen määrittämistä 1600–1800-luvun lampaan kämmenluiden perusteella*. Proseminaaritutkielma, Taideaineiden ja antropologian laitos, Oulun yliopisto.

http://www.thepotteries.org/types/davenport_ware.htm

Pasi Kovalaisen arkisto

Kansallisarkisto, vakuutusyhtiö Tarmon arkisto

Krankan talon palovakuutus nro 583

palovakuutus nro 11164

Mareliuksen talon palovakuutus nro 1796

palovakuutus nro 9447

Kaivauskertomuksen sivumäärä 75+liitteet

Liitteet

1 Kuvaluettelot

Diakuvaluettelo

Digikuvaluettelo

2 Löytöluettelo

3 Luuluettelo

4 Karttaluettelo ja kartat

Kaivausalueen yleiskartat 1A–1G

Tasokartat/profiilikartat 2–22

Oulun kaupungin vanhat kartat 23–26

5 Rakenne- ja yksikköluettelo

6 Kaivettujen putkilinjojen ja kaivausalueiden matriisit

7 Listaus valvonnassa otetuista dendrokronologisista ja makrofossiilinäytteistä

8 Rakenteiden etäisyydet kiintopisteinä käytettyihin rakennuksiin

9 Raportti makrofossiilianalyysistä

10 Raportti dendrokronologisista iänmäärittystutkimuksista

Alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka

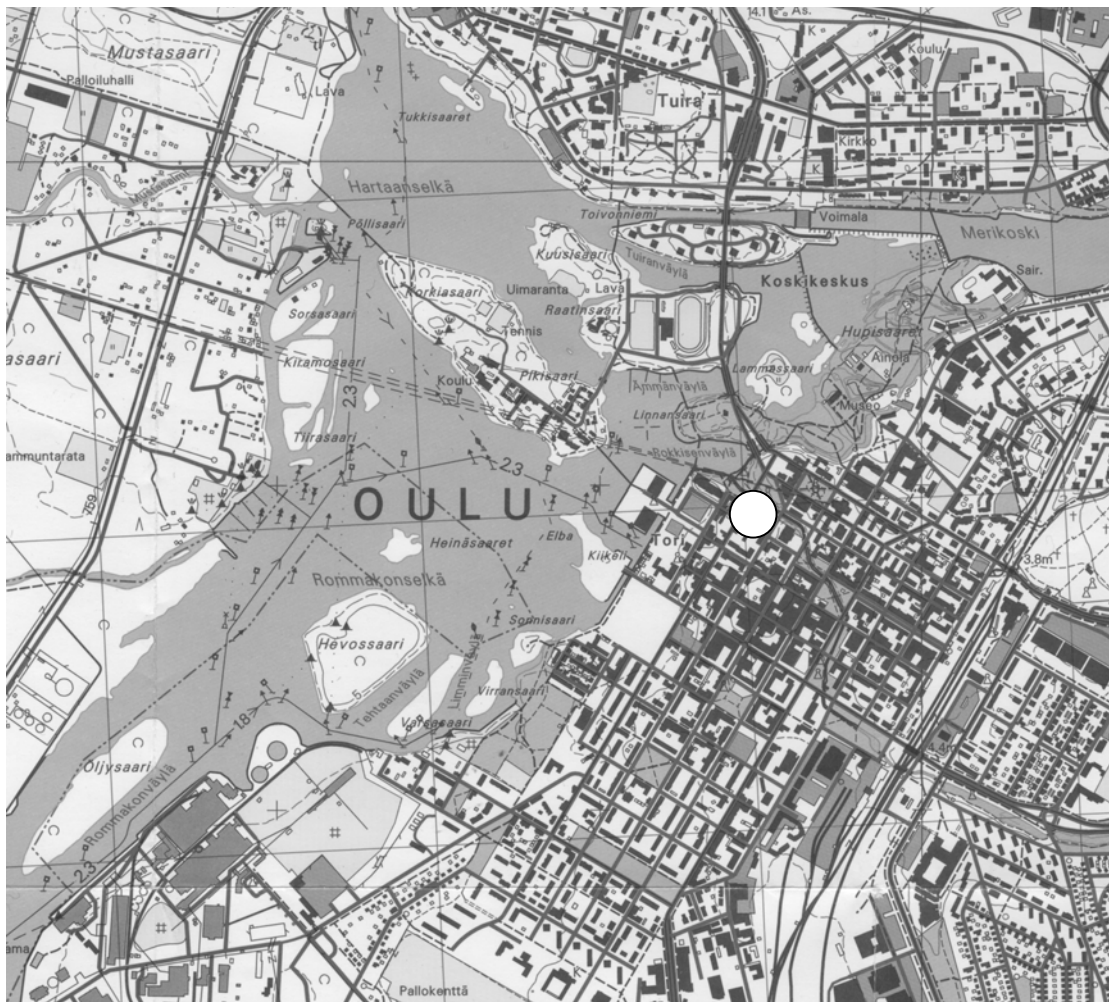
Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto, Helsinki

TIIVISTELMÄ

Byströmin taloksi kutsutulla tontilla on nykyisin kolme 1800-luvun loppupuolella rakennettua rakennusta, jotka rajaavat piha-alueen. Tontilla 1/8/32 suoritettiin viemärikaivauksen arkeologista valvontaa 31.7.–30.8.2006 välisenä aikana. Lisäksi talon alaisten maamassojen vaihtoa valvottiin pistokäynteinä syyskuussa 2006. Tarkoituksena oli valvonnalla tarkkailla ja dokumentoida tontin piha-alueen viemäröintitöiden yhteydessä paljastuvia rakennejäännöksiä ja kulttuurikerroksia. Tontilla on tehty koekaivauksia ja kaivauksia vuosina 2004 ja 2005, joiden perusteella tiedettiin paikalla sijainneen muun muassa 1600-luvun lopulle ja 1700-luvun alkuun ajoittuvan rakennuksen jäännöksen.

Valvonnassa dokumentointiin kulttuurikerroksia sekä erilaisia puisten rakenteiden jäännöksiä 1600-luvulta 1800-luvulle. Valvonnassa tutkittiin muun muassa 2004 ja 2005 vuosina kaivettua rakennusta laajemmalla alueella. Rakennus on koostunut pääosin kivistä rakennetusta tulisijasta sekä siihen liittyvistä laudoista, lankuista ja tukihirsistä koostetuista lattiarakenteista. Valvonnan ja aiempien kaivausten perusteella voidaan sanoa, että rakennus on rakennettu vielä 1600-luvun puolivälissä merenrantana olleelle alueelle, jossa maata on kuivattu ja otettu rakennuskäyttöön laittamalla maahan useampia hirsikertoja päällekkäin. Rakennuksen jäännöksen tutkimusten perusteella voidaan arvioida, että rakenne on mahdollisesti ollut noin 7 x 8 metrin kokoinen. Rakennuksesta dokumentoitiin puulattian jäännöksiä noin 5 x 5 metrin kokoiselta alueelta. Jäännöksen pohjoispuolelta löydettiin puurakenteita, jotka ajoittuivat rakennusta nuorempaan aikaan 1800-luvulle.

Löytömateriaalia saatiin talteen edellisten vuosien tutkimusten tapaan varsin niukasti. Löytöryhmistä suurimmat olivat eläinten luut, punasavikeramiikka ja liitupiipun katkenneet palat.

PERUSKARTTAOTE

2444 09 OULU

SISÄLLYSLUETTELO

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT	2
TIIVISTELMÄ	6
1. JOHDANTO	10
2. BYSTRÖMIN TALON TONTIN 1/8/32 HISTORIALLISET TAUSTATIEDOT	11
3. ARKEOLOGINEN VALVONTA	17
4. VIEMÄRI- JA SADEVESIKAIVANNOT	19
4.1. 3. ja 5. kaivojen välinen kaivanto	19
4.2. 3. ja 4. kaivojen välinen kaivanto	20
4.3. 4. kaivon länsikaivanto	21
4.4. 3. kaivon länsikaivanto	25
4.5. Piha-alueen kaakkoisosa	26
4.6. 9. kaivon pohjoiskaivanto	28
5. RAKENNEJÄÄNNÖKSIÄ PIHA-ALUEEN KAAKKOIS- JA ITÄOSISSA	32
5.1. 1. kaivon itäkaivanto	32
5.2. 1. kaivon länsikaivanto	37
5.3. 4. kaivon koilliskaivanto	39
5.4. Kaivausalue A ja sen laajennus	41
5.5. Kaivausalue A:n pohjoiset ja itäiset osat	46
5.6. 2. kaivon itäkaivanto	52
6. BYSTRÖMIN TALON ALAISTEN MAAMASSOJEN VAIHDON YHTEYDESSÄ TEHDYT ARKEOLOGISET HAVAINNOT	54
6.1. Koekuoppa 1 ja Byströmin eteläisen kivitalon alaiset kerrokset	54
6.2. Byströmin pohjoistalon itäpäätty ja eteläpuoleinen kivijalka	55
7. YHTEENVETOA BYSTRÖMIN TALON VALVONNASSA DOKUMENTOIDUISTA RAKENTEISTA	61
7.1. Rakennuksen jäännös (1600-luvun loppu-1700-luvun alku)	61
7.2. Rakennuksen jäännöksen pohjoispuoliset puurakenteet	65
7.3. 1800-luvulle ajoittuvat rakenteiden jäännökset	66

7.4. Yhteenvetoa Byströmin talon alaisissa maanvaihtotöissä havaituista maakerroksista ja rakenteista	68
8. LÖYDÖISTÄ	70
9. YHTEENVETO	73
LIITTEET	
1 Kuvaluettelot	
Diakuvaluettelo	
Digikuvaluettelo	
2 Löytöluettelo	
3 Luuluettelo	
4 Karttaluettelo ja kartat	
Kaivausalueen yleiskartat 1A–1G	
Tasokartat/profiilikartat 2–22	
Oulun kaupungin vanhat kartat 23–26	
5 Rakenne- ja yksikköluettelo	
6 Kaivettujen putkilinjojen ja kaivausalueiden matriisit	
7 Listaus valvonnassa otetuista dendrokronologisista ja makrofossiilinäytteistä	
8 Rakenteiden etäisyydet kiintopisteinä käytettyihin rakennuksiin	
9 Raportti makrofossiilianalyysistä	
10 Raportti dendrokronologisista iänmääritystutkimuksista	

1. JOHDANTO

Oulun kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa (Ikonen & Mökkönen 2002) tutkimuksen kohteena oleva Oulun kaupungin 1 kaupunginosan 8. korttelissa sijaitseva tontti 32 on luokiteltu 2. luokan alueeksi. Kyseisen luokituksen mukaan merkityllä alueella kulttuurikerros on luultavasti säilynyt ja paikka on tämän vuoksi tutkimuksellisesti mielenkiintoinen. Vuoden 2004 koekaivausten ja 2005 kaivausten antaman tiedon mukaan tontilla ovat 1600- ja 1700-lukujen kulttuurikerrokset säilyneet nuorempien 1800-lukujen kerrosten osin tuhouduttua ja hävittyä pihan aiempien pohjaustöiden yhteydessä. Oulun kaupungin vanhojen karttojen mukaan paikka on ollut täysin korttelialuetta viimeistään 1700-luvun alussa (Kartta 23). Koekaivausten perusteella rakennejäännöksestä on kirjoitettu artikkeli Historiaa kaupungin alla -nimiseen julkaisuun vuonna 2005 (Kallio 2005).

Tontilla on nykyisin Byströmin taloksi ja Byströmin Napiksi kutsutut rakennukset, jotka rajaavat pienen sisäpihan. Oulun kaupunki aloitti kesällä 2006 Byströmin talossa peruskorjauksen tavoitteenaan korjata rakennus lasten kulttuurikeskuksen tiloiksi. Heinäkuussa 2006 aloitettiin peruskorjaukseen liittyvä viemäri-, vesijohto- ja sadevesiputkien uusiminen. Näiden töiden yhteydessä tehtiin Oulun kaupungin teettämänä viemärikaivausten arkeologista valvontaa 31.7.–30.8.2006 välisenä aikana. Lisäksi Byströmin talon alla tehtyä maanvaihtoa valvottiin pistokäynteinä syyskuussa 2006. Valvonnan suorittivat tutkija FM Titta Kallio ja tutkimusavustaja FM Mirva Pääkkönen. Oulun kaupunki vastasi työn kustannuksista.

Jälkityöt tehtiin Oulun yliopiston Arkeologian laboratorion tiloissa. Tutkimusavustaja Mirva Pääkkönen puhdisti ja luetteloi löytöjä ja piirsi puhtaaksi yleiskarttoja sekä taso- ja profiilikarttoja. Tarvittavan löytöjen konservoinnin suoritti Oulun yliopiston Arkeologian laboratorion konservaattori Jari Heinonen konservointikurssia suorittavan arkeologiopiskelija Minna Riihijärven avustuksella. Titta Kallio vastasi valvontaraportin kirjoittamisesta sekä myös osaltaan karttojen puhtaaksi piirtämisestä ja löytöjen käsittelystä. Makrofossiilinäyte lähetettiin analysoitavaksi Turun yliopiston Kasvimuseoon Terttu Lempiäiselle. Neljä viidestä valvonnan aikana otetusta hirsien poikkileikkauksnäytteestä ajoitettiin dendrokronologisella iänmääritystutkimuksella Joensuun yliopiston Biotieteiden tiedekunnan Ekologian tutkimusinstituutin Dendrokronologian laboratoriossa.

2. BYSTRÖMIN TALON TONTIN 1/8/32 HISTORIALLISET TAUSTATIEDOT

Oulun kaupunki perustettiin vuonna 1605, jolloin Ruotsin kuningas Kaarle IX kehotti perustamaan kaupungin paikalle, johon oli vasta rakennettu uusi kirkko. Samoin annettiin myös kehoitus rakentaa puolustusvarustusta, eli Oulun linna (Virkkunen 1953: 90; Vahtola 1987: 80, 88–89; Näsänen 1998: 22–23). Kaupungin asutuksen keskittymä oli aluksi Kaupunginojan pohjoispuolella, josta se levisi puolen vuosisadan aikana myös ojan eteläpuolelle, missä oli kuitenkin vain muutamia kortteleita. Varakkaimpien asukkaiden tontit olivat aluksi Kaupunginojan pohjoispuolisella ranta-alueella (Virkkunen 1953: 125; Vahtola 1987: 89–90, Vahtola 2005: 25–26).

Valvonnan kohteena ollut tontti 32 sijaitsee nykyisessä Oulun kaupungin ensimmäisessä kaupunginosassa, Kaupunginojan eteläpuolella. Tontin alue on ollut 1600-luvulla Kaupunginojan suulta levenevän lahden ranta-alueita, osittain korttelialueena. Tämä käy ilmi sekä Nikodemus Tessin vanhemman 1649 vuoden kartasta, sekä Claes Claessonin kartasta vuodelta 1651 (Kartat 24 ja 25). Tuolloin tonttimaata oli aina kaupungin omistama, eikä tonttia saanut pitää pitkään rakentamattomana. Asuinrakennukset koostuivat yleensä tuvasta, eteisestä ja kamarista. Rakennukset olivat yksinkertaisia, maalaamattomia hirsirakennuksia ja pihapiiriin kuului yleisesti myös aittoja, talli, navetta ja sauna. Rakennukset tehtiin varallisuuden mukaan, esteettisyydellä ei vielä ollut merkitystä (Vahtola 1987: 90; Näsänen 1998: 28).

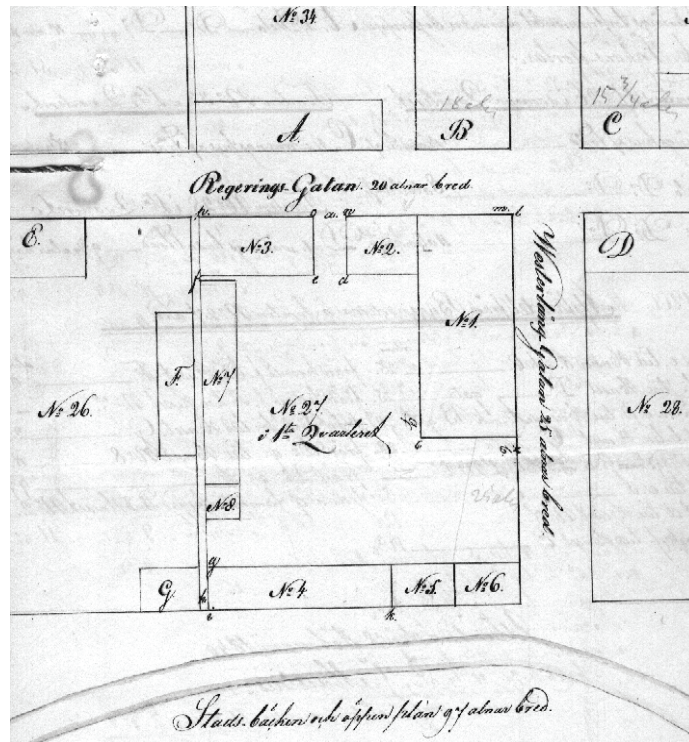
1705 vuoden palon jälkeisessä kartassa koko nykyinen 8. kortteli on jo merkitty korttelialueeksi, jossa lahti on kuroutunut ojaksi lahden täytyttyä lietteellä (Kartta 23) (Halila 1953: 71). Koko kaupunki oli laajentunut korttelialueiden lisääntyessä itään ja etelään. 1600- ja 1700-lukujen vaihte oli Oululle vaikeaa aikaa. 1600-luvun lopun suuret nälkävuodet toivat mukanaan yleistä epäjärjestystä ja lisäsivät kerjäläisten määrää (Virkkunen 1953: 584–595; Satokangas 1987: 101; Näsänen 1998: 59–61). 1705 vuoden kaksi tulipaloa hävittivät kaupungin rakennuksia (Virkkunen 1953: 610). Isonvihan venäläismiehitys aiheutti oululaisen väestön pakenemista lähipitäjiin ja Ruotsiin vuonna 1714. Tuolloin ryöstely ja talojen tuhoaminen oli yleistä. Venäläiset lähtivät Oulusta vasta Uudenkaupungin rauhan solmimisen jälkeen 1721 (Näsänen 1998: 62–63, 65).

1700-luvun Oulun asemakaava poikkesi edellisestä vuosisadasta. Vuoden 1705 palojen jälkeen Ouluun oli muodostunut osittainen ruutuasemakaava, johon kohdistui laajennuspaineita.

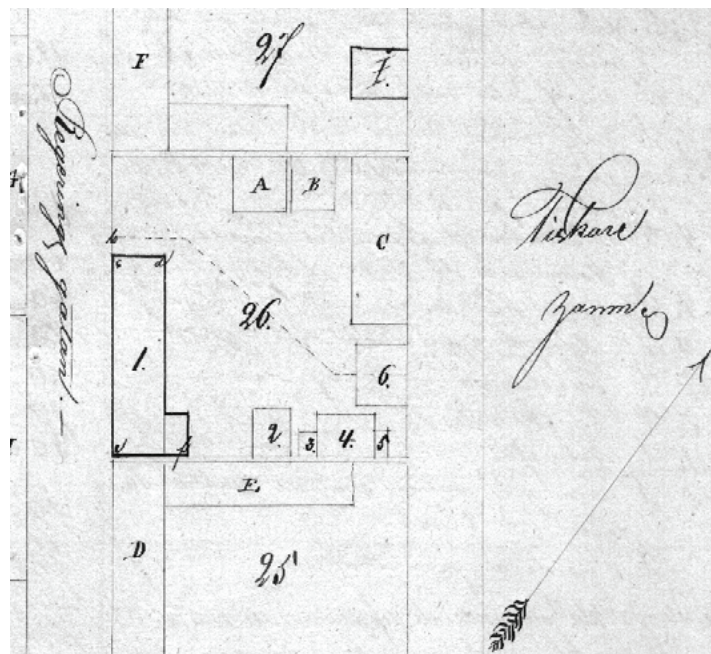
Julkisista rakennuksista ainakin raatihuone rakennettiin uudelleen vuonna 1731, kirkko korjattiin sekä koulu kunnostettiin (Satokangas 1987: 115–119). Märten Hackzellin kartan vuodelta 1763 mukaan nykyisen Byströmin talon tontti kuului 3 kaupunginosaan (Kartta 26). Yksityiset rakennukset olivat entisen kaltaisia, mutta useammassa oli nyt kaksi kerrosta (Snellmann 1737: 89). Ikkunat olivat yleensä lasia. Hormilliset tulisijat yleistyivät, mutta savupirtejä oli edelleen. 1700-luvun lopulla Oulu oli Suomen toiseksi suurin kaupunki, jossa oli noin 3500 asukasta. Maaherra Carpelanin mukaan 1790-luvulla kaupungissa oli noin 350 taloa, joista 26 oli kaksikerroksisia puutaloja (Niskala 2002: 23, 39).

1822 vuoden tulipalo hävitti vaurasta tervakaupunkia. Yhteensä 330 taloa tuhoutui I, II, III ja IV kaupunginosan alueilta. 1822 kaupunkipalon jälkeen toteutettiin kaupungissa uusi rakennusjärjestys 1823 ja uusi asemakaava 1825. Uudelleenrakentamisessa siirryttiin empiren leveään ruutukaavaan ja leveämpiin katuihin. Tontit hinnoiteltiin sijainnin mukaan, jolloin syntyi selkeästi varakkaampien ja köyhempien asuinalueita (Niskala 2002: 46, 52). Tämän jälkeen I ja III kaupunginosa muodostuivat entistä selkeämmin varakkaampien asuinpaikoiksi. Myös nykyisen Byströmin tontin alue kuului tähän I:een kaupunginosaan (Jokelainen & Palviainen 2004: 5). Byströmin tontin alue muodostui vielä tuolloin kolmesta perättäisestä tontista. Alueesta muodostui virkamiesten, kauppiaitten ja käsityöläisten asuttama alue. Nykyisen Byströmin talon tontti tuli 1822 palon jälkeen käsityöläisen tontiksi (Hautala 1975: 30–33). Tontin alueen jälleenrakennus tapahtui 1825–1830 välisenä aikana (Hautala 1975: 40).

1822 palon jälkeisten palovakuutusasiakirjojen mukaan läntisimmän tontin 1/27 omisti värjäri C. J. Marelius (Kuva 1). Tontin 1/26 puolestaan omistivat Catharina ja Beata Krank. Heidän tontillaan oli muuan muassa päärakennus vuodelta 1827, jossa mainitaan olleen ainakin yksi holvikellari (Kuva 2).

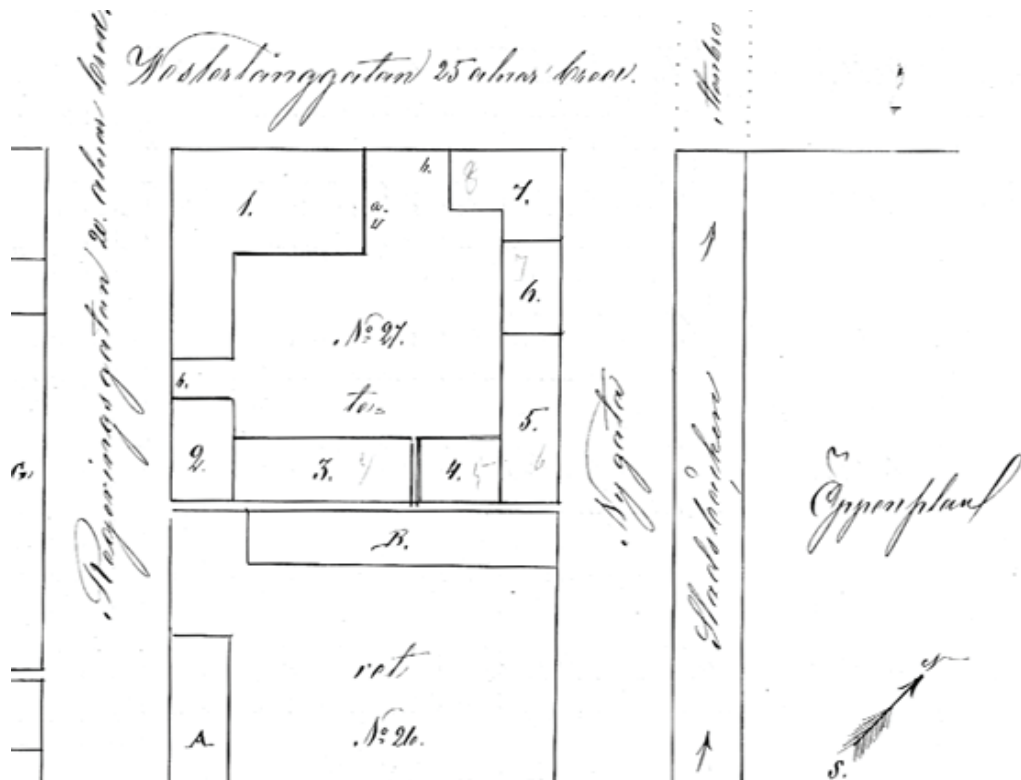

Kuva 1. Värjäri C. J. Mareliuksen tontin 1/27 palovakuutusasiakirjasta vuodelta 1840. Lähde: Kansallisarkisto, vakuutusyhtiö Tarmon arkisto, palovakuutus nro 1796, Pasi Kovalaisen arkisto.

Kuva 2. Catharina ja Beata Krankin tontin 1/26 palovakuutusasiakirjasta vuodelta 1834. Lähde: Kansallisarkisto, vakuutusyhtiö Tarmon arkisto, palovakuutus nro 583, Pasi Kovalaisen arkisto.

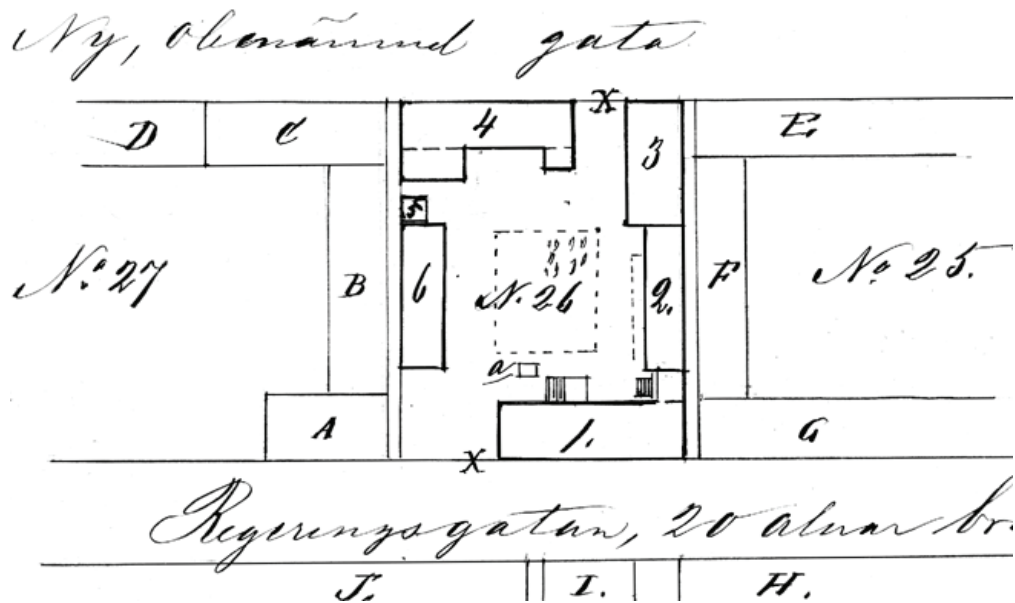
Seuraava suurpalo vuonna 1882 tuhosi Oulussa 27 taloa sekä rannan makasiinit (Niskala 2002: 58). Myös tutkimuksen kohteena olevalla tontilla sijainneet rakennukset paloivat. Uudelleenrakennuksen yhteydessä kortteli jaettiin entisten kolmen tontin sijasta vain kahteen tonttiin. Ennen paloa läntisimmän tontin 1/27 omisti Gust. Marelius. Mainitaan, että palosta olisi jäänyt jäljelle kivinen värjäämö (Kuva 3) (Hautala 1976: 320–323).

Kuva 3. G. Mareliuksen tontti 1/27 vuoden 1877 palovakuutusasiakirjan mukaan. Värjäämörakennuksia ovat numerot 3 ja 6. Lähde: Kansallisarkisto, vakuutusyhtiö Tarmon arkisto, palovakuutus nro 9447, Pasi Kovalaisen arkisto.

Keskimmäisen tontin 1/26 puolestaan omisti Thilda Krank. Hänen tontillaan oli muun muassa kaksi asuinrakennusta, joista toinen vuodelta 1827, makasiini, aitta ja leivintupa (Kuva 4).

Nykyiset tontilla sijaitsevat talot on rakennettu palon jälkeisen uuden rakennusjärjestyksen mukaan. Sen mukaan kivitaloissa sai olla useampia kerroksia, kun taas puurakennukseen sallittiin vain yksi. Puutalollekin kaksikerroksisuus sallittiin, jos katu sen kohdalla oli 20 jalkaa leveä (1 jalka = 29,7 cm) (Jokelainen & Palviainen 2004: 5–6).

Kuva 4. Thilda Krankin tontti 1/26 palovakuutusasiakirjassa vuodelta 1880. Lähde: Kansallisarkisto, vakuutusyhtiö Tarmon arkisto, palovakuutus nro 11164, Pasi Kovalaisen arkisto.

Nykyiset Byströmin taloksi kutsutut talot rakennutti merikapteeni Otto Ravander (1843–1914), liikemies, joka johti puutavaraliikettä sekä kauppahuonetta. Rakennukset osti 1927 laivameklari ja Alankomaiden sekä Norjan varakonsuli Karl Wiljo Byström. Jo 1918 vuodesta lähtien rakennuksissa oli toiminut Wiljo Byström & Co Oy ja sen toiminta jatkui aina vuoteen 1974 saakka (Jokelainen & Palviainen 2004: 3). Tämän jälkeen rakennukset muutettiin toimistotiloiksi sosiaalitoimen tiloja varten.

Rakennukset on suunnitellut oululaissyntyinen arkkitehti Hugo Neuman. Kivirakennus on uusrenessanssityylinä vuodelta 1883. Sen ulkopuolta on muutettu korjauksilla; poistamalla katolta koristeaiheita ja kattoikkunoita. Päätalona toiminut puurakennus on vuodelta 1884 ja myös uusrenessanssityylinen. Sivurakennus, eli Byströmin "Nappi", on vuodelta 1883 ja se koostuu keskellä olevasta kiviosasta ja laidoilla sijaitsevistä puuosista (Oulun kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1986: 33).

Tontin piha-alueelta on useampana vuonna raportoitu löytöjä erilaisten parannustöiden ja arkeologisten tutkimusten yhteydessä. Vuonna 1998 Oulun kaupunki suoritti paikalla pinta- ja jätevesiviemäröinnin kunnostusta sekä Byströmin Napin peruskorjausta. Tässä yhteydessä suoritettiin Pohjois-Pohjanmaan museon Mika Sarkkisen toimesta paikalla tarkistuskäynti. Tällöin Napin talon lattian alla oli havaittavissa perustusten alle tehty puuarina, syvyydellä 2,8 m mpy ja sen alla puuroskakerros. Näistä kerroksista löydettiin mm. reiniläisen kivasivikeramiikan kylkipala

ja liitupiipun koppa 1600-luvulta sekä pistoolinperäkahvainen talousveitsi 1700-luvulta (Sarkkisen tarkastusraportti 1999).

Kesällä 2005 Oulun kaupungin Tilapalveluiden Geobotnia oy:ltä tilaamassa pohjatutkimuksessa raportoitiin talojen rakenteiden alta löydetyin puisen arinan jäänteitä. Byströmin puurakennuksen Ojakadun puoleisissa koekuopissa todettiin rakennuksen kiviladelman alapuolella hirsiarina, jossa löydetyt puut kulkivat perustuksen suuntaisesti. Hirsiä löydettiin myös Aleksanterinkadun puolelta samoin rakennuksen kivijalan alapuolelta (Byströmin rakennusten saneeraukseen liittyvä pohjatutkimus 2005).

Tontilla on suoritettu arkeologisia tutkimuksia vuosina 2004 ja 2005. Vuonna 2004 tontilla tehtiin koekaivaukset, joiden tarkoituksena oli selvittää tontin kulttuurikerrosten säilyneisyys ja mahdollisia muinaisjäännöksiä. Koekaivauksessa löydettiin rakenteen jäännös, jonka tutkimista jatkettiin vuonna 2005 viikon kestäneillä arkeologisilla pelastuskaivauksilla.

3. ARKEOLOGINEN VALVONTA

Viemäryön arkeologista valvontaa edeltävällä viikolla (viikko 30) tontin piha-alueelta oli jo poistettu pihalla olleita pohjauskerroksia. Nämä olivat noin 50 cm paksu kerros sepeliä, sekä paikoitellen jopa 80 cm paksu puhtaan vaalean hiekan kerros. Tontilla aiemmin tehdyissä koekaivauksissa ja kaivauksissa oli todettu, että pihan koillis- ja itäosissa kyseisten kerrosten alapuolella sijaitsivat heti 1700- ja 1600-lukujen kulttuurikerrokset. Näin ollen valvonnan yhteydessä kulttuurikerrosten tiedettiin tulevan vastaan heti pohjaushiekkakerroksen alapuolelta, mikä helpotti tulkintojen tekemistä.

Viemärintyö eteni kaivo ja putkilinja kerrallaan eri puolilla pihaa. Näin ollen pihalla oli pääosin auki vain kapeita ja pitkiä linjoja kaivojen väleillä. Putkilinjat peitettiin maalla putken sijoittamisen jälkeen. Putkilinjat olivat kapeita, vain noin 90–120 cm. Kaivojen kohdilla maata oli auki hieman leveämmältä alueelta. Kapeat kaivannot vaikeuttivat tulkintojen tekemistä löydetystä rakennestäännöksistä. Putkilinjojen ja kaivojen paikkojen lisäksi pihan alueelta poistettiin maata kivijalasta lähtien 1:3 m kallistuskulmalla. Näin ollen pihan keskialueilta kaikki kulttuurikerrokset kaivettiin pois pohjauksen yhteydessä. Valvonnan aikana kuitenkin päätettiin, ettei vastaan tulevia puurakenteita poisteta, jollei niitä ehditä arkeologisesti dokumentoida. Pihan kaakkoisosassa vuoden 2005 kaivausalueen kohdalla vielä maahan jääneitä puurakenteita lukuun ottamatta piha-alueelta poistettiin maata noin 2,5 m mpy syvyyteen.

Valvonnassa dokumentoitiin havaitut maakerrokset **SY** -tunnuksella ja juoksevalla numerolla. Joissakin profiileissa kerrokset dokumentoitiin pelkällä juoksevalla numerolla. Dokumentoidut puu- sekä tiili- ja kivirakenteet saivat **R** -tunnuksen sekä juoksevan numeron. Saman rakenteen eri osilla saattaa olla useampia eri numeroita, koska kaikkia ei pystytty heti tunnistamaan saman rakenteen osiksi ja toisaalta esimerkiksi saman rakennuksen osia, kuten tulisija ja seinähirret, haluttiin erottaa toisistaan eri numerotunnuksilla. Löydetty rakenteet mitattiin paikalleen ottamalla ristimittoja pääosin Byströmin pohjoisen talon ja Byströmin Napiksi kutsutun talon ulkonurkista. Eri rakenteiden etäisyydet ja mittauspaikat on listattu liitteenä 8. Korkeuslukemat saatiin siirtämällä korkeus Oulun keskustan korkeuskiintopisteeltä.

Osa valvonnasta suoritettiin lapiokaivauksena lähes tasokaivauksen menetelmin paremmalla dokumentointitasolla. **Kaivausalue A** ja sen **laajennus** saatiin auki aiempina vuosina

tutkitun rakenteen kohdilta ja sen ympäriltä. Tasossa kaivaminen helpotti rakenteesta tehtäviä tulkintoja ja toi paljon uutta tietoa rakenteen laajuudesta ja siihen liittyneistä puurakenteista.

Löydetyt ja dokumentoidut rakenteet ja kulttuurikerrokset esitellään kaivettu viemäri linja kerrallaan. **Kaivausalue A** ja sen **laajennus** sekä tähän liittyvät viemäri linjat esitellään omana kokonaisuutenaan. Jokaisen viemärikaivannon otsakkeen alla pyritään esittämään yksityiskohtaisemmin löydetyt rakenteet sekä dokumentoidut maakerrokset. Lopuksi pyritään tekemään piha-alueen rakennelöydöistä yhteenveto, jonka tarkoituksena on luoda yhtenäisempi kuva löydetyistä rakenteista ja niiden fyysisistä yhteyksistä ja tulkinnasta. Raportin liitteenä olevat stratigrafisista yksiköistä ja rakennetunnuksista koostetut matriisit on tehty helpottamaan maakerrosten ja rakenteiden keskinäisten suhteiden tulkintaa. Yleiskartat 1A–1F kuvaavat pihan viemäri linjojen paikkoja, sekä piha-alueelta löydettyjä rakenteita.

4. VIEMÄRI- JA SADEVESIKAIVANNOT

4.1. 3. ja 5. kaivon välinen kaivanto

Rakenteet: -

Yksiköt: SY9, SY11–22

Kartat: Kartta 1A (yleiskartta), Kartta 1C (yleiskartta), Kartta 2 (profiilikartta)

Digikuvat: 34–37

Diakuvat: 28–31

Kolmannen ja viidennen kaivon välinen kaivanto kaivettiin paikkaan, jossa kulki jo aiemmin vedetty viemäriputki. Tämän vuoksi suurin osa kaivettavasta maasta oli jo kertaalleen sekoittunutta. Kaivannon profiileihin saatiin kuitenkin esiin koskemattomia kulttuurikerroksia. Uusi viemäri vedettiin vanhan viemäriin ja kaivon eteläpuolelle. Kaivannosta piirrettiin 1,5 metriä pitkä profiilikartta eteläprofiilin puolelta (Kartta 2) (Kuvat 5 ja 6). Piirretyssä profiilissa erottuu pihalla ylimpänä ollut pohjaushiekkakerros, josta on tässä vaiheessa kaivettu osa pois.

Kuvat 5 ja 6. 3. ja 5. kaivojen välinen kaivanto. Yleiskuva sekä eteläprofiili.

Kulttuurikerrokset olivat profiilissa erilaisten toisistaan erotettavissa olevien puuroskamaiden ja hiekkakerrosten vaihteluita. Erityisesti alimpana oleva puuroskakerros **SY19**

oli erittäin paksu, paikoin jopa noin 40 cm. Kerros **SY14**, hiilinen puuroska, oli kerroksista sisällöltään ja muodostumisensa kannalta kiinnostavin. Kerros koostui melkein puhtaasti hiiltyneistä jyvistä. Seassa oli vain hieman hiilen paloja. Kerroksesta otettiin makrofossiilinäyte, joka lähetettiin analysoitavaksi Turun yliopiston Kasvimuseoon Terttu Lempiäiselle. Näyte koostui hiiltyneistä viljanjyvistä, joista 70 % oli ohraa, 30 % ruista ja noin 1 % vehnää. Lisäksi näytteessä oli myös jonkin verran kulttuuririkkaruohoja (ks. liite 9, Lempiäinen 2006).

SY20 savikerros oli ilmeisesti puhdas pohjahiekan/saven kerros. Sitä kaivettiin esiin paikoin 50–60 cm paksuudelta. Savikerroksen yläpinta oli noin korkeudella 2,20 m mpy. Profiiliin piirretyt kerrokset jatkuivat eteläpuolella koko kaivojen välisellä matkalla. Kerrokset näkyivät vastaavina myös kaivannon pohjoisprofiilissa. Mitään puu- tai kivirakenteita ei kaivannon kaivun yhteydessä todettu.

4.2. 3. ja 4. kaivon välinen kaivanto

Rakenteet: -

Yksiköt: SY9, SY10

Kartat: Kartta 1A (yleiskartta)

Digikuvat: 38–39

Diakuvat: 32–33

Kaivojen numero 3 ja 4 välinen kaivanto kulki piha-alueen keskeltä lähtien Byströmin kivisen osan ja Napin talon välikön kulmalta kohti Byströmin pohjoisen rakennuksen erkkeriä. Kaivantoon laitettiin sekä viemäriputki että vesijohto, minkä vuoksi kaivannon syvyys oli paikoin jopa 2,2 metriä.

Kaivon numero 3 paikalla profiiliin maakerrokset olivat sepeli, pohjaushiekka ja sekoittuneen hiekkamaan kerros **SY9**. Sekoittuneen hiekkamaan paksuus oli noin 75 cm. Pohjassa kaivon syvyydessä alkoi savikerros **SY10**, joka oli pohjasavea. Tähän savikerrokseen oli aiemmin kaivettu ruukkuputkiviemäri. Näin ollen kaivon numero 3 kohdalla kaikki maakerrokset olivat joko paikalle tuotua pohjausta tai aiemmin ainakin osittain kaivettuja kerroksia.

Kolmannen ja neljännen kaivon välinen kaivanto kaivettiin osittain entisen viemäriinjan paikalle niin, että vanha kaivo jäi uuden länsipuolelle. Näin ollen kaivannon länsiseinämän kerrokset koostuivat kertaalleen kaivetusta maa-aineksesta. Kaivannon leveys oli 3. kaivolta pohjoiseen päin noin 90 cm, kunnes se leveni noin 9 metrin päässä Byströmin talon pohjoisosan

erkkeriosasta noin 1,5 metrin levyiseksi. Leveämmässä osassa kaivantoa sen läpi kulki vanha putki noin koillinen-lounas-suuntaan. Näin ollen kaivannossa oli pääasiassa nähtävissä vain jo aiemmin kaivettua maata.

Noin 7,1 metrin päässä Byströmin talon pohjoisosan seinästä etelään alkoivat tasossa näkyä koskemattomat kulttuurikerrokset.

4.3. 4. kaivon länsikaivanto

Rakenteet: R7, R8, R8B, R8C

Yksiköt: SY22b–SY36

Kartat: Kartta 1A (yleiskartta), Kartta 1B (yleiskartta), Kartta 1D (yleiskartta), Kartta 3 (tasokartta), Kartta 4 (profiilikartta) ja Kartta 5 (tasokartta)

Digikuvat: 40–52, 54–62

Diakuvat: 34–43, 45–53

4. kaivolta kaivettiin viemäriin länteen päin. Kaivettaessa havainnoitiin, että pihan luoteisosassa ei pohjaushiekkaa ollut niin paljoa kuin muilla osin pihaa. Pohjauksen yhteydessä tehtyä 1800-luvun maakerrosten leikkausta ei ollut täällä tehty ja tältä osin 1800-luvun kerrokset olivatkin vielä ainakin osittain löydettävissä. Kaivannon pohjan syvyys oli syvimmillään noin 2 m mpy.

Kaivanto leikkasi kaikki paikalla olleet kulttuurikerrokset. Kaivantoa kaivettaessa dokumentoitiin lautakertoja ja hirsii useammassa osassa. 4. kaivolta noin 1,3 metriä länteen päin paljastui heti pohjaushiekkakerroksen alta hiiltynyt lautakerros **R7** (Kuva 7). Paikalla oli viisi hiiltynyttä lautaa vierekkäin asetettuna noin pohjois-etelä-suuntaisesti. Lautoja oli tasossa noin 1 metrin pituisella matkalla ja noin 90 cm leveydeltä, mikä oli pääosin koko kyseisen kaivannon kaivausleveys. Laudat olivat huonokuntoisia ja niiden leveydet vaihtelivat 7 ja 21 cm välillä. Laudat sijaitsivat noin korkeudella 2,9 m mpy. Puut oli laitettu puuroskaamaan **SY22b**, jonka alapuolella oli vaaleanharmaata savimaata **SY23**. Savimaan alla oli puolestaan toinen puuroskaakerros **SY24** ja sen alla savimaa **SY25**.

Kuva 7. R7 hiiltyneitä lautoja.

Kuva 8. R8 lankkuja.

R7 alueen jälkeen pohjaushiekkan alla oli näkyvissä **SY26** kerros, joka oli ilmeisesti 1800-luvun purkujätekerrosta, joka koostui osin palaneesta materiaalista. Tämän purkujätekerroksen

alapuolelta paljastui **R8** yksikköön kuuluvia lankkuja (Kuva 8). Lankut kulkivat samaan suuntaan kuin **R7** laudat. Myös lankut olivat hiiltyneitä ja sijaitsivat vieretysten noin 1,3 metrin matkalla. Lankkujen leveydet vaihtelivat 12 ja 23 cm välillä ja ne olivat noin korkeudella 2,94–2,97 m mpy. Lankkujen alla oli sama puuroskamaa **SY22b** kuin **R7** lautojen alla. Tällä kohdin puuroskan seassa oli myös kiviä ja tiilen paloja.

R7 ja **R8** sijaitsivat siis melkein samoilla korkeuksilla ja olivat samansuuntaisia. Molemmilla kohdilla puut jatkuivat molemmista päistään kaivannon profiileihin. Todennäköisesti laudat ja lankut ovat kuuluneet samaan rakenteeseen. Kenties ne ovat olleet jonkinlaisen puutason jäänteitä, joka on palanut mahdollisesti vuoden 1882 palossa, jossa tontilla olleet rakennukset tuhoutuivat.

R8 lankut poistettiin kaivinkoneella ja niiden alapuolelta dokumentoitiin rakenteen osa **R8B**. Tämä koostui kahdesta suuremmasta hirrestä sekä laudoista. (Kartta 3) **R8B nro 1** hirsi kulki samansuuntaisena kuin ylemmällä tasolla olleet lankutkin, eli pohjois–etelä-suuntaan jatkuen molempiin profiileihin. Puu oli hyvässä kunnossa, eikä se ollut palanut. Hirren leveys oli noin 20 cm ja sijaitsi korkeudella 2,85 m mpy. Hirsi oli laitettu **SY25** savikerrokseen. Hirrestä nro 1 noin 60 cm itään päin saatiin esille toinen hirsi **R8B nro 2**. Hirsi oli noin 18 cm leveä ja se sijaitsi korkeudella 2,78 m mpy. Myöskään tämä hirsi ei ollut palanut. Hirren nro 2 itäpuolella oli myös lautoja, joiden päällä olleesta savikerroksesta **SY27** saatiin liitupiipun pesän osa. Kahden hirren välissä oli myös alemmalla tasolla ollut samansuuntainen kolmas hirsi, joka on tasokartan piirrosvaiheessa erottunut vain pienenä kaistaleena ja piirretty karttaan lautana.

SY25 savimaan alla maakerroksissa paljastui vielä puuroska **SY29**, savimaa **SY30** ja paksu puuroskakerros **SY31**. **SY31** puuroska oli täyttänyt kuopan joka oli kaivettu sen alaiseen **SY32** savikerrokseen, joka oli paikalla pohjasavea. Puuroskakerroksen kokonaissyvyys jäi epäselväksi, mutta profiilissa sitä saatiin esiin paksuimmillaan noin 40 cm. **SY31** koostui puuroskasta, jossa oli seassa puuriukujen paloja, oksia ja yleensäkin isokokoisempaa puun palaa. Kerroksen kuoppamaisuus erottuu hyvin kaivannon pohjoisleikkauksesta piirrettyssä profiilipiirroksessa (Kartta 4, Kuva 9).

Kuva 9. 4. kaivon länsikaivannon pohjoisprofiilia.

Noin 2,4 metrin päässä Byströmin talon länsiosan kivijalasta loppuivat kulttuurikerrokset ja vastaan tulivat kertaalleen kaivetut maat. Kivijalan lähellä kulki muun muassa vanha ruukkuputkiviemäri. Putken laittamiseen on aiemmin kaivettu noin 1 metrin levyinen kaivanto, jonka läntinen raja tuli vastaan noin 1,5 metrin päässä kivijalasta. Kivijalan alapuolella olivat näkyvissä maakerrokset: purkukerros **SY26**, **SY33** tiiliä, **SY34** savinen puuroska sekä **SY35** savi. Savikerroksen alapuolella oli vielä pienempiä kiviä. Kivijalan alapuolella oli siis erotettavissa kulttuurikerroksia noin 1,2 metrin syvyydellä kivijalan ylimmän kivikerran alapinnan kohdalta alkaen.

Noin 2,4 metrin päässä kivijalasta dokumentoitiin lautoja ja lankkuja **R8C** (Kartta 5). Puut olivat pienessä rykelmässä päällekkäin. Alla oli itä-länsi-suuntainen lankku, jonka päällä oli pohjois-etelä-suuntainen lauta. Lisäksi lankun tasossa oli toinen lankku, hirsi ja lauta. Hirsi oli **R8B nro 1** hirsi. Hirttä poistettaessa todettiin että hirsi oli pitkä ja se jatkui kaivannon pohjoispuolelle yli metrin matkan. Kokonaispituus hirrelle oli enemmän kuin 3 metriä. Puut olivat **SY24** puuroskamaassa noin korkeudella 2,83–2,87 m mpy. Puuroskamaan alapuolella, puiden alla oli palokerrokseksi määritetty **SY36**.

Kaivannon eteläpuolelta kaivettiin koneella tasossa. Tämän kaivun yhteydessä todettiin, että paikalla oli useampia suurempia kiviä. Näin ollen paikalla on mahdollisesti voinut olla kivijalka. Kiviä ei dokumentoitu piirtämällä eivätkä ne saaneet rakennetunnusta.

4.4. 3. kaivon länsikaivanto

Rakenteet: -

Yksiköt: Kartassa 6 näkyvät kerrokset 1–10

Kartat: Kartta 1A (yleiskartta), Kartta 1C (yleiskartta), Kartta 6 (profiilikartta)

Digikuvat: 63–66

Diakuvat: 54–57

Kuva 10. 3. kaivon länsikaivannon yleiskuva.

Kolmannelta kaivolta länteen päin kaivettiin kolmannen kaivon länsikaivanto (Kuva 10). Kaivanto kulki lähellä Byströmin eteläisimmän osan, kivitalon, kivijalkaa kohti kivitalon ja puutalon nurkkaa. Tällä paikalla maakerroksia oli kaivettu jo aiemmin. Keskellä kaivantoa kulki vanha ruukkuputkiviemäri. Aiemmin kaivetun kaivannon rajat näkyivät selvästi kaivannon läntisessä päätyprofiilissa. Vanhan putken kaivannon ympäriltä havaittiin kaivetun kuitenkin toisenkin kerran. Kaivannon eteläprofiilissa erottuivat kulttuurikerrokset yhteensä noin 25 cm paksuisina. Pohjoisprofiilissa erottui ruukkuputken haaran kaivanto sekä putken laitton jälkeen syntyneitä kulttuurikerroksia. (Kartta 6) Profiilissa erottui noin 2–8 cm paksu palokerros, joka todennäköisesti liittyy 1882 kaupunkipaloon. Profiilin perusteella voitiin tulkita pihan lounaisalueella alkuperäisten vanhempien 1600- ja 1700-luvun kulttuurikerrosten tuhoutuneen putkien laittamisen yhteydessä.

4.5. Piha-alueen kaakkoisosa

Rakenteet: R18, R19, R22

Yksiköt: SY26, SY67–SY70

Kartat: Kartta 1A (yleiskartta), Kartta 1B (yleiskartta), Kartta 1D (yleiskartta), Kartta 7 (tasokartta)

Digikuvat: 153–154, 162–163, 178

Diakuvat: 138–139, 147–148, 164

Kuva 11. R18 uunin pohja kuvassa etualalla. Mirva Pääkkönen dokumentoi R17 hirsyä.

Pihan kaakkoisosassa vuonna 2005 kaivetun kaivausalueen itäpuolella tehtiin varsinaisten viemäröintilinjojen vedon lisäksi maa-aineksen poistoa kivijalasta lähtien 1:3 metrin luiskauskulmalla. Tämän vuoksi paikalta lähti sepeli- ja pohjaushiekkakerrosten lisäksi myös hieman alempia kulttuurikerroksia. Poiston yhteydessä dokumentoitiin rakennejäännös **R18**, joka oli mitä ilmeisimmin kivistä ja tiilistä rakennetun uunin jäännös 1800-luvulta. Aluksi pohjaushiekkakerroksen alapuolelta poistettiin kaivinkoneella **SY26** purkujätekerrosta, jonka alapuolella oli suurehkoja pinnaltaan tasaisia kiviä. Kivien alapuolelta paljastui tiilistä ladottu suorakaiteen muotoinen rakenne, joka ehti osin rikkoutua kaivinkoneella ennen sen dokumentoimista. Kartta 7 on tasopiirros uunin tiiliosasta. Tiilet ja niitä yhdistävä laasti

muodostivat selvän rakenteen rajan jäännöksen pohjoispuolella. Etelä- ja länsipuoliltaan tiilirakenne oli rikkoutunut, eikä tämän vuoksi aivan tarkkaa koko uunille pystytä määrittämään. Tiiliä oli päällekkäin vain 1–2 kerrassa ja niiden alapuolella oli suuria kiviä, joista osa näkyy myös tasokartassa. Uunin dokumentoitu koko oli pituudeltaan noin 1,8 metriä ja leveydeltään noin 1 metri. Tiilet sijaitsivat noin korkeudella 3,15–3,20 m mpy (Kuva 11).

Uunirakenteen eteläpuolelta dokumentoitiin maakerroksia. **SY26** purkujätekerroksen alapuolella oli **SY67** tummanruskea hiekkamaa, jossa oli seassa tiiliä ja lautoja. Puut eivät olleet mitenkään selvästi rakennetta, vaan ne sijaitsivat siellä täällä. Kerroksen paksuus oli vähintään 20 cm. Hiekkamaan alla oli vaalea hieno hiekkakerros **SY68**, joka vaikutti hyvin puhtaalta kerrokselta. Kerroksen vahvuus oli noin 5 cm. Tämän alapuolella oli puuroskamaa **SY69**, jonka seassa oli paikoitellen tummanruskeaa hiekkamaa. Kerros oli hyvin paksu, jopa yli 20 cm.

Uunin länsipuolella sijaitsi betonikouru, joka oli esillä osittain myös 2005 kaivauksissa. Betonikourun alla oli 2 kapeaa lankkua rinnakkain. Lankkujen leveys oli noin 11 cm. Lautoja oli 2 peräkkäin ja 2 rinnakkain, eli yhteensä 4 kappaletta. Lankut kulkivat vinosti pohjois–eteläsuuntaan. Puille annettiin rakennenumero **R19**. Kaivettaessa todettiin, että lankut liittyivät paikalta poistettuun betoniseen kouruun, ollen ilmeisesti sen alle laitettuja tukipuita. Lankut kulkivat täysin samaan suuntaan kuin piha-alueen kaakkoisosan halki kulkenut betonikouru. Näin ollen lankuilla ei ollut varsinaisesti mitään arkeologista arvoa niiden ollessa todennäköisesti 1900-luvulta. Lankkujen alapuolelta paljastui **SY70** nimetty tumma hiekkamaa, joka oli sekoittunutta tiiltä sisältävää maata. Tämän alapuolella oli tumma puuroskamaa **SY71**, joka ilmeisesti oli sama kerros kuin **SY69**. Betonikourun paikan kaivaminen oli ilmeisesti hajottanut osan tiilisestä **R18** uunirakenteesta.

Tiiliuunin **R18** pohjoispuolella dokumentoitiin harmaan saven kerros **SY73**, jonka paksuus oli noin 3 cm. Kerroksen alapuolella oli hiilinen hiekkakerros, joka sisälsi hiiltyneitä lautoja uunin pohjoisreunan kohdalla. Tämän kerroksen alapuolella tuli taas vastaan hiekkamaa sisältänyt puuroska **SY74**, joka oli siis tulkintojen mukaan samaa kerrosta kuin **SY69** ja **SY71**. Tällä kohdalla tiivis ja kostea maakerros **SY74** sisälsi myös tiiltä ja paikoin tuhta.

Pihan kaakkoisosasta dokumentoitiin myös toisen rakenteen jäännöksiä. **R22**:ksi nimetty rakenne koostui Byströmin talon kivijalan suuntaisista lankuista, jotka oli asetettu tasaisin välein vierekkäin. Lankuista erottui noin 70 cm pituinen alue niiden päistä. Puita oli yhteensä 5 kappaletta ja niiden kattama alue oli leveydeltään noin 75 cm. Lankut olivat leveydeltään noin 7–

17 cm ja ne sijaitsivat noin korkeudella 2,73–2,79 m mpy. Kolmen pohjoisemman lankun päät olivat hilttyneet. Lankkujen funktio jäi epäselväksi, koska niitä ei kaivettu esiin kokonaan. Puut jatkuivat profiiliin kohti Nuoriso- ja kulttuurikeskuksen (NUKU) kivijalan nurkkaa. Rakennetta ei pystytty jälkityövaiheessa yhdistämään luotettavasti stratigrafiseen matriisiin puutteellisten maayksikkötietojen vuoksi, mutta ajoitukseltaan se on 1800-luvulle kuuluva.

4.6. 9. kaivon pohjoiskaivanto

Rakenteet: R24 kivijalka

Yksiköt: SY26, SY87–SY92

Kartat: Kartta 1A (yleiskartta), Kartta 1B (yleiskartta), Kartta 1C (yleiskartta), Kartta 8 (profiilikartta)

Digikuvat: 185–189, 191–196

Diakuvat: 171–174, 176–180

Kuvat 12 ja 13. Vasemmalla yleiskuva 9. kaivon pohjoiskaivannosta. Oikealla lähikuva R24 kivijalasta.

9. kaivon pohjoiskaivanto kaivettiin Byströmin pohjoisen talon itäisen seinän suuntaisena noin 1–1,2 metrin päässä kivijalasta (Kuva 12). Kaivannon leveys oli noin 80–90 cm. Koko matkalla leikkauksessa oli nähtävissä kulttuurikerroksia sepeli- ja pohjaushiekkakerrosten alapuolella. Näin ollen aikaisemmat kaapeli- ja muut kaivannot eivät olleet menneet kivijalan läheisyydestä.

9. kaivo laitettiin Byströmin talon ja Nuoriso- ja kulttuurikeskuksen talon (Nuku) välisen sisäpiha-alueen koillisosaan, lähelle Byströmin pohjoisen talon kaakkoisinta kivijalan nurkkaa. Kaivon etäisyys kivijalan nurkasta oli noin 1,3 metriä. Juuri kaivon paikalla kulki yksittäinen hirsi Byströmin talon suuntaisesti (noin koillinen-lounas) syvyydellä 2,4 m mpy.

9. kaivon pohjoiskaivannon eteläpäässä sepeli- ja pohjaushiekkakerrokset olivat huomattavasti ohuempia kuin muualla piha-alueella. Sepeliä oli täällä vain noin 45 cm ja pohjaushiekkaa vain 20 cm. Hiekkakerroksessa kulki aiemmin laitettuja kaapeleita noin 1 metrin leveydeltä. Kaapelialueen reuna kulki aivan 9. kaivon pohjoiskaivannon itäreunassa kaapeleiden jäädessä näin kaivannon itäpuolelle. Maamassoja todettiin vaihdetun tällä piha-alueella vain hyvin vähän. Profiilissa näkyi 1800-luvun purkujätekerrosta **SY26** noin 40 cm paksusti. Tämän alla oli useampia eri harmaan sävyisiä savikerroksia, jotka dokumentoitiin yhtenä yksikkönä **SY87**. Kaivannon pohjalla, tasossa johon kaivanto kaivettiin, näkyi tumma puuroskakerros **SY88**, jossa oli paikoin ilmeisesti punamultamaalia. Tämä kerros alkoi noin 2,35 m mpy 9. kaivon pohjoispuolella. Noin 8 metrin päässä kaivolta pohjoiseen vastaava kerros alkoi korkeudella 2,25 m my. Kerroksen **SY87** savikerrokset olivat tulkittavissa tulvakerroksiksi, ja puuroskamaa **SY88** oli merenrannan täyttökerroksia.

Noin 4,75 metriä Byströmin pohjoisen talon länsipäädyn koillisnurkasta etelään paljastui **kivijalka**, joka nimettiin **R24**:ksi (Kartta 8) (Kuva 13). Kivijalasta erottui kolme päällekkäistä kivikertaa. Kivikerrokset jatkuivat pohjoiseen päin kaivantoa kaivettaessa aina noin 2 metrin päähän Byströmin pohjoisen talon itseinän koillisnurkasta. Kivet täyttivät koko kaivannon leveyden jatkuen myös kaivannon länsiprofilissa. Itäprofilissa kiviä ei niinkään enää ollut, ainoastaan pienempiä ylimmän kerroksen kiviä. Ylimmät kivet olivat kooltaan alempia kivikertoja huomattavasti pienempiä ja sijaitsivat noin korkeudella 3,3 m mpy. Alimmat kivet kulkivat kaivannon pohjan tasossa, eli noin 2,3 m mpy.

Kivijalan yläpuolella kulki kerros **SY26**, joka oli jo aiemmin tulkittu 1800-luvun purkujätekerrokseksi. Kivijalan päällä kerroksen paksuus oli kuitenkin huomattavasti ohuempi kuin muilla alueilla, vain noin 5–10 cm. Kyseisen kerroksen alapuolella erottui selkeä hiilinen palokerros **SY89**. Palokerroksen paksuus oli noin 5 cm, se kulki kivijalan ylimmän kivikerran päällä ja jatkui kaivannon pohjoisprofilissa noin 2 metriä kivijalan reunasta etelään. Palokerroksen alapuolella kivijalan eteläpuolella oli **SY90**, eli noin 6 cm kerros tummanruskeaa likaista

hiekkamaata. Hiekkamaan alapuolella oli **SY91**, hienon vaalean hiekan kerros, jonka alapuolelta tulivat **SY87** savimaat.

Kivijalan kivet poistettiin kaivinkoneella ja niiden alta paljastui noin 15 cm leveitä pyöröhirsiiä, jotka oli asetettu lähes itä-länsi-suuntaisesti. Hirret kulkivat siis kaivannon suuntaan nähden vastakkaisesti. Hirsiiä oli yhteensä neljä ja ne oli aseteltu tasaisin välein vierekkäin. Hirsien väleissä oli tilaa muutamia senttejä. Hirsipeti kulki noin korkeudella 2,29 m mpy. Hirsien alapuolelta paljastui puuroskakerros **SY88**.

Kivijalan rajaaman linjan itäpuolella, eli tulkitun rakennejäännöksen sisäpuolella, oli kerroksen **SY90** alapuolella keskiruskean hiekkamaan kerros **SY92**, joka sisälsi hiiltä sekä runsaasti rikkoutunutta pullolasia. Kyseinen kerros sijaitsi aivan kiinni kivijalan ylimmissä kivissä ja jatkui kivettömässä sisätilassa lähinnä 9. kaivon pohjoiskaivannon mutkan kohdalla ja sen jälkeisellä koillisella pätkällä. Kivijalan kivien koillispuolella profiilissa näkyvä palokerros oli paksumpi ja kerroksissa oli näkyvissä myös hiiltynyttä puuta. Kaivannon mutkan kohdalla jouduttiin kaivamaan kaivinkoneella kaapeleiden alapuolelta. Kaapeleiden kohdalla profiilissa oli näkyvissä seuraavat kerrokset ylimmästä alimpaan: sepeli, pohjaushiekka, **SY26**, **SY90** palokerros, **SY92** keskiruskea hiekkamaa, jossa paljon pullolasia sekä hiekka/savimaa. Kaapeleiden jälkeen koilliseen päin mentäessä palokerros **SY92** muuttui yhä vain paksummaksi. Paikoitellen sen paksuus oli noin 40 cm. Hiekka/savimaassa oli kaapeleiden suuntaisia lautoja neljä kappaletta noin korkeudella 2,2 m mpy suoraan kaapeleiden alapuolella. Laudat olivat noin 9 cm leveitä. Lautojen alapuolella kulki samansuuntaisena myös yksi yksittäinen pyöröhirsi.

Kivijalan ja rakenteen tarkkoja rajoja oli hankala määrittää osin kapean kaivannon koon vuoksi, osin siksi, että kivijalasta poistettiin noin 2 metrin alue kaivinkoneella ilman arkeologien valvontaa. Palokerros jatkui kaivannossa aivan kaivannon loppuun saakka kivijalan eteläreunasta lähtien. Kiviä todettiin kaivannossa lähinnä länsiprofiilissa sekä kaivannossa itsessään. Kiviä dokumentoitiin noin 2,5 metrin matkalta aina kaivannon tekemään mutkaan saakka, jonka jälkeen kiviä ei enää tavattu. Kaivannossa dokumentoidut kerrokset ja löydöt viittasivat siihen, että kaivanto puhkasi rakennuksen kivijalan ja kulki kaivannon mutkan jälkeen rakenteen sisäpuolisissa palaneissa kerroksissa. Siellä ei kuitenkaan ollut havaittavissa esimerkiksi mitään selkeää palanutta lattiapintaa. Lähinnä kerrokset koostuivat palaneista kerroksista, joissa oli hyvin paljon sulanutta pullolasia. Todennäköisesti rakennus, tai osa siitä, on ollut jonkinlainen varasto tai rakennuksessa on muuten säilytetty kyseisessä kaivetussa osassa paljon pulloja, sillä

kerrokset **SY90** ja **SY92** sisälsivät runsaasti pullolasin paloja. Molemmat kerrokset koostuivat lähes kokonaan kyseisestä materiaalista. Lasia otettiin talteen molemmista kerroksista vain näytteenomaisesti, koska kerroksissa oli sirpalejätettä arviolta useista kymmenistä, jopa muutamasta sadasta, pullosta.

5. RAKENNEJÄÄNNÖKSIÄ PIHA-ALUEEN KAAKKOIS- JA ITÄOSISSA

Luvussa esitellään rakennelöydöt useammasta eri putkikaivantolinjasta ja tasossa avatusta alueesta. Näistä löydetyt rakenteen osat muodostavat lähinnä puurakenteen jäännöksistä koostuvan alueen täydentäen osin 2004 ja 2005 tutkimusten tuomaa tietoa aiemmin 1600-luvun loppuun ja 1700-luvun alkuun ajoitetusta rakennejäännöksestä. Karttojen ja löytöjen perusteella on pyritty luomaan alueen rakenteista mahdollisimman selkeä kuva. Rakenteet dokumentoitiin kentällä pala kerrallaan putkilinjojen ja laajempien tasossa tutkittujen alueiden yhdistelmänä. Puujäännösten eri osiin jäi tutkittomia, eli käytännössä kaivamattomia paikkoja, minkä vuoksi esimerkiksi piirrettyjä karttoja ei voi yhdistää toisiinsa täysin aukottomasti. Kaikkien puurakenteiden yhtymäkohtia ei näin ollen saatu tutkittua, mikä vaikeuttaa tulkintojen tekemistä.

5.1. 1. kaivon itäkaivanto

Rakenteet: R1 (hirret nro 1, 2, 3, 4, 5), R2, R3, R4, R4 JATKO 1, R4 JATKO 2, R5, R6

Yksiköt: SY1–SY8

Kartat: Kartta 1B–1E (yleiskartat), Kartta 9 (tasokartta), Kartta 10 (tasokartta), Kartta 11 (profiilikartta), Kartta 12 (tasokartta), Kartta 13 (tasokartta)

Digikuvat: 1–33

Diakuvat: 1–27

1. kaivon itäkaivanto kulki pihan koillisosassa 1. ja 2. kaivon välillä (Kartta 1A, Kuva 14). Kyseisen linjan tiedettiin jo ennen kaivamista sisältävän kulttuurikerroksia ja puurakenteen jäännöksiä. Kaivanto kaivettiin vuosina 2004 ja 2005 dokumentoidun rakennejäännöksen pohjoispuolelle ja päälle niin, että kaivannon eteläprofiilissa näkyivät osittain 2005 kaivauksen täyttömaa ja tasossa kaivauksissa esiin saadut rakenteen puuosat sekä pohjoisprofiilissa osin koskemattomia kulttuurikerroksia ja enemmän dokumentoimattomia rakenteen osia. Aiemmissä kaivaustutkimuksissa ei ollut löydetty rakenteen seinälinjoja. Näin ollen kaivannon vetäminen kaivausalueen pohjoispuolelle oli potentiaalisesti hedelmällistä aluetta rakenteen laajuuden selvittämiseksi. Kaivon numero 1 kohdalla profiileissa oli näkyvissä kulttuurimaata noin 60 cm paksuisesti. Tällä alueella erottuivat kerrokset **SY1–SY4**.

Kuvat 14 ja 15. Vasemmalla 1. kaivon itäkaivantoa yleiskuvassa. Kaivannossa näkyvät hirret R1 nro 1 ja 2, jotka lähemmin oikealla. Oikealla alimpana myös hirsi R1 nro 3.

1. kaivon itäkaivannosta dokumentoitiin hirsiiä, lautoja sekä lankkuja useammasta eri kerroksesta. Kartassa 9 näkyvät puut ovat osittain täysin uusina dokumentoituja rakenneosia ja osittain 2005 kaivauksissa jo aiemmin esiin saatuja. Kartassa näkyvät rakenneosat ovat paikalta kaivettaessa ylimmältä tasolta löytyneitä. Alemman tason rakenteista on pienempiä yksittäisiä piirroksia. Hirret **R1 nro 1 ja 2** ovat aiemmin dokumentoimattomia hirsiiä (Kuvat 14 ja 15). Hirret kulkivat savimaassa **SY3** noin 1,6 metrin päässä toisistaan. Näiden yläpuolella kulkivat sepelin ja pohjaushiekan lisäksi ruskea sekoittunut hiekkamaa **SY1** sekä **SY2** puuroskan ja saven sekainen kerros. Hirsien kulkusuunta oli noin koillinen-lounas ja molemmat hirret jatkuivat pitkälle molempiin profiileihin. Hirret olivat pyöröhirsiiä ja noin 20 cm paksuja. Hirret sijaitsivat pohjaushiekan alareunasta noin 35 cm alaspäin, korkeudella 2,73 m mpy. Savimaata **SY3** hirsien ympäriltä poistettaessa todettiin, että molemmat hirret oli aseteltu kivien päälle. **Hirren nro 1** alapuolella kivi oli pieni, vain parisenkymmentä senttimetriä leveä, ja kivi näkyi kaivannossa pohjoisprofiilissa hirren itäpuolella. **Hirren nro 2** alapuolella ollut kivi oli huomattavasti kookkaampi, noin 1 x 0,5 m, ja se näkyi hirren alapuolella sekä enemmän hirren länsipuolella. Kivi

sijaitse korkeudella 2,67 m mpy. **Hirret nro 1 ja 2** poistettiin kaivannosta kaivinkoneella. Poiston yhteydessä todettiin, että **hirsi nro 2** jatkui eteläprofiiliin noin 1 metrin verran ja pohjoisprofiiliin noin 0,5 metriä. Hirrestä nro 1 otettiin dendrokronologinen näyte **D1**. Puun kaatoajankohdaksi saatiin aikaväli 1635–1644 (Ks. liite 10; Zetterberg, 2007).

Hirrestä nro 2 noin 1,3 metriä itään päin pystytettiin profiilista hahmottamaan 2005 kaivausalueen raja eli 2005 kaivausalueen luoteisnurkka. Näin ollen **hirret 1 ja 2** olivat aiempien kaivausalueiden ulkopuolella.

Hirsi R1 nro 3 (vuonna 2005 osa RA5:sta), **hirsi R1 nro 4 ja 5** (vuonna 2005 RA2) sekä **R2**:ksi nimetty hirsi (2005 vuonna R6) ovat olleet auki aiemmin myös vuoden 2005 kaivausalueen pohjoisreunassa. Pitkittäin kaivannossa kulkevaa hiiltynyttä hirttä **R1 nro 3:n ja 5:n** välillä ei tosin ole kaivettu 2005 vielä kokonaisuudessaan esiin. Vuoden 2005 kaivauksen mukaan tiedetään, että **R1 3–5** hirret ovat rakenteen lautalattiatason alapuolisia tukihirsii. Hirsi **R2** (vuonna 2005 R6) jatkui kaivannossa eteläprofiiliin toisen pään loppuessa kaivannon keskelle. Tämä hirsi on funktioltaan epämääräisempi muista puulöydöistä poikkeavan suunnan vuoksi. Todennäköisesti tämäkin liittyy mitä ilmeisimmin lattian alaisiin tukirakenteisiin.

Hirren nro 3 kohdalla oli useampia puita. Hirren, jonka leveys oli noin 15 cm, itäpuolella oli lauta. Hirren alapuolella oli myös toinen hirsi ja alemman hirren alapuolella oli muutamia lautoja vastakkaisiin suuntiin päällekkäin. Hirren itäpuolella kaivannon suuntaisesti esiin tullut hirsi kulki myös kaivannossa poikittain olleiden hirsien alapuolella. **Hirren nro 3** etäisyys hirteen nro 2 oli noin 1,9 metriä ja se sijaitsi korkeudella 2,8 m mpy. Päällekkäiset hirret oli sijoitettu **hirsien nro 1 ja 2** tapaan savikerrokseen **SY3**. Savikerroksen alapuolelta paljastui puuroskakerros **SY4**, jossa oli seassa puun paloja. **SY4** kerroksessa sijaitsivat alemmalla tasolla olleet laudat, joita oli kolmessa kerrassa päällekkäin. Laudat olivat huonokuntoisia ja lähinnä lyhyempiä laudan pätkiä, jotka olivat kuitenkin selkeästi rakenteen osia alkuperäisellä paikallaan. Alimmaisen lautakerran alapuolelta dokumentoitiin kerros **SY5**, joka oli ruskeanharmaa hiekkainen savikerros. Kaksi päällekkäin ollutta hirttä eivät olleet tarkoin karsittuja rakennushirsii, vaan niissä molemmissa oli jäljellä useampien senttimetrien pituisia oksien tynkiä. **Hirsien nro 3 ja 4** väliltä (noin 3,3 metrin päässä itään hirrestä nro 2) dokumentoitiin puuroskakerroksesta **SY4** lautoja (**R3**) noin korkeudelta 2,6 m mpy. Lautoja oli tällä kohdalla kahdessa suunnassa: osa kaivannon suuntaisesti, osa kaivannossa poikkisuuntaisesti kulkevana. Laudat olivat pieniä pätkiä ja

huonokuntoisia, jonka vuoksi niitä ei piirretty. Hirsien R1 nro 3–5 välinen alue liittyy vuonna 2005 nimetyin RA5 rakenteen osan lautakertoihin ja hirsiiin.

R4 rakenteen osana dokumentoitiin hirsiiä kaivannossa pitkittäin itä–länsi-suuntaisesti (Kartta 10). Kartoissa 9 ja 10 näkyvä pohjoinen pitkittäinen hirsi oli sama puu. Tämä hirsi oli todella paksu ja hyväkuntoinen. **R4** rakenteen osana kaivettiin siis hirsiiä, jotka tulivat **R1** rakenteen osan itäisimmän linjan alapuolelta. Kartassa 10 näkyy löytöpaikka kolikolle (KM2006058:29), joka oli sijoittunut hirren päälle korkeudelle 2,53 m mpy. Kolikko on vuonna 1671 lyöty 1/6 äyri Karl XI:n ajalta (Tingström 1963: 159). **R4** rakenteen osassa puita oli kahdessa kerrassa päällekkäin. Kartta 10 on ylemmästä puukerroksesta. Alemmasta puukerroksesta on otettu valokuva.

Kuvat 16 ja 17. Vasemmalla R4 jatko 1 ja ”puukauhan” löytöpaikka. Oikealla lähikuva ”kauhasta” (KM2006058:2).

Piirretyn rakenteen osan **R4** jatkeena (**R4 jatko 1**), itään päin dokumentoitiin valokuvaamalla lisää puita noin korkeudelta 2,50 m mpy (Kuva 16). Jatko-osassa erottui kaivannossa pitkittäissuuntaisesti kulkevia hirsiiä 3 kpl rinnakkain, jotka alkoivat noin 5,4 metrin

päässä itään päin **R1 hirrestä nro 2. R4 jatko 1** -osasta ei ole piirretty karttaa. Hirsien päältä löydettiin puusta veistetty ”kauha” (KM2006058:2), joka sijaitti noin korkeudella 2,5 m mpy (Kuva 17). Hirsien pituus oli noin 1,2 metriä.

R2 hirren (2005=R6) alapuolelta saatiin esille puita, jotka nimettiin rakenneosaksi **R4 jatko 2**. Tässä saatiin esille tasossa kaivannossa pitkittäin meneviä puita kaksi kappaletta, joista eteläisempi oli hirsi ja pohjoisempi lauta. Puut sijaitsivat noin korkeudella 2,5 m mpy. Hirsi oli sama puu, joka näkyi **R4** kartassa 10 pohjoisimpana. Nämä molemmat puut menivät kaivannossa poikkisuuntaan kulkevan hirren alapuolelle. Poikkisuuntaan kulkeva hirsi oli jyrkellä ja se irrotettiin koneella. Noin 50 cm päässä puusta tuli vastaan betonikourun reuna. Betonikouru poistettiin ja kaivannossa pitkittäin kulkenut hirsi jatkui sen alapuolella.

Betonikourun kohdalle muodostui kaivettaessa profiili, jotka piirrettiin profiilikartta (Kartta 11, Kuva 18). Kerrosleikkauksessa näkyi betonikourun alapuolella kiviä sekoittuneessa tummanruskeassa hiekkakerroksessa **SY1**. Kerroksen alapuolella oli tiiviisti päällekkäin kolme hirttä, joiden alapuolella kulki **R4 jatko 1 ja 2** osissa näkynyt hirsi. Hirsien alla oleva maa oli tummaa puuroskaa. Ylimmän hirren yläreuna sijaitsi noin 2,77 m mpy korkeudella. Hirret saivat oman rakennenumeronsa **R5**. Hirret olivat neliönmuotoiseksi veistettyjä, eikä niiden väleissä ollut maa-ainesta. Hirret paljastuivat noin 45 cm päässä 2005 vuoden kaivausalueen itäreunasta itään päin.

Kuva 18. R5 seinähirsiiä profiilissa sekä alla R4 nro 1 hirsi.

Tasossa **R5** hirsiä saatiin enemmän esiin. Kaivettaessa paljastui, että hirsiä oli kaksi perättäistä kolmen hirren päällekkäistä ryhmää vierekkäin. Näiden lisäksi kolmannessa, eli alimmaisessa tasossa kahden vierekkäisen hirren itäpuolella oli vielä yksi yksittäinen hirsi samassa tasossa. Tämä itäisin alimman kerroksen hirsi oli pinnaltaan selvästi hiiltynyt. Vastaavia merkkejä ei ollut havaittavissa muissa hirsissä. Ylimpää hirsikertaa kuvaa kartta 12, alimpaa hirsikertaa taas kartta 13. Ylimpää hirsikertaa kuvaavassa kartassa on näkyvissä **R6** nimetty rakenne, joka koostui hirsilinjan itäpuolella olevista kaivannon suuntaisista riukumaisista puista sekä pienemmistä puun paloista. Nämä puut sijaitsivat paljon kuusenhavuja sisältäneessä puuroskamaassa **SY7** noin korkeudella 2,6–2,4 m mpy. **SY7** kerroksen yläpuolella oli joidenkin senttimetrien paksuinen kerros sekoittuneen näköistä maata **SY6**. Kerros liittyi ilmeisesti betonikourun maahan asettamiseen. Alinta hirsikertaa kuvaavassa kartassa nähdään kolme perättäistä hirttä noin korkeudella 2,45–2,49 m mpy. Kartassa näkyy myös **R4 jatko 1 ja 2** osissa näkynyt hirsi. Perättäisten hirsiseinämien välissä oli **SY8** nimettyä maa-ainesta, joka koostui hiekkamaasta, jossa oli mukana hiiltä ja tiiltä.

Päällekkäiset hirret **R5** tulkittiin aiempina vuosina tutkitun rakenteen itäiseksi seinälinjaksi, joka siis sijaitsi alle puoli metriä 2005 vuonna aukaistun kaivausalueen itäpuolella. Seinälinjan hirret olivat kaikki paksuja ja jatkuivat kaivannon molempiin profiileihin. Hirret poistettiin koneella. Noston yhteydessä todettiin, että hirret olivat paksuja, mutta nopeakasvuisia, eli lustoja niissä oli hyvin vähän.

5.2. 1. kaivon länsikaivanto

Rakenteet: R1 nro 1, R11, R13

Yksiköt: SY38, SY43, SY44, SY53

Kartat: Kartta 1A (yleiskartta), Kartta 1B (yleiskartta), Kartta 14 (tasokartta), kartta 15 (tasokartta)

Digikuvat: 79, 83–84, 96–98, 101–103

Diakuvat: 70, 74–75, 88–89, 92–93

Kuva 19. R1 nro 1 pitkä hirsi vasemmalla. Oikealla neljä hirren puolikasta R11.

1. kaivon länsipuolella kaivettiin aluetta enemmän esiin tasossa ja myöhemmin kaivettiin putkilinja kohti Byströmin talon länsipuoleisen talon seinää. Heti kaivon länsipuolella sijaitseva **R1 nro 1** hirsi, joka oli pitkä pyöröhirsi. Heti hirren länsipuolella paljastui tasossa neljä lankkumaista puuta **R11** (Kartta 14), jotka sijaittivat noin korkeudella 2,69–2,6 m mpy (Kuva 19). Puut olivat päästä viistoiksi veistettyjä ja niitä poistettaessa todettiin niiden alapinnan olevan pyöreä, eli kyseessä olivat hirsien puolikkaat. Puut eivät olleet palaneita ja niissä oli paikoin jopa kaarnaa jäljellä. Hirren puolikkaat oli osittain asetettu toistensa päälle limittäin. Puiden länsipuolella tuli vastaan aiemmin kaivettu putkikaivanto ja putki, joka tuli puiden päälle. Hirsien puolikkaiden sekä **R1 nro 1** hirren päällä oli puuroskakerros **SY38 (=SY2)**. Puiden alapuolelta paljastui kerros **SY43**, joka oli vaaleanharmaan saven kerros. Puut oli siis asetettu tähän savimaahan kuten myös hirsi **R1 nro 1**.

Hirren puolikkaissa **R11** oli pohjassa loveuksia. Loveukset oli tehty hirsien puolikkaiden asettamista alapuolellaan olevia poikittaissuuntaisia hirsiiä **R13** vasten (Kartta 15, Kuva 20). Hirsien **R11** alapuolella oli siis hirsien päissä kaksi poikittaissuuntaan ylempään hirsikertaan vasten olevaa hirttä, joista eteläisemmässä oli selkeitä lovettuja paikkoja, jotta puukerrat saataisiin asetettua toistensa päälle tasaisemmin. Hirressä oli veistetyt päät, sekä alapinnalla pitkä pitkittäinen vuoltu loveus, joka viittasi toisaalta hirren uusiokäyttöön. **R13** hirsistä pohjoisempi oli

asetettu **SY44** puuroskakerrokseen, jonka alapuolelta paljastui kerros **SY53**, jonka päällä eteläisempi **R13** hirsi oli. **SY53** oli puhtaan vaalean hiekan/saven kerros ja tulkitti piha-alueen länsiosan pohjakerrokseksi. **SY53** kerrosta jatkui **R13** hirsien ympärillä ainakin 20 cm, eli kairan mitan verran. Sen alemmas ei täällä kaivettu.

Kuva 20. R13 kaksi lovettua hirttä R11 hirren puolikkaiden alapuolella.

5.3. 4. kaivon koilliskaivanto

Rakenteet: R14

Yksiköt: profiilikartassa 1–18, SY38, SY43, SY44

Kartat: Kartta 1A (yleiskartta), Kartta 1C (yleiskartta), Kartta 16 (profiilikartta)

Digikuvat: 108–109, 114–115, 122–124, 127–130

Diakuvat: 98–99, 103–104, 108–110, 113–116

4. kaivolta kaivettiin koillisen suuntaan haara viemärille, joka vedettiin Byströmin talon pohjoisen osan kivijalassa olevalle oviaukolle saakka. Kaivannon profiilissa oli erotettavissa selkeitä kulttuurikerroksia. Kaivannon pohjoisseinämästä piirrettiinkin yhteensä noin 4,8 metrin pituinen profiilipiirros (Kartta 16). Profiilipiirroksessa erottuvat selvästi puuroskamaiden ja savisten maiden

vaihtelut sekä näiden alapuolella ollut hiekkainen savimaa, joka on tulkittavissa tällä paikalla puhtaaksi pohjamaaksi (Kuva 21).

Kuva 21. 4. kaivon koilliskaivanto, länsiprofilia.

Kaivannon kaivun yhteydessä saatiin esiin yhteensä kuusi hirttä. Ensimmäinen oli noin 22 cm leveä pyöreä hirsi, joka kulki poikittain kaivannossa. Sen suuntaa verrattaessa R1 nro 2 hirteen, näyttivät hirret olevan keskenään melkein kohtisuorassa. Hirsi sijaitsi noin korkeudella 2,81 m mpy. Hirren alapuolella oli kaksi muutakin hirttä. Kolme hirttä muodosti yhteensä noin 54 cm korkean alueen. Kolmen hirren alapuolella oli vielä neljäs hirsi, mutta tämä sijaitsi noin 25 cm pohjoiseen päin. Neljännen hirren alapuolella oli viides samalla kohdalla kuin neljäs hirsi. Kuudes hirsi (halk. 26 cm) paljastui noin 1,6 metrin päässä pohjoiseen ensimmäisestä hirrestä. Kuudes hirsi sijaitsi lähimpänä Byströmin pohjoisosan talon kivijalkaa, vain noin 90 cm etäisyydellä.

Kaikki hirret sijaitsivat erikoisesti eri maakerroksissa, joten ne eivät ilmeisesti ole olleet alun perin samaan aikaan päällekkäin aseteltuja. Ylin hirsi oli sekoittuneessa maassa (1), toinen ja kolmas tiiviissä multamaisessa tummanruskeassa maakerroksessa (5). Neljäs ja viides hirsi olivat tiiviissä ja paksussa puuroskamaassa **SY44**. Kuudes hirsi oli neljättä ja viidettä hieman

ylempänä olleessa puuroskamaassa. Kaikki kuusi hirttä nimettiin rakennenumerolla **R14**. Vaikka hirret eivät olleet täysin toistensa päällä, kulkivat ne kuitenkin kaivannossa samansuuntaisina noin luode–kaakko-suuntaan. Puiden tarkoituksesta ja keskinäisistä suhteista ja mahdollisesta liittymisestä jonkinlaiseen suurempaan rakenteeseen on hankala vetää johtopäätöksiä, koska puita saatiin esille vain niin pieneltä alueelta.

5.4. Kaivausalue A ja sen laajennus

Rakenteet: R9 nro 1–5 hirret, R12, R15, R15 nro 1 ja 2 hirret

Yksiköt: SY39, SY41, SY38, SY43, SY44, SY49, SY58, SY59, SY60, SY26, SY55

Kartat: Kartta 1B (yleiskartta), Kartta 1D (yleiskartta), Kartta 1E (yleiskartta), Kartta 14 (tasokartta), Kartta 17 (tasokartta), Kartta 18 (tasokartta)

Digikuvat: 67–72, 80–82, 85–88, 94–95, 99–100, 104–107, 110–113, 116–117, 119–120, 125, 131–139

Diakuvat: 58–63, 71–73, 76–83, 86–87, 90–91, 94–97, 100–102, 105–106, 111, 117–124

Kuva 22. Kaivausalue A ja laajennus 1. kaivon itäpuolella ja takana. Keskellä peitetty 1. kaivon itäkaivanto ja kaivamatonta maata. Keltainen rakennus Byströmin Nappi. Lovetut hirret alareunassa R10 rakenneosaa.

Kaivausalue A ja sen laajennus tehtiin 1. kaivon itäkaivannon eteläpuoliselle alueelle niin, että alue jatkui osin Byströmin Napin taloksi kutsutun rakennuksen pohjoisen ulkonurkan molemmin puolin lähellä rakennuksen kivijalkaa (Kuva 22). Kaivausalue A oli osin vuosina 2004 ja 2005 kaivetulla alueella, joten osa dokumentoiduista rakenteista oli jo aiemmin tunnettua. Nyt päästiin tutkimaan rakennetta syvemmälle kuin 2005 kaivauksissa, joissa ei saavutettu rakenteen pohjaa ja sen alaisia perustuskerroksia.

1. kaivon eteläpuolelta saatiin tasossa esiin vuoden 2004 täyttömaiden alapuolelta **R15**:ksi nimetty tulisijan paikka (2004 vuonna = R3) (Kartta 14). Tulisija koostui päällisiltä osiltaan tiilen paloista sekä kivistä. Kivet ja tiilet eivät muodostaneet selkeästi pyöreää tai kulmikasta rakennetta. Tiiliä poistettaessa alemmalta tasolta löytyi enemmän kiviä, jotka olivat selkeästi enemmän ympyrämaisessä rakennelmassa niin, että keskelle jäi kivettömämpi alue (Kartta 17). Kivet olivat halkaisijaltaan 15–40 cm. Osa kivistä oli selvästi palaneita. Tulisijan päällä ollut maakerros kaivettiin yhtenä kerroksena **SY39**, joka oli hiillisen hiekkamaan kerros. Kerroksen seassa oli paikoin myös muunlaista ainesta kuten kiviä, tiiltä ja runsaasti eläinten luita. Kivien seassa oli paikoin puuroskamaata sekä tulisijan pintaosan kivien päällä oli paikoitellen myös tuolta. **SY39** kerroksen alapuolelta saatiin esiin **SY41** kerrokseksi nimetty laastia ja hiiltä sekä hiekkaa sisältänyt harmahtava maakerros, joka oli ylemmän kerroksen ohella tulisijan käytön aikaista kerrosta. Tulisijan alapuolella saatiin esiin maakerrokset **SY38** puuroska, **SY43** savi sekä alimpana **SY44** puuroskakerros.

Tulisijaa rajasi eteläpuolelta **R9 nro 5** nimetty hirsi. Hirsi oli lyhyempi hirsi, joka kulki itä-länsi-suuntaisesti tulisijan kivien eteläpuolella. Hirsi oli melko paljon kallellaan länteen päin länsipään sijaitessa noin korkeudessa 2,55 m mpy ja itäpään 2,79 m mpy. Hirren tulisijan puoleisessa reunassa oli runsaasti eläimen karvaa, jota otettiin talteen näytteenomaisesti. Tulisijan itäpuolella tulivat vastaan **R9 nro 1–4** nimetyt hirret (Kartta 14). Hirret kulkivat pohjois-etelä- ja itä-länsi-suuntaisina aina kaksi hirttä vierekkäin. itä-länsi-suuntaiset hirret **R9 nro1 ja 2** kulkivat ylemmällä tasolla toisten hirsien päällä noin korkeudella 2,76 m mpy. Näiden päällä oli vielä jäännös pohjois-etelä-suuntaisesta lankusta. Alemmat hirret **R9 nro 3 ja 4** olivat noin korkeudella 2,72 mpy. Alemmat hirret näkyivät myös 1. kaivon itäkaivannossa ja ne dokumentoitiin rakenneosana **R1 nro 3**. Vuonna 2004 nämä hirret dokumentoitiin rakenneosana R1A. Näiden päältä kaivettiin 2004 esiin lautaisia lattiarakenteen jäännöksiä. Hirret **R9 nro 1–4** poistettiin ja niiden alta paljastettiin pohjois-etelä-suuntaisia lankkuja noin korkeudella 2,56–2,67

m mpy (Kartta 17). Hirsien ja lankkujen tasojen välissä oli **SY49** savikerrosta. **R9 nro 3** hirren alapuolelta paljastui vielä yksi samansuuntainen noin 15 cm leveä hirsi (**R15 nro 2**). Näin ollen paikalla oli kolme hirttä päällekkäin ja näiden päällä toiseen suuntaan kaksi hirttä vierekkäin. Kerroksen **SY49** alapuolella oli toinen savikerros **SY58**. Kerroksessa oli saven seassa pieniä maksimissaan 20 cm halkaisijaltaan olevia kiviä. Kyseisen maakerroksen ja kivien alapuolelta paljastui myöhemmin **R15 nro 1**:ksi nimetty hirsi. Kyseisen hirren alapuolelta dokumentoitiin vielä kaksi maakerrosta. Hirsi oli laitettu **SY59** puuroskamaahan. Tämän alapuolella jatkui kairan mitallinen savimaata **SY60**, jota ei enää kaivettu.

Kuva 23. Kuvassa vasemmalla hirsi R15 nro 1, sen päällä takana R15 nro 2. Etualalla kaksi päällekkäistä R12 hirttä sekä pitkä riuku. Tulisijan R15 kivet sijaitsivat pohjoisnuolen paikalla.

Tulisijan kivien ja maa-aineksen poiston jälkeen paikalta paljastui suorakaiteen muotoinen hirsistä koostuva kehikko, jonka päälle tulisija oli rakennettu (Kartta 18, Kuva 23). Kartassa erottuu kaksi itä-länsi-suuntaista ja kaksi melkein pohjois-etelä-suuntaista hirttä. Hirsistä kaksi läntisintä nimettiin **R12** hirsiksi, itäisemmät saivat tulisijan mukaan tunnisteen **R15 nro 1 ja 2**. Itäisemmät hirret kulkivat päällekkäin niin, että pohjois-etelä-suuntainen **R15 nro 2** oli ylemmällä tasolla noin 2,50–2,60 m mpy. Alempi hirsi **R15 nro 1** oli pitkä hirsi korkeudella 2,55 m mpy ja se jatkui kaivetun alueen itäprofiiliin. Tästä hirrestä otettiin poikkileikkausnäyte **D4**

dendrokronologista iänmäärittystä varten, mutta näytettä ei kuitenkaan ajoitettu. Kyseisessä alemmassa hirressä oli läntisessä tyvipäässään suurehko palokoro. Kaikki hirret oli laitettu **SY44** puuroskakerroksen päälle. Tämän kerroksen päällä oli myös muutamia suurempia kiviä sekä muutamia irrallisia puiden paloja.

Valvonnassa kaivettiin siis osittain aiemmin kaivettua aluetta tulisijasta. Kesän 2006 jälkeen voidaan sanoa, että karkeasti mitattuna tulisijan koko on ollut maksimissaan noin 2 x 2 metriä.

R9 nro 5 hirren alapuolelta paljastui hirren poiston jälkeen suuri kivi sekä **R12**:sta nimetyt kaksi hirttä ja molemmista päistä rei'itetty lankun pala (Kuvat 24 ja 25). Rei'itetty lankku oli pituudeltaan 44 cm ja leveydeltään 13 cm. Hirsistä ylempi kulki koillis-lounais-suuntaisesti ja alempi sitä vastakkaiseen suuntaan (Kartta 18). Ylempi hirsi oli noin 5 metrin pituinen ja se sijaitsi noin korkeudella 2,63–2,72 m mpy, eteläisen pään ollessa hieman korkeammalla. Pitkän hirren länsipuolelta dokumentoitiin paljon pitkiä riukumaisia puita hirren suuntaisesti. Riu'ut olivat **SY44** puuroskakerroksessa, eli pohjamaana olleen **SY53** savikerroksen yläpuolisessa puuroskassa. Eteläpäässä **R12** ylempään hirren alapuolelta dokumentoitiin myös vastakkaiseen suuntaan kulkenut hirsi, jonka alapuolella meni vielä yksi hirsi **R12** ylimmän hirren suuntaisesti (Kuva 26). **R12** ylimmän hirren molemmissa päissä oli selkeät puolipyöreät loveukset, eli hirren päällä on ollut ennen hirsiiä ja ne ovat muodostaneet pitkänurkkaisen rakenteen.

R12 hirren linjan länsipuolen maakerrokset paljastivat, että rakennuksen jäännöksen ulkopuoli on sijainnut nimenomaan tällä puolella. Täällä kerrokset olivat **SY38** puuroska, **SY43** savimaa ja **SY44** puuroska. Hirsilinjan itäpuolella tavattiin vastaavien kerrosten yläpuolella muita kerroksia ja rakeenosia, jotka viittaavat rakennuksen sisäisiin osiin. Täällä sepelin ja pohjaushiekan alla oli **SY26** purkujätekerrosta ja sen alla **SY55** hiekkainen savimaa. Tämän alapuolelta tulivat esiin **R12** ylempi hirsi sekä **SY39** tulisijan maata. Tasokartassa 18 nähdään **R12** ylimmän hirren päällä kiviä kerroksessa **SY55**. Tulkinta on, että kyseiset kerrokset hirsilinjan tällä puolella ovat osittain rakennuksen hylkäämisen jälkeisiä kerroksia. Tämä selittäisi kivien osittaisen sijoittumisen hirren päälle.

Kuvat 24 ja 25. Vasemmalla yleiskuva R12 pitkästä hirrestä ja riu'uksista. Oikealla lähikuva R12 pohjoispäädystä.

Kuva 26. R12 hirren eteläpäätty.

R12 ja **R15** hirsiiä peittivät kerrokset **SY38** puuroska ja **SY43** savi. Saven alapuolella tuli vastaan kerros **SY44** puuroska, jonka päälle puut oli laitettu. **R12** pitkästä hirrestä otettiin

poikkileikkausnäyte **D2** dendrokronologista iänmäärittystä varten. Ajoitustuloksen mukaan puu on kaadettu talvikaudella 1646/1647 (Ks. liite 10; Zetterberg, 2007).

Kaivausalueella pyrittiin jättämään maahan kaikki rakenneosat, joita ei pystytty arkeologisesti dokumentoimaan. Kaivinkoneella poistettiin rakennuksen jäännöksen suuremmista hirsistä **R15 nro 2** sekä **R12** pitkä hirsi. Tulisijan paikalle asennettiin kaivo numero 6, joten sen kohdalta jouduttiin kaivamaan syvemmälle. Tällä kohdalla **SY53** savimaata todettiin olevan ainakin 60 cm. Näin ollen **SY44** puuroskakerros on paikalla ensimmäinen kulttuurikerrokseksi tulkittavissa oleva maakerros pohjasaven päällä.

5.5. Kaivausalue A:n pohjoiset ja itäiset osat

Rakenteet: R10, R16, R17, R17B, R23

Yksiköt: SY1, SY50–52, SY61, SY64, SY85, SY86

Kartat: Kartta 1B (yleiskartta), Kartta 1D (yleiskartta), Kartta 1E (yleiskartta), Kartta 19 (tasokartta), Kartta 20 (tasokartta)

Digikuvat: 73–78, 89–93, 116–119, 126, 140–152, 155–161, 167–171, 179–184

Diakuvat: 64–69, 81–85, 105–107, 112, 125–137, 140–146, 152–157, 165–170

Aiempien vuosien kaivausalueiden pohjois- ja länsipuolella olevia alueita saatiin valvonnan aikana tutkittua laajasti. Tulkinnallisesti rakenteen ulkopuolisiksi osiksi miellettyjä puurakenteita kaivettiin lapiokaivauksena lähinnä tulisijan **R15** ja siihen liittyvien lattiarakenteiden ja ulkoseinän **R12** pohjoispuoliselta alueelta, eli vuosina 2004 ja 2005 kaivettujen alueiden ja Byströmin pohjoisen rakennuksen väliseltä alueelta (Kartta 19). Rakenteita dokumentoitiin osissa kaivaustyön edetessä. Osien väliin jäi myös kaivamattomia alueita, joiden vuoksi kaikkien rakenneosien suhteita toisiinsa ei voitu täysin selvittää. Dokumentoituja rakenneosia tulisijan ja rakennuksen lattiatasojen pohjoispuolella olivat **R10, R16, R17, R17B** sekä **R23**.

Sepeli- ja pohjaushiekkakerroksen alapuolelta dokumentoitiin **SY1** kerros (tummanruskea sekoittunut hiekka), jonka alapuolella todettiin olevan yhdessä kivikerrassa olevia hyvin suuria (halkaisija jopa 1 metri) vierekkäin aseteltuja kiviä. Kooltaan kivet vastasivat Byströmin talon kivijalassa olevia kiviä. Kivikerran laajuus ulottui 1. kaivon itäkaivannon pohjoispuolelta aina Byströmin pohjoisen talon nykyiseen kivijalkaan saakka. 1. kaivon itäkaivantoa kaivettaessa kyseisiin kiviin ei törmätty. Kivillä oli selkeästi peitetty niiden alapuolelta paljastuvat puurakenteet **R10, R16** sekä **R17**.

Kuva 27. R10 uusiokäytössä olevia hirsiiä kaivausalue A:n pohjoispuolella. Oikealla hirsi R1 nro 2.

R10 hirret dokumentoitiin ensimmäisenä. 1. kaivon itäkaivannon jälkeen tasossa saatiin kivien alta esiin uusiokäytössä olevia hirsiiä (Kartta 19, Kuva 27). Hirret oli peitetty puhtaan vaaleanruskean hienon hiekan kerroksella **SY52/SY61**, jota oli myös hirsien väleissä. Hiekkakerrosta ei näkynyt 1. kaivon itäkaivannossa. Alueelta paljastettiin kahdeksan lähes itä-länsi-suuntaista hirttä, sekä viisi lähes pohjois-etelä-suuntaista. Hirret olivat selkeästi uusiokäytössä. Niiden päissä oli loveuksia muistona aiemmasta kuulumisesta pitkänurkkaiseen lamasalvosrakenteeseen. Hirret olivat myös pinnaltaan tasaisiksi veistettyjä. Rungon muoto oli siis suorakulmainen. Puut sijaitsivat noin korkeudella 2,80–2,70 m mpy ja niiden leveys oli noin 15–20 cm. Yhdestä itä-länsi-suuntaisesta hirrestä otettiin poikkileikkausnäyte **D3** dendrokronologista iänmäärittystä varten. Ajoituksen tuloksena voidaan sanoa, että puu on kaadettu 0-5 vuotta vuoden 1825 jälkeen. Näin ollen hirsitaso liittyisi huomattavasti tuoreempaan rakenteeseen kuin aiempina vuosina hieman etelämpää löydetty hirsirakenne.

Pohjois-etelä-suuntaisten hirsien länsipuolella saatiin esiin aiemmin **R1 nro 2** hirreksi nimetty pyöröhirsi sekä hirren alapuolella ja vieressä olleita kiviä. **R10** hirret oli laitettu puuroskakerroksen päälle, joka täällä sai numeron **SY50** (=SY38=SY2). Puuroskan alapuolella oli vaaleanharmaa savimaa **SY51** (=SY43=SY3). Tämän savimaan päälle oli laitettu R1 nro 2 hirsi sekä sen ympärillä olleet kivet.

Myöhemmässä vaiheessa aukaistiin tasossa noin 1,2–2,6 metriä leveä kaivanto **R10** dokumentoidun rakenteen pohjoispuolelle, Byströmin pohjoisen talon kivijalan läheisyyteen, kivijalan suuntaisesti (Kartta 19). Alueella saatiin tasossa esiin edellä mainittujen suurten kivien alapuolelta **R10** rakenteeseen kuuluneita melkein pohjois-etelä-suuntaisia hirsiiä, sekä aiemmin

dokumentoimattomia lankkuja ja hirsii **R16**, jotka kulkivat myös melkein pohjois-etelä-suuntaisesti kohtisuoraan pohjoispuolella olevaa kivijalan linjaa vastaan.

Kuva 28. R10 ja R16 hirsii ja lankkuja Byströmin pohjoistalon eteläisen kivijalan edessä.

R16 rakenteenosaan kuului 10 lankkua sekä neljä hirttä (Kuva 28). Puiden yläpuolinen maakerros suurten kivien alapuolella oli hiekkakerros **SY52/SY61**. Lankut olivat tiiviisti toisissaan kiinni niin, että niiden väleissä ei ollut maa-ainesta. Lankkujen leveys oli noin 20–30 cm ja ne sijaitsivat noin korkeudella 2,57–2,62 m mpy. Lankkujen ja **R10** hirsien välissä oli ainoastaan muutaman senttimetrin leveä rako, joten voidaan sanoa, että **R10** hirret ja **R16** lankut olivat selkeästi asetettu vierekkäin, **R10** hirsien ollessa vain muutamia senttejä lankkuja ylemmällä tasolla. **R16** rakenteenosan itäpuolella olevat hirret sijaitsivat myös muutamia senttimetrejä ylemmällä tasolla kuin lankut ja ne oli asetettu lähtemään aivan itäisimmän lankun vierestä. Neljän hirren itäpuolella oli noin 45 cm leveä alue, jossa ei ollut pitkittäisiä hirsii. Tällä kohdalla erottui maakerros **SY51**, joka oli harmaa savikerros johon puut oli laitettu. Puuttomalla alueella oli yksi suurempi kivi, sekä noin 60 cm pitkä hirsi, joka kulki muihin puihin nähden hieman vinosti pohjois-etelä-suuntaan. Savialueen itäpuolella dokumentoitiin lisää Byströmin talon kivijalkaan päin

kohtisuoraan kulkevia hirsiiä. Hirret olivat **R10** hirsien tapaan päistään lovettuja ja siten uusiokäytössä. Hirsiiä oli yhteensä 5 kappaletta niin, että neljä näistä oli rinnakkain ja yksi jatkeena yhdelle lyhyemmälle hirrelle. Hirret sijaitsivat noin korkeudella 2,65–2,7 m mpy. Nämä hirret liitettiin kuuluvaksi rakenneosaan **R16**.

Rakenneosien **R10** sekä **R16** hirsien päät ulottuivat Byströmin pohjoisen talon kivijalan alapuolelle ollen näin varmasti vanhempia kuin Byströmin talon perustukset. **R16** lankut loppuivat kivijalan kivien ulkopuolelle.

Kuva 29. R16 ja R17 hirsiiä Byströmin pohjoistalon eteläisen kivijalan nurkassa. Alta pilkottavat R23 puukerrokset. Alhaalla itä-länsi-suuntainen hiiltynyt hirsi, joka rajaa rakennetta.

R16 itäisimpien hirsien itäpuolella, aivan Byströmin pohjoisen talon kivijalan nurkkaa, saatiin tasossa esiin lisää puita, jotka saivat rakenneosatunnuksen **R17** (Kartta 19, Kuva 29). Tähän liittyivät kaksi pitkää ja aiempia paksumpaa hirttä, joiden kulkusuunta oli sama kuin **R10** ja **R16** puilla. Hirret sijaitsivat noin korkeudella 2,66–2,84 m mpy ja niiden leveys oli noin 30 cm. Hirsien pohjoisemmat päät sijaitsivat hiukan alhaisemmalla tasolla kuin eteläisemmät päät. Näiden kahden hirren ja **R16** itäisimpien hirsien välillä oli noin 60 cm leveä alue, jossa ei ollut

pitkittäisiä puita. Hirsien eteläisessä päässä **R17** hirret, kuten myös **R16** itäiset hirret rajautuivat vastakkaiseen suuntaan, eli lähes itä-länsi-suunnassa olevaan hirteen. Tämä hirsi oli pinnaltaan hiiltynyt ja sen oli noin korkeudella 2,72–2,77 m mpy. **R16** ja **R17** hirret paljastuivat puuroskakerroksen **SY62** (=SY38=SY2) alapuolelta. Puuroskaa ei siis ollut **R16** lankkujen päällä. Puuroskakerrosta oli jossain vaiheessa leikattu niin, että sen päältä hiekkakerrosta **SY52** poistettaessa puuroskan ja hiekan rajalle muodostui terävä 90 asteen kulma **R16** hirsii esiin kaivettaessa. **R16** ja **R17** hirsien alapuolella oli puuroskakerros **SY64**, joka oli paikoin hyvin hiilinen kerros. Hiilisyyttä esiintyi etenkin kartassa 19 näkyvien **R17** paksujen hirsien pohjoispäädyssä, lähellä Byströmin talon kivijalkaa. Täällä dokumentoitiin myös **R17** hirsien alapuolelta hiiltynyt lankku sekä hirren pää.

Kuva 30. Etualalla R17B hirsikertoja. Taustalla erottuvat R16 hirret.

R17 itä-länsi-suuntaisen hirren eteläpuolelta dokumentoitiin hirsii myös alemmalta tasolta. Nämä saivat tunnuksen **R17B** (Kartta 19, Kuva 30). Hirren eteläpuolelta kaivettiin esiin sekä pohjois-etelä- että itä-länsi-suuntaisia hirsii kolmessa päällekkäisessä kerrassa siten, että

pohjois–etelä-suuntaiset olivat ylimmällä tasolla. Kolmannen, eli alimman kerran hirsi sijaitsi korkeudella 2,38 m mpy ja ylimmän noin korkeuksilla 2,5–2,6 m mpy. Ylimmän hirsikerran päällä oli paikoin huonokuntoisia lautoja. Ainakin osa ylimmän hirsikerran puista meni **R17** hiiltyneen hirren alapuolelle, joten näillä kohdilla piha-aluetta dokumentoitiin yhteensä neljä päällekkäistä järeätä hirsikertaa. Toisen hirsikerran itä–länsi-suuntaisesta hirrestä otettiin poikkileikkauskiekkko **D5** dendrokronologista iänmäärittystä varten. Vuosilustotutkimuksen perusteella voitiin sanoa, että puu on kaadettu aikavälillä 1706–1711, kaatoajankohdan mahdollisesti ollessa 1706/1707 (Ks. liite 10; Zetterberg, 2007).

Kuva 31. R23 puita R17 hirsien alapuolella. Etualalla ylin puu R16 hirsikertaan kuluva. Byströmin pohjoistalon eteläinen kivijalka jää kuvan vasemmalle puolelle.

Osa **R16** hirsistä sekä **R17** hirret poistettiin kaivinkoneella. Näin päästiin myös tutkimaan rajatulta alueelta mitä hirsikertojen alapuolella oli. Pohjois–etelä-suuntaisten hirsien alapuolelta paljastui **SY64** paikoin hiiltyneen puuroskakerroksen alapuolelta toinen kerros hirsiiä (Kartta 20). Hirret kulkivat vastakkaiseen suuntaan kuin ylemmät, eli melkein itä–länsi-suuntaisesti noin korkeudella 2,6–2,5 m mpy. Näiden alapuolelta saatiin esiin vielä lyhyempiä hirsien pätkiä, jotka taas vuorostaan kulkivat lähes pohjois–etelä-suuntaisesti noin korkeuksilla 2,5–2,4 m mpy.

Hirsikerrat saivat tunnisteen **R23** (Kuva 31). Alimmat hirret vaikuttivat paikoin hiiltyneiltä. Molemmat hirsikerrat oli laitettu savikerrokseen **SY85**, eli ne sijaitsivat savikerroksen päällä. Alimman hirsikerran alapuolella dokumentoitiin vielä savikerroksen alapuolella maakerros **SY86**, joka oli puuroskakerros. Tällä alueella ei siis saavutettu pohjamaaksi luokiteltavia kerroksia.

5.6. 2. kaivon itäkaivanto

Rakenteet: R20, R21

Yksiköt: SY26, SY75–SY83

Kartat: Kartta 1A (yleiskartta), Kartta 1C (yleiskartta), Kartta 21 (profiilikartta)

Digikuvat: 165–179

Diakuvat: 150–164

2. kaivolta kaivettiin suora putkilinja kohti Byströmin pohjoisen talon ja Nuoriso- ja kulttuurikeskuksen talon (NUKU) välisiä nurkkia. Lähellä Nukun kivijalkaa, eli kaivannon eteläprofiilissa maakerrokset olivat jo kertaalleen kaivettuja liittyen rakennuksen perustuksiin. Täällä puolen kaivannon etäisyys kivijalasta oli paikoin noin 40 cm. Kaivannon pohjoisprofiilissa kulttuurikerrokset olivat juuri ja juuri nähtävissä (Kartta 21). Kaivannon etäisyys Byströmin talon kivijalkaan oli noin 1 metri. Itse kaivannon leveys oli yläosistaan noin 1,4 metriä ja alhaalta putkenlaittosyvyydessä vain noin 0,6 metriä.

Kuva 32. R20 lankkuja.

Purkujätekerroksen **SY26** alapuolelta paljastui **SY75** tummanruskean hiekan kerros, joka peitti allensa kolmesta lankusta koostuvan suorakulmiorakenteen **R20** (Kuva 32). Lankut muodostivat kolme reunaa, joista kaksi lankkua jatkui kaivamattoman maan alle pohjoiseen niin, ettei lankkujen kokonaisalaa pystynyt määrittelemään. Kaivetulta alueelta lankut paljastivat 1,2 x 1,2 metrin kokoisen alueen. Lankut sijaitsivat noin korkeudella 2,89–2,92 m mpy ja olivat 13–27 cm leveitä. Kaivetun alueen etäisyys Byströmin talon kivijalasta oli noin 1,6 metriä. Rakenteen alapuolelta dokumentoitiin maakerroksia: **SY76** hiilinen savimaa, **SY77** tummanharmaa savimaa ja **SY78** keskiruskea hiikkamaa.

Lankkujen itäpuolelta dokumentoitiin kaivannosta syvemmillä tasolta, noin 2,4 m mpy kaivannossa poikittain kulkenut pyöröhirsi, joka sai oman rakennenumeronsa **R21**. Hirren suunta oli noin pohjoinen-etelä ja se oli noin 14 cm paksu. Hirsi oli **SY80** savimaakerroksessa. Hirren etäisyys kaivosta nro 2 oli noin 2 metriä.

6. BYSTRÖMIN TALON ALAISTEN MAAMASSOJEN VAIHDON YHTEYDESSÄ TEHDYT ARKEOLOGISET HAVAINNOT

Byströmin talon alta poistettiin humusperäiset maakerrokset rakennuksen peruskorjauksen yhteydessä. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että talon alta poistettiin pienten kaivinkoneiden avulla maata noin 1,3–1,5 metrin paksuudelta. Maiden vaihto aloitettiin viikolla 37. Valvonta talon alla suoritettiin otosmaisesti. Paikalla käytiin tarkastamassa paljastuneita maakerroksia ja profiileita tietyin väliajoin. Käytännössä tämä hoitui siten, että paikalla käytiin lähes päivittäin aamuisin klo. 9 aikaan 8 päivän ajan (15.9.–29.9.2006). Tuolloin näkyvillä olevat rakenneosat ja kerrokset dokumentoitiin valokuvaamalla ja muistiinpanoin. Valvonta suoritettiin edellä kuvatulla tavalla pääosin työmaan vaarallisuuden vuoksi. Työturvallisuus ei sortumavaaran vuoksi ollut paikalla täysin taattu. Löydetyt rakenteet ja dokumentoidut profiilit koostettiin karttaan 1F.

6.1. Koekuoppa 1 ja Byströmin eteläisen kivitalon alaiset kerrokset

Kartat: Kartta 1F (yleiskartta)

Digikuvat: 211–213

Kuva 33. Byströmin läntisen kivitalon lattiataason alapuolella ollut kivitaso.

Kivitalon lattian alta poistettiin kaikista huoneista lattian alta irtomaata imurilla. Esiin saatiin lattian tukirakenteiden alla kulkeva kivitaso, joka koostui suuremmista kivistä, jotka eivät muodostaneet

selkeästi tasoon ladottua rakennetta, vaan kivet olivat luonnollisemmin epätasaisesti aseteltuja (Kuva 33). Lattian alimmaisten tukipuiden ja kivien väliin jäi tyhjää tilaa noin 1,3–1,4 metriä.

Koekuoppa nro 1 kaivettiin imuria käyttäen Byströmin eteläisen kivitalon lattian alapuolelle. Kuopan koko oli noin 1,5 x 1,5 metriä. Kuopasta paljastui tiilenpaloja sisältänyttä hiekka-/savimaata, jonka alla tulivastaan kivitaso noin 1,4 metrin syvyydessä. Paikoin maakerros näytti sisältävän hiiltä. Mitään suurempaa puurakennetta siitä ei tavattu. 1 metrin syvyydeltä maanpinnan tasosta otettiin talteen vihreää pullolasia sekä kivisavisen kannun kaulan läheinen kylkipala, jossa oli teksti SWAINE. Kyseinen kannu on mahdollisesti Thomas ja Robert Swainen Sutton Heathissa Englannissa valmistama. Ajoitus astialle on 1800-luvun toisella neljänneksellä noin välillä 1825–1844 (Oswald et. al. 1982: 205). Näin ollen kyseinen maakerros rakennuksen sisäpuolella ajoittuu tontilla ennen 1882 paloa olleeseen rakennuskantaan.

6.2. Byströmin pohjoistalon itäpääty ja eteläpuoleinen kivijalka

Kartat: Kartta 1F (yleiskartta)

Profiilit: Profiili A, Profiili B, Profiili C, Profiili D

Muuta: R10 ja R16 hirsiiä, hirret nro 1–5

Digikuvat: 190, 197–210, 214–227

Diakuvat: 175, 181–189

Byströmin pohjoisen talon itäpäädyssä, rakennuksen kaakkoisnurkan kohdalla otettiin imurilla puhtaaksi mukulakivistä ladottu kivitaso (Kuva 34). Kivitaso ja sen alapuolista maata kaivettiin pienellä kaivinkoneella. Itäisen kivijalan läheisyydestä dokumentoitiin profiilista kivitason alaisia maakerroksia **Profiili A**:na (Kartta 1F, Kuva 35). Profiilissa erottuivat kivien alapuolelta tumma ja tiilenpaloja sisältänyt savi-/hiekkamaa, jossa oli suurempia kiviä. Kerroksen paksuus oli noin 35 cm. Hiekkamaan alla oli noin 10 cm paksu vaaleanharmaa puhdas savikerros. Saven alla tuli noin 15–25 cm paksu puuroskakerros. Puuroskakerroksesta löydettiin yksi yksittäinen hirsi (**hirsi nro 1**), joka kulki lähes Itä-länsi-suuntaisesti Byströmin pohjoisen talon itäisen kivijalan alle noin 1,2 metrin päässä pohjoiseen profiili A:sta. Hirsi oli noin 15 cm leveä.

Kuva 34. Byströmin pohjoistalon itäisen kivijalan läheisyydessä ollutta kivitasa, joka puhdistettu imurilla. Kaivinkoneella kaivettiin tämän kerroksen läpi yli 1 metrin syvyydeltä.

Kuva 35. Profiili 5. Profiilin paikka edellisessä kuvassa näkyvän tiiliseinämän alapuolella.

Byströmin pohjoistalon eteläpuoleisen kivijalan luona kaivettaessa oli paljastunut rakennuksen ulkopuolen viemärikaivauksen valvonnan yhteydessä **R10** hirsinä ja **R16** hirsinä dokumentoituja puita. Dokumentointivaiheessa hirsistä oli enää paikoillaan yksi **R16**:een kuulunut

hirsi, joka ulottui noin puoli metriä kivijalan pohjoispuolelle. Löydös osoittaa, että puut ovat olleet olemassa ennen talon rakennusta joka tapahtui vuoden 1882 palon jälkeen. Kaksi **R16**:sta irrotettua hirttä olivat vielä tallella, joista saimme otettua mittaukset. Toinen hirsi oli pyörähirsi, jossa oli loveus toisessa päässä. Hirren pituus oli 3,35 metriä ja leveys noin 20 cm. Toinen irrotetuista hirsistä oli 2,8 metriä pitkä ja 22 cm leveä. Pidempi hirsi oli osittain ollut Byströmin talon kivijalan alla, mutta suurimmalta osaltaan pituus oli ollut kivijalan ulkopuolella rakennuksen sisällä. Näin ollen voidaan tehdä tulkinta, että **R16** hirret ovat kokonaisuudessaan olleet pohjois-etelä-suunnassa noin 5 metriä pitkä alue. Eteläisen kivijalan alapuolella olleiden hirsien alla oli tumma hiekkainen ja savinen maakerros. Tämän alla oli nykyisen kivijalan suuntaisesti ainakin kolme suurta pinnaltaan tasaista kiveä.

Byströmin pohjoisen talon eteläisessä kivijalassa oli oviaukko, josta kaivinkoneet kulkivat ja siirsivät maata pois. Oviaukon länsipuolelle muodostui **profiili B**, josta dokumentoitiin maakerroksia noin 85 cm paksuudelta (Kartta 1F). Tällä kohdalla ei ollut lattiapintana toiminutta kivikerrosta. Profiilissa ylimpänä kerroksena oli harmaa hiekka, jossa oli paikoin kiviä. Kerroksen paksuus oli noin 30 cm. Sen alla oli tumma sekoittunut hiekkamaa, noin 20 cm. Hiekan alla oli noin 5 cm:n vahvuinen savikerros, joka sisälsi tiilenpaloja. Alimpana oli tumman ruskean saven kerros, jonka kokonaispaksuutta ei saatu selville.

Profiili C oli muodostunut lähelle Byströmin pohjoistalon itäistä kivijalkaa (Kartta 1F, Kuva 36). Profiilin kerroksia oli esillä noin 2 metrin matkalla. Profiilissa erottuivat kerrokset ylimmästä alimpaan:

- kivikerros 40 cm
- hiilikkerros 8 cm
- ohut vaalea hiekka 2 cm
- hiilikkerros 1 cm
- sekoittunut hiekan ja saven kerros, jossa tiiltä 15 cm
- ohut vaalea hiekka 2 cm
- tummanruskea hiekka 3 cm
- vaalea hiekka/savi 4 cm
- ruskea tiilen/hiekan/saven/puurosken kerros 18 cm
- keskiruskea hiekka 5 cm
- vaaleanruskea hiekka 6 cm
- tummanruskea hiekkamaa, jossa lahonnutta lautaa 19 cm
- tumma savi/hiekka/multa/hiili/ alin kerros, todellista paksuutta ei tiedetä

Profiilin itäreunassa dokumentoitiin olevan rakennuksen itäisen kivijalan kanssa samansuuntainen yksittäinen hirsi (**hirsi nro 2**), joka oli tummassa savi/hiekka/multa/hiili -kerroksessa. Hirttä oli

esillä yhteensä noin 1,25 metrin pituudelta, eikä sen kumpaakaan päätä saatu esille. Hirren syvyys profiilissa olleen kivitason yläpinnasta mitattuna oli noin 1,1 metriä. Profiilin kohdalla kivitason syvyys Byströmin talon ensimmäisen kerroksen lattian tukihirsien alapinnasta oli noin 1,65 metriä. Samasta hirrestä mitattuna **profiili C:n** yhteydestä löydetty hirsi sijaitsi noin 2,7 metriä lattian tukihirsien alapuolella.

Kuva 36. Profiili C. Hirsi nro 2 erottuu heikosti kuvan oikeassa laidassa alhaalla.

Hirren nro 1 alapuolelta, noin 15 cm syvemmältä, paljastui todella paksu samansuuntainen hirsi (**hirsi nro 3**). **Hirren nro 3** leveys oli noin 32–42 cm. Hirsi oli pyöröhirsi, jota ei siis ollut pinnaltaan veistetty. Hirsi näytti jatkuvan Byströmin pohjoisen talon itäisen kivijalan alapuolelle ja jatkui kivijalkaa kohtisuoraan kulkevasti ainakin 4 metrin matkan. Hirren kumpaakaan päätä ei saatu esille valvonnan aikana. Hirsi oli noin 2,78 metrin syvyydellä lattiataason alimmista tukihirsistä mitattuna. Hirsi sijaitsi multamaisessa tummanruskeassa maakerroksessa, joka hirren eteläpuolella sisälsi enemmän puuroskaa. **Hirret nro 2 ja 3** sijaitsivat ilmeisesti samassa kerroksessa, mutta niiden tarkkaa suhdetta toisiinsa ei tiedetä, koska hirsi nro 2 poistettiin ennen hirren nro 3 paljastamista. Hirret sijaitsivat kuitenkin hyvin lähellä toisiaan ja

muodostivat suoran kulman. **Hirren nro 3** perässä jatkui samansuuntaisena toinen yhtä massiivinen hirsi.

Byströmin pohjoisen talon itäisen ja pohjoisen kivijalan osan nurkasta purettiin maanvaihtotöiden yhteydessä talon tukirakenteina olleita tiilirakenteita. Tämän alapuolelta oli kaivinkoneella poistettu kahdessa päällekkäisessä kerrassa olleita hirsiiä. Hirsistä päällimmäinen kerta kulki alueella lähes itä-länsi-suuntaisesti, alemman ollessa tätä vastakkainen, pohjois-etelä-suuntainen. Valvonnassa dokumentoitiin kyseisistä hirsikerroista neljä ylempien kerran hirttä, jotka näkyvät maaleikkauksessa (**profiili D**) otetussa valokuvassa (Kuva 37). Hirsiiä oli työmiesten mukaan ollut paikalla useampia niin, että neljän profiilissa näkyneen hirren pohjoispuolella hirsiiä oli jatkunut aina pohjoispuolen kivijalkaan saakka, noin 0,5 metrin päähän kivijalasta. Täällä kivijalan eteen muodostuneessa profiilissa olikin vielä kaksi hirttä jäljellä. Kaikki alemman kerran hirret oli jo poistettu ja maa peitetty sepelillä siinä vaiheessa kun arkeologit kävivät paikalla.

Kuva 37. Profiili D. Neljä profiilissa näkynyttä pyöröhirttä ovat lapion oikealla puolella.

Profiilissa D dokumentoidut hirret olivat halkaisijaltaan noin 18 cm ja pinnaltaan veistämättömiä pyöröpuita. Päällimmäinen hirsikerta ei ollut mennyt itäisen kivijalan sisään, vaan oli loppunut noin 2,5 metrin päässä kivijalasta. Ylimpien hirsien yläpinta sijaitsi noin 1,1 metrin syvyydellä paikalla olleesta kivistasopinnasta laskettuna. Ylimmän kerran hirret olivat noin 5–10 cm

etäisyyksillä toisistaan. Hirsien yläpuolella oli kerros, joka näkyi myös **profiilissa C**, joka oli ruskea tiilen/hiekan/saven/puuroskan kerros. Tällä kohdalla maakerros sisälsi kuitenkin huomattavasti enemmän tiiliä. Kerros olikin pääosin tiilenpaloista koostunut, jossa oli jonkin verran multamaista hiekkaa. Ylemmän hirsikerran alapuolisessa maakerroksessa oli paljon maatuva puuainesta sekä myös tiilenpaloja. Alempi hirsikerta oli sijainnut ilmeisesti tässä kerroksessa.

Profiilin B:n länsipuolelta dokumentoitiin kaksi vierekkäin olevaa hirttä (**hirret nro 4 ja 5**) noin 1 metrin syvyydellä alueella olleen kivitason yläpinnasta. Hirsien pituudet olivat 5,2 ja 5,6 metriä ja halkaisijat noin 24–30 cm. Hirsistä ei ehditty dokumentoida paikallaan, vaan niiden mitat dokumentoitiin siinä vaiheessa kun ne oli poistettu maasta. Niiden sijainti kuitenkin tiedetään, koska toinen hirsistä oli näkyvässä maassa edellisenä päivänä enne niiden poistoa. Hirret kulkivat lähes itä–länsi-suuntaisesti melkein samassa linjassa **hirren nro 3** kanssa.

7. YHTEENVETOA BYSTRÖMIN TALON VALVONNASSA DOKUMENTOIDUISTA RAKENTEISTA

7.1. Rakennuksen jäännös (1600-luvun loppu-1700-luvun alku)

Vuonna 2004 tehtiin Byströmin talon sisäpihan kaakkoisosassa koekaivaukset, joissa löydettiin tulisijaksi ja lautalattiapinnaksi tulkittuja rakenteita. Näitä rakenteita tutkittiin enemmän vuonna 2005 viikon kestäneillä kaivauksilla. Kaivauksissa saatiin enemmän esiin laudoista, lankuista ja hirsistä koostuneita lattiarakenteita (Kartta 1G, Kartta 22).

Valvonnassa kaivettiin osittain lähinnä 2004 vuoden kaivausalueella, oja 1:ssä laajentaen aluetta pohjoiseen, länteen ja etelään. Kartassa 1G nähdään aiempien kaivausalueiden paikat, mutta kartat eivät kerro tarkasti kuinka laajalta alueelta todellisuudessa pohjalta kaivettiin. Vuoden 2004 koekaivauksissa kaivettiin noin 2,8 m mpy syvyyteen, valvonnassa saavutettiin noin 2,5 m mpy taso. Näin ollen valvonnassa saatiin dokumentoitua rakenteita alemmalta tasolta, kuten esimerkiksi tulisijan **R15** alapuolelta. Vuoden 2004 oja 2 kulki piha-alueella pohjois-eteläsuuntaisesti, eli samassa linjassa hirren **R12** kanssa. Oja sijoittui kuitenkin kyseisen hirren itäpuolelle, rakennuksen ulkopuoliseksi osaksi tulkittulle alueelle, josta ei koekaivauksissa dokumentoitu rakenteita. Vuonna 2004 koeojien 1 ja 2 välinen alue sattui juuri kohtaan, jossa ei ollut ylempiä puurakenteita. Jos tulisijaa olisi tuolloin ehditty kaivaa syvemmälle, olisi löydetty tulisijan alaiset hirret.

Viemärikaivauksen valvonnan yhteydessä saatiin aiemmin tutkittujen rakenneosien lisäksi esille ja dokumentoitua paljon uusia rakenteeseen kuuluvia osia, sekä puisia rakenteita välittömästi rakennuksen jäännöksen ulkopuolelta. Aiemmissä tutkimuksissa ei päästy tutkimaan alueen sisältämiä kulttuurikerroksia täysin pohjaan saakka. Valvonnassa pystyttiin osittain kaivamaan vanhoilla tutkimusalueilla tutkittomia alempia vanhempia kulttuurikerroksia. Valvonnan avulla saatiin näin uutta tietoa, jonka avulla rakennuksen koosta voidaan antaa tarkempia kuvauksia kuin pelkästään koekaivausten ja kaivausten tulosten perusteella. Rakennuksen jäännöstä dokumentoitiin valvonnan edetessä useammassa eri osassa, minkä vuoksi dokumentoinnissa käytettiin useampia rakenneyksikkötunnuksia sekä samoilla maakerroksilla saattoi olla useampia eri SY -tunnuksia. Rakennukseen liittyviä rakennetunnuksia ovat: **R1, R2, R3, R4, R5, R6, R9, R11, R12, R13, R15 ja R15 nro 1-2 hirret.**

Kartassa 22 nähdään aiempien vuosien 2004 ja 2005 alueella dokumentoidun rakennuksen jäännöksen osat. Kartassa on näkyvissä tulisijan paikka alueen länsipuolella, sekä lauta- ja lankkutasoja sekä niiden alaisia tukihirsistä tulisijan itäpuolella. Valvonnassa paljastettiin lisää rakennuksen osia lähinnä aiempien alueiden pohjois-, etelä- ja itäpuolilta. Tulisijaa kaivettiin aiemmin rakennetunnuksella R3, vuonna 2006 se sai tunnukseseen **R15**. Rakennuksen lattiapinnan jäännöksinä pidettyjä lauta- ja lankkutasoja ei kaivettu 2006 valvonnassa muualta kuin tulisijan itäpuoliselta alueelta missä kaivettiin aiemmin vuonna 2004 ja aivan vuoden 2005 kaivausalueen pohjoisrajalta. 1. kaivon itäkaivannossa dokumentoidut puurakenteen osat ovat liitettävissä vuoden 2005 kaivausalueen dokumentoituihin puurakenteisiin.

Vuonna 2004 tulisijan itäpuolelta kaivettiin kaksi vastakkaisuuntaista lauta-lankkukertaa. Näistä ylempi (R1C) kulki lähes pohjois–etelä-suuntaisesti alemman (R1D) ollessa itä–länsi-suuntainen. Alempi puukerta meni tuolloin seinähirsiksi tulkittujen R1A hirsien alapuolelle. 2006 valvonnan aikana tältä kohdalta kaivettiin esiin **R9 nro1–4** hirsiksi nimettyjä puita. **R9 nro 1 ja 2** hirret, jotka kulkivat kaivausalue A:ssa itä–länsi-suuntaan olivat 2004 ja 2005 vuosien kaivausalueiden rajalla. Varsinaisesti tältä kohdalta kaivettiin 2004 vuonna R1C lautakertaa, joka kulki näiden hirsien päällä. Nyt löydettyjä hirsistä ei siis ole aiemmin dokumentoitu antamalla niille R-tunnusta. **R9 hirret 1 ja 2** kulkivat **R9 hirsien 3 ja 4** päällä. **Hirret R9 3 ja 4** on vuonna 2004 dokumentoitu rakennetunnuksella R1A. Vuonna 2004 dokumentoitu hirsi R1B, josta myös tehtiin dendrokronologinen iänmääritystutkimus, jäi näin vuoden 2006 valvonnassa paljastumatta vuoden 2004 täytemaakerrosten alapuolelle. Näin ollen myös tulisijaa kaivettiin tasossa esiin enemmän myös sen pohjoispuoliselta alueelta.

R9 hirret 3 ja 4 (sama kuin **R1 nro 3** ja vuonna 2004 R1A) olivat kaksi limittäin päällekkäin olevaa hirttä. **R9 nro 1 ja 2** hirret kulkivat vastakkaiseen suuntaan näiden päällä. **R9 nro 3 ja 4** hirsien alapuolella oli vielä pohjois–etelä-suuntaista lankkutasoa, joka näkyy kartassa 17. Tällä kohdalla oli siis useampia ilmeisesti tukirakenteina olleita puukertoja päällekkäin, joiden väleissä oli jäännöksiä myös vuorotellen vastakkaisiin suuntiin kulkevista lauta- tai lankkukerroista, jotka ovat ilmeisesti olleet rakennuksen lattiapintaa.

Aiemmin R1A:na dokumentoidut kaksi pohjois–etelä-suuntaista hirttä tulisijan itäpuolella (vuonna 2006 **R9 3 ja 4**) tulkittiin rakennuksen seinähirsiksi. Nyt vuoden 2006 valvonnan mukaan tiedetään, että näiden hirsien päällä kulki myös toisia hirsistä, jolloin tulkinta seinähirsistä tuntuu

väärältä. Todennäköisesti kaikki paikalla olleet hirret ovat toimineet rakennuksen lattiapinnan alaisina tukihirsinä.

Tulisija **R15 R9 hirsien 3 ja 4** länsipuolella koostui yläosiltaan tiilenpaloista ja kivistä, alemmilla osiltaan kivistä. Tulisija oli kasattu osittaisen puukehikon päälle. Tämä puukehikko koostui kolmesta puusta (**R12, R15 nro 1 ja 2**), jotka paljastuivat kivien ja **R9 nro 3 ja 4** hirsien alapuolelta (Kartta 18). **R15 nro 2** oli **R9 nro 3 ja 4** hirsien suuntainen paksu ja pitkä hirsi. Tämän alapuolella kulki myös hyvin paksu ja pitkä hirsi (**R15 nro 2**) vastakkaiseen suuntaan, eli lähes itä-länsi-suuntaisesti. Tämän eteläpuolella, noin 75 cm päässä kulki kolmas hirsi samansuuntaisena. Kehikkoon liittyi vielä neljäs hirsi (**R1 nro 2**), joka sijaitsi **R15 nro 1** hirren päällä pohjois-etelä-suuntaisesti. Tätä ei kuitenkaan näy kartoilla, koska hirsi poistettiin paikalta 1. kaivon itäkaivannon kaivamisen yhteydessä ennen kuin paikalla kaivettiin tasossa. Tulisijan kooksi voidaan arvella noin 2 x 2 metriä.

R12 itä-länsi-suuntaisen hirren yläpuolella kulki pohjois-etelä-suuntaan hyvin pitkä (noin 4 metriä) hirsi (Kartta 18). Tämän tulkittiin olleen rakennuksen läntisen seinämälínjan raja. Muut rakenneosat osoittivat rakennuksen sijaitsevan hirren itäpuolella. Myös koeoja 2 vuodelta 2004 osoitti **R12** hirren länsipuolisen alueen olevan rakenteen ulkopuolinen osa, koska sieltä ei löydetty minkäänlaisia rakenteita. Kyseisen hirren eteläpäässä oli myös alemmalla tasolla hirsii, jotka mahdollisesti muodostivat rakennuksen äärimmäisen eteläisen nurkan. **R12** hirressä oli molemmissa päissä loveuksia salvosrakenteen luomiseksi.

Vuoden 2005 kaivauksessa pyrittiin löytämään rakennuksen rajoja 2004 kaivetun alueen itäpuolelta. Tuolloin saatiin tasossa tutkittua enemmän lattiatasoiksi tulkittuja lauta- ja lankkukerroksia sekä niiden alaisia tukihirsii. Mitään rakennusta rajaavia rakenneosia ei löydetty. Kesän 2006 valvonnassa dokumentoitiin rakennuksen itäiseksi seinälínjaksi tulkittu paikka noin 45 cm päästä vuoden 2005 kaivausalueen rajasta itään. Tämä **R5** -tunnuksen saanut rakenne koostui kolmesta päällekkäisestä ja kahdesta rinnakkaisesta hirsikerrasta ja se löytyi pihalla olleen 1900-luvulla laitettun betonikourun alapuolelta. **R5** hirsii dokumentoitiin vain 1. kaivon itäkaivannosta, eli suhteellisen kapealta alueelta (noin 0,5–1 metriä), mutta tulkinta voitiin tehdä sen perusteella, että alueen itäpuolelta tasossa kaivettaessa ei ollut enää löydettävissä hirsilínjan länsipuolella olleita lattiatasoja vastaavia rakenneosia.

Koekaivausten, kaivausten ja valvonnan tulosten perusteella voidaan sanoa, että rakennuksesta dokumentoitiin lattiapintaa ja sen alaisia tukihirsii noin 5 x 5 metrin kokoiselta

alueelta. Lattiapinnan alaisia tukihirsiä kulki paikalla kahteen suuntaan niin, että pohjois–etelä-suuntaisia hirsii oli kahdessa paikassa (2005 RA2 = 2006 R1 nro 5 ja 2004 R1A = 2006 R1 nro 3 ja R9 nro 3 ja 4) noin 2 metrin välimatkalla toisistaan sekä itä–länsi-suuntaisia hirsii kolmessa paikassa (2004 R1B ja 2006 R9 nro 1 ja 2 sekä R4 nro 1) noin 1 metrin etäisyyksillä toisistaan. Näiden tukihirsien päällä ja alapuolella oli vastakkaisiin suuntiin kulkevia lauta- ja lankkutasoja.

Rakennuksen pohjoisen seinän paikka jäi valvonnan jälkeenkin vielä epäselväksi. Valvonnassa dokumentoitiin rakennukseen liittyneitä osia, kuten **R1 nro 1–3** hirsii tulisijan pohjoispuolelta. Näiden pohjoispuolelta dokumentoitiin uusiokäytössä olevista hirsistä koostettua rakennetta **R10**, jotka kuitenkin olivat selvästi rakennuksen käytön jälkeiseltä ajalta, 1800-luvun puolelta. Näiden rakenneosien väliset stratigrafiset suhteet eivät täysin selvinneet, koska kaivettujen alueiden väliin jäi paljastamaton, tutkimaton osa. **R1 nro 2** hirsi sekä **R10** hirret sijaitsivat kuitenkin tasossa lähes samoilla korkeuksilla noin 2,7 m mpy.

Tulisijan luoteispuolella dokumentoitiin **R1 nro 1** hirsi, sekä sen länsipuolella neljästä puolikkaasta hirrestä koostettu taso (**R11**). Todennäköisesti nämä liittyivät myös rakennukseen ollen mahdollisesti sen ulkopuolisia puurakenteita. Rakennuksen jäännöksen luoteisin osa on tulkinnaltaan hieman vaikea. Täältä ei löytynyt lauta- tai lankkutasoja, joita voisi pitää rakennuksen lattiatasona. Sen sijaan täältä löydettiin **R1 nro 1 ja 2 hirret**, jotka kulkivat rakennuksen alla jonkinlaisina tukihirsinä. Voi olla että tämä osa on ollut rakennuksessa maalattiaista osaa, jossa ei puuta ole ollutkaan. Kuitenkin rakenteessa on **R12** pitkän hirren ja **R1 nro 1 hirren** mukaan pieni ulkoneva kulma länteen päin (pituus noin 1,5 metriä).

Rakennuksen jäännöksen koosta voidaan sanoa joitakin arvioita. Koska valvonnassa dokumentoitiin rakennuksen itäisen ja läntisen seinän paikat (**R5** ja **R12**), voidaan sanoa, että rakennuksen pituus itä–länsi-suunnassa on ollut vähintään noin 7 metriä. Jos rakenteen läntisen osaan lasketaan vielä myös hirsi **R1 nro 1**, kasvaa rakennuksen pituus noin 8,5 metriin. Pohjois–etelä-suunnan arvioinnissa voidaan käyttää **R12** pitkän hirren eteläpäätä sekä **R10** puutason alkua. Näin ollen rakennuksen pituus tässä suunnassa olisi ollut noin 8 metriä. Rakennuksen kaakkoisosaa on jäänyt täysin tutkimatta ja siihen liittyvät kerrokset ovat tuhoutuneet Byströmin Napin talon rakennuksen yhteydessä. Tämän vuoksi ei voida esittää täydellisiä arvioita rakennuksen koosta ja siihen mahdollisesti liittyneistä huonetiloista.

Yhteenvedon voidaan rakennuksessa sanoa olleen noin 5 x 5 metriä kokoinen puulattia-alue, jonka länsipuolella oli pääosin kivistä tehty tulisija. Puulattiataso on voinut jatkua etelään

päin, mutta on tuhoutunut Byströmin Napin rakennuksen yhteydessä. Puulattia on rakennettu useampien tukihirsien päälle. Myös lauta- ja lankkutasojen alapuolella on ollut enemmän hirsii, joita on ilmeisesti tuotu paikalle täytteeksi ja kuivaamaan maata, koska paikka on vielä 1600-luvun puolessa välissä ollut osaksi märkää merenrantaa. Rakennus jatkui etelään ja siitä saatiin dokumentoitua rakenteen länsiseinän paikka, eli hirsi **R12**. Kaikki puurakenteet on tehty **SY44** puuroskakerroksen päälle. Tämä maakerros on siis ollut paikalla ennen rakennusta. Tämän yläpuolella olevat kerrokset **SY43** savi ja **SY38** puuroska ovat osittain peittäneet alimpia puukerroksia. Nämä kerrokset löytyivät myös rakennuksen ulkopuolisista osista, esimerkiksi **R12** pitkän hirren länsipuolelta sekä 4. kaivon koilliskaivannosta ja 1. kaivon länsikaivannosta.

7.2. Rakennuksen jäännöksen pohjoispuoliset puurakenteet

Rakennuksen jäännöksen pohjoispuolella dokumentoitiin tasossa paljon puurakenteita. Näitä olivat: **R10**, **R14**, **R16**, **R17**, **R17B**, **R21** ja **R23**. Pohjoispuolisista puurakenteista ylimmät puutasot **R10**, **R16** ja **R17** kulkivat kaikki samansuuntaisesti lähes pohjois–etelä-suuntaisina kohtisuoraan nykyisen Byströmin pohjoisen talon kivijalan alle. Ylimmät puut olivat sekä lankkuja että hirsii. Lankut (**R16**) muodostivat tiiviin ja tasaisen puupinnan. Hirret (**R10**, **R16**, **R17**) olivat kaikki uusiokäytössä olevia hirsii, joissa oli päissä salvoksia varten tehdyt veistäjäljet pitkänurkkaista salvorakennelmaa varten. Rakennuksen jäännöksen pohjoispuolelta löydetyn ylemmän puutason suhdetta rakennukseen ei voitu täysin tarkasti selvittää, koska rakennuksen jäännöksen ja puurakenteiden välille jäi kaivamatonta aluetta. Kentällä syntynyt tulkinta ylimmän puukerran kuulumisesta rakennuksen käytön jälkeiseen ajallisesti tuoreempaan vaiheeseen osoittautui viimeistään dendrokronologisen iänmäärityksen myötä oikeaksi. Dendrokronologisten iänmääritystutkimusten perusteella voidaan sanoa, että R10 hirret kuuluivat 1800-luvulle ajoittuviin rakennelmiin.

Ylimmän hirsitason alapuolella dokumentoitiin lisää hirsii kolmessa kerroksessa. Rakenneosat **R17B**, **R21** ja **R23** sijaitsivat ylimpiä hirsii alemmalla tasolla. Kaikki puut olivat erilaisissa puuroska- ja savikerroksissa, jotka liittyivät paikan historiaan meren rannan läheisyydessä olevana paikkana. Puut sijaitsivat päällekkäin vuorotelleen kohtisuoraan toisiaan vasten laitettuna. Näissä alimmissa kerroksissa ei ollut nähtävissä puissa salvoksiin liittyviä

loveuksia, eivätkä puut olleet toisissaan kiinni minkäänlaisten salvosten avulla. Ilmeisesti hirsiiä on laitettu märkään tai kosteaan maahan kuivaamis- tai täyttämistarkoituksessa, jotta paikalle voitiin rakentaa laajemmalle alueelle. Toisaalta alimmat rakenteet ovat kenties myös voineet muodostaa jonkinlaista laiturirakennetta, mutta tämän tulkinnan varmaan tekemiseen olisi hirsiiä pitänyt saada esiin laajemmalta alueelta. Toisaalta rakennuksen jäännöksen alapuolelta dokumentoitiin vuonna 2005 myös hirsiiä lattiarakenteiksi tulkittujen lankku- ja lautatasojen alapuolelta, mikä antaisi viitteitä siihen suuntaan, että rakennuksen pohjoispuolelta dokumentoidut hirsikerrokset olisivat vain paikalle tuotua täytettä ilman varsinaista kuulumista mihinkään varsinaiseen funktiolliseen rakenteeseen. R17B rakenneosasta teetetty dendrokronologinen iänmääritys osoitti puun olevan kaadettu 1700-luvun alussa. Tämän mukaan rakennuksen jäännöksen pohjoispuoliset rakenneosat R17B ja mahdollisesti R21 sekä R23 kuuluisivat rakennuksenjäännöstä hieman tuoreempaan aikaan.

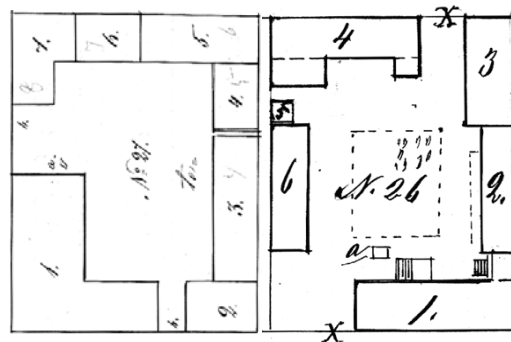
Rakennuksen jäännöksen luoteispuolella, lähellä Byströmin pohjoistalon kivijalkaa ja erkkeriä, dokumentoitiin yhteensä kuusi hirttä hieman eri maakerroksista (**R14**). Hirret kulkivat kaikki samansuuntaisesti lähes itä-länsi-suuntaan. Hirsien kuulumisesta rakenteisiin ja rakennukseen ei voida tehdä varmaa tulkintaa, koska hirsiiä saatiin esille vain paikalle kaivetun kapean kaivannon levyisesti.

7.3. 1800-luvulle ajoittuvat rakenteiden jäännökset

Piha-alueen luoteisosassa, lähellä Byströmin pohjoisen ja läntisen talon nurkkaa, dokumentoitiin laudoista ja hirsistä koostuvia rakenneosia **R7**, **R8**, **R8B** ja **R8C**. **R7** ja **R8** koostuivat hiiltyneistä laudoista, jotka sijaitsivat heti **SY26** nimetyn 1800-luvulle ajoittuvan purkujätekerroksen alapuolella. Näin ollen ajoitus näille on mitä ilmeisimmin 1800-luku. Mahdollisesti puut liittyvät 1882 paloon ja paikalla tuota ennemmin sijainneisiin rakenteisiin. **R8B** kaksi hirttä ja lautoja paljastuivat **R8** lautojen alapuolelta. **R8C** puolestaan koostui laudoista ja lankuista. Nämä rakenneosat paljastuivat hieman erilaisten maakerrosten alta. Ajoitukseltaan nämä liittyvät hieman **R7** ja **R8** rakenneosia aikaisempaan vaiheeseen, mutta mitään tarkempaa tulkintaa niille ei voi antaa, koska puita saatiin esille niin pieneltä alueelta. Rakenneosien yläpuolisesta sekä heti niiden alla olevasta kerroksesta löydettiin löytöjä, jotka viittaavat 1600–1700-luvulle. Löytöinä

saatiin muun muassa rullaleimakoristellun liitupiipun varren osa sekä liitupiipun pesän osa, joka muodoltaan muistuttaa 1600-luvun piippujen pesiä. Löydöissä oli myös reunapala ikkunalasia, jossa oli selkeä lyijypuitteen jättämä jälki.

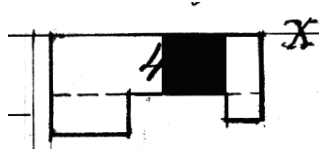
Pihan kaakkoisosasta dokumentoitiin kolme 1800-luvulle ajoitettavaa rakenteen jäännöstä. Näistä selkein rakenne oli **R18**, joka tulkittiin uunin pohjaksi. Uunin dokumentoitu koko oli 1,8 x 1 metriä. Uuni oli kuitenkin osittain jo tuhoutunut aiempien kaivutöiden yhteydessä. Uunin pohja koostui suurista kivistä sekä laastilla yhteen muuratuista tiilistä. Todennäköisesti uuni liittyy paikalla 1882 paloa ennen sijainneeseen rakennukseen, joka on palon jälkeen purettu nykyisten tontilla olevien rakennusten rakentamisen yhteydessä. Palovakuutusasiakirjojen mukaan uuni voisi olla peräisin joko G. Mareliuksen 1876 rakennetusta värjäämöstä tontilta 1/27 tai Thilda Krankin leivintuvan, pryykiköökkin ja liiterin yhdistelmästä tontilta 1/26 (Kuva 38).

Kuva 38. Vasemmalla G. Mareliuksen tontti 1/27 vuoden 1877 palovakuutusasiakirjassa. Värjäämö nro 3. Oikealla Thilda Krankin tontti 1/26 vuoden 1880 palovakuutusasiakirjassa. Leivintupa, pryykiköökki ja liiteri nro 6.
Lähde: Kansallisarkisto, vakuutusyhtiö Tarmon arkisto, palovakuutukset nro 11164 ja 9447, Pasi Kovalaisen arkisto.

R20 ja **R22** sijaitsivat piha-alueen kaakkoisosassa. Molemmat koostuivat lankuista. **R20** koostui kolmesta lankusta, jotka muodostivat suorakulmaisen alueen kolme reunaa. Lankkujen rajaaman alueen leveys oli 1,2 metriä. Alueen pituutta ei saatu selville, koska puita ei paljastettu kokonaan. **R22** koostui viidestä vierekkäisestä lankusta, joista osa oli päästään hiiltynyttä. Lankut oli asetettu Byströmin pohjoistalon kivijalan suuntaisesti, eli lähelle itä-länsi-suuntaa. Lankkujen tarkoitus jäi epäselväksi, koska niitä otettiin esille vai noin 70 cm matkalta. Molemmat puurakenteen osat tulkittiin jäännöksiksi jostain 1800-luvulle ajoitettavasta rakenteesta niiden sijaintinsa vuoksi, joka oli melkein heti **SY26** purkujätekerroksen alapuolella. Rakenteiden tarkoitus jäi epäselväksi pienen dokumentoidun alan vuoksi.

R24 tulkittiin jo löydettyäessä kivijalaksi ajalta ennen Byströmin talon rakentamista. Palovakuutusasiakirjojen mukaan voidaan päätellä, että 9. kaivon pohjoiskaivannon viemäriinjaa kaivettaessa puhkaistiin todennäköisesti vuonna 1882 kaupunkipalossa tuhoutuneen asuinrakennuksen eteläinen kivijalka. Palovakuutusasiakirja tontilta 1/26 vuodelta 1880 osoittaa paikalla olleen Thilda Krankin omistaman asuinrakennuksen (Kuva 39). Ilmeisesti rakennuksen itäosassa on ollut jonkinlainen pullojen säilytyspaikka, sillä palokerrosten yhteydestä löydettiin todella runsaasti vihreiden pullojen sirpaleita. Kaivannossa mentiin läpi kivijalan etelän puoleisesta osasta. Rakennuksen pohjoispuoleista kivijalan osaa ei tavattu. Todennäköisesti tämä olisi tullut vastaan hieman Ojakadun puolella. Krankin talon itäosa on todennäköisesti tuhoutunut jo aiemmin aikaisempien viemärintöiden yhteydessä.

Kuva 39. Thilda Krankin asuintalo tontilla 1/26 vuoden 1880 palovakuutusasiakirjassa. Mustalla merkitty todennäköinen putkilinjan puhkaisema alue. Lähde: Kansallisarkisto, vakuutusyhtiö Tarmon arkisto, palovakuutus 11164, Pasi Kovalaisen arkisto.

7.4. Yhteenvetoa Byströmin talon alaisissa maanvaihtotöissä havaituista maakerroksista ja rakenteista

Byströmin pohjoispuoleisen talon alapuolelta dokumentoitiin maanvaihtotöiden yhteydessä maakerroksia sekä puurakenteiden jäännöksiä. Valvonnan luonteen vuoksi dokumentointi keskittyi lähinnä pieniin asioihin, täysin aukotonta selvitystä maakerroksista ja niiden mahdollisesti sisältämistä rakennejäännöksistä ei voi antaa. Maakerroksista tavattiin lähinnä hirsii, joista osa löydettiin yksittäisinä, osa muodosti yhdessä useampien hirsien kanssa suuremman kokonaisuuden.

Byströmin talon pihan viemärintöiden yhteydessä dokumentoitujen **R10** ja **R16** hirsien todettiin jatkuvat kivijalan alla ja talon sisäpuolella. Hirret oli kuitenkin valitettavasti poistettu ennen arkeologien paikalle tuloa, joten ei voida sanoa kuinka pitkälle hirret jatkuivat.

Profiili D:n kohdalla pohjoistalon itäpäädyssä dokumentoitiin profiilista pyöröhirsii, jotka olivat muodostaneet paikalla laajemman alueen kahdessa tasossa olleita puita. Nämä liittyivät rakennusta edeltäviin vaiheisiin ja mahdollisesti paikalla aiemmin ennen 1880-luvulla tapahtunutta Byströmin talon rakennusta edeltävään aikaan. Näin ovat tulkittavissa myös muut yksittäisemmät hirsilöydöt rakennuksen alta. Tarkempaa tulkintaa puille ei pysty antamaan. Kokonaisuudessaan voidaan sanoa, että kaikki talon alta tavatut puut liittyvät 1800-lukuun joko tontilla aiemmin sijainneisiin rakennuksiin tai nykyisen talon rakentamiseen.

8. LÖYDÖISTÄ

Esinelöytöjä saatiin valvonnassa talteen suhteellisen niukasti. Viemärikaivantolinjoissa löytöjä otettiin talteen pääasiassa profiileista. **Kaivausalue A:**lla ja sen laajennuksessa, missä kaivettiin tasossa lapiokaivauksena, otettiin löytöjä enemmän talteen johtuen hieman tarkemmasta kaivaustavasta. Kuitenkaan ei voida sanoa, että kyseisiä tasossa kaivettuja kerroksiakaan olisi löytöaineiston suhteen tutkittu tarkasti. Löydöt edustavat parhaimmillaankin vain otosta kaikesta potentiaalisesta löytömäärästä maakerroksista.

SY1 määriteltiin valvonnassa purkujäteterrokseksi, joka paljastui heti pohjaushiekkakerroksen alapuolelta. Kerros on ajoitettavissa 1800-luvulle. Pääasiallisena löytömateriaalina kerroksessa olivat piiposliini sekä pullolasi. Näiden lisäksi saatiin muutamia paloja punasaviastioiden paloja sekä esine- ja ikkunalasia. **SY26** oli vastaavanlainen purkujäteterkos. Kerroksesta löydettiin 4. kaivon länsikaivannon kohdalla ikkunalasia sekä liitupiipun varren katkelma, jossa oli tekstit CKHOLM ja TxxCKHOLM. Tekstien väleissä oli rullaleimakoristelua. Ruotsalainen piipun varsi ajoittunee 1700-luvulle. Kerroksen löytöjä muilta pihan osilta olivat erilaiset piiposliiniastioiden palat. Piiposliiniastiat olivat pääosin valkoisia. Joukossa oli yksi kahdeksassa osassa ollut siirtokuvakoristeltu piiposliinikulho, jonka suun halkaisija on 14 cm. Kuva-aiheena kulhossa on rakennuksia sekä puutarhan sisältänyt maisema. Astian pohjassa on DAVENPORT -leima. Leiman mukaan astian valmistaja on englantilainen Davenport Ware, joka valmisti astioita 1793–1887 välisenä aikana (www.thepotteries.org/types/davenport_ware.htm). Kerroksessa oli myös paloja siirtokuvakuviolla koristellusta piiposliinisestä kahvikupista sekä posliinisestä kahvikupista. Posliinikupissa oli kullattu reuna ja vihreää kasviornamenttikoristelua. Posliinikupin suun halkaisija on 9 cm.

Vuosina 2004 ja 2005 tutkittuun rakenteeseen liittyvistä kerroksista saatiin myös valvonnassa löytöjä. Esinesirpaleet olivat pääasiassa punasaviastioiden paloja ja liitupiipun kappaleita. Kerroksesta **SY38**, joka osin peitti puurakenteita, saatiin muun muassa 35 kappaletta punasaviastioiden paloja. Joukossa oli esimerkiksi kahvoja. Kahdesta eri paikasta löydettiin alanumeroilla 24 ja 46 paloja samasta/samanlaisesta vihreällä lasitetusta barokkikahvasta. Toinen näistä löydettiin tulisijasta, toinen tulisijan länsipuolelta. Liitupiippujen varren paloja löydettiin 8 kappaletta, joista yhdessä oli selviä käyttöjälkiä. Yksi liitupiipun pesän osa löydettiin **R1 nro 1** hirren länsipuolelta, eli todennäköisesti rakennuksen rajalta. Tämä on pesän muotonsa

perusteella ajoitettavissa 1600-luvulle. Näiden löytöryhmien lisäksi kerroksesta tavattiin hyvin vähän esinelasia, yksi pieni pala fajanssia sekä muutamia paloja ikkunalasia. Kerroksen erikoisempi löytö oli kengänpohja. Samasta kerroksesta rakennuksen ulkopuolelta, lähinnä hirren **R12** länsipuolelta löydettiin punasaviastian paloja, esimerkiksi kahvoja ja reunapaloja yhteensä 9 kappaletta. Lisäksi yksi pala ikkunalasia ja kaksi liitupiipun varren katkelmaa, joista toisessa oli mahdollisen reiän teelmä.

Tulisijan **R15** paikalta löydettiin paljon palamatonta luuta (noin 5,5 kg) ja vain yksi palaneen luun kappale. Määrät voisivat viitata siihen, ettei tulisijaa oltu paljon käytetty, vaan sitä oli pidetty paljolti ruokajätteen keräyspaikkana. Toisaalta palaneiden luiden pieni määrä johtuu myös osaltaan kaivaustekniikasta. Tulisijankin kaivaminen tapahtui hyvin pitkälle kiireellisenä lapiokaivauksena, jolloin huomio kiinnittyi luonnollisesti enemmän suuriin palamattomiin luihin kuin pieniin palaneisiin kappaleisiin. Tulisijasta vuonna 2004 löydettyjä eläinluuta on käytetty tutkimuksessa, jossa vertailtiin kahden oululaisen kaivauspaikan luuaineistoa. Tutkimuksessa saatiin selville muun muassa, että suurin osa paikalta löydettyistä luista kuului naudalle (57 % aineistosta). Muut edustetut lajit olivat lammas/vuohi, sika, metsäjänis, kärppä, kettu ja hylje. Luista löytyi runsaasti viilto- ja hakkuujälkiä merkkeinä ihmisen toiminnasta (Puputti 2005: 77–84). Byströmin talon luuaineistoa on käytetty myös Oulun yliopistossa vuonna 2007 tehdyssä proseminaaritutkielmassa (Heikkilä 2007). Luiden lisäksi tulisijan maasta löydettiin punasaviastioiden paloja, joiden joukossa oli paloja nokeentuneista keittoastioista. Liitupiipun varsia ja pesiä löydettiin yhdet kappaleet. Pesä oli muodoltaan pieni ja paksuseinäinen ja kanta oli leveä ja lyhyt. Ajoitukseltaan pesä on 1600-luvulta, mahdollisesti hollantilainen (Pihlman 1989: 145). Erikoisempina löytöinä saatiin tuohipunosta sekä eläimen karvaa, jota löydettiin tulisijan kaivauksen yhteydestä runsaasti.

Tulisijan itäpuoliselta lauta-alueelta, eli lattiatasojen puolelta, maakerroksista löydettiin muun muassa nokeentuneita punasaviastioiden paloja sekä liitupiipun varren katkelma. Löydöt täältä olivat kuitenkin hyvin niukat.

R24 rakenteeseen, eli 1800-luvulle ajoitettavaan kivijalkaan liittyvät löydöt olivat pääasiassa pullolasia. Lasia otettiin talteen kerroksista **SY90** ja **SY92** yhteensä noin 4,4 kg. Pullolasi oli pääasiassa ruskeaa, hieman vihertävää lasia. Pullojen pohjat olivat paksuja ja niiden halkaisija vaihteli 6–8 cm välillä. Pohjat olivat melkein tasaisia, keskiosan noustessa vain noin 0,5

cm ylöspäin. Pullojen kaulat eivät olleet suoria, vaan selkeästi ulospäin kaarevia. Pohjien halkaisijoiden sekä kaulojen perusteella voidaan tulkita pullojen olleen sekä viini- että olutpulloja.

Löydöistä osa konservoitiin Oulun yliopiston Arkeologian laboratoriossa. Konservoituja löytöjä olivat kolikko, puusta veistetty ”kauha”, villaneuletta, kolme kengänpohjaa sekä tuohipunos. Kolikko löydettiin **R4** rakenneosaan liittyen rakenteen päältä. Kolikko oli vuonna 1671 lyöty 1/6 äyri. Villaneuletta löydettiin kahdesta paikasta, 4. kaivannon itäkaivannosta **SY24** kerroksesta sekä 5. kaivon pohjoispuolella kerroksessa **SY15**. Neuleet koostuivat sekä ohuemmasta ja paksummasta kuidusta neulotusta kudoksesta. **SY24** kerroksessa oli ainakin kahta eri tekstiiliä. Kengänpohjat löytyivät erilaisista kerroksista. **SY38** kerroksesta löydetty nahkainen kengänpohja oli huonokuntoinen. Sen pituus oli noin 18 cm. 2. kaivon itäkaivannosta löydettiin kaksi kengänpohjaa. Kerroksesta **SY79** löydetyssä nahkapohjassa oli nauloilla naulattu kantapala paikallaan. Kengän kokonaispituus oli 28 cm ja kannan leveys 7,5 cm. Kerroksen **SY81** kengänpohjassa oli myös kantapala, joka oli paikallaan puunauiloilla. Kengän pituus oli noin 23 cm ja suurin leveys 9 cm.

9. YHTEENVETO

Valvonnassa dokumentoitiin runsaasti puisten rakenteiden jäännöksiä lähinnä pihan kaakkois- ja itäosista. 1800-luvulle ajoitettavia jäännöksiä löytyi pihan luoteisosasta, itäosasta sekä Byströmin pohjoisen talon itäisen kivijalan luota läheltä Ojakadun reunaa. 1800-luvun jäännökset olivat erilaisia puurakenteiden osia, kivistä ja tiilistä koostetun uunin pohja sekä kivijalka. Kivijalka liittyy ilmeisesti paikalla 1882 palossa palaneen Thilda Krankin omistaman rakennuksen kivijalkaan.

Valvonnassa dokumentoitiin lisää osia rakennuksen jäännöksestä, jota on tutkittu aiemmin vuosina 2004 ja 2005. Valvonnassa saatiin selville rakennuksen itäisen ja läntisen seinälinjan paikka. Samoin voidaan antaa arvioita rakennuksen eteläisen ja pohjoisen rajan sijainneista. Valvonnan yhteenvetona voidaan todeta, että piha-alueella on 1600-luvun loppuun ja 1700-luvun alkuun ajoitettava rakennuksen jäännös, joka koostui puisista lattiatasoista, niiden alapuolella sijainneista tukihirsistä sekä tulisijasta. Rakennuksessa ei ollut minkäänlaista kivijalkaa, vaan se oli rakennettu maanpäälle. Rakennuksen arvioitu koko on vähintään 7 x 8 metriä ja sen sisällä olleen tulisijan kooksi voisi arvioida noin 2 x 2 metriä. Lattialaudoiksi tulkittua aluetta on eri vuosina dokumentoitu yhteensä noin 5 x 5 metrin kokoiselta alalta. Rakennuksen kaakkoisosa on tuhoutunut Byströmin Napin rakennuksen yhteydessä eikä rakennuksen pohjoispuolelta voitu myöskään osoittaa tyhjentävästi rakennuksen rajaa, joten täysin varmaa tulkintaa rakennuksen koosta ja mahdollisista huonetoista ei voida antaa. **R12** seinähirreksi tulkittun hirren länsipuolella oli useampia pitkiä riukuja seinähirren suuntaisesti. Kyseiset riu'ut voisivat olla jäännöksiä esimerkiksi usein savutupien yhteydessä olleesta riu'uista tehdystä kotamaisesta pisteporstuasta. Tällaisesta rakenteesta ei voi kuitenkaan antaa varmaa tulkintaa. Kenties kyseisiä puita on voitu käyttää myös seinärakenteissa.

Rakennuksen jäännöksen pohjoispuolelta dokumentoitiin useampia puurakenteita, jotka muodostivat hirsistä ja lankuista muodostettuja tiiviitä puutasoja. Ylimmät näistä puutasoista ajoittuvat dendrokronologisten iänmääritysten mukaan 1800-luvulle. Puutasot oli koostettu uusiokäytössä olevasta materiaalista. Kenties puut olivat jonkinlaista "terassirakennetta", jota on rakennettu märälle paikalle. Kyseisten puutasojen alapuolelta dokumentoitiin useampia päällekkäisiä hirsikertoja (**R23** ja **R17B**). Maakerrosten mukaan voidaan tulkita, että nämä alempiin rakenneosiin kuuluneet hirret ja hirsikerrat ovat todennäköisesti funktioltaan merenrannan täyttökerroksiin liittyneitä puita, joilla on pyritty kuivaamaan ja nostamaan

maanpinnan tasoa rakennuskäyttöön. Mahdollisesti osa puista voi olla myös jäännöstä jonkinlaisesta laituri- tai muusta rakenteesta. Tästä ei voi kuitenkaan tehdä varmaa tulkintaa, koska kaivetut alueet olivat kuitenkin kokonaisuuden kannalta melko suppeita. Löydetyt rakennuksen puulattiapintojen alapuolella oli vuosien 2004 ja 2005 tutkimuksissa todettu myös vastaavanlaista päällekkäistä hirsirakennetta savi- ja puuroskaissa.

Valvonnan aikana havainnoitiin vanhan merenrannan rajaa sekä puhtaan pohjamaan kerrosten esiintymissyvyyttä. 9. kaivon pohjoiskaivannon eteläpäässä, Byströmin pohjoisen talon itäisen kivijalan ja Nuoriso- ja kulttuurikeskuksen rakennusten välisellä alueella, merenrannan kerroksiin laskettavissa oleva puuroska (**SY88**) tuli esiin noin korkeudella 2,35 m mpy. Saman kaivannon pohjoispäässä kyseisen kerroksen sijaintisyvyys oli laskenut noin 10 cm 2,25 m mpy. 2. kaivon itäkaivannossa kyseiset puuroska- ja savikerrokset alkoivat noin korkeudella 2,50–2,60 m mpy. Rakennuksen jäännöksen länsipuolella, noin hirren **R1 nro 1** kohdalla oli selkeä muutos kerroksissa. Tämän hirren itäpuolella oli saven ja puuroskan täyttämiä kerroksia, joissa oli hirsii ilmeisesti kuivaamassa ja täyttämässä märkää merenranta-alueita. Hirren länsipuolella ei tullut vastaan niin sanottuja täyttökerroksia ja hirsii, vaan täällä tuli alimpana olleen puuroskan **SY44** alapuolelta hiekkainen savikerros **SY53**, joka tulkittiin piha-alueella puhtaaksi pohjamaaksi. Ilmeisesti merenrannan raja on kulkenut näillä paikkeilla lähes pohjois–etelä-suuntaisesti. Maakerrosten tulkinnan perusteella voidaan siis sanoa, että dokumentoitu rakennus on rakennettu entisen merenrannan lahdensuusta kuivatulle ja hirsikerroksilla täytetylle maalle. Ajoitukseltaan sen voi siis karttojen mukaan sijoittaa 1600-luvun puolivälin jälkeiseen ja 1700-luvun alun väliseen aikaan. Kartassa 23 nähdään, että kyseinen alue on kuivattu ja liitetty korttelialueeseen. Löytöjen mukaan kyseinen ajoitus on mahdollinen.

Valvonnassa saatiin dokumentoitua rakenneosia ja löytöjä eri tarkkuuksilla. Putkilinjojen dokumentointi tapahtui valvonnan tarkkuuden tasolla. Näissä pyrittiin dokumentoimaan maakerrokset sekä mahdolliset rakenteet. Löytöjä näistä otettiin talteen satunnaisesti vain lähinnä profiileista, koska kerroksia ei kaivettu paljon tasossa. Näin ollen löydöt edustavat vain hyvin pientä otosta maakerrosten potentiaalisista löytömääristä. **Kaivausalue A** ja sen **laajennus**, eli aiemminkin tutkittuun rakennukseen liittyvät alueet, dokumentoitiin putkilinjoja huomattavasti tarkemmin, koska aluetta kaivettiin arkeologien toimesta tasossa ilman kaivinkonetta. Kaivaus tosin tapahtui pääasiassa kiireellisenä lapiokaivauksena, joka tarkoittaa sitä, että myös rakennukseen liittyvissä kerroksissa talteen otetut löydöt edustavat vain osittain maakerrosten

potentiaalisia löytömääriä. Näin ollen valvonnassa talteen otetuista löydöistä ei voida tehdä täysin tyhjentäviä tulkintoja liittyen rakennuksen funktioon ja käyttöön. Tosin voidaan sanoa, että vuosien 2004 ja 2005 tutkimuksissa talteen otettu löytöaineisto on valvonnan löytöaineiston kanssa hyvin samankaltaista, lukumäärältään niukkaa koostuen pääasiassa eläinten luista, liitupiippujen paloista sekä punasaviastioiden paloista.

Pihan viemärintitöissä kaivettiin viemäri- ja sadevesilinjojen lisäksi myös laajemmilta alueilta maata pois 1:3 metrin luiskauskulmalla rakennusten kivijalasta. Eli kolmen metrin matkalla kaivannon syvyys laski yhden metrin. Luiskaus ulottui syvimmillään noin korkeuteen 2,5 m mpy. Tämä tarkoitti sitä, että varsinkin pihan länsiosista kaivettiin pois kaikki kulttuurikerrokset, jotka liittyivät kuitenkin lähinnä 1800-lukuun. Aiempina vuosina kaivetun rakennuksen jäännöksen tutkimattomat puuosat saivat jäädä maahan niiltä osin kuin niitä ei dokumentoitu. Näin ollen suuri osa vuonna 2005 esiin kaivetuista hirsistä jäi vielä maahan. Rakennuksen pohjoispuolella olleista **R10**, **R16** ja **R17** hirsirakenteista poistettiin osa kaivinkoneella niiden alla olleiden hirsikertojen (kuten **R23** ja **R17B**) jäädessä vielä paikalleen. Muilta osin sisäpihan alue on kaivettu ja kulttuurikerrokset tuhoutuneet.

Valvonnassa saatiin paljon uutta tietoa jo aiempina vuosina kaivetusta rakenteesta. Osia siitä pystyttiin kaivamaan ja dokumentoimaan lähes tavallisen kaivauksen edellyttämällä dokumentaatiotasolla. Kokonaisuudessaan voidaan kuitenkin sanoa, että valvonta tuotti myös paljon hajanaisempaa tietoa tontin aiemmasta rakennuskannasta, jota voi olla hankalampaa käyttää hyväksi tutkimuksessa.

Oulussa 19.4.2007

Titta Kallio

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	1	Oulu	Byströmin talo	R1 kaksi puuta, 1. kaivon itäkaivanto		40	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	2	Oulu	Byströmin talo	R1 läntisempi hirsi ja profiilia, 1. kaivon itäkaivanto		360	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	3	Oulu	Byströmin talo	R1-kuopan sijaintia, Byströmin talo taustalla, 1. kaivon itäkaivanto		390	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	4	Oulu	Byströmin talo	R1 kolme hirttä, 1. kaivon itäkaivanto		380	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	5	Oulu	Byströmin talo	R1 kolme hirttä, 1. kaivon itäkaivanto		380	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	6	Oulu	Byströmin talo	R1, 1.ja 2. hirsi ja 2. hirren alla oleva kivi, 1. kaivon itäkaivanto		200	TK	31.7.	2006	dia	kino
125655	7	Oulu	Byströmin talo	R1, 1.ja 2. hirsi ja 2. hirren alla oleva kivi, 1. kaivon itäkaivanto		300	TK	31.7.	2006	dia	kino
125655	8	Oulu	Byströmin talo	R1 itäpäästä, tasokartta, 1. kaivon itäkaivanto		320	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	9	Oulu	Byströmin talo	R1 itäpäästä, 1. kaivon itäkaivanto		200	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	10	Oulu	Byströmin talo	R1, 3. hirsi ja puuta, 1. kaivon itäkaivanto		100	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	11	Oulu	Byströmin talo	2005 kaivausalueen nurkkahirsi, R2, 1. kaivon itäkaivanto		120	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	12	Oulu	Byströmin talo	R3, 2,60 mmpy, 1. kaivon itäkaivanto		300	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	13	Oulu	Byströmin talo	Kaivo 1 eteläprofiili, 1. kaivon itäkaivanto		200	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	14	Oulu	Byströmin talo	R4, 1. kaivon itäkaivanto		200	TK	31.7.	2006	dia	kino
125655	15	Oulu	Byströmin talo	R4, 1. kaivon itäkaivanto		100	TK	31.7.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	16	Oulu	Byströmin talo	R4 2. kerroksen puita, 1. kaivon itäkaivanto, yleiskuva		120	TK	31.7.	2006	dia	kino
125655	17	Oulu	Byströmin talo	R4 jatko 1, 1. kaivon itäkaivanto		80	TK	31.7.	2006	dia	kino
125655	18	Oulu	Byströmin talo	R4 jatko 1, 1. kaivon itäkaivanto		300	TK	31.7.	2006	dia	kino
125655	19	Oulu	Byströmin talo	R4 jatko 2, 1. kaivon itäkaivanto		160	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	20	Oulu	Byströmin talo	R4 jatko 2, 1. kaivon itäkaivanto		120	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	21	Oulu	Byströmin talo	R4 jatko 2 lähempää, 1. kaivon itäkaivanto		120	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	22	Oulu	Byströmin talo	R4:n sijainti pitkin 1. kaivon itäkaivantoa		210	MP	31.7.	2006	dia	kino
125655	23	Oulu	Byströmin talo	R4, jatko 2, 04-05 rakenteen seinä, 1. kaivon itäkaivanto		120	TK	31.7.	2006	dia	kino
125655	24	Oulu	Byströmin talo	R4, jatko 2, 04-05 rakenteen seinä, 1. kaivon itäkaivanto		320	TK	31.7.	2006	dia	kino
125655	25	Oulu	Byströmin talo	R5 ja R6 (seinähirret), 1. kaivon itäkaivanto		320	TK	31.7.	2006	dia	kino
125655	26	Oulu	Byströmin talo	R5 seinähirret 3. kerros ja R4 nro 1 hirsi, 1. kaivon itäkaivanto		320	TK	31.7.	2006	dia	kino
125655	27	Oulu	Byströmin talo	R5 seinähirret 3. kerros ja R4 nro 1 hirsi, 1. kaivon itäkaivanto		120	TK	31.7.	2006	dia	kino
125655	28	Oulu	Byströmin talo	Napin nurkkalla, kaivo nro 3, sekoittuneita maakerroksia		200	TK	2.8.	2006	dia	kino
125655	29	Oulu	Byströmin talo	Napin "takapiha", 3.-5. kaivon välinen kaivanto, eteläprofiilit		200	MP	2.8.	2006	dia	kino
125655	30	Oulu	Byströmin talo	Napin "takapiha", 3.-5. kaivon välinen kaivanto, eteläprofiilit		200	MP	2.8.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	31	Oulu	Byströmin talo	3.-5. kaivon välinen kaivanto, yleiskuva		120	MP	2.8.	2006	dia	kino
125655	32	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 3.-4. kaivon välinen kaivanto		350	MP	2.8.	2006	dia	kino
125655	33	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 3.-4. kaivon välinen kaivanto		0	MP	2.8.	2006	dia	kino
125655	34	Oulu	Byströmin talo	R7 lautakerta, 4. kaivon länsikaivanto		0	MP	3,8	2006	dia	kino
125655	35	Oulu	Byströmin talo	R8 1800-luvun palokerros SY 26, 4. kaivon länsikaivanto		300	TK	3,8	2006	dia	kino
125655	36	Oulu	Byströmin talo	R8 1800-luvun palokerros SY 26, 4. kaivon länsikaivanto		100	TK	3,8	2006	dia	kino
125655	37	Oulu	Byströmin talo	R8B ja yleisnäkymä, 4. kaivon länsikaivanto		370	MP	3,8	2006	dia	kino
125655	38	Oulu	Byströmin talo	R8B 2. hirsi, 4. kaivon länsikaivanto		300	MP	3,8	2006	dia	kino
125655	39	Oulu	Byströmin talo	R8B 1. ja 2. hirsi ja lautoja (tasokartta), 4. kaivon länsikaivanto		300	TK	3,8	2006	dia	kino
125655	40	Oulu	Byströmin talo	R8B 1. ja 2. hirsi ja lautoja (tasokartta), 4. kaivon länsikaivanto		120	TK	3,8	2006	dia	kino
125655	41	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, puurosalla täytetty kaivanto		110	MP	3.8.	2006	dia	kino
125655	42	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiili		380	TK	3,8	2006	dia	kino
125655	43	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto		390	TK	3.8.	2006	dia	kino
125655	44	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, Byströmin piha		0	TK	7.8.	2006	dia	kino
125655	45	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivannon pääty, Byströmin talon kivijalka		300	TK	7.8.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	46	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanta, eteläprofiili		200	MP	7.8.	2006	dia	kino
125655	47	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, R8C lautoja		200	MP	7.8.	2006	dia	kino
125655	48	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 4. kaivon länsikaivanto		300	TK	7.8.	2006	dia	kino
125655	49	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 4. kaivon länsikaivanto, R8C		310	TK	7.8.	2006	dia	kino
125655	50	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto R8C		100	TK	7.8.	2006	dia	kino
125655	51	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiilissa R8C puita		300	TK	7.8.	2006	dia	kino
125655	52	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiilissa R8C puita		0	TK	7.8.	2006	dia	kino
125655	53	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiilissa R8C puita		20	TK	7.8.	2006	dia	kino
125655	54	Oulu	Byströmin talo	3. kaivon länsikaivannon tuleva paikka		250	TK	8.8.	2006	dia	kino
125655	55	Oulu	Byströmin talo	3. kaivon länsikaivannon pohjoisprofiili		0	TK	8.8.	2006	dia	kino
125655	56	Oulu	Byströmin talo	3. kaivon länsikaivannon pohjoisprofiili		5	TK	8.8.	2006	dia	kino
125655	57	Oulu	Byströmin talo	3. kaivon länsikaivannon pohjoisprofiili		380	TK	8.8.	2006	dia	kino
125655	58	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 taso 1		310	TK	8.8.	2006	dia	kino
125655	59	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 taso 1		310	TK	8.8.	2006	dia	kino
125655	60	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 hirsiä taso 1		330	TK	8.8.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	61	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 hirsiiä taso1		220	TK	8.8.	2006	dia	kino
125655	62	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisijan kiviä		330	TK	8.8.	2006	dia	kino
125655	63	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisijan kiviä, R1 nro 2 hirren paikka		220	TK	8.8.	2006	dia	kino
125655	64	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R10		320	MP	9.8.	2006	dia	kino
125655	65	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R10 länsiosa		10	MP	9.8.	2006	dia	kino
125655	66	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R10 itäosa		0	MP	9.8.	2006	dia	kino
125655	67	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, yleiskuva		280	MP	9.8.	2006	dia	kino
125655	68	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, yleiskuva		300	MP	9.8.	2006	dia	kino
125655	69	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, yleiskuva		150	MP	9.8.	2006	dia	kino
125655	70	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R11 ja R1 nro 1 hirsi sekä R9 nro 5 hirsi		380	TK	9.8.	2006	dia	kino
125655	71	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 nro 5 hirsi ja sen alaiset puut		120	TK	9.8.	2006	dia	kino
125655	72	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 nro 5 hirsi ja sen alaiset puut		210	TK	9.8.	2006	dia	kino
125655	73	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tynnyrin kansi, R9 nro 5 hisi ja R1 nro 1hirsi		180	TK	9.8.	2006	dia	kino
125655	74	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R11 lankut		230	TK	9.8.	2006	dia	kino
125655	75	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R11 lankut, koillispääty		230	TK	9.8.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	76	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 nro 5 hirren alapuolelta esiin tulleet puut		120	MP	9.8.	2006	dia	kino
125655	77	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 nro 5 hirren alapuolelta esiin tulleet puut		340	MP	9.8.	2006	dia	kino
125655	78	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 nro 5 hirren alapuolelta esiin tulleet puut		340	MP	9.8.	2006	dia	kino
125655	79	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 1-4 hirsinen alta tulleita lautoja kerroksessa SY49		20	TK	10.8.	2006	dia	kino
125655	80	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9, R12 puuta ja R1 nro 1 puu		320	TK	10.8.	2006	dia	kino
125655	81	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R1 rakenteen 1. ja 2. hirsi sekä R10		110	TK	10.8.	2006	dia	kino
125655	82	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R1 rakenteen 1. ja 2. hirsi sekä R10		190	TK	10.8.	2006	dia	kino
125655	83	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R1 rakenteen 1. ja 2. hirsi sekä R10		210	TK	10.8.	2006	dia	kino
125655	84	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, yleiskuva		230	TK	10.8.	2006	dia	kino
125655	85	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, yleiskuva		170	TK	10.8.	2006	dia	kino
125655	86	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 hirsien alainen 2. lautakerta		0	TK	10.8.	2006	dia	kino
125655	87	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 hirsien alainen 2. lautakerta		20	TK	10.8.	2006	dia	kino
125655	88	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R13		0	MP	10.8.	2006	dia	kino
125655	89	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R13		20	MP	10.8.	2006	dia	kino
125655	90	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisijaa, R9 1-4 hirsien alaiset lankut		180	TK	10.8.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	91	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisijaa, R9 1-4 hirsien alaiset lankut		0	TK	10.8.	2006	dia	kino
125655	92	Oulu	Byströmin talo	R13 nro 2 hirsi, loveus, kaivausalue A			MP	10.8.	2006	dia	kino
125655	93	Oulu	Byströmin talo	R1 nro 1 hirsi, dendronäyte 1, kaivausalue A			TK	10.8.	2006	dia	kino
125655	94	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisija		50	MP	10.8.	2006	dia	kino
125655	95	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisija, R12, R9 hirsien 1-4 alainen toinen lautakerros		100	MP	10.8.	2006	dia	kino
125655	96	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A laajennos, R12 eteläpääty		50	TK	11.8.	2006	dia	kino
125655	97	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A laajennos, R12 eteläpääty, yleiskuva		50	TK	11.8.	2006	dia	kino
125655	98	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koillishaara länsiprofiili		300	TK	11.8.	2006	dia	kino
125655	99	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koillishaara länsiprofiili		350	TK	11.8.	2006	dia	kino
125655	100	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A laajennos, R12		200	TK	11.8.	2006	dia	kino
125655	101	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A laajennos, R12 pohjoispääty		150	TK	11.8.	2006	dia	kino
125655	102	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A laajennos, R12		10	TK	11.8.	2006	dia	kino
125655	103	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koilliskaivanto, R14 hirsi		20	TK	11.8.	2006	dia	kino
125655	104	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koilliskaivanto, R14 hirsi		200	TK	11.8.	2006	dia	kino
125655	105	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, R10, R12 ja tulisija, kaivausalue A		200	TK	11.8.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	106	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, R10, R12 ja tulisija, kaivausalue A		200	TK	11.8.	2006	dia	kino
125655	107	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, R10, kaivausalue A		200	TK	11.8.	2006	dia	kino
125655	108	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koilliskaivanto, R14		30	MP	14.8.	2006	dia	kino
125655	109	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koilliskaivanto, R14 yleiskuva		30	MP	14.8.	2006	dia	kino
125655	110	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koilliskaivanto, R14 hirsi 6		30	MP	14.8.	2006	dia	kino
125655	111	Oulu	Byströmin talo	R12 hirsi, denronäyte 2		220	TK	14.8.	2006	dia	kino
125655	112	Oulu	Byströmin talo	R10 hirret, dendronäyte 3 näytteenotto kohta		80	TK	14.8.	2006	dia	kino
125655	113	Oulu	Byströmin talo	Profiili, 4. kaivon koilliskaivanto, länsiprofiili		300	MP	14.8.	2006	dia	kino
125655	114	Oulu	Byströmin talo	Profiili, 4. kaivon koilliskaivanto, länsiprofiili		300	MP	14.8.	2006	dia	kino
125655	115	Oulu	Byströmin talo	Profiili, 4. kaivon koilliskaivanto, länsiprofiili		300	MP	14.8.	2006	dia	kino
125655	116	Oulu	Byströmin talo	Profiili, 4. kaivon koilliskaivanto, länsiprofiili		0	MP	14.8.	2006	dia	kino
125655	117	Oulu	Byströmin talo	R15, nro 1 ja 2 hirret ja lankku, kaivausalue A		200	TK	15.8.	2006	dia	kino
125655	118	Oulu	Byströmin talo	R15, nro 1 ja 2 hirret ja lankku, kaivausalue A		330	TK	15.8.	2006	dia	kino
125655	119	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva		0	TK	15.8.	2006	dia	kino
125655	120	Oulu	Byströmin talo	R15 ja R12, kaivausalue A laajennos		100	TK	15.8.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	121	Oulu	Byströmin talo	R15 ja R12, kaivausalue A laajennos		170	TK	15.8.	2006	dia	kino
125655	122	Oulu	Byströmin talo	R15 ja R12, kaivausalue A laajennos		210	TK	15.8.	2006	dia	kino
125655	123	Oulu	Byströmin talo	R12 yhteydessä ollut reiällinen puu, kaivausalue A laajennos			TK	15.8.	2006	dia	kino
125655	124	Oulu	Byströmin talo	D4 denronäytepuu R15 nro 1		100	TK	15.8.	2006	dia	kino
125655	125	Oulu	Byströmin talo	R16		300	MP	18.8.	2006	dia	kino
125655	126	Oulu	Byströmin talo	R16		100	MP	18.8.	2006	dia	kino
125655	127	Oulu	Byströmin talo	R16 ja Byströmin talo		300	MP	18.8.	2006	dia	kino
125655	128	Oulu	Byströmin talo	R16 länsipääty		0	MP	18.8.	2006	dia	kino
125655	129	Oulu	Byströmin talo	R16		30	TK	21.8.	2006	dia	kino
125655	130	Oulu	Byströmin talo	R16		100	TK	21.8.	2006	dia	kino
125655	131	Oulu	Byströmin talo	R16		50	TK	21.8.	2006	dia	kino
125655	132	Oulu	Byströmin talo	R16		170	TK	21.8.	2006	dia	kino
125655	133	Oulu	Byströmin talo	R16		320	TK	21.8.	2006	dia	kino
125655	134	Oulu	Byströmin talo	R16, itäisimmät hirret ja R17		100	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	135	Oulu	Byströmin talo	R16, itäisimmät hirret ja R17		320	TK	23.8.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	136	Oulu	Byströmin talo	R16, itäisimmät hirret ja R17		300	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	137	Oulu	Byströmin talo	R16, itäisimmät hirret ja R17		100	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	138	Oulu	Byströmin talo	R18 uuni, pihan kaakkoisosa		320	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	139	Oulu	Byströmin talo	R18 uuni, pihan kaakkoisosa		0	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	140	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		380	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	141	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		100	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	142	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		200	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	143	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		300	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	144	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		350	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	145	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		0	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	146	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		100	TK	23.8.	2006	dia	kino
125655	147	Oulu	Byströmin talo	R19, R18 uunin länsipuolen puut		0	MP	24.8.	2006	dia	kino
125655	148	Oulu	Byströmin talo	R19, R18 uunin länsipuolen puut		100	MP	24.8.	2006	dia	kino
125655	149	Oulu	Byströmin talo	R20		220	MP	24.8.	2006	dia	kino
125655	150	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon itäkaivanto, kenkä in situ		0	MP	24.8.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	151	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 2. kaivon itäkaivanto		20	MP	24.8.	2006	dia	kino
125655	152	Oulu	Byströmin talo	R17B		300	TK	24.8.	2006	dia	kino
125655	153	Oulu	Byströmin talo	R17B		300	TK	24.8.	2006	dia	kino
125655	154	Oulu	Byströmin talo	R17B		100	TK	24.8.	2006	dia	kino
125655	155	Oulu	Byströmin talo	R17B		50	TK	24.8.	2006	dia	kino
125655	156	Oulu	Byströmin talo	R16 ja R17B ja R17		100	TK	24.8.	2006	dia	kino
125655	157	Oulu	Byströmin talo	R17 ja R17B		100	TK	24.8.	2006	dia	kino
125655	158	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon itäkaivanto, R17B alinen hirsi		100	TK	24.8.	2006	dia	kino
125655	159	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon itäkaivanto, pohjoisprofiili		0	TK	24.8.	2006	dia	kino
125655	160	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon itäkaivanto, pohjoisprofiili		0	TK	24.8.	2006	dia	kino
125655	161	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva 2. kaivon itäkaivanto, kuvassa kaivo nro 7		300	TK	24.8.	2006	dia	kino
125655	162	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva 2. kaivon itäkaivanto, kuvassa kaivo nro 7		320	TK	24.8.	2006	dia	kino
125655	163	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon itäkaivanto, hiekan alla hirsi R21 (korkeus 2,4 mmpy)		310	TK	25.8.	2006	dia	kino
125655	164	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon kaakkoiskaivanto, R22 lankkuja		40	TK	25.8.	2006	dia	kino
125655	165	Oulu	Byströmin talo	R23 puita, työkuva		40	TK	25.8.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	166	Oulu	Byströmin talo	R23 puita, yleiskuva		100	TK	25.8.	2006	dia	kino
125655	167	Oulu	Byströmin talo	R23 puita		10	TK	25.8.	2006	dia	kino
125655	168	Oulu	Byströmin talo	R23 puita		200	TK	25.8.	2006	dia	kino
125655	169	Oulu	Byströmin talo	R23 puita		70	TK	25.8.	2006	dia	kino
125655	170	Oulu	Byströmin talo	R23 puita		300	TK	25.8.	2006	dia	kino
125655	171	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 9. kaivon pohjoiskaivanto		30	MP	28.8.	2006	dia	kino
125655	172	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 9. kaivon pohjoiskaivanto		200	TK	29.8.	2006	dia	kino
125655	173	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, länsiprofiili		310	TK	29.8.	2006	dia	kino
125655	174	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 9. kaivon pohjoiskaivanto		20	TK	29.8.	2006	dia	kino
125655	175	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäpääty, mukulakivitasoa, talon sisältä		200	MP	29.8.	2006	dia	kino
125655	176	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, R24 kivijalka		20	TK	29.8.	2006	dia	kino
125655	177	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, R24 kivijalka, lähikuva		20	TK	29.8.	2006	dia	kino
125655	178	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, R24 kivijalka ja sen päällinen palokerros		380	MP	29.8.	2006	dia	kino
125655	179	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, putkilinjan mutka, pohjoisprofiili, palokerrosta, R24		50	MP	30.8.	2006	dia	kino
125655	180	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, mutkan suunta		280	TK	30.8.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
125655	181	Oulu	Byströmin talo	Byströmin talon eteläisessä kivijalassa ollut oviaukko ja sen viereinen profiili B		200	TK	15.9.	2006	dia	kino
125655	182	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäpäätty, profiili C ja hirsi nro 2		30	MP	18.9.	2006	dia	kino
125655	183	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäpäätty, profiili C ja hirsi nro 2	yleiskuva	110	MP	18.9.	2006	dia	kino
125655	184	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäinen kivijalka, hirsi nro 3 ja hirsi nro 1 paikka		130	MP	19.9.	2006	dia	kino
125655	185	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäinen kivijalka, hirsi nro 3 ja hirsi nro 1 paikka		200	MP	19.9.	2006	dia	kino
125655	186	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäinen kivijalka, hirsi nro 3 ja hirsi nro 1 paikka	yleiskuva	200	MP	19.9.	2006	dia	kino
125655	187	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäpäätty	yleiskuva	180	MP	19.9.	2006	dia	kino
125655	188	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon eteläinen kivijalka	yleiskuva	220	MP	19.9.	2006	dia	kino
125655	189	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäisen ja pohjoisen kivijalan nurkka, profiili D ja hirret	yleiskuva	0	TK	22.9.	2006	dia	kino

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	1	Oulu	Byströmin talo	R1 kaksi puuta, 1. kaivon itäkaivanto		40	MP	31.7.	2006	digi	1,67
	2	Oulu	Byströmin talo	R1 läntisempi hirsi ja profiilia, 1. kaivon itäkaivanto		360	MP	31.7.	2006	digi	1,88
	3	Oulu	Byströmin talo	R1 läntisempi hirsi ja profiilia, 1. kaivon itäkaivanto		360	MP	31.7.	2006	digi	1,82
	4	Oulu	Byströmin talo	R1-kuopan sijaintia, Byströmin talo taustalla, 1. kaivon itäkaivanto		390	MP	31.7.	2006	digi	1,35
	5	Oulu	Byströmin talo	R1 kolme puuta, 1. kaivon itäkaivanto		290	MP	31.7.	2006	digi	2,77
	6	Oulu	Byströmin talo	R1 kolme puuta, 1. kaivon itäkaivanto		290	MP	31.7.	2006	digi	1,73
	7	Oulu	Byströmin talo	R1 kolme puuta, 1. kaivon itäkaivanto		290	MP	31.7.	2006	digi	1,77
	8	Oulu	Byströmin talo	R1 kolme puuta, 1. kaivon itäkaivanto		280	MP	31.7.	2006	digi	1,79
	9	Oulu	Byströmin talo	R1, 1.ja 2. hirsi ja 2. hirren alla oleva kivi, 1. kaivon itäkaivanto		200	TK	31.7.	2006	digi	1,79
	10	Oulu	Byströmin talo	R1, 1.ja 2. hirsi ja 2. hirren alla oleva kivi, 1. kaivon itäkaivanto		300	TK	31.7.	2006	digi	1,84
	11	Oulu	Byströmin talo	R1 itäpäästä, 1. kaivon itäkaivanto		320	MP	31.7.	2006	digi	1,27
	12	Oulu	Byströmin talo	R1 itäpäästä, 1. kaivon itäkaivanto		20	MP	31.7.	2006	digi	1,53
	13	Oulu	Byströmin talo	R1, 3. hirsi ja puita, 1. kaivon itäkaivanto		100	MP	31.7.	2006	digi	1,71
	14	Oulu	Byströmin talo	2005 kaivausalueen nurkkahirsi, R2, 1. kaivon itäkaivanto		120	MP	31.7.	2006	digi	1,95
	15	Oulu	Byströmin talo	R3, 2,60 mmpy, 1. kaivon itäkaivanto		300	MP	31.7.	2006	digi	1,66
	16	Oulu	Byströmin talo	Kaivo 1 eteläprofiili, 1. kaivon itäkaivanto		200	MP	31.7.	2006	digi	1,72
	17	Oulu	Byströmin talo	R4, 1. kaivon itäkaivanto		200	TK	31.7.	2006	digi	1,82

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	18	Oulu	Byströmin talo	R4, 1. kaivon itäkaivanto		100	TK	31.7.	2006	digi	1,8
	19	Oulu	Byströmin talo	R4 2. kerroksen puita, 1. kaivon itäkaivanto		120	TK	31.7.	2006	digi	1,79
	20	Oulu	Byströmin talo	R4, 1. kaivon itäkaivanto, yleiskuva		120	TK	31.7.	2006	digi	1,45
	21	Oulu	Byströmin talo	R4 jatko 1, 1. kaivon itäkaivanto		80	TK	31.7.	2006	digi	1,62
	22	Oulu	Byströmin talo	R4 jatko 1, 1. kaivon itäkaivanto		300	TK	31.7.	2006	digi	1,76
	23	Oulu	Byströmin talo	R4 jatko, lähikuva "kauhasta", 1. kaivon itäkaivanto		300	TK	31.7.	2006	digi	1,88
	24	Oulu	Byströmin talo	R4 jatko 2, 1. kaivon itäkaivanto		160	MP	31.7.	2006	digi	1,79
	25	Oulu	Byströmin talo	R4 jatko 2, 1. kaivon itäkaivanto		120	MP	31.7.	2006	digi	1,77
	26	Oulu	Byströmin talo	R4 lähempää, 1. kaivon itäkaivanto		120	MP	31.7.	2006	digi	1,64
	27	Oulu	Byströmin talo	R4, 1. kaivon itäkaivantoa pitkin		210	MP	31.7.	2006	digi	1,38
	28	Oulu	Byströmin talo	R4, jatko 2, 04-05 rakenteen seinä, 1. kaivon itäkaivanto		120	TK	31.7.	2006	digi	1,4
	29	Oulu	Byströmin talo	R4, jatko 2, 04-05 rakenteen seinä, 1. kaivon itäkaivanto		320	TK	31.7.	2006	digi	1,66
	30	Oulu	Byströmin talo	R5 ja R6 (seinähirret), 1. kaivon itäkaivanto		320	TK	31.7.	2006	digi	1,63
	31	Oulu	Byströmin talo	R5 ja R6 (seinähirret), 1. kaivon itäkaivanto		320	TK	31.7.	2006	digi	1,82
	32	Oulu	Byströmin talo	R5 seinähirret ja R4 nro 1 hirsi, 1. kaivon itäkaivanto		320	TK	31.7.	2006	digi	1,7
	33	Oulu	Byströmin talo	R5 seinähirret ja R4 nro 1 hirsi, 1. kaivon itäkaivanto		120	TK	31.7.	2006	digi	1,66
	34	Oulu	Byströmin talo	Napin nurkalla, kaivo nro 3, sekoittuneita maakerroksia		200	TK	2.8.	2006	digi	1,31

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	35	Oulu	Byströmin talo	Napin "takapiha", 3.-5. kaivon välinen kaivanto, eteläprofiilit		200	MP	2.8.	2006	digi	1,88
	36	Oulu	Byströmin talo	Napin "takapiha", 3.-5. kaivon välinen kaivanto, eteläprofiilit		200	MP	2.8.	2006	digi	1,39
	37	Oulu	Byströmin talo	3.-5. kaivon välinen kaivanto, yleiskuva		110	MP	2.8.	2006	digi	1,32
	38	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 3.-4. kaivon välinen kaivanto		350	MP	2.8.	2006	digi	1,33
	39	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 3.-4. kaivon välinen kaivanto		0	MP	2.8.	2006	digi	1,4
	40	Oulu	Byströmin talo	R7 lautakerta, 4. kaivon länsikaivanto		0	MP	3.8.	2006	digi	1,88
	41	Oulu	Byströmin talo	R8 1800-luvun palokerros SY 26, 4. kaivon länsikaivanto		300	TK	3.8.	2006	digi	1,76
	42	Oulu	Byströmin talo	R8 1800-luvun palokerros SY 26, 4. kaivon länsikaivanto		100	TK	3.8.	2006	digi	1,93
	43	Oulu	Byströmin talo	R8 1800-luvun palokerros SY 26, 4. kaivon länsikaivanto		280	TK	3.8.	2006	digi	1,79
	44	Oulu	Byströmin talo	R8B ja yleisnäkyvä, 4. kaivon länsikaivanto		370	MP	3.8.	2006	digi	1,61
	45	Oulu	Byströmin talo	R8B 2. hirsi, 4. kaivon länsikaivanto		300	MP	3.8.	2006	digi	1,59
	46	Oulu	Byströmin talo	R8B 1. ja 2. hirsi ja lautoja (tasokartta), 4. kaivon länsikaivanto		300	TK	3.8.	2006	digi	1,79
	47	Oulu	Byströmin talo	R8B 1. ja 2. hirsi ja lautoja (tasokartta), 4. kaivon länsikaivanto		120	TK	3.8.	2006	digi	1,98
	48	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, puuroskalla täytetty kaivanto		110	MP	3.8.	2006	digi	1,61
	49	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, puuroskalla täytetty kaivanto		110	MP	3,8	2006	digi	1,59
	50	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiili		380	TK	3,8	2006	digi	1,59
	51	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiili		380	TK	3,8	2006	digi	1,77

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	52	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto		110	TK	3.8.	2006	digi	1,93
	53	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, Byströmin piha		0	TK	7.8.	2006	digi	1,29
	54	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivannon pääty, Byströmin talon kivijalka		300	TK	7.8.	2006	digi	1,5
	55	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanta, eteläprofiili		200	MP	7.8.	2006	digi	1,86
	56	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, R8C lautoja		200	MP	7.8.	2006	digi	3,38
	57	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 4. kaivon länsikaivanto		300	TK	7.8.	2006	digi	2,13
	58	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 4. kaivon länsikaivanto, R8C		310	TK	7.8.	2006	digi	2,58
	59	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, R8C, nurkka		100	TK	7.8.	2006	digi	2,99
	60	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiilissa R8C puita		300	TK	7.8.	2006	digi	2,29
	61	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiilissa R8C puita		0	TK	7.8.	2006	digi	1,8
	62	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiilissa R8C puita		20	TK	7.8.	2006	digi	1,82
	63	Oulu	Byströmin talo	3. kaivon länsikaivannon tuleva paikka		250	TK	8.8.	2006	digi	1,32
	64	Oulu	Byströmin talo	3. kaivon länsikaivannon pohjoisprofiili		0	TK	8.8.	2006	digi	1,49
	65	Oulu	Byströmin talo	3. kaivon länsikaivannon pohjoisprofiili		5	TK	8.8.	2006	digi	2,05
	66	Oulu	Byströmin talo	3. kaivon länsikaivannon pohjoisprofiili		380	TK	8.8.	2006	digi	1,41
	67	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 taso 1		310	TK	8.8.	2006	digi	1,7
	68	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 taso 1		310	TK	8.8.	2006	digi	1,81

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	69	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 hirsistä taso 1		330	TK	8.8.	2006	digi	1,97
	70	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 hirsistä taso1		220	TK	8.8.	2006	digi	2,02
	71	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisijan kiviä		330	TK	8.8.	2006	digi	1,76
	72	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisijan kiviä, R1 nro 2 hirren paikka		220	TK	8.8.	2006	digi	1,94
	73	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R10		320	MP	9.8.	2006	digi	1,59
	74	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R10 länsiosa		10	MP	9.8.	2006	digi	1,93
	75	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R10 itäosa		0	MP	9.8.	2006	digi	1,79
	76	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, yleiskuva		280	MP	9.8.	2006	digi	1,62
	77	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, yleiskuva		300	MP	9.8.	2006	digi	1,53
	78	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, yleiskuva		150	MP	9.8.	2006	digi	1,62
	79	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R11 ja R1 nro 1 hirsi sekä R9 nro 5 hirsi		380	TK	9.8.	2006	digi	1,87
	80	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 nro 5 hirsi ja sen alaiset puut		120	TK	9.8.	2006	digi	1,91
	81	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 nro 5 hirsi ja sen alaiset puut		210	TK	9.8.	2006	digi	1,91
	82	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tynnyrin kansi, R9 nro 5 hirsi ja R1 nro 1 hirsi		180	TK	9.8.	2006	digi	2
	83	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R11 lankut		230	TK	9.8.	2006	digi	1,78
	84	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R11 lankut, koillispääty		230	TK	9.8.	2006	digi	2,07
	85	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, puita R9 nro 5 hirren alapuolelta		120	MP	9.8.	2006	digi	1,95

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	86	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, puita R9 nro 5 hirren alapuolelta		340	MP	9.8.	2006	digi	2,05
	87	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 1-4 hirsinen alta tulleita lautoja kerroksessa SY49		20	TK	10.8.	2006	digi	2,76
	88	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9, R12 puuta ja R1 nro 1 hirsi		320	TK	10.8.	2006	digi	2,66
	89	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R1 rakenteen 1. ja 2. hirsi sekä R10		110	TK	10.8.	2006	digi	2,74
	90	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R1 rakenteen 1. ja 2. hirsi sekä R10		190	TK	10.8.	2006	digi	2,79
	91	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R1 rakenteen 1. ja 2. hirsi sekä R10		210	TK	10.8.	2006	digi	2,77
	92	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, yleiskuva		230	TK	10.8.	2006	digi	2,57
	93	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, yleiskuva		170	TK	10.8.	2006	digi	2,77
	94	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 hirsien alainen 2. lautakerta		0	TK	10.8.	2006	digi	2,64
	95	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R9 hirsien alainen 2. lautakerta		200	TK	10.8.	2006	digi	2,83
	96	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R11 lankun alapuolinen loveus			TK	10.8.	2006	digi	2,94
	97	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R13		0	MP	10.8.	2006	digi	2,51
	98	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, R13		20	MP	10.8.	2006	digi	2,23
	99	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisijaa ja R9 hirsien 1-4 alaiset lankut 2. krs		120	TK	10.8.	2006	digi	2,57
	100	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisijaa ja R9 hirsien 1-4 alaiset lankut 2. krs		0	TK	10.8.	2006	digi	2,26
	101	Oulu	Byströmin talo	R13 nro 2 hirsi, loveus, kaivausalue A			MP	10.8.	2006	digi	2,29
	102	Oulu	Byströmin talo	R1 nro 1 hirsi, dendronäyte 1			TK	10.8.	2006	digi	2,74

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	103	Oulu	Byströmin talo	R1 nro 1 hirsi, dendronäyte 1, lähikuva			TK	10.8.	2006	digi	2,85
	104	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisija		50	MP	10.8.	2006	digi	2,11
	105	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A, tulisija, R12, R9 hirsien 1-4 alainen toinen lautakerros		100	MP	10.8.	2006	digi	1,85
	106	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A laajennos, R12 eteläpääty		50	TK	11.8.	2006	digi	1,99
	107	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A laajennos, R12 eteläpääty, yleiskuva		50	TK	11.8.	2006	digi	1,8
	108	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koillishaara länsiprofiili		300	TK	11.8.	2006	digi	1,6
	109	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koillishaara länsiprofiili		350	TK	11.8.	2006	digi	1,6
	110	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A laajennos, R12		200	TK	11.8.	2006	digi	1,79
	111	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A laajennos, R12 pohjoispääty		100	TK	11.8.	2006	digi	2,01
	112	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A laajennos, R12		10	TK	11.8.	2006	digi	1,69
	113	Oulu	Byströmin talo	Kaivausalue A laajennos, R12 eteläpääty		10	TK	11.8.	2006	digi	1,92
	114	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koilliskaivanto, R14 hirsi		20	TK	11.8.	2006	digi	1,52
	115	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koilliskaivanto, R14 hirsi		200	TK	11.8.	2006	digi	2,03
	116	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, R10, R12 ja tulisija, kaivausalue A		200	TK	11.8.	2006	digi	1,73
	117	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, R10, R12 ja tulisija, kaivausalue A		200	TK	11.8.	2006	digi	1,67
	118	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, R10, kaivausalue A		200	TK	11.8.	2006	digi	1,83
	119	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, R10 ja R1 nro 2 ja R14, kaivausalue A		220	TK	11.8.	2006	digi	1,81

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	120	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, R12 ja tulisija, kaivausalue A		200	TK	11.8.	2006	digi	1,69
	121	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, pihan länsiosa		240	TK	11.8.	2006	digi	1,58
	122	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koilliskaivanto, R14		30	MP	14.8.	2006	digi	1,42
	123	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koilliskaivanto, R14 yleiskuva		30	MP	14.8.	2006	digi	1,65
	124	Oulu	Byströmin talo	4. kaivon koilliskaivanto, R14 hirsi 6		30	MP	14.8.	2006	digi	1,65
	125	Oulu	Byströmin talo	R12 hirsi, denronäyte 2		220	TK	14.8.	2006	digi	1,85
	126	Oulu	Byströmin talo	R10 hirret, dendronäyte 3 näytteenotto kohta		80	TK	14.8.	2006	digi	1,98
	127	Oulu	Byströmin talo	Profiili, 4. kaivon koilliskaivanto, länsiprofiili		300	MP	14.8.	2006	digi	1,9
	128	Oulu	Byströmin talo	Profiili, 4. kaivon koilliskaivanto, länsiprofiili		300	MP	14.8.	2006	digi	1,99
	129	Oulu	Byströmin talo	Profiili, 4. kaivon koilliskaivanto, länsiprofiili		300	MP	14.8.	2006	digi	2,03
	130	Oulu	Byströmin talo	Profiili, 4. kaivon koilliskaivanto, länsiprofiili		0	TK	14.8.	2006	digi	1,64
	131	Oulu	Byströmin talo	R15, nro 1 ja 2 hirret ja lankku, kaivausalue A		200	TK	15.8.	2006	digi	1,89
	132	Oulu	Byströmin talo	R15, nro 1 ja 2 hirret ja lankku, kaivausalue A		330	TK	15.8.	2006	digi	1,55
	133	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva		0	TK	15.8.	2006	digi	1,43
	134	Oulu	Byströmin talo	R15 ja R12, kaivausalue A laajennos		100	TK	15.8.	2006	digi	1,75
	135	Oulu	Byströmin talo	R15 ja R12, kaivausalue A laajennos		100	TK	15.8.	2006	digi	1,7
	136	Oulu	Byströmin talo	R15 ja R12, kaivausalue A laajennos		170	TK	15.8.	2006	digi	1,82

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	137	Oulu	Byströmin talo	R15 ja R12, kaivausalue A laajennos		210	TK	15.8.	2006	digi	1,7
	138	Oulu	Byströmin talo	R12 yhteydessä ollut reiällinen puu, kaivausalue A laajennos			TK	15.8.	2006	digi	1,89
	139	Oulu	Byströmin talo	D4 denronäytepuu R15 nro 1		100	TK	15.8.	2006	digi	1,75
	140	Oulu	Byströmin talo	R16		300	MP	18.8.	2006	digi	1,55
	141	Oulu	Byströmin talo	R16		100	MP	18.8.	2006	digi	1,5
	142	Oulu	Byströmin talo	R16 ja Byströmin talo		300	MP	18.8.	2006	digi	1,54
	143	Oulu	Byströmin talo	R16 länsipääty		0	MP	18.8.	2006	digi	1,6
	144	Oulu	Byströmin talo	R16		30	TK	21.8.	2006	digi	1,62
	145	Oulu	Byströmin talo	R16		100	TK	21.8.	2006	digi	1,83
	146	Oulu	Byströmin talo	R16		50	TK	21.8.	2006	digi	1,63
	147	Oulu	Byströmin talo	R16		170	TK	21.8.	2006	digi	1,82
	148	Oulu	Byströmin talo	R16		320	TK	21.8.	2006	digi	1,48
	149	Oulu	Byströmin talo	R16, itäisimmät hirret ja R17		100	TK	23.8.	2006	digi	1,51
	150	Oulu	Byströmin talo	R16, itäisimmät hirret ja R17		320	TK	23.8.	2006	digi	0,95
	151	Oulu	Byströmin talo	R16, itäisimmät hirret ja R17		300	TK	23.8.	2006	digi	1,69
	152	Oulu	Byströmin talo	R16, itäisimmät hirret ja R17		100	TK	23.8.	2006	digi	1,35
	153	Oulu	Byströmin talo	R18 uuni, pihan kaakkoisosa		320	TK	23.8.	2006	digi	1,67

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	154	Oulu	Byströmin talo	R18 uuni, pihan kaakkoisosa		0	TK	23.8.	2006	digi	1,38
	155	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		380	TK	23.8.	2006	digi	1,26
	156	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		100	TK	23.8.	2006	digi	1,5
	157	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		200	TK	23.8.	2006	digi	1,55
	158	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		300	TK	23.8.	2006	digi	1,56
	159	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		350	TK	23.8.	2006	digi	1,45
	160	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		0	TK	23.8.	2006	digi	1,87
	161	Oulu	Byströmin talo	R16 itäosa ja R17		100	TK	23.8.	2006	digi	1,24
	162	Oulu	Byströmin talo	R19, R18 uunin länsipuolen puut		0	MP	24.8.	2006	digi	1,68
	163	Oulu	Byströmin talo	R19, R18 uunin länsipuolen puut		100	MP	24.8.	2006	digi	1,72
	164	Oulu	Byströmin talo	R20		220	MP	24.8.	2006	digi	1,86
	165	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon itäkaivanto, kenkä in situ		0	MP	24.8.	2006	digi	1,82
	166	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 2. kaivon itäkaivanto		20	MP	24.8.	2006	digi	1,53
	167	Oulu	Byströmin talo	R17B		300	TK	24.8.	2006	digi	1,62
	168	Oulu	Byströmin talo	R17B		100	TK	24.8.	2006	digi	1,88
	169	Oulu	Byströmin talo	R17B		50	TK	24.8.	2006	digi	1,72
	170	Oulu	Byströmin talo	R16 ja R17B ja R17		100	TK	24.8.	2006	digi	1,57

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	171	Oulu	Byströmin talo	R17 ja R17B		50	TK	24.8.	2006	digi	1,52
	172	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon itäkaivanto, R17B alinen hirsi		100	TK	24.8.	2006	digi	1,89
	173	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon itäkaivanto, pohjoisprofiili		0	TK	24.8.	2006	digi	1,79
	174	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon itäkaivanto, pohjoisprofiili		0	TK	24.8.	2006	digi	1,71
	175	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva 2. kaivon itäkaivanto, kuvassa kaivo nro 7		300	TK	24.8.	2006	digi	1,48
	176	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva 2. kaivon itäkaivanto, kuvassa kaivo nro 7		320	TK	24.8.	2006	digi	1,78
	177	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon itäkaivanto, hiekan alla hirsi R21 (korkeus 2,4 mmpy)		310	TK	25.8.	2006	digi	1,63
	178	Oulu	Byströmin talo	2. kaivon kaakkoiskaivanto, R22 lankkuja		40	TK	25.8.	2006	digi	1,74
	179	Oulu	Byströmin talo	R23 puita, työkuva		40	TK	25.8.	2006	digi	1,65
	180	Oulu	Byströmin talo	R23 puita, yleiskuva		100	TK	25.8.	2006	digi	1,34
	181	Oulu	Byströmin talo	R23 puita		10	TK	25.8.	2006	digi	1,67
	182	Oulu	Byströmin talo	R23 puita		200	TK	25.8.	2006	digi	1,82
	183	Oulu	Byströmin talo	R23 puita		70	TK	25.8.	2006	digi	1,66
	184	Oulu	Byströmin talo	R23 puita		300	TK	25.8.	2006	digi	1,87
	185	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 9. kaivon pohjoiskaivanto		30	MP	28.8.	2006	digi	1,55
	186	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 9. kaivon pohjoiskaivanto		200	TK	29.8.	2006	digi	1,47
	187	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, Byströmin talo		250	TK	29.8.	2006	digi	1,46

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	188	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto,länsiprofiili		310	TK	29.8.	2006	digi	1,66
	189	Oulu	Byströmin talo	Yleiskuva, 9. kaivon pohjoiskaivanto		20	TK	29.8.	2006	digi	1,67
	190	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäpääty, mukulakivitasoa, talon sisältä		200	MP	29.8.	2006	digi	1,55
	191	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, R24 kivijalka		20	TK	29.8.	2006	digi	1,72
	192	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, R24 kivijalka, lähikuva		20	TK	29.8.	2006	digi	1,75
	193	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, R24 kivijalka ja sen päällinen palokerros		380	MP	29.8.	2006	digi	1,78
	194	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, putkilinjan mutka, pohjoisprofiili, palokerrosta, R24		50	MP	30.8.	2006	digi	1,65
	195	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, palokerroksia kaapeleiden alla		100	MP	30.8.	2006	digi	1,75
	196	Oulu	Byströmin talo	9. kaivon pohjoiskaivanto, mutkan suunta		280	TK	30.8.	2006	digi	1,55
	197	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon kaakkoisnurkka, "lampolan" kiviä		200	TK	14.9.	2006	digi	
	198	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon kaakkoisnurkka, "lampolan" kiviä		200	TK	14.9.	2006	digi	
	199	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon kaakkoisnurkka, hirsi R16 jatkunut kivijalan alla sisälle		200	TK	14.9.	2006	digi	
	200	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon keskiosa, keskellä olevia tiilirakenteita		0	TK	14.9.	2006	digi	
	201	Oulu	Byströmin talo	Byströmin talo pohjoistalon itäreunan profiili A		180	TK	15.9.	2006	digi	
	202	Oulu	Byströmin talo	Byströmin talon pohjoistalon itäreunan yksittäinen hirsi nro 1		220	TK	15.9.	2006	digi	
	203	Oulu	Byströmin talo	Byströmin talo pohjoistalon itäreunan profiili A, lähikuva		180	TK	15.9.	2006	digi	
	204	Oulu	Byströmin talo	Byströmin talo, eteläinen kivijalka, oviaukon länsipuoli, Profiili B		280	TK	15.9.	2006	digi	

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	205	Oulu	Byströmin talo	Byströmin talo, eteläinen kivijalka, oviaukon länsipuoli, Profiili B		280	TK	15.9.	2006	digi	
	206	Oulu	Byströmin talo	Byströmin talo, eteläinen kivijalka, oviaukon länsipuoli, Profiili B		280	TK	15.9.	2006	digi	
	207	Oulu	Byströmin talo	Byströmin talon sisäpuolelta eteläisen kivijalan alta tullut hirsi		200	TK	15.9.	2006	digi	
	208	Oulu	Byströmin talo	Bobcat ja pohjoistalon eteläisen kivijalan oviaukko		390	TK	15.9.	2006	digi	
	209	Oulu	Byströmin talo	Byströmin talon eteläinen kivijalka		20	TK	15.9.	2006	digi	
	210	Oulu	Byströmin talo	Byströmin talon pohjoistalon eteläpuolen kivijalka sisäpuolelta		100	TK	15.9.	2006	digi	
	211	Oulu	Byströmin talo	Byströmin kivitalon lattian alaiset kivet ja tiiliä		200	TK	15.9.	2006	digi	
	212	Oulu	Byströmin talo	Byströmin kivitalon lattian alaiset kivet ja tiiliä		210	TK	15.9.	2006	digi	
	213	Oulu	Byströmin talo	Byströmin eteläisen kivitalon itäpäädyn kivijalka		130	TK	15.9.	2006	digi	
	214	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoinen talo, itäpääty, profiili C		30	MP	18.9.	2006	digi	
	215	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoinen talo, itäpääty, profiili C ja hirsi nro 2		30	MP	18.9.	2006	digi	
	216	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoinen talo, itäpääty, profiili C ja hirsi nro 2	yleiskuva	110	MP	18.9.	2006	digi	
	217	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäinen kivijalka, hirsi nro 3 ja hirsi nro 1 paikka		130	TK	19.9.	2006	digi	
	218	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäinen kivijalka, hirsi nro 3 ja hirsi nro 1 paikka		200	MP	19.9.	2006	digi	
	219	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäinen kivijalka, hirsi nro 3 ja hirsi nro 1 paikka	yleiskuva	200	MP	19.9.	2006	digi	
	220	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäpääty	yleiskuva	180	MP	19.9.	2006	digi	
	221	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon eteläinen kivijalka	yleiskuva	220	MP	19.9.	2006	digi	

ID	Nro	Kunta	Kohde	Aihe	Kommentti	Suunta	Kuvaaja	PVM	Vuosi	Tyyppi	Koko
	222	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäisen ja pohjoisen kivijalan nurkka, profiili D ja hirret		380	TK	22.9.	2006	digi	
	223	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäisen ja pohjoisen kivijalan nurkka, profiili D ja hirret	lähikuva	380	TK	22.9.	2006	digi	
	224	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäisen ja pohjoisen kivijalan nurkka, profiili D ja hirret	yleiskuva	0	TK	22.9.	2006	digi	
	225	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäisen ja pohjoisen kivijalan nurkka	yleiskuva	30	TK	22.9.	2006	digi	
	226	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon länsipuoli	yleiskuva	390	TK	27.9.	2006	digi	
	227	Oulu	Byströmin talo	Byströmin pohjoistalon itäpäätty	yleiskuva	80	TK	27.9.	2006	digi	

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058		1 SY1, 1. kaivo itäkaivanto	pohjoisprofili	keramiikka	piiposliini	astia	1 pohjapala, koristeltu kukkakuviolla, 1 reunapala. Kuvioitu kahvikupista 1840-luvulta, Gustafsberg.	11		61,5 g	
2006058		2 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 1, puiden päältä	puu		kauha	puusta veistetty kauha	1	pit. 25 cm, lev. 9,6 cm	670 g	konservoitu
2006058		3 SY1, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5	keramiikka	punasavi	astia	sisäpinnaltaan lasitettuja, yksi ulkopinnaltaan profiloitu	3		48,7 g	
2006058		4 SY1, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5	keramiikka	piiposliini	astia	englantilaisen lautasen reunapala, valkoisessa lautasessa sinistä reunassa	1		2,0 g	
2006058		5 SY1, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5	keramiikka	piiposliini	astia	astian kahva, palanut	1		9,8 g	
2006058		6 SY1, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5	lasi		esine/asi	vaalean ja tummemman vihreää lasia, 2 reunapalaa	4		39,5 g	
2006058		7 SY1, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5	lasi		pullolasi	ruskean pullon suosa sekä seinämän pala	18		129,5 g	
2006058		8 SY1, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5	lasi		ikkunalasi	iridoitunutta ikkunalasia, vaaleanvihreää	7		24,7 g	
2006058		9 SY1, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5	liitupiippu		esine	varren katkelma	1		0,9 g	
2006058		10 SY1, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5	nahka			paksua nahkanauhaa	1	pit. 11, lev. 2 cm	8,7 g	

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058	11	SY1, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5	metalli	rauta	naula		1	pit. 8 cm	19,3 g	poistettu
2006058	12	SY1, 1. kaivo itäkaivanto	pohjoisprofiili	keramiikka	punasavi	astia	lasitus toisella puolella	1		8,9 g	
2006058	13	SY1, 1. kaivo itäkaivanto	pohjoisprofiili	keramiikka	valkosavi	astia	kellertällä lasituksella, astian reunapala	1		35,5 g	
2006058	14	SY1, 1. kaivo itäkaivanto	pohjoisprofiili	lasi		pullolasi	ruskean vihreä pala lasia, kuplia	1		22,8 g	
2006058	15	SY1, 1. kaivo itäkaivanto	pohjoisprofiili	lasi		ikkunalasi		1		2,1 g	
2006058	16	SY2, 1. kaivo itäkaivanto	R1 nro 3 hirren vierestä	keramiikka	punasavi	astia	sisäpuolella lasitus, ulkopuoli nokinen, keittoastia	1		22,0 g	
2006058	17	SY4, 1. kaivo itäkaivanto	R1 nro 3 hirren alta, lautojen päältä	liitupiippu		esine	varren katkelma	1	pit. 2,1 cm	2,6 g	
2006058	18	SY7, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, 04-05 rakenteen seinän itäp.	keramiikka	punasavi	astia	toisessa lasitusta molemmin puolin, toinen reunan osa	2		19,6 g	
2006058	19	SY7, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, 04-05 rakenteen seinän itäp.	keramiikka	piiposliini	astia	valkoisen lautasen reunapala, reuna aaltoileva	1		16,0 g	
2006058	20	SY7, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, 04-05 rakenteen seinän itäp.	liitupiippu		esine	2 varren katkelmaa ja yksi pesän osa, jossa simpukkakuviota ja pistekukkia	3		10,8 g	

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058	21	SY8, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5 seinän itäp.	keramiikka	piiposliini	astia	2 lautasen kappaletta, molemmat palaneet	2		14,4 g	
2006058	22	SY8, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5 seinän itäp.	lasi		ikkunalasi	irisoitunutta ikkunalasia, vaaleanvihreää	16		20,5 g	
2006058	23	SY8, 1. kaivo itäkaivanto	R4 jatko 2, R5 seinän itäp.	metalli	rauta	naula	rautainen vääntynyt naula	1	pit. 7,5 cm	24,8 g	poistettu
2006058	24	SY38, 1. kaivo itäkaivanto	R1 nro 1 hirren länsipuoli	keramiikka	punasavi	astia	1 putkikahva, 1 barokkikahvan pala, 2 reunapalaa, 1 pohjapala,	17		117,2 g	
2006058	25	SY38, 1. kaivo itäkaivanto	R1 nro 1 hirren länsipuoli	lasi		esine	kaareva pala, jossa kaarevia raitoja, reunapala	1		1,2 g	
2006058	26	SY38, 1. kaivo itäkaivanto	R1 nro 1 hirren länsipuoli	liitupiippu		esine	varren katkelma ja rikkoutunut pesä, jossa ei kantaleimaa	2		7,6 g	
2006058	27	SY38, 1. kaivo itäkaivanto	R1 nro 1 hirren länsipuoli	lasi		ikkunalasi	vaaleanvihreä	1		1,1 g	
2006058	28	1. kaivo itäkaivanto	R1 nro 3 hirsien välistä	keramiikka	punasavi	astia	lasitus molemmin puolin, punaista ja keltaista raitaa	1		5,3 g	
2006058	29	1. kaivo itäkaivanto	R1 nro 2 hirrestä 3,9 m itään	metalli		raha	kolikko vuodelta 1671. 1/6 äyri SM Karl XI ajalta	1	halk. 2,5 cm	7,0 g	konservoitu
2006058	30	SY9, 3. - 5. kaivon väl. kaivanto	Profiili 2	keramiikka	punasavi	astia	punasaviastian kahvan osa, lasitetta	1		27,0 g	

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058	31	SY13, 3. - 5. kaivon väl. kaivanto	Profiili 2	lasi		ikkunalasi	vaaleanvihreää	1		2,0 g	
2006058	32	SY14, 3. - 5. kaivon väl. kaivanto	Profiili 2	lasi		ikkunalasi	vaaleanvihreää	8		10,0 g	
2006058	33	SY9, 4. kaivon länsikaivanto	eteläprofiili	lasi		pullolasi	tumman ja vaalean vihreä pullolasin pala, kuplaisia	2		16,3 g	
2006058	34	SY24, 4. kaivon itäkaivanto	pohjoisprofiili	villa			ruskeaa neuloen tehtyä kudetta eri kuituvahvuuksilla, seassa kalan nikama			95,7 g	konservoitu
2006058	35	SY26, 4. kaivon länsikaivanto		lasi		ikkunalasi	vaaleanvihreää	5		30,5 g	
2006058	36	SY26, 4. kaivon länsikaivanto		liitupiippu		esine	varren katkelma, rullaleimakoristelu, teksti STOCKHOLM ja TxxCKHOLM	1	pit. 5,9 cm	5,8 g	
2006058	37	SY27, 4. kaivon länsikaivanto	R8B lautojen päällä	liitupiippu		esine	varren katkelma ja rikkoutunut pesä, jossa epäselvä kantaleima , pesä 1600-l.	2		10,8 g	
2006058	38	puuroska, 4. kaivon länsikaivanto	R8B lautojen alla	keramiikka	punasavi	astia	vihreä käpykuviointi, reunapala	1		6,6 g	
2006058	39	SY37, 4. kaivon länsikaivanto	R8C puiden alta	keramiikka	punasavi	astia	lasitusta, yhdessä ulkopinnalla kuviointia	3		35,4 g	
2006058	40	SY37, 4. kaivon länsikaivanto	R8C puiden alta	lasi		ikkunalasi	vaaleanvihreä reunapala, lyijypuitteen jälkiä	1		4,3 g	

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058	41	SY37, 4. kaivon länsikaivanto	R8C puiden alta	liitupiippu		esine	varren katkelma, rullaleimakoristelu	1	pit. 4,8 g	6,9 g	
2006058	42	SY22	R7 alla	liitupiippu		esine	varren katkelmia	2		4,3 g	
2006058	43	SY22	R8 alla	lasi		ikkunalasi	vaaleanvihreä	1		1,8 g	
2006058	44	SY22	R8 alla	liitupiippu		esine	varren katkelma	1		1,2 g	
2006058	45	SY34	Byströmin kivijalan alla	keramiikka	punasavi	astia	sisäpinnalta keltaisella lasitettu ja kuvioitu vadin reunapala	1		58,3 g	
2006058	46	SY38, kaivausalue A	R1 nro 1 hirren ja R9 nro 5 hirren sisäpuoli	keramiikka	punasavi	astia	1 pohja, 1 reuna, 1 barokkikahvan pala	5		51,8 g	
2006058	47	SY38, kaivausalue A	R1 nro 1 hirren ja R9 nro 5 hirren sisäpuoli	lasi		ikkunalasi	iridisoitunut lasin pala	1		2,7 g	
2006058	48	SY38, kaivausalue A	R1 nro 1 hirren ja R9 nro 5 hirren sisäpuoli	liitupiippu		esine	varren katkelmia	4		10,2 g	
2006058	49	SY38, kaivausalue A	R1 nro 1 hirren ja R9 nro 5 hirren sisäpuoli	nahka		esine	nahkainen kengänpohja, huonokuntoinen	1	pit. 18 cm, lev. 9 cm		konservoitu
2006058	50	SY38, kaivausalue A	tulisijan R15 alta	keramiikka	punasavi	astia	4 kahvaa, 2 putkikahvan osaa 1 peukalopainanteinen, 1 pala pyöreäksi leikattu	12		135,7 g	

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058	51	SY38, kaivausalue A	tulisijan R15 alta	lasi		ikkunal asi	iridisoitunutta lasia	3		10,2 g	
2006058	52	SY38, kaivausalue A	tulisijan R15 alta	liitupiippu		esine	varren katkelma	1	pit. 2,8 cm	2,5 g	
2006058	53	SY38, kaivausalue A	tulisijan R15 länsipuoli	keramiikka	punasavi	astia		1		6,3 g	
2006058	54	SY38, kaivausalue A	tulisijan R15 länsipuoli	keramiikka	fajanssi	astia	sinisellä kuvioitua fajanssia	1		3,1 g	
2006058	55	SY38, kaivausalue A	tulisijan R15 länsipuoli	lasi		ikkunal asi	iridisoitunut lasin pala	1		1,7 g	
2006058	56	SY38, kaivausalue A	tulisijan R15 länsipuoli	liitupiippu		esine	varren katkelmia	2	pit. 4,2 ja 5,4 cm	10,1 g	
2006058	57	SY38, kaivausalue A laajennus	rakenteen ulkopuoli, eteläosa	keramiikka	punasavi	astia	4 reunapalaa, 1 pohja, 2 kahvaa, kaikissa lasitusta	9		131,4 g	
2006058	58	SY38, kaivausalue A laajennus	rakenteen ulkopuoli, eteläosa	lasi		ikkunal asi	iridisoitunut lasin pala	1		5,0 g	
2006058	59	SY38, kaivausalue A laajennus	rakenteen ulkopuoli, eteläosa	liitupiippu		esine	varren katkelmia, toiseen mahdollisesti aloitettu reiän tekoa	2		6,1 g	
2006058	60	SY38, kaivausalue A		keramiikka	punasavi	astia	sisäpinnalta lasitettu, ulkopinta nokinen	1		12,4 g	

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058	61	SY39, kaivausalue A	tulisijan R15 maa	keramiikka	punasavi	astia	kellertävää lasitusta	4		29,6 g	
2006058	62	SY39, kaivausalue A	tulisijan R15 maa	keramiikka	punasavi	astia	kellertävää lasitusta, 1 nokeentunut seinämäpala	17		166,1 g	
2006058	63	SY39, kaivausalue A	tulisijan R15 maa	lasi		ikkunalasi	iridioituneita, 2 reunapalaa	3		13,6 g	
2006058	64	SY39, kaivausalue A	tulisijan R15 maa	liitupiippu		esine	varren katkelma	1		2,3 g	
2006058	65	SY39, kaivausalue A	tulisijan R15 maa	liitupiippu		esine	liitupiipun rikkoutunut pesä, ei kantaleimaa, 1600-luvun muoto	1		7,6 g	
2006058	66	SY39, kaivausalue A	tulisijan R15 maa	puu	tuohi	esine	tuohesta tehtyä tuohipunosta	1	noin 20 x 13 cm		konser- voitu
2006058	67	SY39, kaivausalue A	tulisijan R15 länsipuoli	karva			eläimen karvaa (otettu talteen näytteenä, ei kaikkea löydettyä)			50,8 g	
2006058	68	SY44, kaivausalue A laajennus	rakenteen ulkopuoli	keramiikka	punasavi	astia	peukalopainanteinen kahva, jossa hieman vihreää lasitusta	1		19,5 g	
2006058	69	SY44, kaivausalue A laajennus	rakenteen ulkopuoli	karva			eläimen karvaa (otettu talteen näytteenä, ei kaikkea löydettyä)			26,6 g	
2006058	70	SY49, kaivausalue A	R9 hirsien 1-4 alla	keramiikka	punasavi	astia	nokeentuneen astian paloja	5		63,8 g	

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058	71	SY51, kaivausalue A	R10 puiden alla	keramiikka	punasavi	astia	lasitettu molemmin puolin vihreällä ja punertavalla	1		3,8 g	
2006058	72	SY50, kaivausalue A	R10 puiden alla	liitupiippu		esine	varren katkelma	1		5,0 g	
2006058	73	SY58, kaivausalue A	lauta-alue itäosassa	keramiikka	punasavi	astia	kahva	1		26,7 g	
2006058	74	SY58, kaivausalue A	lauta-alue itäosassa	liitupiippu		esine	varren katkelma	1	pit. 1,5 cm	1,4 g	
2006058	75	SY44, 1. kaivon länsikaivanto	rakenteen ulkopuoli	keramiikka	punasavi	astia	pohjapaloja, lasituksessa bolus- kuviointia	2		25,3 g	
2006058	76	SY44, 1. kaivon länsikaivanto	rakenteen ulkopuoli	liitupiippu		esine	varren katkelma	1		4,6 g	
2006058	77	SY53, 1. kaivon länsikaivanto	rakenteen ulkopuoli	keramiikka	kivisavi	astia	sininen kukkakuviointi, lasitus harmaa toiselta puolelta, palanut	1		21,2 g	
2006058	78	SY15, 5. kaivo pohjoispuoli		villa			ruskeaa neuloen tehtyä kudetta				konser- voitu
2006058	79	tiili/hiekkamaa	kivitalon alapuoli koekuoppa 1, svv. 1m	lasi		pullola- si	tummanvihreää pullolasia	6		279,6 g	
2006058	80	tiili/hiekkamaa	kivitalon alapuoli koekuoppa 1, svv. 1m	keramiikka	kivisavi	astia	ruskeaa kivisavea, kyljessä teksti SWAINE	1		131,1 g	

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058	81	SY26	Byströmin talon länsiosan kivijalan luiskaus	keramiikka	fajanssi	astia	2 pohjapalaa, valkoinen lasitus, punertavaa koristelua	5		19,4 g	
2006058	82	SY26	Byströmin talon länsiosan kivijalan luiskaus	liitupiippu		esine	varren ja pesän katkelmat	2		1,9 g	
2006058	83	SY26, 2. kaivon itäkaivanto		keramiikka	piiposliini	astia	syvän lautasen/potan paloja, mustalla siirtokuvakoristeltu kulho, leima DAVENPORT (1793-1887)	18	suun halk. 9 cm	282,3 g	
2006058	84	SY26, 2. kaivon itäkaivanto		keramiikka	posliini	astia	vihreällä ja kullalla koristellun kahvikupin reuna- ja pohjapaloja	4		51,4 g	
2006058	85	SY26, 2. kaivon itäkaivanto		lasi		esinel asi	vaaleanvihreää ohutta lasia, 2 samasta astiasta reunapaloja	3		17,5 g	
2006058	86	SY26, 2. kaivon itäkaivanto		lasi		ikkunal asi	hyvin hailakan vihreä	1		0,9 g	
2006058	87	SY79, 2. kaivon itäkaivanto		keramiikka	punasavi	astia	reuna- ja pohjapala, keltaista raitaa koristeluna sisäpinnalla	3		104,1 g	
2006058	88	SY79, 2. kaivon itäkaivanto		keramiikka	piiposliini	astia	toinen reunapala, kuvioimatonta	2		5,7 g	
2006058	89	SY79, 2. kaivon itäkaivanto		nahka		kenkä	kengänpohja ja kantapaloja naulattuna, kengänpohjassa koristelu	1	pit. 28 cm		konservoitu
2006058	90	SY81, 2. kaivon itäkaivanto		nahka		kenkä	kengänpohja ja kantapala sekä puunauloja	1	pit. 23 cm, lev. 9 cm	104,3 g	konservoitu

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058	91	SY71	R18 tiiliuunin länsipuoli	keramiikka	punasavi	astia	punasaviastian pala	1		16,8 g	
2006058	92	SY71	R18 tiiliuunin länsipuoli	liitupiippu		esine	liitupiipun varren katkelma	1	pit. 6 cm	4,0 g	
2006058	93	SY71	R18 tiiliuunin länsipuoli	kivi		esine	kiviliipan katkelma	1	pit 7 cm	31,6 g	
2006058	94	SY 26, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		keramiikka	punasavi	astia	punasaviastian seinämäpala	1		25,5 g	
2006058	95	SY 26, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		keramiikka	piiposliini	astia	11 reunapalaa, 5 pohjapalaa, 6 seinämäpalaa, 6 seinämäpalaa joissa painokuvio, 2 kädensijan palaa	30		346,1 g	
2006058	96	SY 26, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		lasi		astia	kirkasta lasia oleva juomalasi, pohjassa tähtikuvio	3		58,7 g	
2006058	97	SY 26, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		lasi		pullolasi	19 palaa vihreää pullolasia, 1 pala vaalean vihreää lasia jossa teksti "OT" "ERAL" "ANST"			725,9 g	
2006058	98	SY61, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		keramiikka	punasavi	astia	boluskoristeinen punasaviastia, 3 reunapalaa, 1 pohjapala, 3 seinämäpalaa, palat yhdestä astiasta	7		379,1 g	
2006058	99	SY62, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		keramiikka	punasavi	astia	punasaviastian pala, sisäpinnalla lasitusta	1		21,1 g	
2006058	100	SY62, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		keramiikka	piiposliini	astia	valkoisen lautasen reunapaloja	2		15,5 g	

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058	101	SY62, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		keramiikka	fajanssi	astia	sinisellä koristellun kahvan osia, 1 reunapala	5		8,7 g	
2006058	102	SY62, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		keramiikka	kivisavi	astia	painamalla kuvioitu astian kylkipala	1		5,4 g	
2006058	103	SY62, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		liitupiippu		esine	liitupiipun varren katkelma	1	pit. 4 cm	2,9 g	
2006058	104	SY 63, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		keramiikka	kivisavi	astia	Westerwaldtyypisen-astian pohjapala	1		40,1 g	
2006058	105	SY62, 2. kaivon pohjoispuoli	Byströmin talon kivijalan sisänurkka	keramiikka	punasavi	astia	1 pohjapala, 3 seinämäpalaa, 1 padan putkikahva	5		148,1 g	
2006058	106	SY62, 2. kaivon pohjoispuoli	Byströmin talon kivijalan sisänurkka	keramiikka	piiposliini	astia	2 reunapalaa, 1 pohjapala, 18 seinämäpalaa	21		100,2 g	
2006058	107	SY62, 2. kaivon pohjoispuoli	Byströmin talon kivijalan sisänurkka	lasi		esinelasi	vihreää paksua lasia	2		17,5 g	
2006058	108	SY62, 2. kaivon pohjoispuoli	Byströmin talon kivijalan sisänurkka	lasi		pullolasi	vihreää paksua lasia	4		326,9 g	
2006058	109	SY62, 2. kaivon pohjoispuoli	Byströmin talon kivijalan sisänurkka	puu		esine	puuputken katkelma	1	pit. 2,5 cm, halk. 5 cm	30,0 g	
2006058	110	SY84, 2. kaivon pohjoiskaivanto kivijalan sisäpuoli		liitupiippu		esine	varren katkelma	1	pit. 6 cm	7,0 g	

KM-pää	KM-ala	Yksikkö	Rakenne	Päämateriaali	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat	Paino	Muuta
2006058	111	SY 26, 9.kaivon pohjoiskaivanto		keramiikka	punasavi	astia	vaaleankeltainen engobelasite, 3 pohjapalaa, 4 seinämäpalaa	7		205,6 g	
2006058	112	SY 26, 9.kaivon pohjoiskaivanto		keramiikka	kivisavi	astia	kivisavi pullon seinämäpala	1		52,3 g	
2006058	113	SY37, 9.kaivon pohjoiskaivanto		keramiikka	punasavi	astia	1 reunamapala, 3 seinämäpalaa, ruskea lasite	4		47,5 g	
2006058	114	SY37, 9.kaivon pohjoiskaivanto		lasi		esine	kirkas juomalasin pala	1		3,7 g	
2006058	115	SY89, 9.kaivon pohjoiskaivanto		lasi		ikkunalasi	kirkasta ikkunalasia	6		20,9 g	
2006058	116	SY90, 9.kaivon pohjoiskaivanto		keramiikka	piiposliini	astia	piiposliinastian reunapala	1		0,7 g	
2006058	117	SY90, 9.kaivon pohjoiskaivanto		lasi		pullolasi	ruskeaa ja vihreää pullolasia	16		468,3 g	
2006058	118	SY92, 9.kaivon pohjoiskaivanto		lasi		pullolasi	ruskeaa pullolasia	31		782,0 g	
2006058	119	SY90, 9.kaivon pohjoiskaivanto	R24 kivijalan sisäreuna	keramiikka	punasavi	astia	seinämäpala, ruskea lasite	1		38,1 g	
2006058	120	SY90, 9.kaivon pohjoiskaivanto	R24 kivijalan sisäreuna	lasi		pullolasi	ruskeaa ja vihreää pullolasia, osa iridisoitunutta, osa palaneita	37		3295,2 g	

KM_pää	KM_ala	Yksikkö	Rakenne	Materiaali	Kuvaus	Kpl	Paino
2006058	121	SY2	R1 nro 3 hirren vierestä	luu	epifyysi	1	9,4 g
2006058	122	SY14	profiili 2	luu	pitkä luu ja nikama	2	105,3 g
2006058	123	SY22	R7 alla	luu	pitkiä luita	4	208,9 g
2006058	124	SY27	R8B lautojen päällä	luu	hammas	1	13,1 g
2006058	125	SY34		luu	mm. nikamia, kylkiluita, keskisuurten ja pienten ungulaattien luita	35	288,7 g
2006058	126	SY38	R1 nro 1 ja R9 nro 5 hirsien sisäp.	luu	suurien pitkien luiden päitä	3	305,6 g
2006058	127	SY38	R1 nro 1 hirren länsipuoli	luu	nikama, pitkä luu, suuri ungulaatti	2	120,8 g
2006058	128	SY38		luu	pitkiä luita ja hammas	8	67,8 g
2006058	129	SY39	R15	luu	mm. leukaluita, nikamia, sääriluita suurista ja keskisuurista ungulaateista	120	5572,0 g
2006058	130	SY39	R15	luu	palanut nikaman pala	1	1,2 g
2006058	131	SY39	R15, tulisijan länsipuoli	luu	nikamia, hampaita	5	172,8 g
2006058	132	SY1	R4 jatko 2	luu		4	30,1 g
2006058	133	SY7	R4 jatko 2	luu	nikama ja pitkiä luita	5	175,6 g
2006058	134	SY26	Byströmin talon länsiosan kivijalan luiskaus	luu	palanu luu	1	2,3 g
2006058	135	SY26	Byströmin talon länsiosan kivijalan luiskaus	luu	keskisuurten ungulaattien luita	2	95,3 g
2006058	136	SY37, 4. kaivo länsikaivanto	R8C puiden alta	luu	leukaluita, pitkiä luita	8	461,7 g

KM_pää	KM_ala	Yksikkö	Rakenne	Materiaali	Kuvaus	Kpl	Paino
2006058	137	SY37, 4. kaivo länsikaivanto	R8C puiden alta	luu	palaneita luita	2	3,5 g
2006058	138	SY38, kaivausalue A	rakenteen ulkopuoli, eteläosa	luu	pitkiä luita	8	333,9 g
2006058	139	SY43, 4. kaivo koillishaara	profiili 4	luu	sarvi	1	95,8 g
2006058	140	SY26, 2. kaivon läheinen kivijalan nurkka		luu	lantion luu	1	17,3 g

KARTTALUETTELO

Byströmin talo, valvonta 2006
Museovirasto, rakennushistorian osastoYleiskartat:

KARTTA 1A	Byströmin talon piha-alue, kaivetut kaivannot
KARTTA 1B	Byströmin talon piha-alue, löydetyt rakenteet
KARTTA 1C	Byströmin talon piha-alue, piirretyt profiilit
KARTTA 1D	Byströmin talon piha-alue, löydettyjä rakenteita, tasokarttojen yhdistelmä 1
KARTTA 1E	Byströmin talon piha-alue, löydettyjä rakenteita, tasokarttojen yhdistelmä 2
KARTTA 1F	Byströmin talon alta dokumentoidut profiilit ja rakenteet
KARTTA 1G	Byströmin talon piha-alue, 2004 ja 2005 kaivausten paikat

Kaivauskartat:

3. ja 5. kaivon välinen kaivanto KARTTA 2	Profiilikartta
4. kaivon länsikaivanto KARTTA 3 KARTTA 4 KARTTA 5	R8B, tasokartta, Profiilikartta R8C, tasokartta
3. kaivon länsikaivanto KARTTA 6	Profiilikartta
piha-alueen kaakkoisosa KARTTA 7	R18 uuninpohja, tasokartta
9. kaivon pohjoiskaivanto KARTTA 8	R24 kivijalka, profiilikartta
1. kaivon itäkaivanto KARTTA 9 KARTTA 10 KARTTA 11 KARTTA 12 KARTTA 13	R1 hirret, tasokartta R4, tasokartta R5 seinähirret, profiilikartta R5 JA R6, tasokartta R5 ja R4 nro 1 hirret, tasokartta
1. kaivon länsikaivanto KARTTA 14 KARTTA 15	R11 hirret, tasokartta R13 hirret, tasokartta

4. kaivon koilliskaivanto

KARTTA 16

länsiprofiili, profiilikartta

Kaivausalue A ja sen laajennus

KARTTA 14

KARTTA 17

KARTTA 18

R11 hirret, R15 tulisija, tasokartta

R15 tulisija, alempi kerros, tasokartta

R12, R15 nro1 ja 2, tasokartta

Kaivausalue A:n pohjoiset ja itäiset osat

KARTTA 19

KARTTA 20

R10, R16, R17, R7B, tasokartta

R23 hirsikerrat, tasokartta

2. kaivon itäkaivanto

KARTTA 21

pohjoisprofiili, profiilikartta

Edellisten tutkimusten kartat

KARTTA 22

Yhdistelmäkartta 2004 ja 2005 vuosina löydetyistä rakenteista

Oulun kaupungin vanhat kartat:

KARTTA 23

Vuoden 1705 palon jälkeinen kartta asemituna nykyisen asemakaavan päälle. Lähde: Ikonen & Mökkönen 2002, liite 3.4.

KARTTA 24

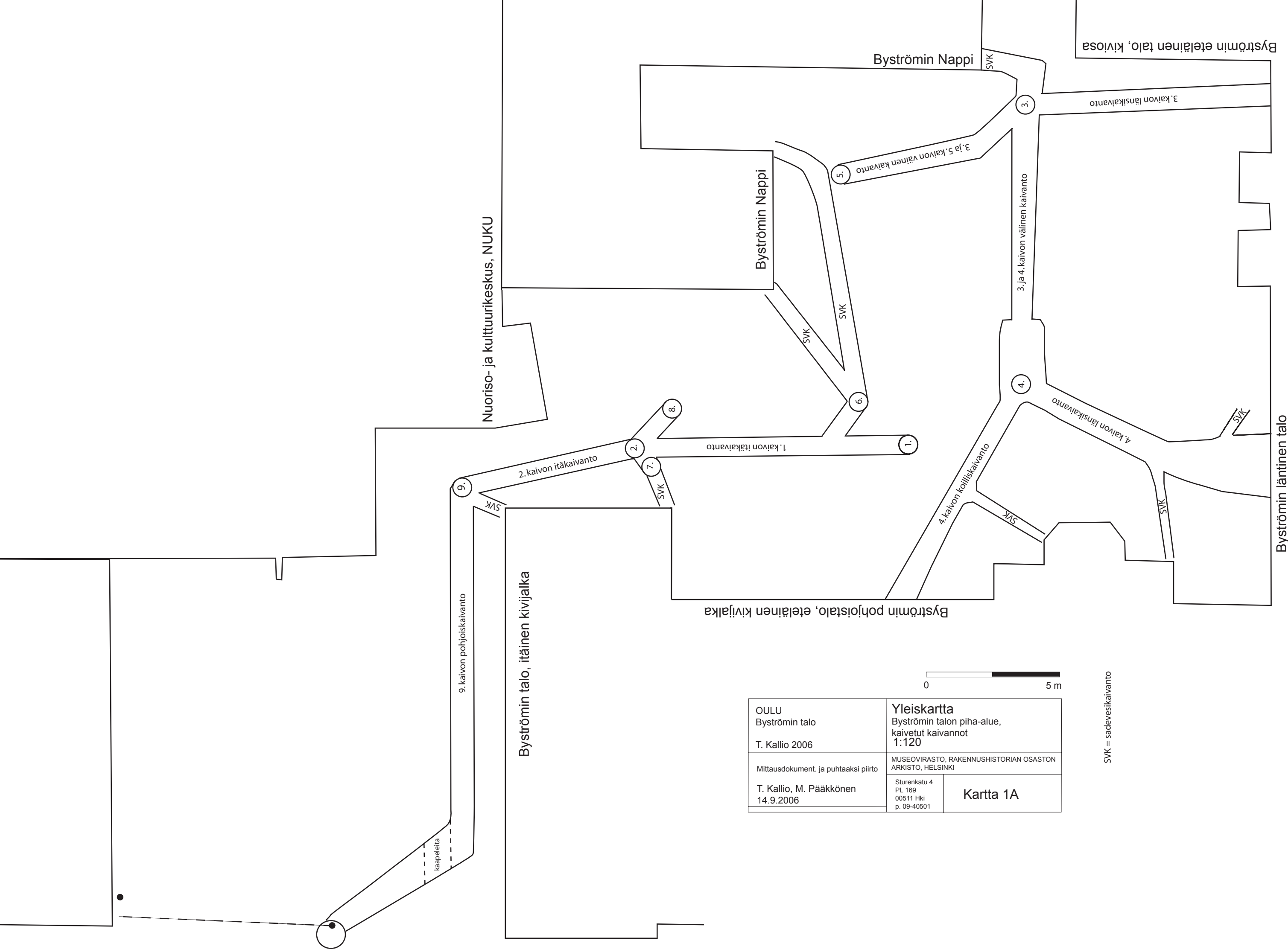
Nikodemus Tessin vanhemman kartta vuodelta 1649 asemituna nykyisen asemakaavan päälle. Lähde: Ikonen & Mökkönen 2002, liite 3.1.

KARTTA 25

Claes Claessonin kartta vuodelta 1651

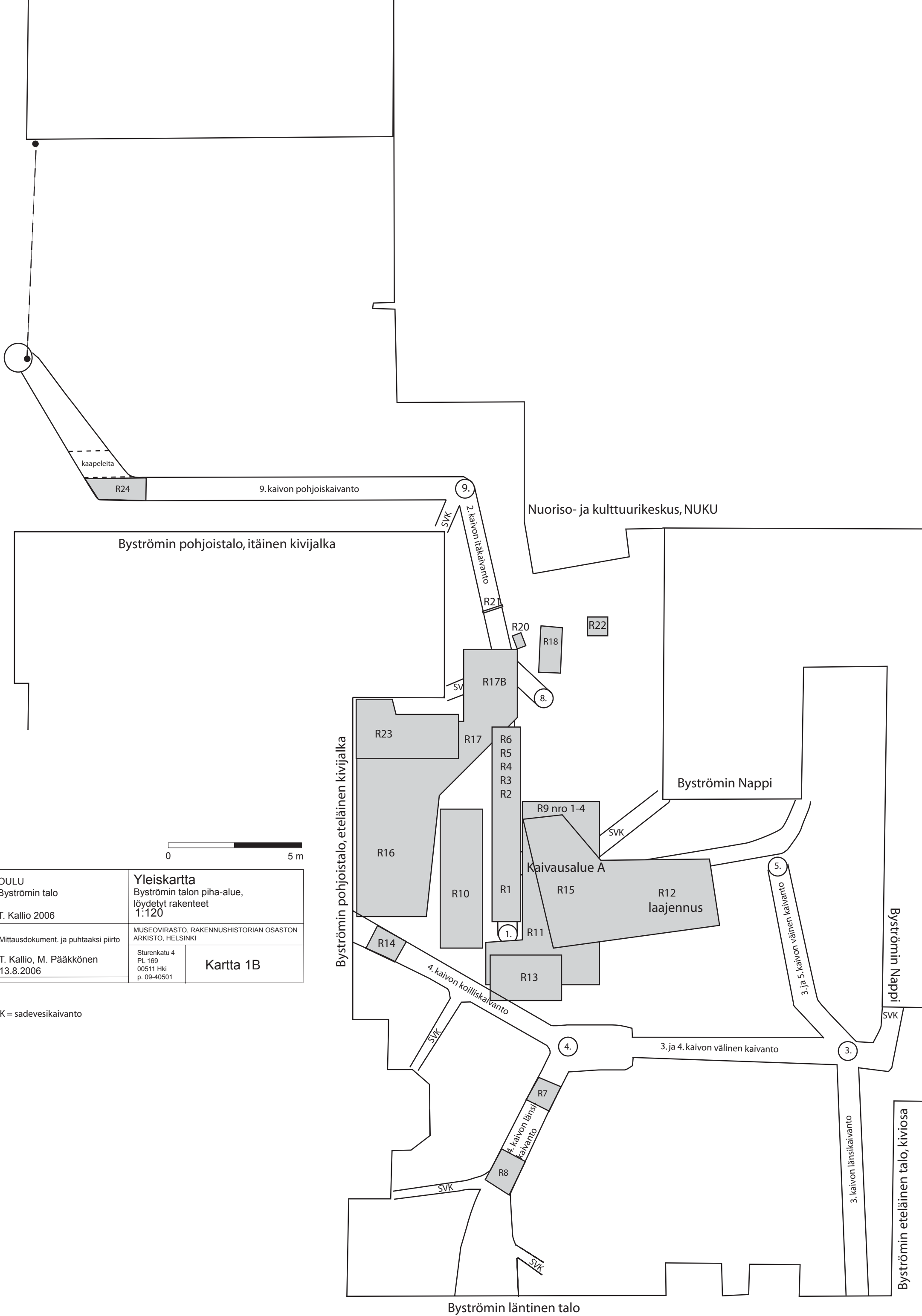
KARTTA 26

Mårten Hackzellin kartta vuodelta 1763. Lähde: Niskala 2002, 33.

OULU Byströmin talo T. Kallio 2006	Yleiskartta Byströmin talon piha-alue, kaivetut kaivannot 1:120	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
T. Kallio, M. Pääkkönen 14.9.2006	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 1A

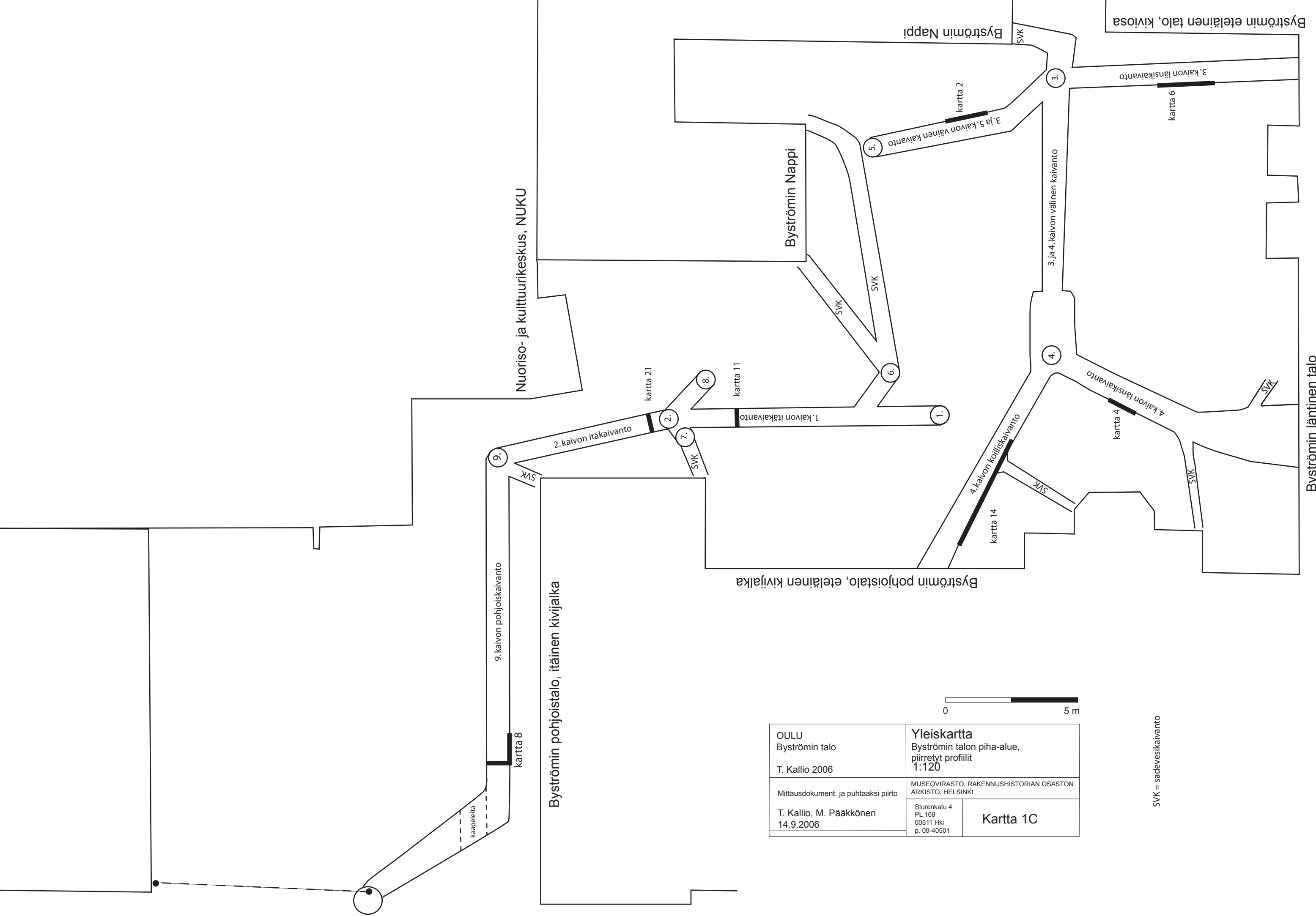
SVK = sadevesikaivanto

OULU Byströmin talo T. Kallio 2006	Yleiskartta Byströmin talon piha-alue, löydetyt rakenteet 1:120
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto T. Kallio, M. Pääkkönen 13.8.2006	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501
	Kartta 1B

SVK = sadevesikaivanto

Nuoris- ja kulttuurikeskus, NUKU

Byströmin Nappi

Byströmin pohjoistalo, itäinen kivijalka

Byströmin pohjoistalo, eteläinen kivijalka

Byströmin Nappi

Byströmin eteläinen talo, kiviossa

Byströmin läntinen talo

OULU Byströmin talo	Yleiskartta Byströmin talon pihajalka, piirretyt profiilit 1:120	
T. Kallio 2006	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 1C
T. Kallio, M. Pääkkönen 14.9.2006		

SVK = sadevesikaivanto

kaapeleita

9. kaivon pohjoiskaivanto

kartta 8

2. kaivon itäkaivanto

kartta 21

1. kaivon itäkaivanto

kartta 11

4. kaivon koilliskaivanto

kartta 14

4. kaivon länsikaivanto

kartta 4

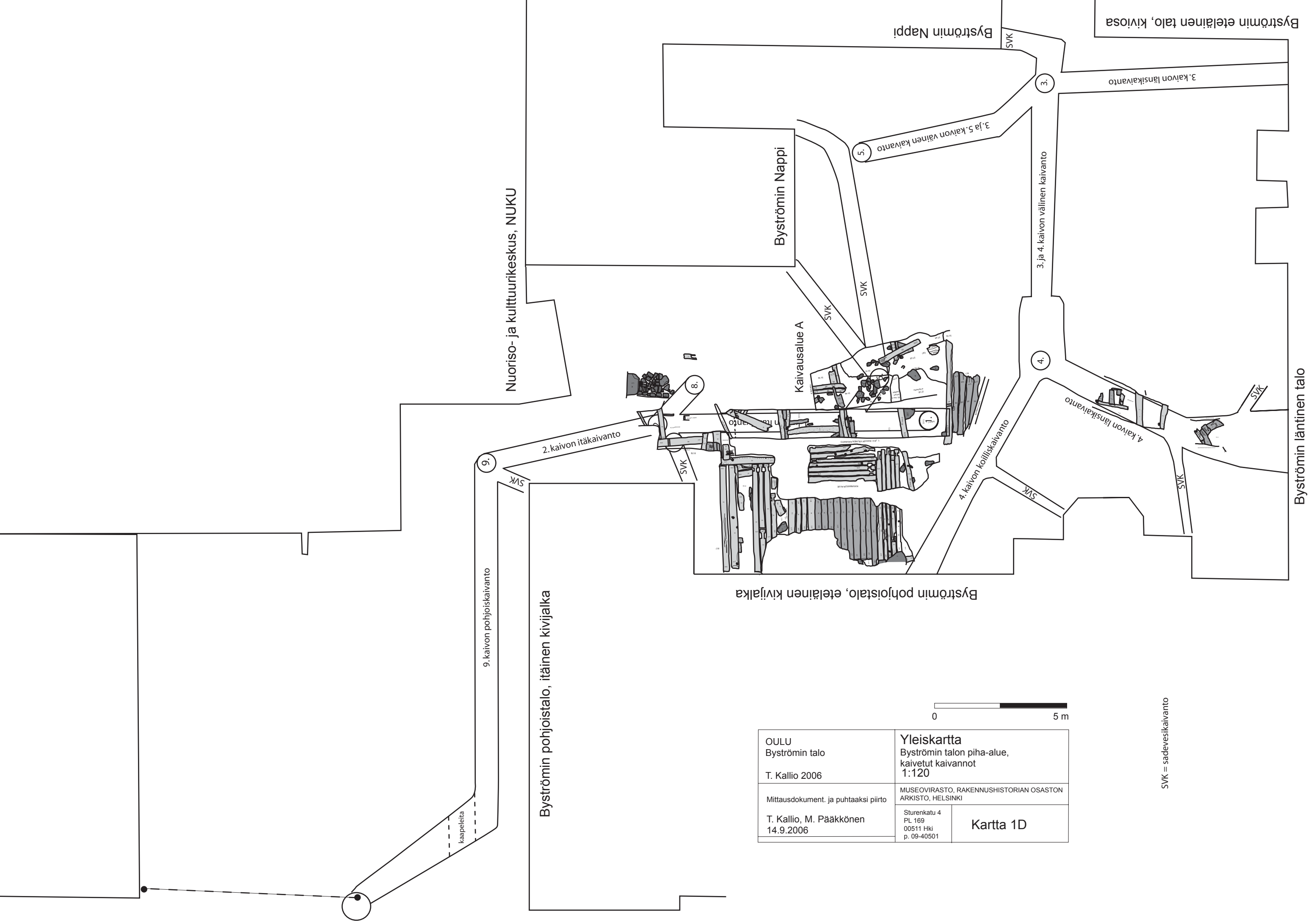
3. ja 4. kaivon välinen kaivanto

3. kaivon länsikaivanto

kartta 6

3. ja 5. kaivon välinen kaivanto

kartta 2

Nuoriso- ja kulttuurikeskus, NUKU

Byströmin pohjoistalo, itäinen kivijalka

Byströmin pohjoistalo, eteläinen kivijalka

Byströmin Nappi

Kaivausalue A

Byströmin Nappi

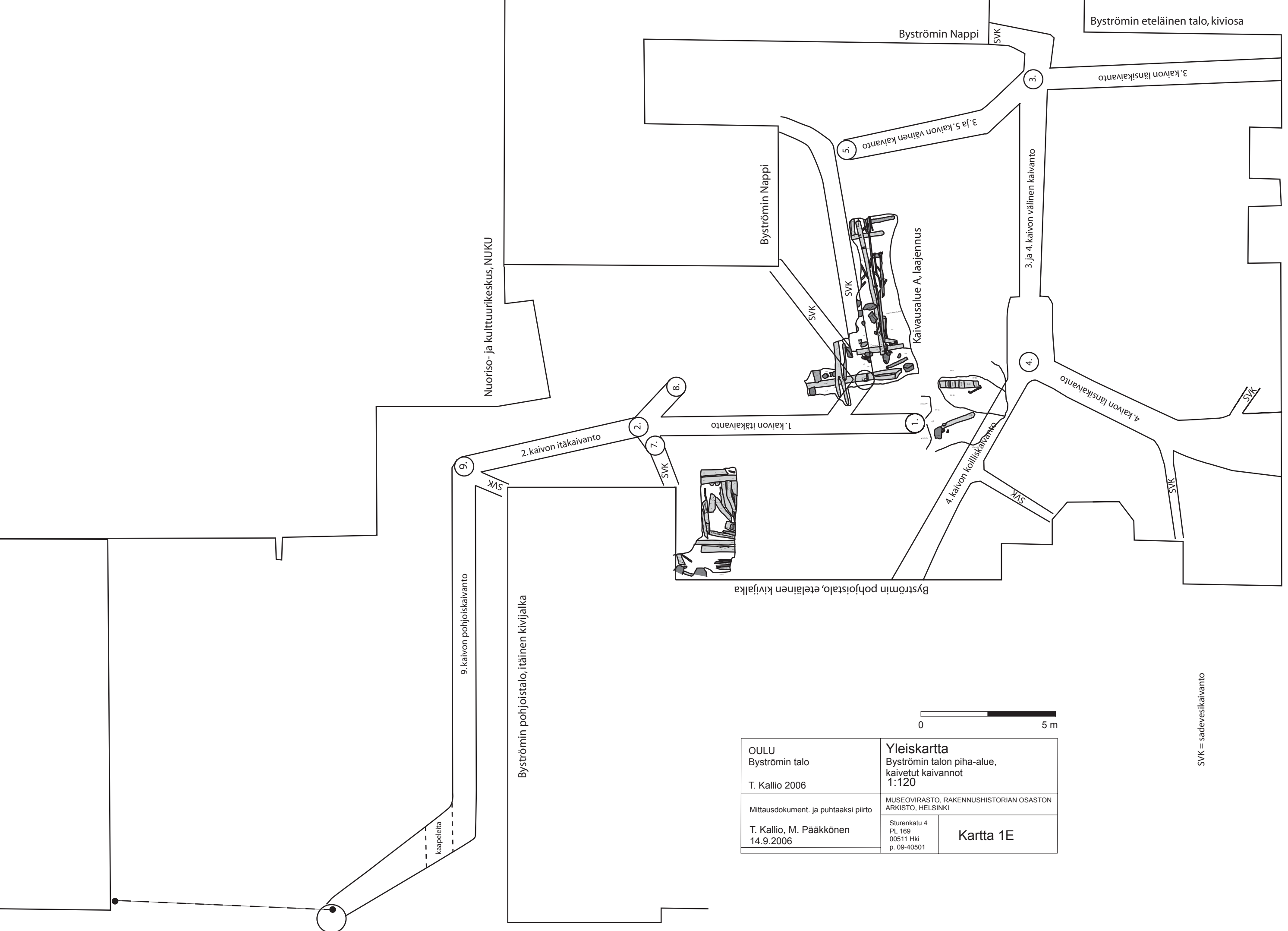
Byströmin eteläinen talo, kiviosa

Byströmin läntinen talo

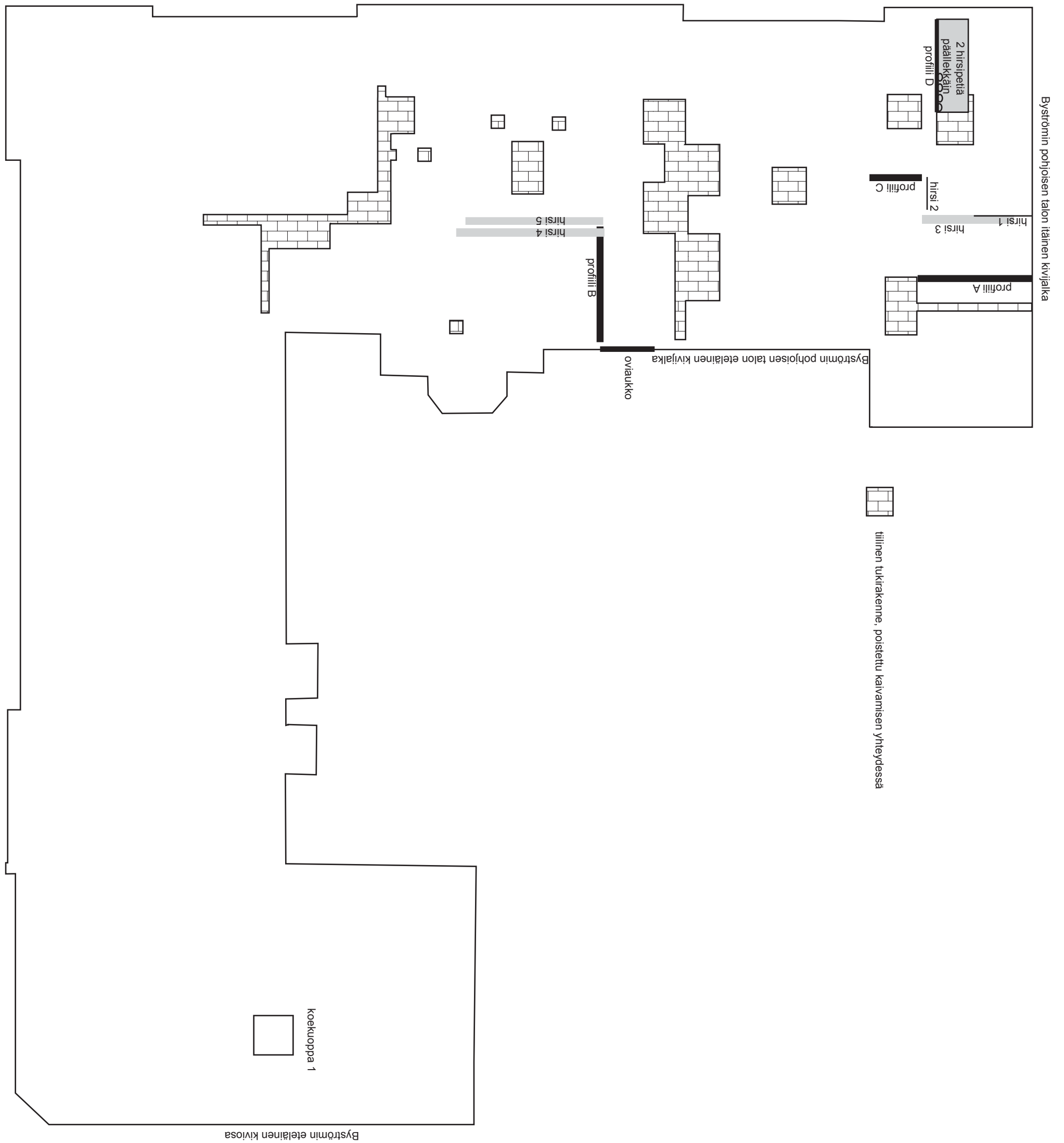
OULU Byströmin talo T. Kallio 2006	Yleiskartta Byströmin talon piha-alue, kaivetut kaivannot 1:120	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
T. Kallio, M. Pääkkönen 14.9.2006	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 1D

SVK = sadevesikaivanto

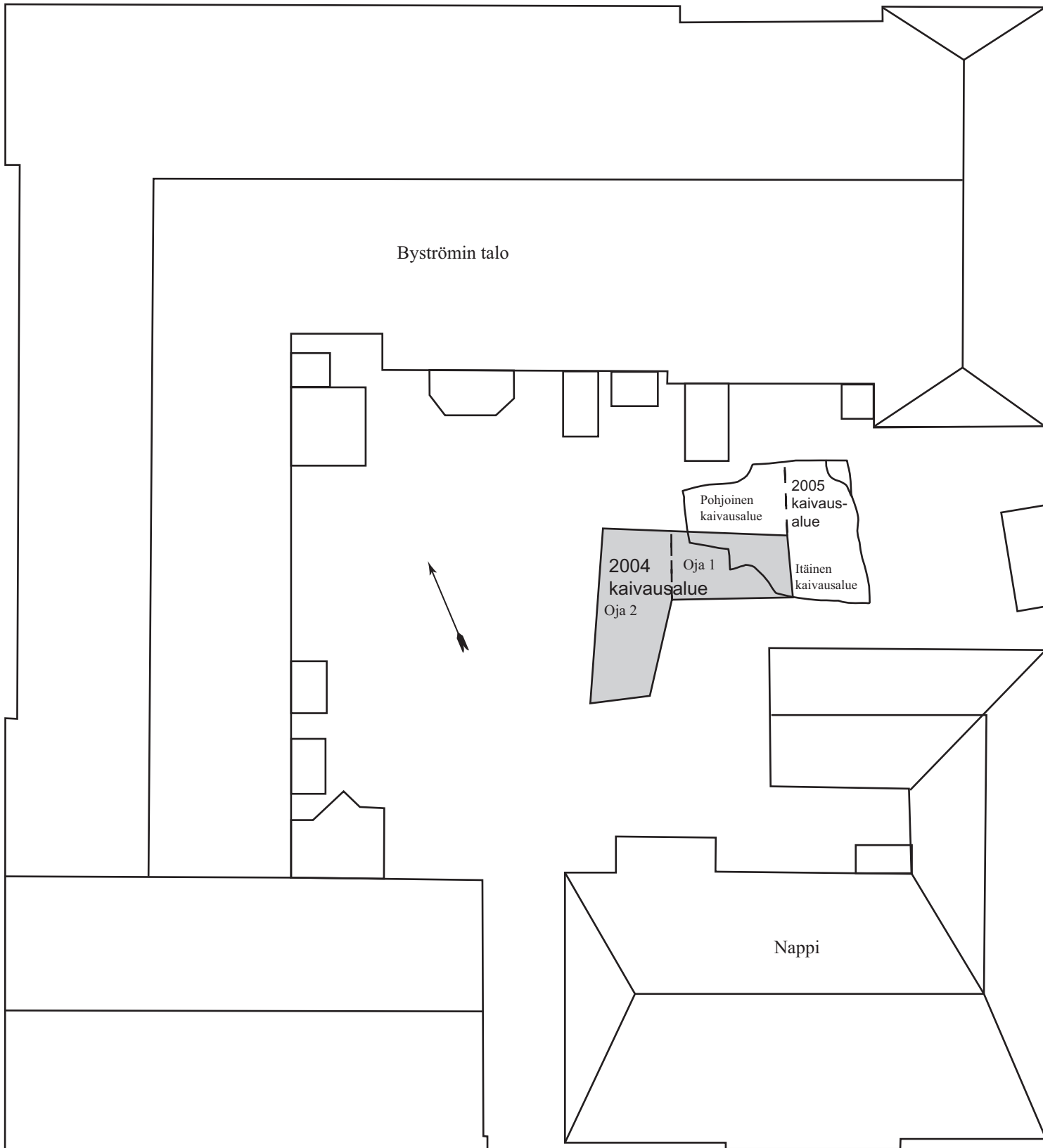
OULU Byströmin talo	Yleiskartta Byströmin talon piha-alue, kaivetut kaivannot 1:120	
T. Kallio 2006	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 1E
T. Kallio, M. Pääkkönen 14.9.2006		

SVK = sadevesikaivanto

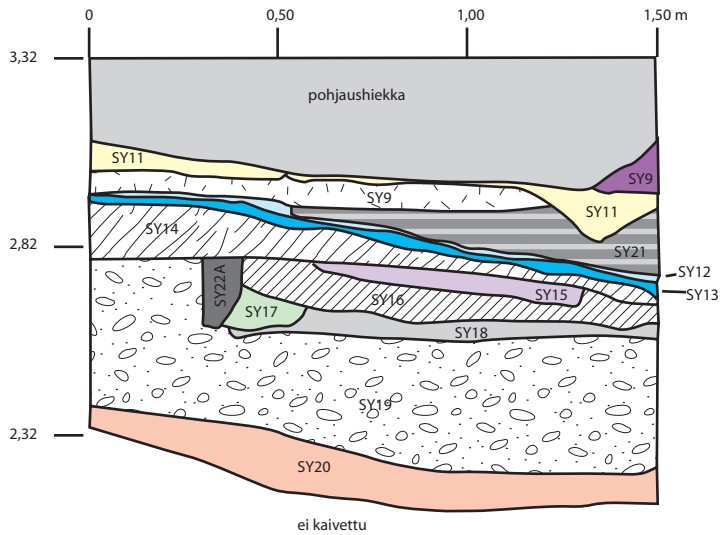
<p>OULU Byströmin talo</p> <p>T. Kallio 2006</p>	<p>Yleiskartta Byströmin talon sisällä tehdyt kaivaustyöt</p> <p style="text-align: right;">1:150</p>
<p>Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto</p> <p>T. Kallio, M. Pääkkönen 4.10.2006</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p> <p style="text-align: right;">Kartta 1F</p>

Ojakatu

Hallituskatu

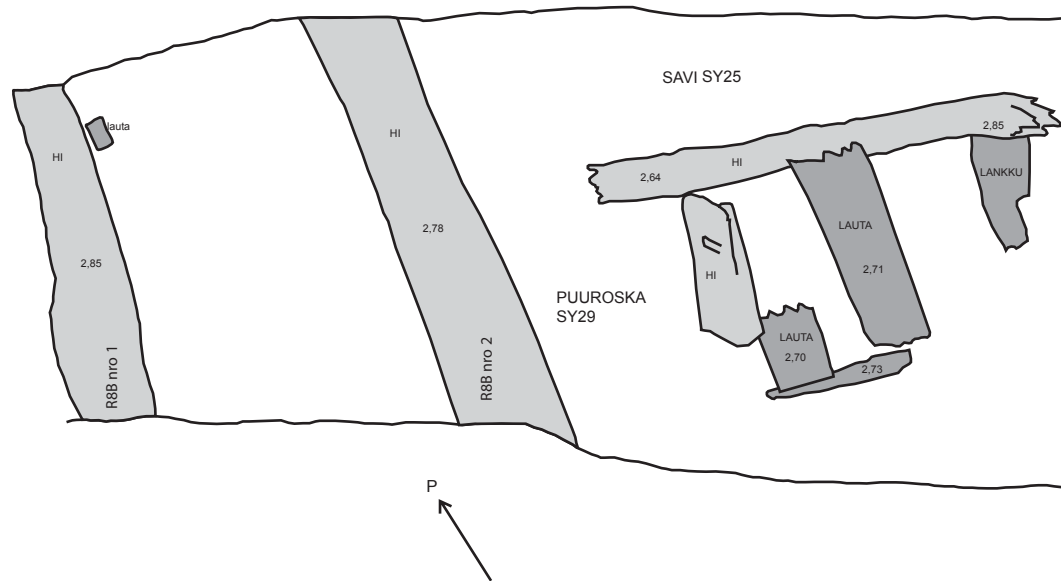
<p>OULU Byströmin talo (Byta-05) T. Kallio 2005</p>	<p>Yleiskartta, 2004 ja 2005 kaivausalueet (1:200)</p>	
<p>Mittausdokumentointi T. Kallio, S. Lipponen, T. Äikäs Puht. piirt. S. Lipponen 2004 - 2005</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 1G</p>

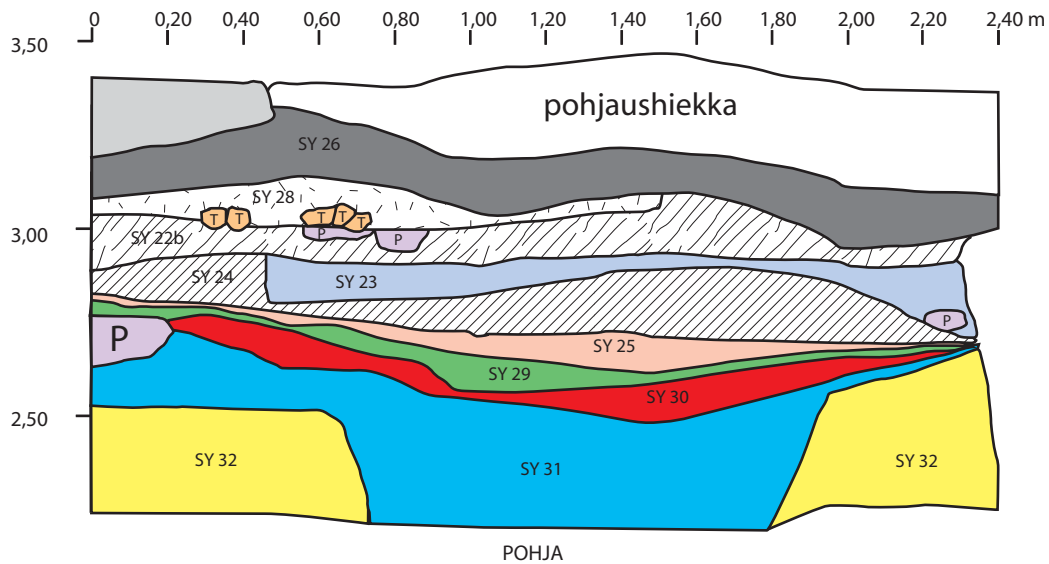
pohjaushiekka	SY17 puuroska
SY9 sekoittunut kerros	SY18 vaaleanharmaa savi
SY11 vaalea täytehiekka	SY19 puuroska
SY12 puuroska	SY20 (=SY10) savi
SY13 tummanruskea hiekka/puuroska	SY21 keskiruskea hiekka
SY14 hiilinen puuroska	SY22A savinen hiekka
SY15 savinen hiekka	
SY16 tummanruskea (hiekkamaa) puuroska	

OULU Byströmin talo T. Kallio 2006	Profiilikartta 3.-5. kaivon välinen kaivanto, eteläprofiili 1:20	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto T. Kallio, M. Pääkkönen 2.8.2006	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 2

<p>OULU Byströmin talo T. Kallio 2006</p>	<p>Tasokartta 4. kaivon länsikaivanto, R8B 1:20</p>	
<p>Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p>	
<p>T. Kallio, M. Pääkkönen 3.8.2006</p>	<p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 3</p>

- Sekoittunut ruskea hiekka
- Palo/purkukerros SY 26
- Keskiruskea hiekka, tiiltä SY 28
- Puuroska SY 22b
- Savi SY 23
- Puuroska SY 24
- Vaalea savi harmaa SY 25
- Puuroska SY 29
- Savi SY 30
- Puuroska SY 31
- Savi SY 32
- Tiili
- Puu

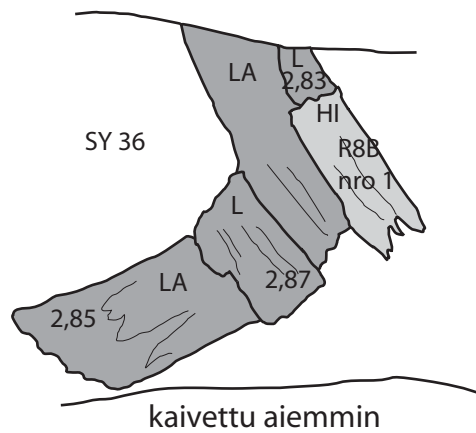

OULU Byströmin talo T. Kallio 2006	Profiilikartta 4.kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiili 1:20	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
T. Kallio, M. Pääkkönen 3.8.2006	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 4

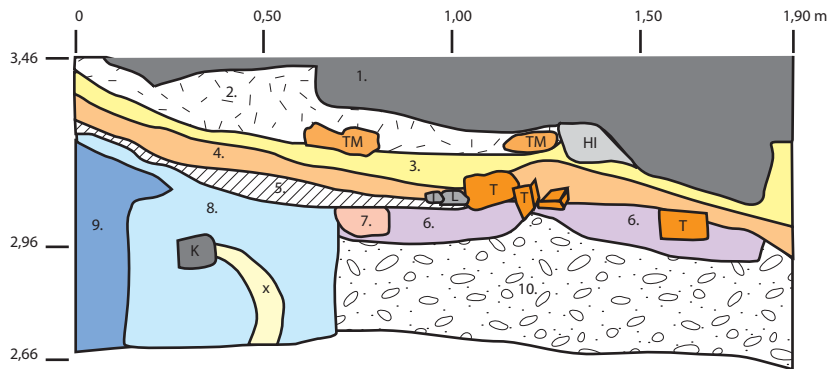
4. kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiili

LA = lankku
L = lauta
HI = hirsi

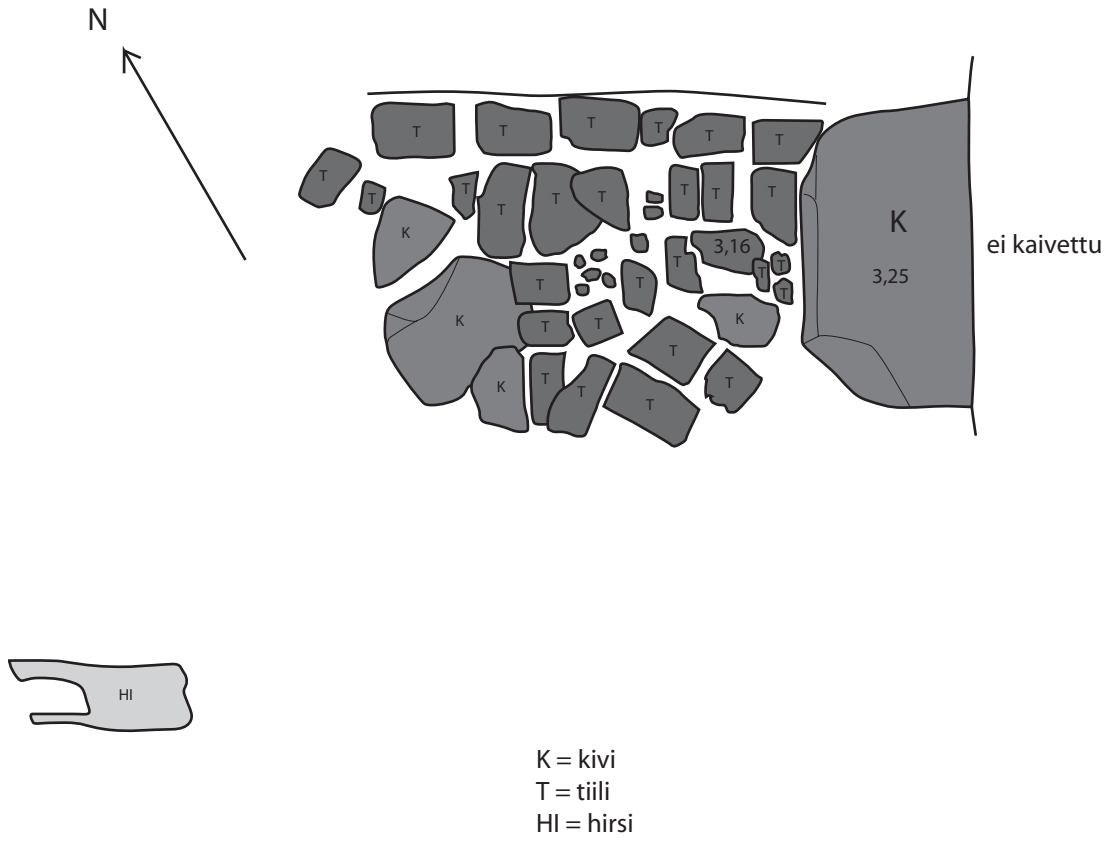
OULU Byströmin talo T. Kallio 2006	Tasokartta 4. kaivon länsikaivanto, R8C 1:20	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
T. Kallio, M. Pääkkönen 7.8.2006	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 5

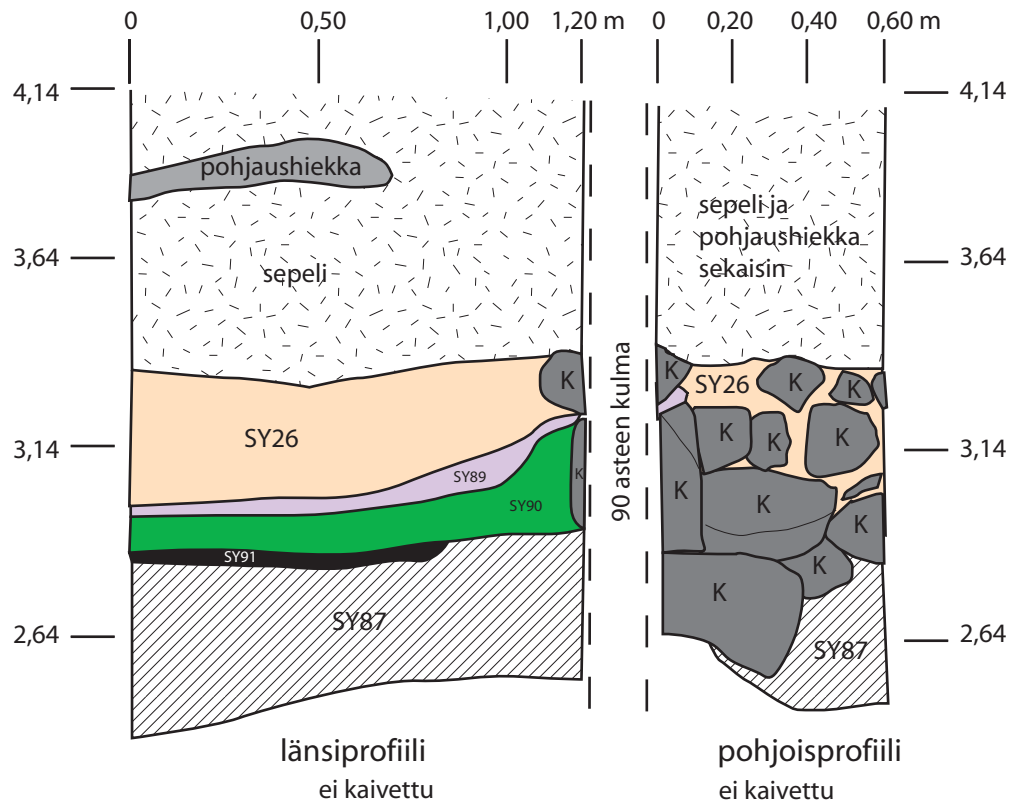
	1. pohjaushiekka		8. ruskea hiekka
	2. vaaleanruskea hiekka, tiilimurska, paikoitellen savea		9. vaalea hiekka
	3. keskiruskea hiekka, tiilimurska, paikoitellen hiiltä, alapinnassa puurooskaa		10. hiekka-/savimaa
	4. karkea hiekka		kivi
	5. palokerros, ruskea savi/tiili/hiili		ruukkuputki
	6. tummanruskea karkea hiekka		tiili
	7. punertava hiekka		hirsi
			lautoja

OULU Byströmin talo T. Kallio 2006	Profiilikartta 3. kaivon länsikaivanto, pohjoisprofiili 1:20	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto T. Kallio, M. Pääkkönen 8.8.2006	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 6

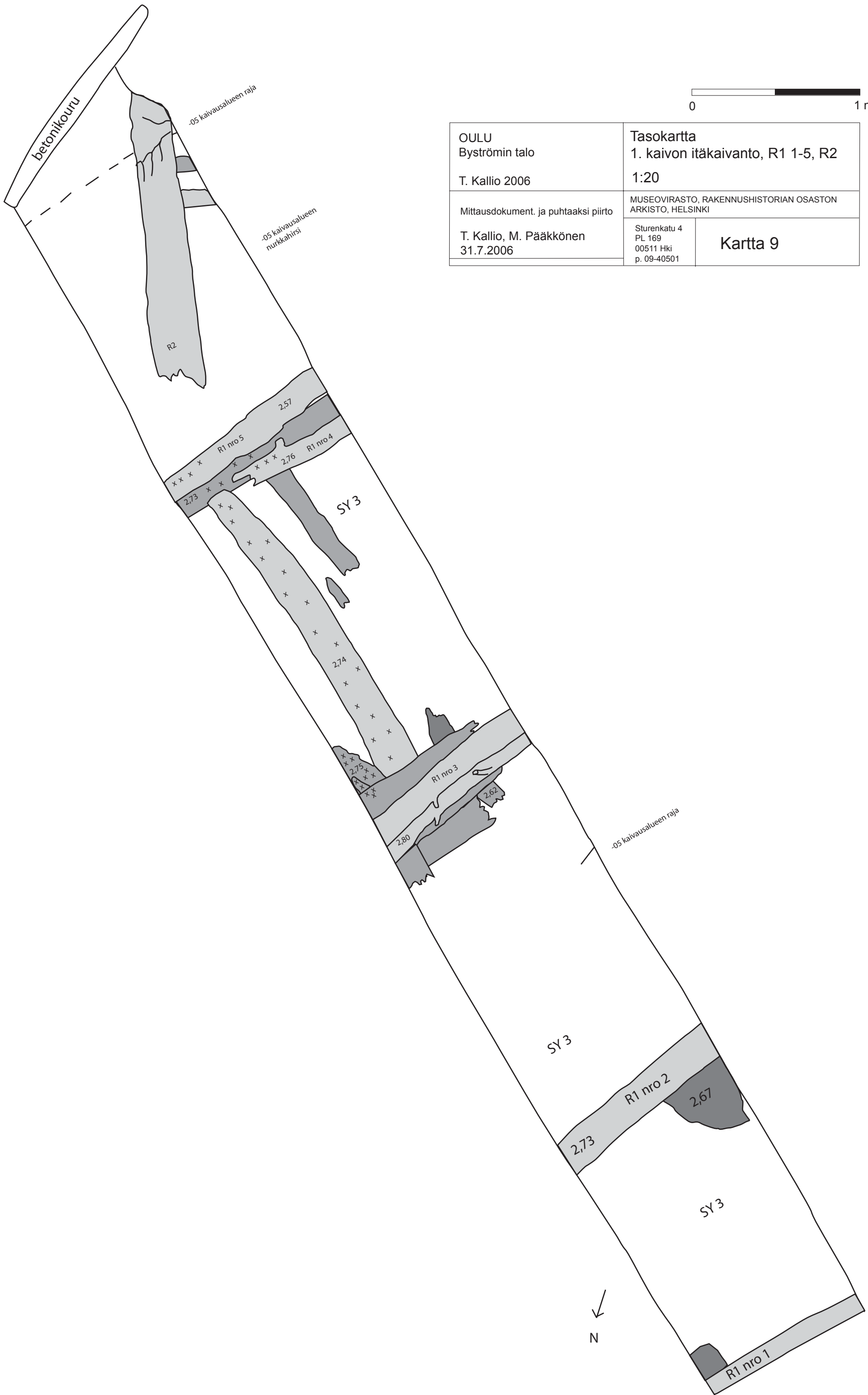
<p>OULU Byströmin talo T. Kallio 2006</p>	<p>Tasokartta R18, piha-alueen kaakkoisosa 1:20</p>	
<p>Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto T. Kallio, M. Pääkkönen 23.8.2006</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 7</p>

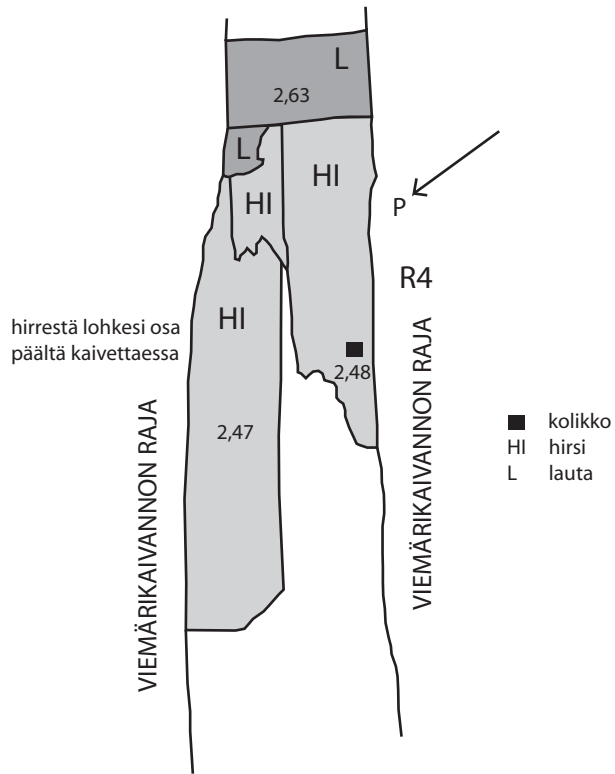
- sepeli sekä sepeli ja pohjaushiekka sekaisin
- pohjaushiekka
- SY26
- SY89 palokerros
- SY90 tummahiekka
- SY91 vaalea hieno hiekka
- SY87 savimaiden vaihteluit
- kivi

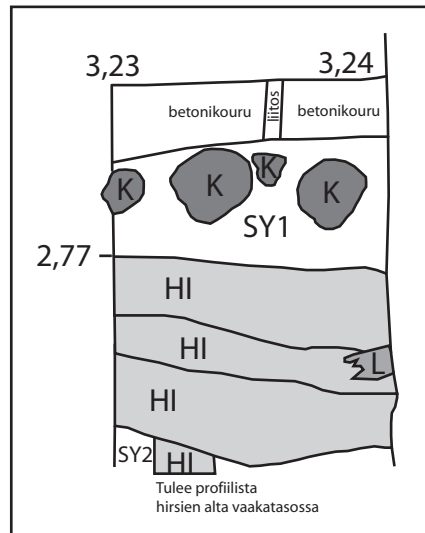
<p>OULU Byströmin talo</p> <p>T. Kallio 2006</p>	<p>Profiilikartta 9. kaivon pohjoiskaivanto, länsiprofiili ja R24</p> <p>1:20</p>	
<p>Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto</p> <p>Titta Kallio 30.8.2006</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p> <p style="text-align: center;">Kartta 8</p>	

OULU Byströmin talo	Tasokartta 1. kaivon itäkaivanto, R1 1-5, R2	
T. Kallio 2006	1:20	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
T. Kallio, M. Pääkkönen 31.7.2006	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 9

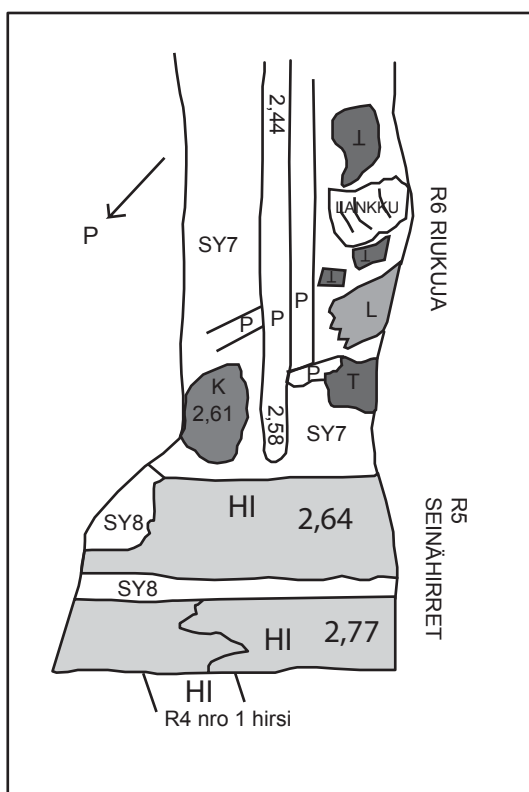
<p>OULU Byströmin talo</p> <p>T. Kallio 2006</p>	<p>Profiilikartta 1. kaivon itäkaivanto, R4 1:20</p>	
<p>Mittausdokumentointi</p> <p>Titta Kallio 31.7.2006</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 10</p>

- SY1 sekoittunut tummanruskea hiekka
- SY2 puuroska
- HI hirsi
- K kivi
- L lauta

<p>OULU Byströmin talo</p> <p>T. Kallio 2006</p>	<p>Profiilikartta</p> <p>1. kaivon itäkaivanto itäprofiili, R5 rakenteen seinähirret</p> <p>1:20</p>	
<p>Mittausdokumentointi</p> <p>Titta Kallio 31.7.2006</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 11</p>

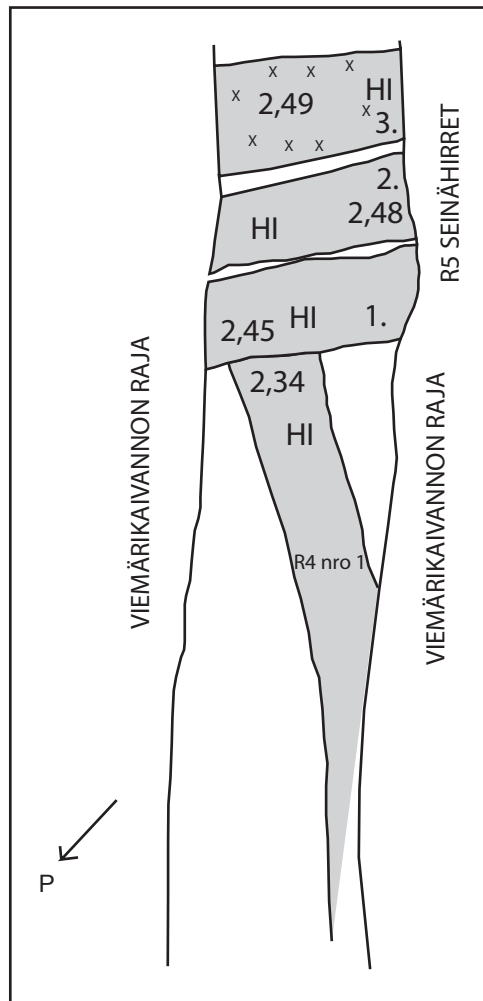

HI hirsi
 L lauta
 LANKKU
 P puu/riuku
 T tiili
 SY7 puuroska
 SY8 hiekkamaa, tiili ja hiili

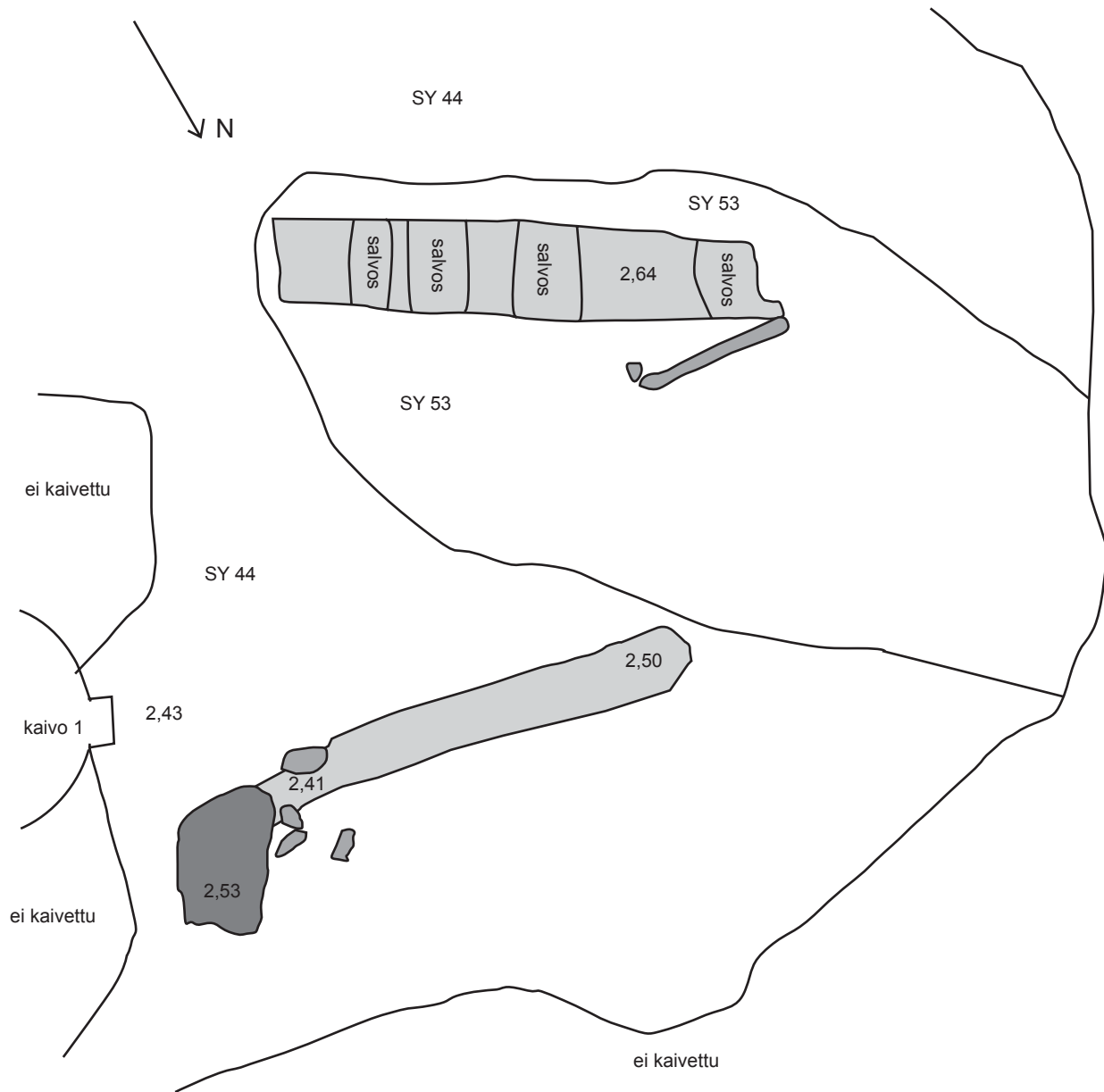
OULU Byströmin talo T. Kallio 2006	Tasokartta 1. kaivon itäkaivanto, R5 seinähirret ja R6 riukuja 1:20	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto Titta Kallio 31.7.2006	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501 Kartta 12	

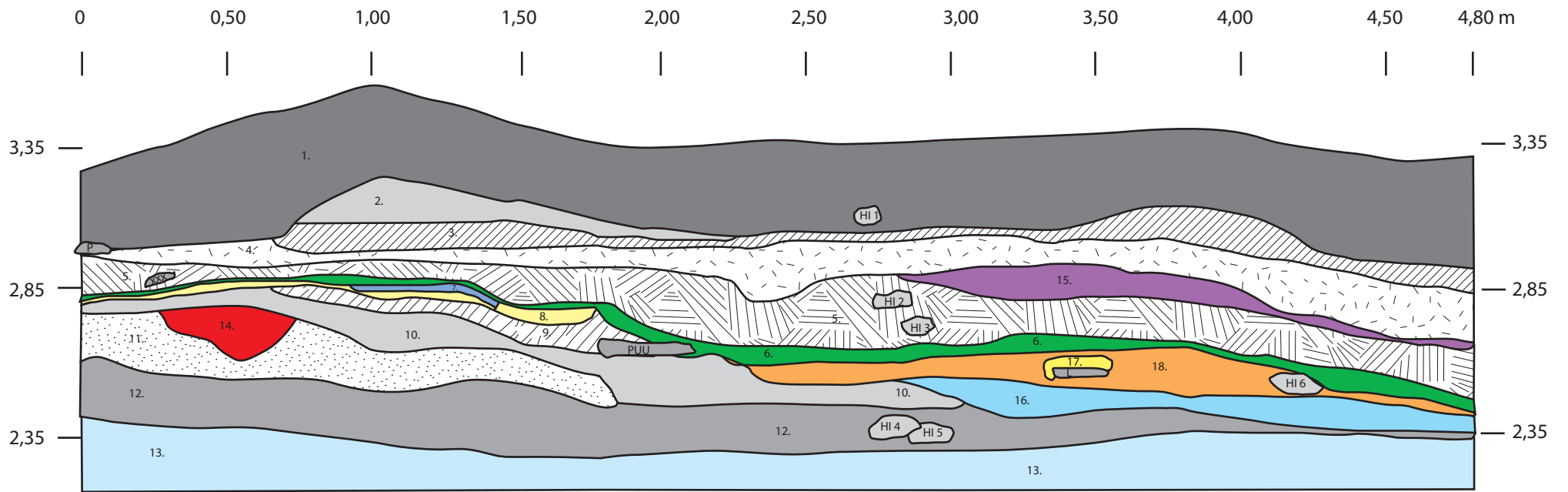

<p>OULU Byströmin talo</p> <p>T. Kallio 2006</p>	<p>Tasokartta 1. kaivon itäkaivanto, R5 seinähirret ja R4 nro 1 hirsi, 3. eli alin hirsikerta</p> <p>1:20</p>	
<p>Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto</p> <p>Titta Kallio 31.7.2006</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p> <p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p> <p>Kartta 13</p>	

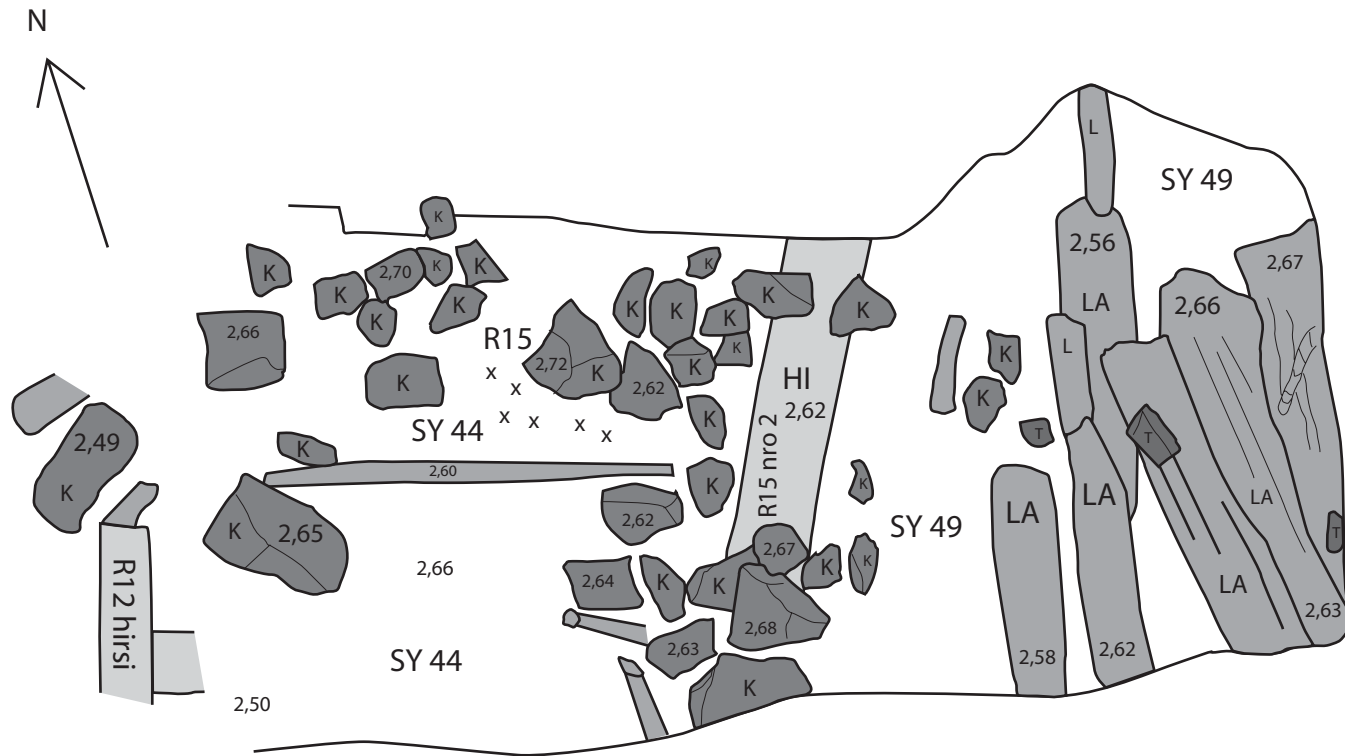
<p>OULU Byströmin talo</p> <p>T. Kallio 2006</p>	<p>Tasokartta Kaivausalue A, R13</p> <p>1:20</p>	
<p>Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI</p>	
<p>Mirva Pääkkönen 10.8.2006</p>	<p>Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 15</p>

	1. sekoittunut tumma hiekka, tiiltä		10. tiivis, tumman ruskea puuroska/hiekka SY38
	2. vaalean ruskea hiekka		11. savi SY43
	3. keskiruskea hiekka, tiiltä, hiiltä (savensekainen)		12. puuroska SY 44
	4. vaalean ruskea tiilen sekainen hiekka		13. pohja hiekka/savi
	5. tiivis multamainen tummanruskea maakerros, seassa hiiltyneitä lautoja		14. vaaleanharmaa savi
	6. puuroska		15. harmaa savi
	7. vaalea savi		16. vaalean harmaa savi
	8. vaalea hiekka		17. laasti
	9. harmaa savi		18. puuroska
	hiiltynyt lauta		puu
	lauta		hirsi

OULU Byströmin talo	Profiilikartta 4. kaivon koilliskaivanto, länsiprofiili	
T. Kallio 2006	1:20	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
T. Kallio, M. Pääkkönen 11.8.2006	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 16

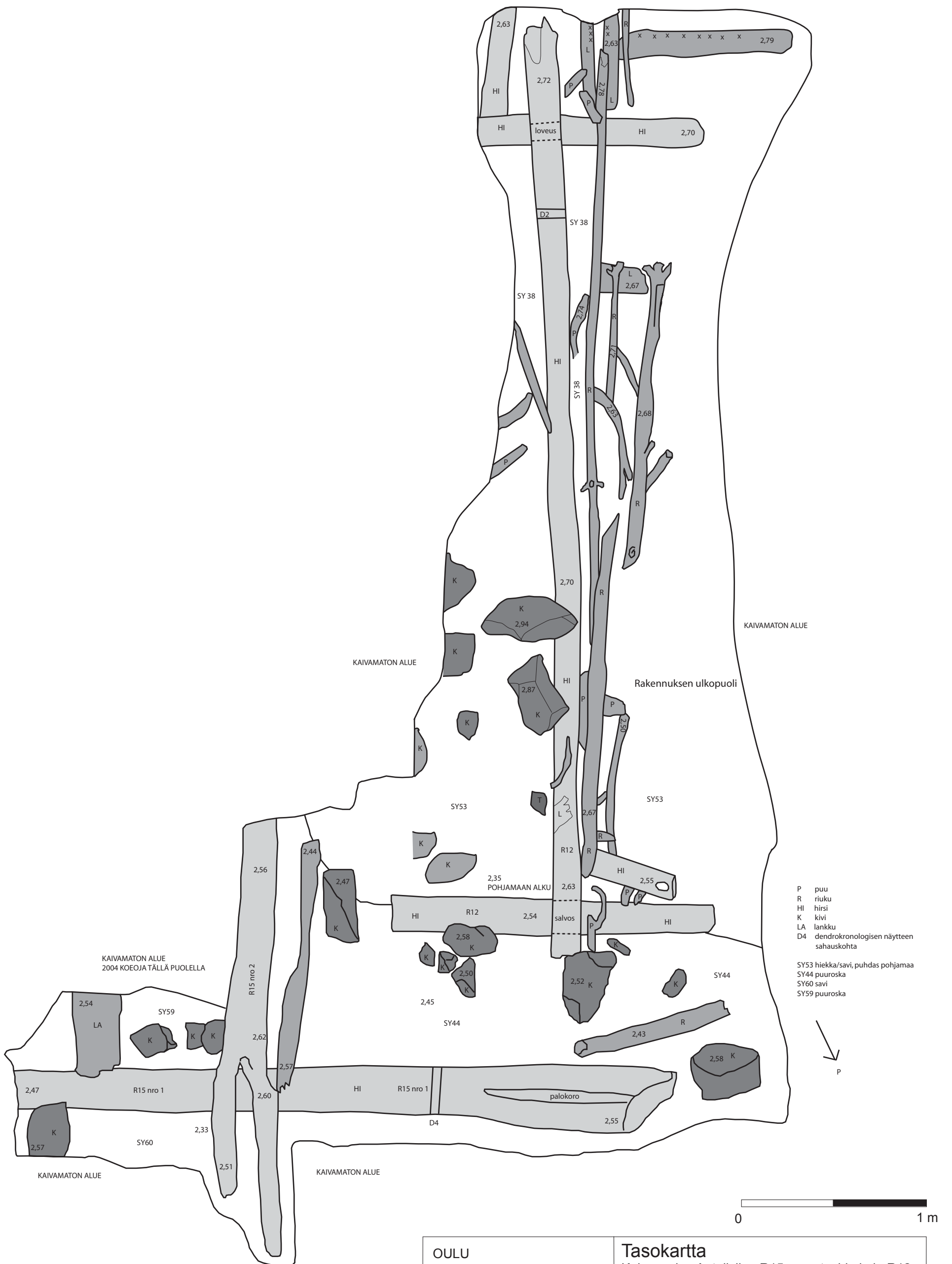

x = hiiltynyt maa
 K = kivi
 HI = hirsi
 LA = lankku
 L = lauta

OULU Byströmin talo	Tasokartta Kaivausalue A, R9 hirsien alainen 2. lautakerta	
T. Kallio 2006	1:20	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
T. Kallio, M. Pääkkönen 10.8.2006	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 17

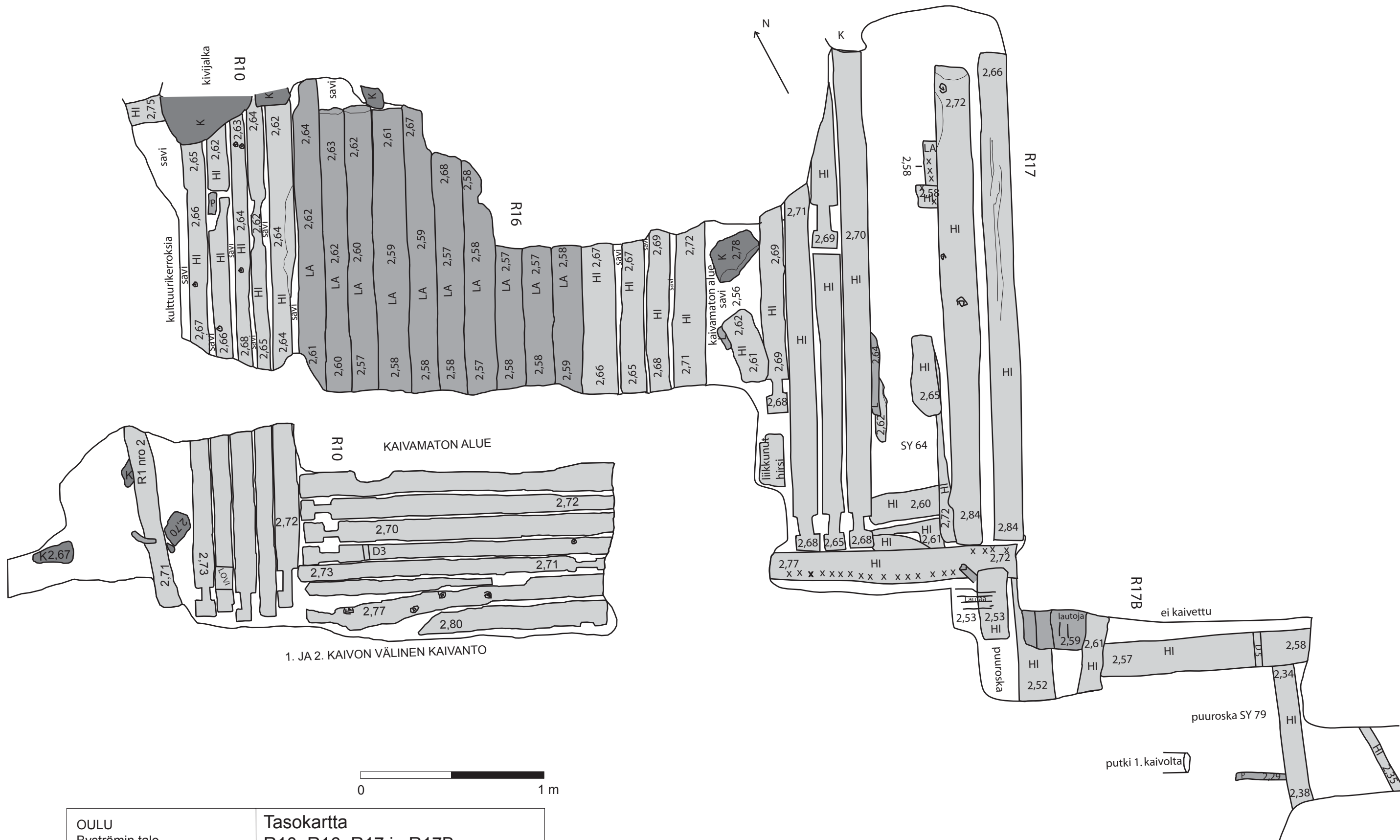
KAIVAMATAON ALUE

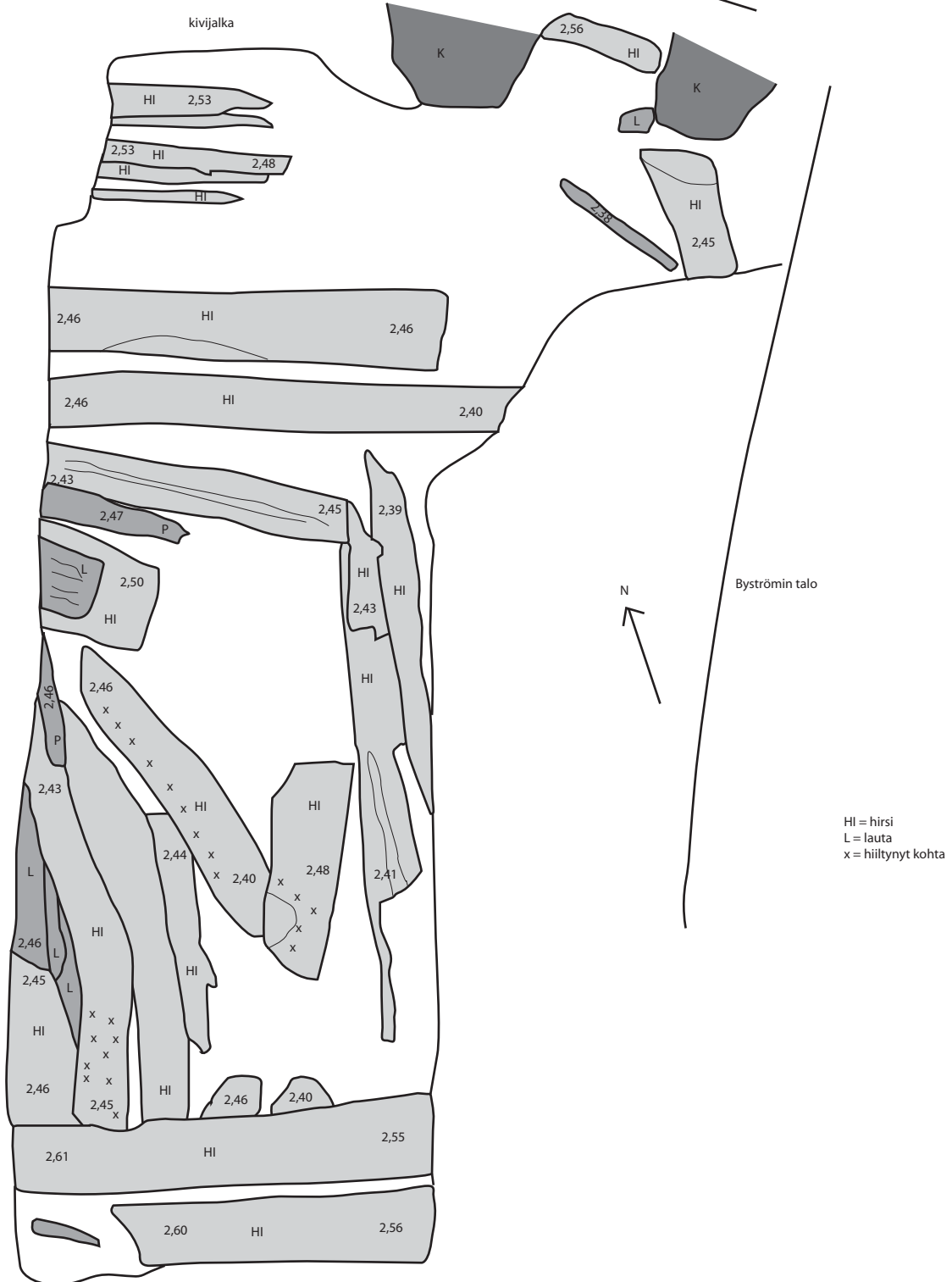
- P puu
- R riuku
- HI hirsi
- K kivi
- LA lankku
- D4 dendrokronologisen näytteen sahauskohta
- SY53 hiekka/savi, puhdas pohjamaa
- SY44 puuroska
- SY60 savi
- SY59 puuroska

OULU Byströmin talo	Tasokartta Kaivausalue A, tulisijan R15 perustushirsiä ja R12	
T. Kallio 2006	1:20	
Mittausdokumentointi	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
T. Kallio, M. Pääkkönen 15.8.2006	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 18

OULU Byströmin talo	Tasokartta R10, R16, R17 ja R17B	
T. Kallio 2006	1:30	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
T. Kallio, M. Pääkkönen 9.8. ja 23.-24.8.2006	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 19

0 1 m

OULU
Byströmin talo

T. Kallio 2006

Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto

Mirva Pääkkönen
25.8.2006

Tasokartta

R23

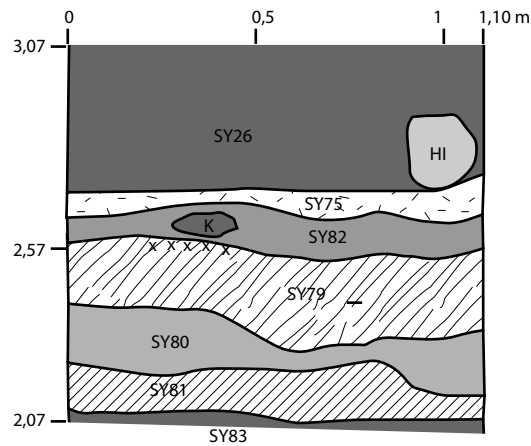
1:20

MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON
ARKISTO, HELSINKI

Sturenkatu 4
PL 169
00511 Hki
p. 09-40501

Kartta 20

 SY26 = sekoittunut kerros, purkujätekerros

 SY75 = tumma hiekka tiiltä

 SY82 = Vaalea hiekka

 SY79 = puuroska

 SY80 = savi

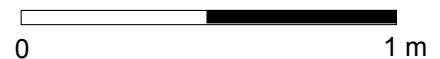
 SY81 = puuroska

 SY 83 = savi

xxx = punaista maalia puuroskan pinnassa

HI = hirsi

K = kivi

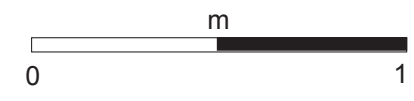
<p>OULU Byströmin talo T. Kallio 2006</p>	<p>Profilikartta 2. kaivon itäkaivanto, pohjoisprofiili 1:20</p>	
<p>Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto T. Kallio, M. Pääkkönen 24.8.2006</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501</p>	<p>Kartta 21</p>

- Tiili
- Kivi
- Vuonna 2004 esiin kaivettu kivi
- Hirsi
- Lauta
- Hirren puolikas, pieni pyöröpuu tai lauta
- Vuonna 2004 esiin kaivettu puu
- Puuta
- # # Hiiltä
- TM Tiilimurskaa

betonia

Viemärikaivanto

OULU Byströmin talo T. Kallio 2005 Mittausdokumentointi Sanna Lipponen, 8. - 9.9.2005	Tasokartta, taso 7 2004 ja 2005 rakenteet yhdistettynä 1:20 MUSEOVIKASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501
Kartta 22	

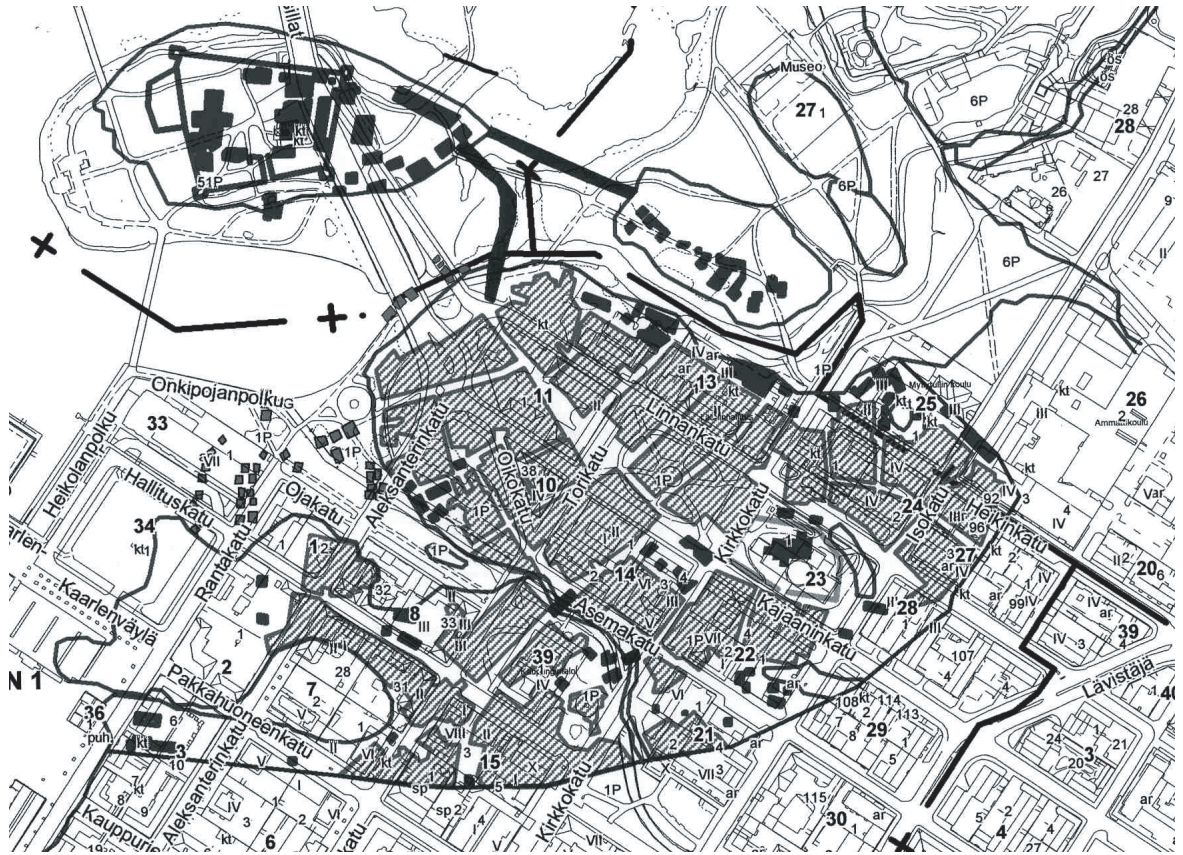

Kantakartta © Oulun kaupunki, Tekninen keskus, Kartastopalvelu 2002

Oulu
Kartta vuodelta 1705
mk 1:7500

- = korttelit
- = Kirkko ja sen ympäristön rakennukset
- = sillat ja laiturit
- = rantaviiva
- = tulliaita

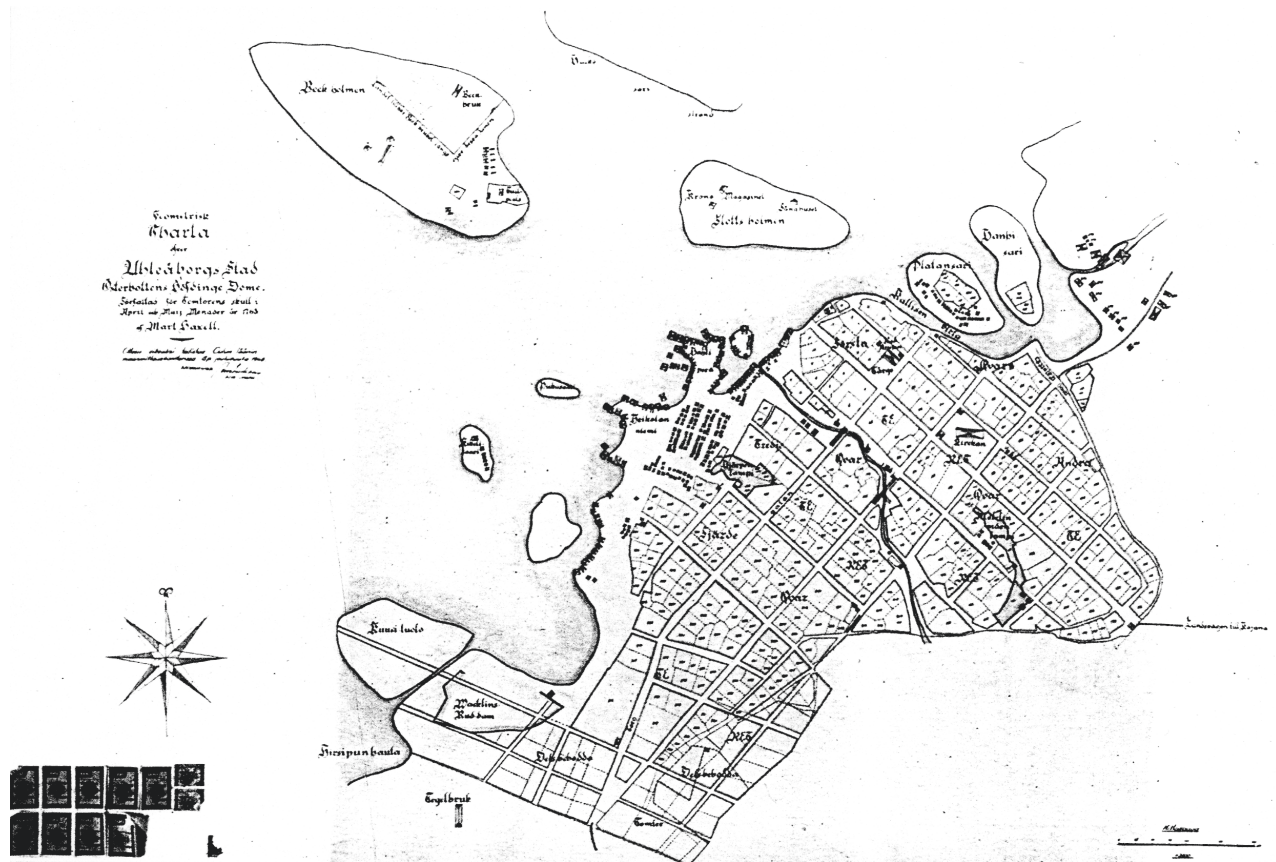
Kartta 23. Vuoden 1705 palon jälkeinen kartta asemoituna nykyisen asemakaavan päälle.
(Lähde: Ikonen & Mökkönen 2002, liite 3.4.)

Kartta 24. Nikodemus Tessin vanhemman kartta vuodelta 1649
(Lähde: Ikonen & Mökkönen 2002, liite 3.1).

Kartta 25. Claes Claessonin kartta vuodelta 1651.

Kartta 26. Mårten Hackzellin kartta vuodelta 1763 (Lähde: Niskala 2002, 33).

OULU, BYSTRÖMIN TALO 2006
Rakenne- ja yksikköluettelo

PIHAN POHJAUSKERROKSET (KATTAVAT KOKO PIHAN ALUEEN):

SEPELI

POHJAUSHIEKKA

Molemmat laitettu pihalle 1998 tehdyn edellisen työmaan yhteydessä.

3. JA 5. KAIVON VÄLINEN KAIVANTO:

SY9 Sekoittunut tummanruskean hiekan kerros

Sijaitsi lähes kauttaaltaan piha-alueen lounais-, länsi- ja luoteisosissa.

Löydöt: punasaviastian kahvan pala

Kerroksen vahvuus: 10–75 cm

SY11 Vaalea täytehiekka

Liittyy SY9 sekoittuneeseen kerrokseen, eli tuorempiin maanvaihtotöihin piha-alueella.

Löydöt: -

Kerroksen vahvuus: 2–10 cm

SY12 Puuroska

Löydöt: -

Kerroksen vahvuus: noin 2 cm

SY13 Tummanruskea hiekka/puuroskamaa

Löydöt: ikkunalasia

Kerroksen vahvuus: noin 2 cm

SY14 Hiilinen puuroska, hiiltyneitä jyviä

Palokerros, joka sijaitti puuroskakerrosten välissä piha-alueen kaakkoisosassa.

Maasta otettu makrofossiilinäyte.

Löydöt: ikkunalasia

Kerroksen vahvuus: noin 2–15 cm

SY15 Savinen hiekka

Linssimäinen kerros.

Löydöt: -

Kerroksen vahvuus: noin 6–8 cm

SY16 Tummanruskea puuroska, hiekkamaata

Löydöt: -

Kerroksen vahvuus: noin 6–10 cm

SY17 Puuroskan sekainen savi, tummanruskea. (mahdollisesti sama kuin SY38)

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 4–10 cm

SY18 Vaaleanharmaa savi (mahdollisesti sama kuin SY43)

Savikerros, joka laajalla alueella pihaa löytyi puuroskakerrosten välistä.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 2–8 cm

SY19 Puuroska (mahdollisesti sama kuin SY44)

Paksu puuroskakerros, joka löytyi lähes kauttaaltaan piha-alueen keski- ja itäosissa.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: paikoin jopa 40 cm

SY20 (=SY10, SY32, SY53) Vaaleanharmaa savi

Pohjasavea, joka paikoin hiekkamaisempaa.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: ?

SY21 Keskiruskea hiekka

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 2–20 cm

SY22A Savinen hiekka

Linssimäinen kerros.

Löydöt: -

Kerroksen vahvuus: noin 15 cm

3. JA 4. KAIVON VÄLINEN KAIVANTO:

SY9 Sekoittunut tummanruskean hiekan kerros

Sijaitsi lähes kauttaaltaan piha-alueen lounais-, länsi- ja luoteisosissa.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: 10–75 cm

SY10 (=SY20, SY32, SY53) Vaaleanharmaa savi

Pohjasavea, joka paikoin hiekkamaisempaa.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: ?

4. KAIVON LÄNSIKAIVANTO:

SY22B Puuroska

Löydöt: liitupiipun varren katkelmia, ikkunalasiasia

Kerroksen vahvuus: 8–15 cm

SY23 vaaleanharmaa savimaa

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: 2–10 cm

SY24 Puuroska

Löydöt: villaneuletta

Kerroksen vahvuus: 6–20 cm

SY25 savimaa

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: 2–10 cm

SY26 1800-luvun purkujätekerros, palanutta materiaalia

Löydöt: ikkunalasiasia, liitupiipun varren katkelma

Kerroksen vahvuus: 10–20 cm

SY27 savikerros

Sijaitsi R8B lautojen päällä.

Löydöt: liitupiipun pesän osa ja varren katkelma

Kerroksen vahvuus: ?

SY28 keskiruskea hiekka, jossa tiiliä

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: 3–15 cm

SY29 puuroska

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: 2–10 cm

SY30 savimaa

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: 2–12 cm

SY31 puuroska

Paikoitellen hyvin paksu puuroskamaa, jossa seassa puun paloja.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: 40 cm

SY32 (=SY20, SY10, SY53) Vaaleanharmaa savi

Pohjasavea, joka paikoin hiekkamaisempaa.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: ?

SY33 tiilimurskakerros

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: ?

SY34 savinen puuroska

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: ?

SY35 savimaa

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: ?

SY36 palaneen maan kerros

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: ?

SY37 hiekkapuuroskakerros R8C puiden alla

Löydöt: punasaviastian paloja, ikkunalasias, rullaleimakoristeltuja liitupiipun varren katkelmia

Kerroksen vahvuus:

R7 Hiiltyneitä lautoja 5 kpl

Hiiltyneitä lautoja pohjois–etelä-suuntaisesti. Lautojen leveys 7–21 cm.

R8 Hiiltyneitä lankkuja 6 kpl

R8B Hirret nro 1 ja 2 sekä lautoja

R8C Hirsi ja lankkuja ja lautoja

3. KAIVON LÄNSIKAIVANTO:

1 Pohjaushiekka

2 Vaaleanruskea hiekka, tiilimurskaa, paikoitellen savea.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: 6–20 cm

3 Keskiruskea hiekka, tiilimurskaa, paikoitellen hiiltä. Alapinnassa puuroskaa.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 4–8 cm

4 Karkea hiekka, tiilimurskaa

Löydöt: –

- Kerroksen vahvuus: noin 3–8 cm
- 5 Ruskea savi/tiili/hiili, palokerros
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 2–8 cm
- 6 Tummanruskea karkea hiekka
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 4–10 cm
- 7 Punertava hiekka
Linssimäinen kerros.
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 8 cm
- 8 Ruskea hiekka
Ruukkuputken kaivamiseen liittyvä täytemaakerros.
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 50 cm
- 9 Vaalea hiekka
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 55 cm
- 10 (=SY10, SY20, SY32, SY53) Hiekka-/savimaa
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 4–8 cm

PIHA-ALUEEN KAAKKOISOSA:

- SY26 1800-luvun purkujätekerros, palanutta materiaalia
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: vaihtelee, 50 cm
- SY67 Tummanruskea hiekkamaa. Seassa tiiliä ja lautoja.
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: vähintään 20 cm
- SY68 Vaalea hieno hiekka
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 5 cm
- SY69=SY71=SY74 Puuroskamaa, paikoin hiekkää
Löydöt: punasaviastian pala, liitupiipun varren katkelma, kiviliipan katkelma
Kerroksen vahvuus: yli 20 cm

SY70 Tumma hiekkamaa

Löydöt: –

SY72 Hiili-/hiekkakerros, jossa hiiltyneitä lautoja

Kerros sijaitti R18 uunirakenteen pohjoispuolella.

Löydöt: –

SY73 Harmaa savikerros

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 3 cm

R18 Tiilistä ja kivistä koottu laastilla yhdistetty uunin pohja

Ajoitus 1800-luku

R19 4 lankkua

Lankut liittyivät pihan kaakkoisosassa noin pohjois–etelä-suuntaan kulkeneen betonikourun alapuolisiin tukirakenteisiin. Ajoitus 1900-luku.

R22 5 lankkua

5 lankkua Byströmin pohjoistalon kivijalan suuntaisesti. Osa lankuista päästään hiiltyneitä. Ajoitus 1800-luku.

9. KAIVON POHJOISKAIVANTO:

SY26 1800-luvun purkujätekerros, palanutta materiaalia

Löydöt: punasaviastian paloja, kivisavipullon seinämäpala

Kerroksen vahvuus: noin 40 cm

SY87 Useampia eri sävyisiä savikerroksia päällekkäin.

Kerros koostui todellisuudesta useammista savikerroksista, jotka dokumentoitiin yhtenä. Saven seassa paikoin puuroskaa ja tiilimurskaa.

Löydöt: punasaviastian paloja, juomalasin pala

Kerroksen vahvuus: noin 90 cm

SY88 Tumma puuroskamaa

Seassa tiilen paloja.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: ?

SY89 Hiilinen palokerros

Hiiltynyttä puuta ja palanutta lasia sisältänyt kerros.

Löydöt: ikkunalasia

Kerroksen vahvuus: noin 5 cm

SY90 Tummanruskea likainen hiekkamaa

Hiiltynyttä puuta ja palanutta lasia sisältänyt kerros.

Löydöt: piiposliinia, pullolasia, punasaviastian pala
Kerroksen vahvuus: noin 6–25 cm

SY91 Hieno vaalea hiekka

Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: 4 cm

SY92 Keskiruskea hiekkamaa, seassa hiiltä ja lasin paloja

Löydöt: pullolasia
Kerroksen vahvuus: 10–40 cm

R24 Kivijalka ja kivijalan alapuolinen hirsipeti

3 päällekkäisen kivikerran muodostama kivijalka 9. kaivon pohjoiskaivannossa ja 4 kpl pyöröhirsia kivijalan alapuolella.

1. KAIVON ITÄKAIVANTO:

SY1 Tummanruskea hiekka, seassa puuroskaa, tiiltä, savea

Kerros paljastui heti täytehiekkan poiston jälkeen. Kerroksesta on voinut poistua osa edellisten pihan pintamaan poistotöiden yhteydessä. Löytömateriaali osoittaa kerroksen olevan sekoittuneen ja sisältävän esinesirpaleita useammalta eri ajalta.
Löydöt: piiposliinia, punasavea, esine-, ikkuna- ja pullolasia, liitupiipun varren katkelma, nahkaa, valkosavea ja rautanaula

SY2 (=SY38=SY50) Puuroska ja savikerros

Sijaitsee yksikön SY1 alla.
Löydöt: punasavisen keittoastian pala

SY3 (=SY43=SY51) Vaaleanharmaa savi

Löydöt: –

SY4 (=SY44) Puuroska, seassa puun paloja

Kerros sijaitsi SY3 savikerroksen alapuolella.
Löydöt: liitupiipun varren katkelma

SY5 Ruskeanharmaa hiekkainen savikerros

Löydöt: –

SY6 Sekoittunut maakerros

Sijaitsi SY7 kerroksen päällä ohuesti.
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 4cm

SY7 Puuroskakerros, jossa kuusenhavuja

Löydöt: punasavea, liitupiipun varren katkelmia, simpukkakuvioidun piipun osa, piiposliinia

- SY8** Hiekkamaa, jossa hiiltä ja tiiltä
Löydöt: piiposliinia, ikkunalasia, rautanaula
- R1** Hirsiä, lankkuja ja lautoja koillinen–lounas-suuntaisesti
Osa hirsistä kaivettu esiin 2004 ja 2005 kaivauksissa. Sijaitsivat noin korkeudella 2,7 m mpy. R1 nro 3 dokumentoitu vuonna 2004 R1A:na. R1 nro 5 dokumentoitu 2005 RA2:na.
- R2** Hirsi
Hirsi, joka kulki pohjois–etelä-suuntaisesti kaivannossa. Hirsi kaivettu esiin 2005 kaivauksissa. Tuolloin kulkenut nimikkeellä R6.
- R3** Lautoja
Huonokuntoisia laudan pätkiä noin 3,3 metrin päässä itään hirrestä nro 2. Sijaitsivat kerroksessa SY4.
- R4 ja R4 jatko 1 ja R4 jatko 2** Hirsiä ja lankkuja vuonna 2005 kaivetulla alueella RA4, hirren R2 (vuonna 2005 = R6) sekä R1 nro 4 ja 5 alapuolella.
- R5** Seinähirsiä (7 kpl)
Hirsiä kolmessa kerrassa päällekkäin, kahdessa rivissä. Alimmassa kerroksessa hirsiä kolme vierekkäin. Seinähirret sijaitsivat vanhan betonisen putkikourun alapuolella. 2005 vuoden kaivausalueesta noin 45 cm itään päin. Tulkittiin 2004 ja 2005 vuosina kaivetun rakennejäännöksen seinähirsiksi.
- R6** R5 seinähirsien itäpuoliset puut

1. KAIVON LÄNSIKAIVANTO:

- SY38 (=SY2=50)** Puuroska
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 20 cm
- SY43 (=SY51=SY3)** Puhdas vaaleanharmaa savi
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 20 cm
- SY44(=SY4)** Puuroska
Löydöt: punasaviastian pohjapaloja, liitupiipun varren katkelma
Kerroksen vahvuus: noin 20 cm
- SY53(=SY10, SY32, SY20)** Puhdas hiekka/savimaa, pohjamaa
Löydöt: kivisaviastian pala
Kerroksen vahvuus: ?

R1 nro 1   Hirsi 1. kaivon länsipuolella

R11   Puolikkaita hirsiä 4 kpl R1 nro 1 hirren länsipuolella

R13   2 hirttä R11 puolikkaiden hirsien alapuolella

4. KAIVON KOILLISKAIVANTO:

- 1   Sekoittunut tumma hiekka, tiiltä
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 40 cm
- 2   Vaaleanruskea hiekka
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 2–14 cm
- 3   Keskiruskea savensekainen hiekka, tiiltä, hiiltä
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 10 cm
- 4   Vaalean ruskea tiilensekainen hiekka
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 4–8 cm
- 5   Tiivis multamainen tummanruskea maakerros, seassa hiiltyneitä lautoja
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 4–26 cm
- 6   Puuroska
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 2–8 cm
- 7   Vaalea savi
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 2 cm
- 8   Vaalea hiekka
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 5 cm
- 9   Harmaa savikerros
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 12 cm
- 10 (=SY38, SY2, SY50)   Tiivis tummanruskea puuroska/hiekka
Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 4–10 cm

11 (=SY43,SY51, SY3) Savikerros

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 20 cm

12 (=SY44, SY4) Puuroska

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 28 cm

13 Pohjamaa, hiekka-/savikerros

Löydöt: –

14 Vaaleanharmaa savikerros

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 18cm

15 Harmaa savikerros

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 2–12 cm

16 Vaaleanharmaa savikerros

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 6–14 cm

17 Laastia

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 5 cm

18 Puuroska

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 16 cm

R14 6 samansuuntaista (noin pohjoinen–etelä) hirttä eri maakerroksissa

KAIVAUSALUE A JA LAAJENNUS:

SY1 (=SY26) Tummanruskea hiekka, seassa puuroskaa, tiiltä, savea

Kerros paljastui heti täytehiekkan poiston jälkeen. Kerroksesta on voinut poistua osa edellisten pihan pintamaan poistotöiden yhteydessä. Sekoittuneen maan kerros.

Löydöt:–

SY52 (=SY61) Vaaleanruskea hieno hiekka

Kerrosta käytetty peittämään R10 puita alleen.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: 20 cm

SY50 (=SY38=SY2=SY62) Tumma ja tiivis puuroskakerros

Muun muassa R10 puiden alapuolella. Seassa myös hiiltynyttä puuta.

Löydöt: liitupiipun varren katkelmia, punasaviastian paloja, ikkunalasia, nahkainen kengänpohja, fajanssia

Kerroksen vahvuus: noin 20 cm

SY64 (=SY84) Tumma ja paikoin hiilinen puuroskakerros

R16 ja R17 hirsien alapuolella. Pohjoispäädyssä, lähellä Byströmin talon kivijalkaa hyvin hiilinen kerros.

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: noin 15 cm

SY51 (=SY43=SY3=SY63) Vaaleanharmaa savi

Löydöt: punasaviastian pala

Kerroksen vahvuus: min. 4 cm

SY85 Harmaa savimaa

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: 10 cm

SY86 Puuroskamaa

Löydöt: –

Kerroksen vahvuus: ?

SY39 Hiilinen hiekkamaa, jossa paikoin puuroskaa, tiilenpaloja, puuta, kiviä.

Tulisijan R15 päällä ollutta kerrosta. Tulkittavissa tulisijan käyttöön liittyväksi kerrokseksi.

Löydöt: Eläinten luita, punasaviastian paloja, ikkunalasia, liitupiipun varren katkelma, liitupiipun pesän osa, tuohiesineen pala.

Kerroksen vahvuus: >30 cm

SY41 Laastia, hiiltä ja hiekkaa sisältänyt kerros

Tulisijan sisällä ollutta kerrosta.

Löydöt: –

SY44 Puuroskamaa

Tulisijan alla ja rakennuksen jäänteiden ulkopuolella. Tulkittu rakennuksen jäännöksen rakentamista edeltäneeseen vaiheeseen kuluva, koska sijaitti sen alla ja ulkopuolella.

Löydöt: punasaviastian pala, eläimen karvaa

Kerroksen vahvuus: >20 cm

SY45 Savimaa

Tulisijan länsipuolella

Löydöt: –

- SY48** Puuroska
Tulisijan länsipuolella
Löydöt: –
- SY46** Puuroska
Tulisijan länsipuolella
Löydöt: –
- SY47** Savimaa
Tulisijan länsipuolella
Löydöt: –
- SY49** Savimaa
Tulisijan länsipuolella R9 nro 1–4 hirsien ja niiden alla olleen lankkutason välissä.
Löydöt: punasaviastian pala
- SY53** Savimaa
Rakennuksen jäännöksen länsipuolella ollut puhtaaksi pohjamaaksi tulkittu saven ja hiekan sekainen kerros.
Löydöt: –
- SY55** Savikerros
Kerros tulisijan eteläpuolella R12 pitkän hirren itäpuolella, rakennuksen jäännöksen sisäpuolisella alueella. Kerros rakennuksen käyttöajan jälkeistä täytettä. Mukana suuria kiviä.
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: >20 cm
- SY58** Savimaa, jossa pieniä max. 20 cm halkaisijaltaan olevia kiviä.
Tulisijan länsipuolella lankkukerroksen puiden ja SY49 kerroksen alapuolella.
Löydöt: punasaviastian kahva ja liitupiipun varren katkelma
Kerroksen vahvuus: 5 cm
- SY59** Puuroskakerros
Kerros tulisijan itäpuolella SY58 alapuolella. R15 nro 1 hirsi oli laitettu tähän kerrokseen.
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: 5 cm
- SY60** Savikerros
Kerros tulisijan itäpuolella SY59 alapuolella. Kerrosta ei kaivettu pois.
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: >20 cm

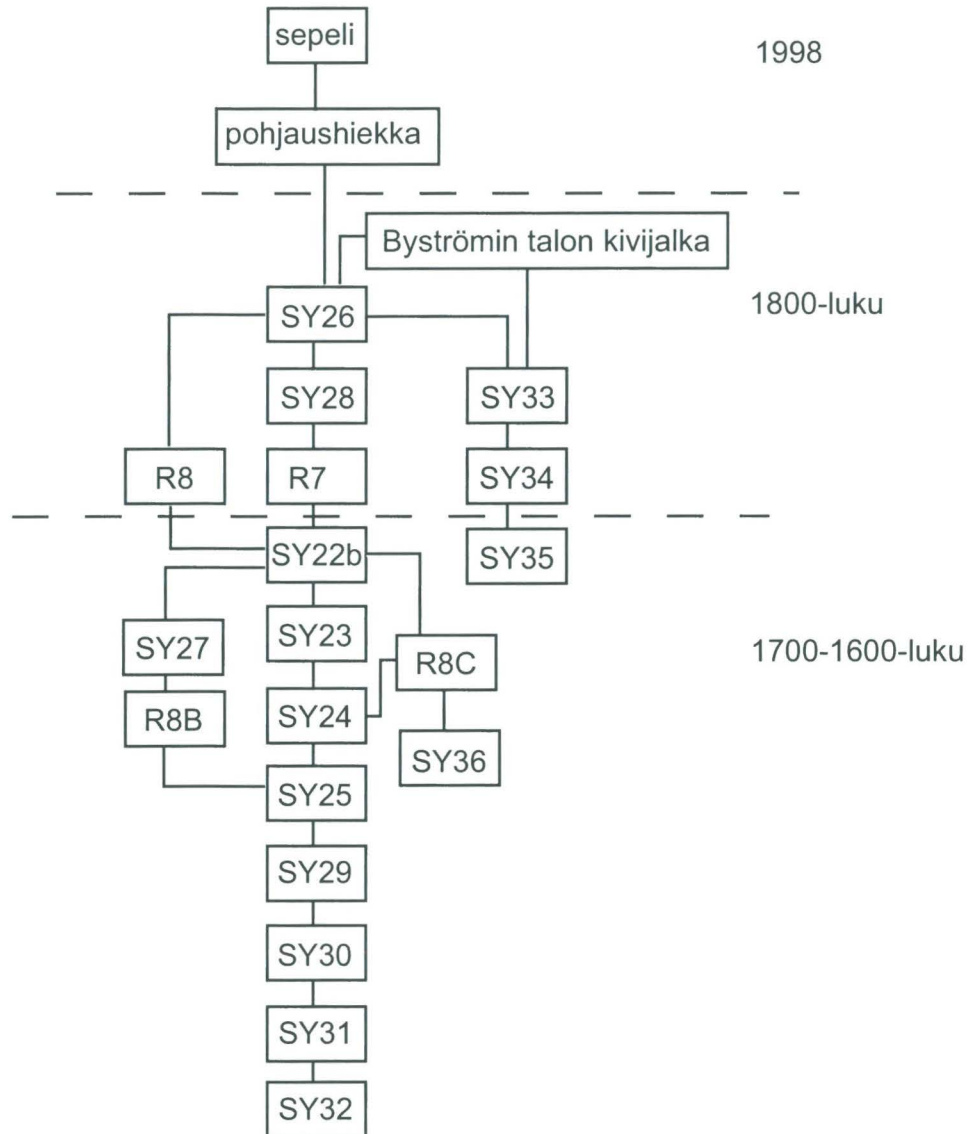
- R9 nro 1–4** Itä-länsi- (nro 1 ja 2) ja pohjois-etelä-suuntaisia (nro 3 ja 4) hirsiiä tulisijan itäpuolella. Osa dokumentoitu myös nimikkeellä R1 nro 3. R9 nro 3 ja 4 hirret dokumentoitu vuonna 2004 rakennetunnuksella R1A.
- R9 nro 5** Itä-länsi-suuntainen hirsiiä tulisijan eteläpuolella.
- R10** Salvoslovettuja hirsiiä tasossa tutkitun rakennejäännöksen pohjoispuolella
- R11** Puolikkaaksi halkaistuja hirsiiä 4 kappaletta tasossa tutkitun rakenteen länsipuolella.
- R13** Kaksi hirttä R11 hirsien alapuolella. R11 ja R13 liittyneet toisiinsa loveuksin.
- R12** Hirsiiä tutkitun rakennejäännöksen lounaislaidalla.
1 noin 5 metriä pitkä hirsiiä päällä, molemmissa päissä toiset hirret puun alapuolella vastakkaiseen suuntaan.
- R15** Tulisija
Alimmilta osiltaan kivistä ja ylimmiltä osiltaan myös tiilenpaloista koostunut rakenne.
Aiemmin vuonna 2004 kaivettu osa nimellä R3.
- R15 nro 1 ja 2** Kaksi hirttä tulisijan alla
Hirret jatkuivat profiileihin. Toinen hirsistä (R15 nro 1) jatkui myös rakennuksen jäännöksen lattiatason alapuolelle.
- R16** 10 kpl lankkuja ja 10 hirttä tasossa R10 hirsien itäpuolella
- R17** 2 pohjois-etelä-suuntaista hirttä sekä yksi itä-länsi-suuntainen hirsiiä tasossa R16 hirsien itä- ja eteläpuolilla
- R17B** Hirsiiä kolmessa kerrassa päällekkäin R16 ja R17 hirsien eteläpuolella
- R23** Hirsiiä kahdessa tasossa R16 hirsien ja R17 hirsien alapuolella aivan Byströmin pohjoisen talon eteläseinän ulokenurkan kivijalkaa.

2. KAIVON ITÄKAIVANTO:

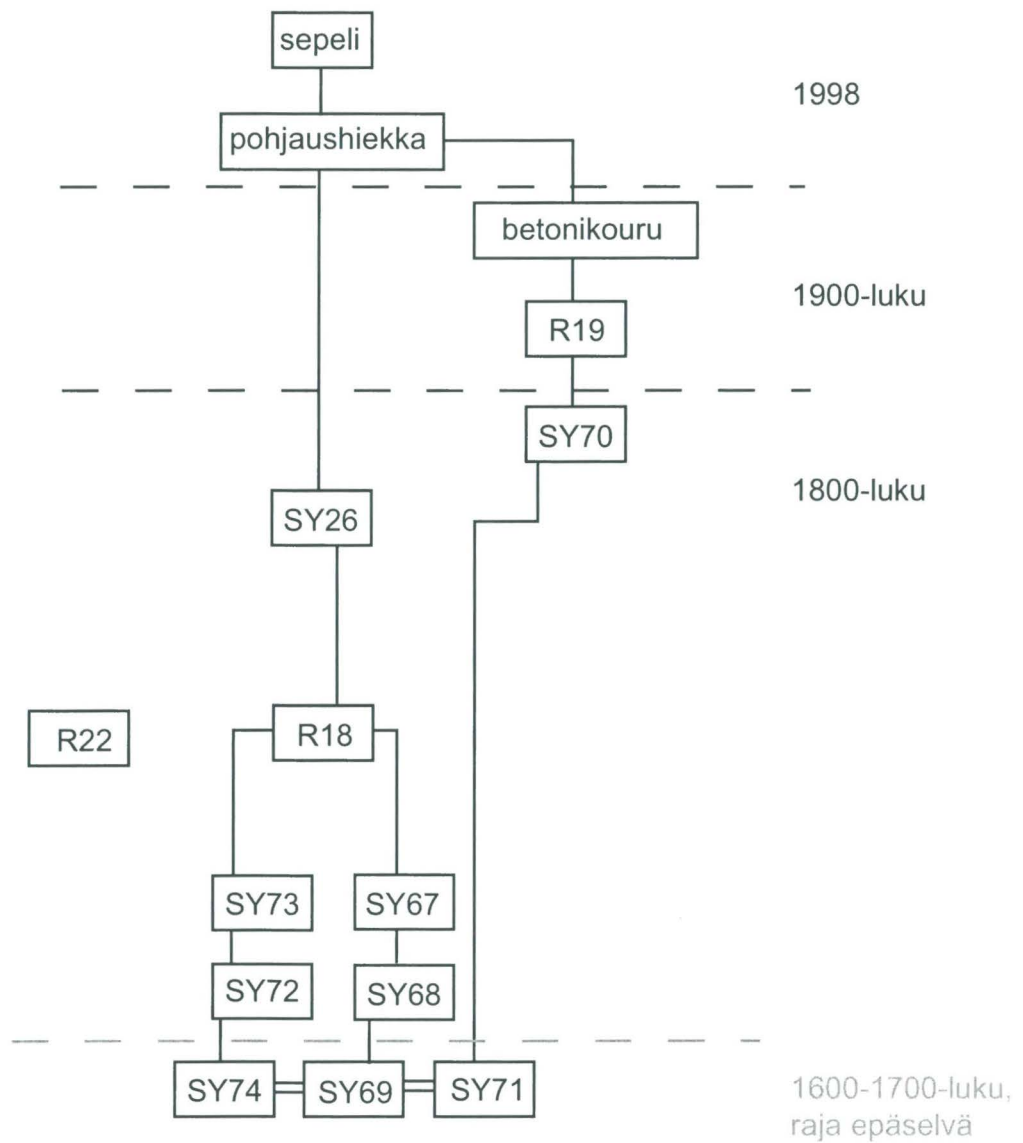
- SY26 (=SY1)** Tummanruskea hiekka, seassa puuroskaa, tiiltä, savea
Kerros paljastui heti täytehiekkan poiston jälkeen. Kerroksesta on voinut poistua osa edellisten pihan pintamaan poistotöiden yhteydessä. Sekoittuneen maan kerros.
Löydöt: piiposliinia, posliinia, esine- ja ikkunalasiiä
Kerroksen vahvuus: noin 40 cm
- SY75** Tummanruskea hiekka

- Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 20 cm
- SY76** Hiilinen savimaa
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 10 cm
- SY77** Tummanharmaa savi, paikoin puuroskaa
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 8 cm
- SY78** Keskiruskea hiekka
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 10 cm
- SY82** Vaalea hiekka
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 20 cm
- SY79** Puuroska, jossa seassa suurempiakin puun paloja ja havunoksia
Löydöt: punasavea, piiposliinia, nahkainen kengänpohja
Kerroksen vahvuus: noin 30 cm
- SY80** Savimaa
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: noin 5–20 cm
- SY81** Puuroska
Löydöt: nahkainen kengänpohja
Kerroksen vahvuus: noin 20 cm
- SY83** Savimaa
Ilmeisesti pohjasavi paikalla.
Löydöt: –
Kerroksen vahvuus: ?
- R20** Lankkuja 3 kappaletta noin korkeudella 2,9 m mpy.
Paljastuivat heti SY26 kerroksen alapuolelta. Ajoitus 1800-lukua todennäköisesti.

Byströmin talo 2006
4. kaivon länsikaivanto, stratigrafia

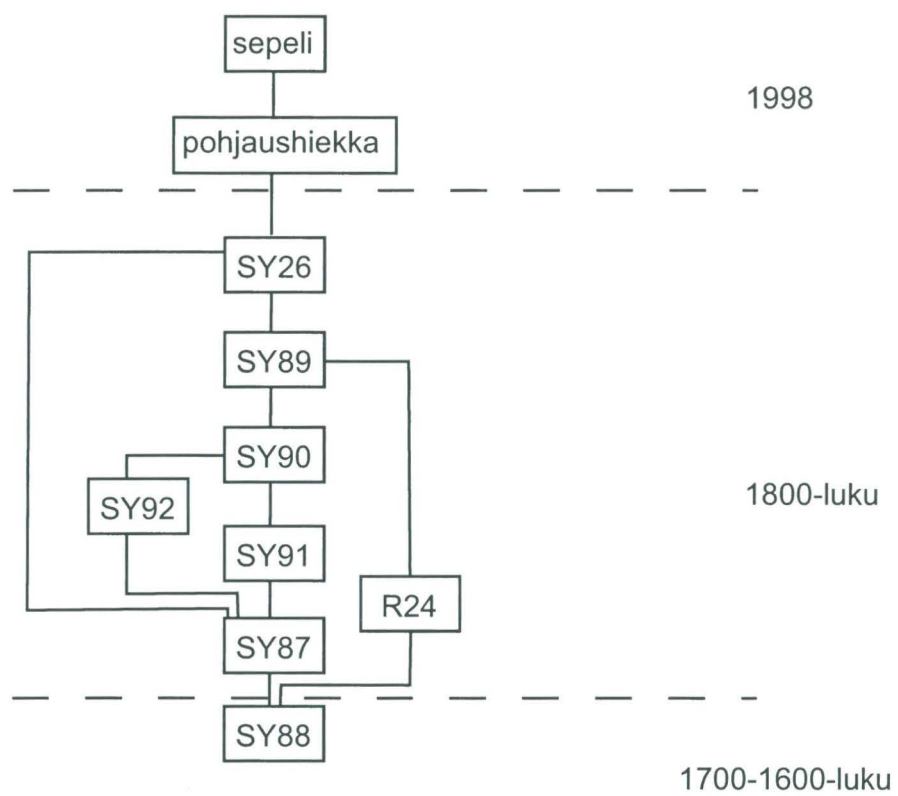

Byströmin talo 2006
Pihan kaakkoisosan stratigrafia

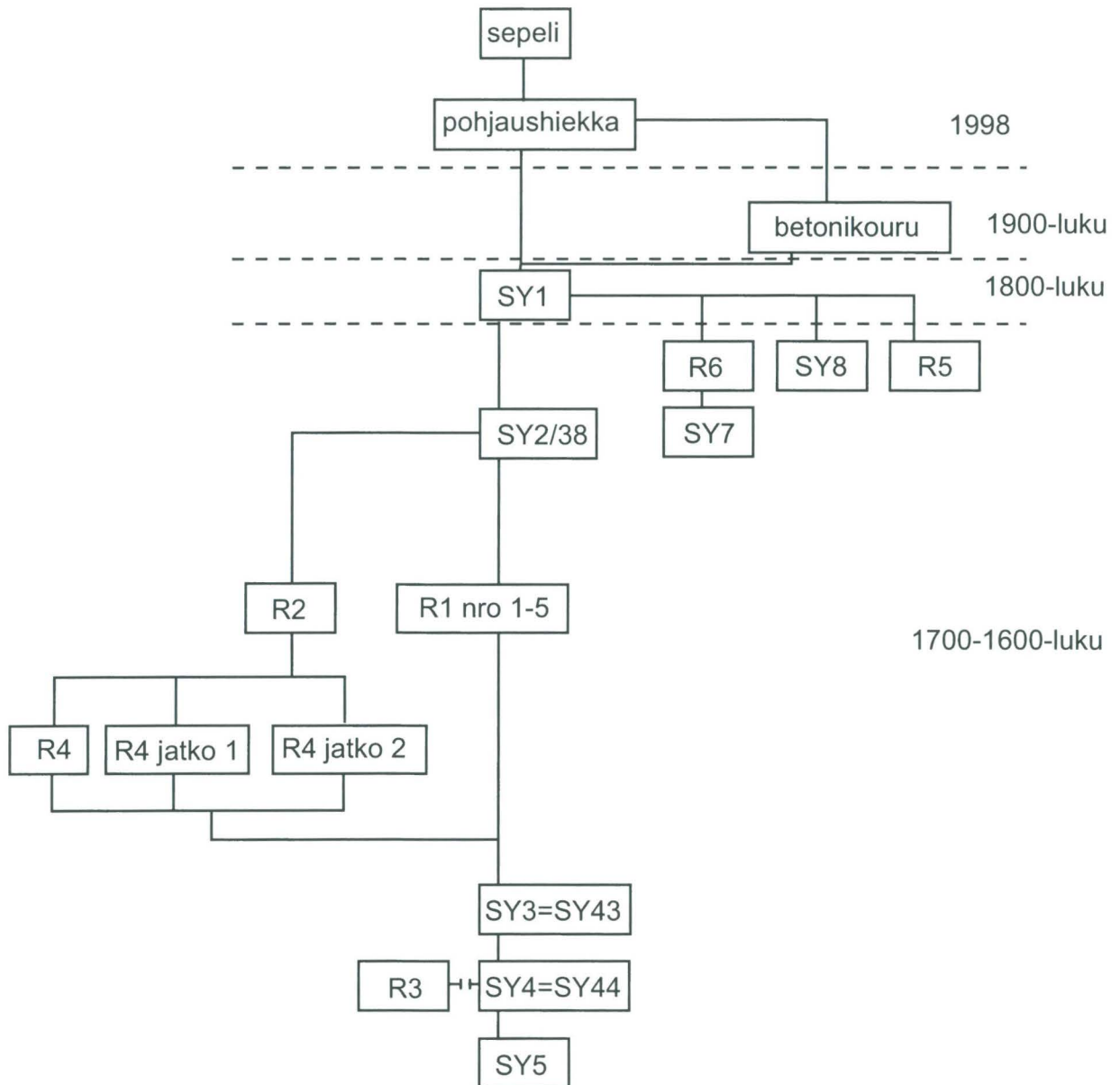

SY74, SY69 ja SY71 sama maakerros

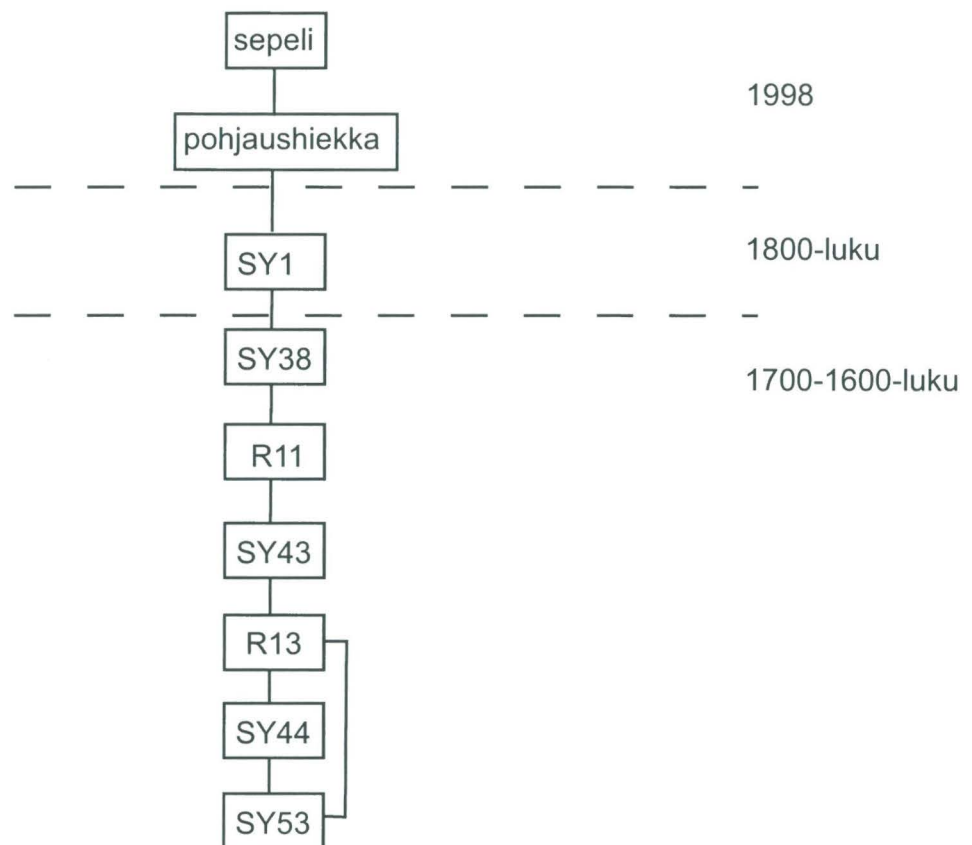
Byströmin talo 2006
9. kaivon pohjoiskaivanto, stratigrafia

Byströmin talo 2006
1. kaivon itäkaivanto, stratigrafia

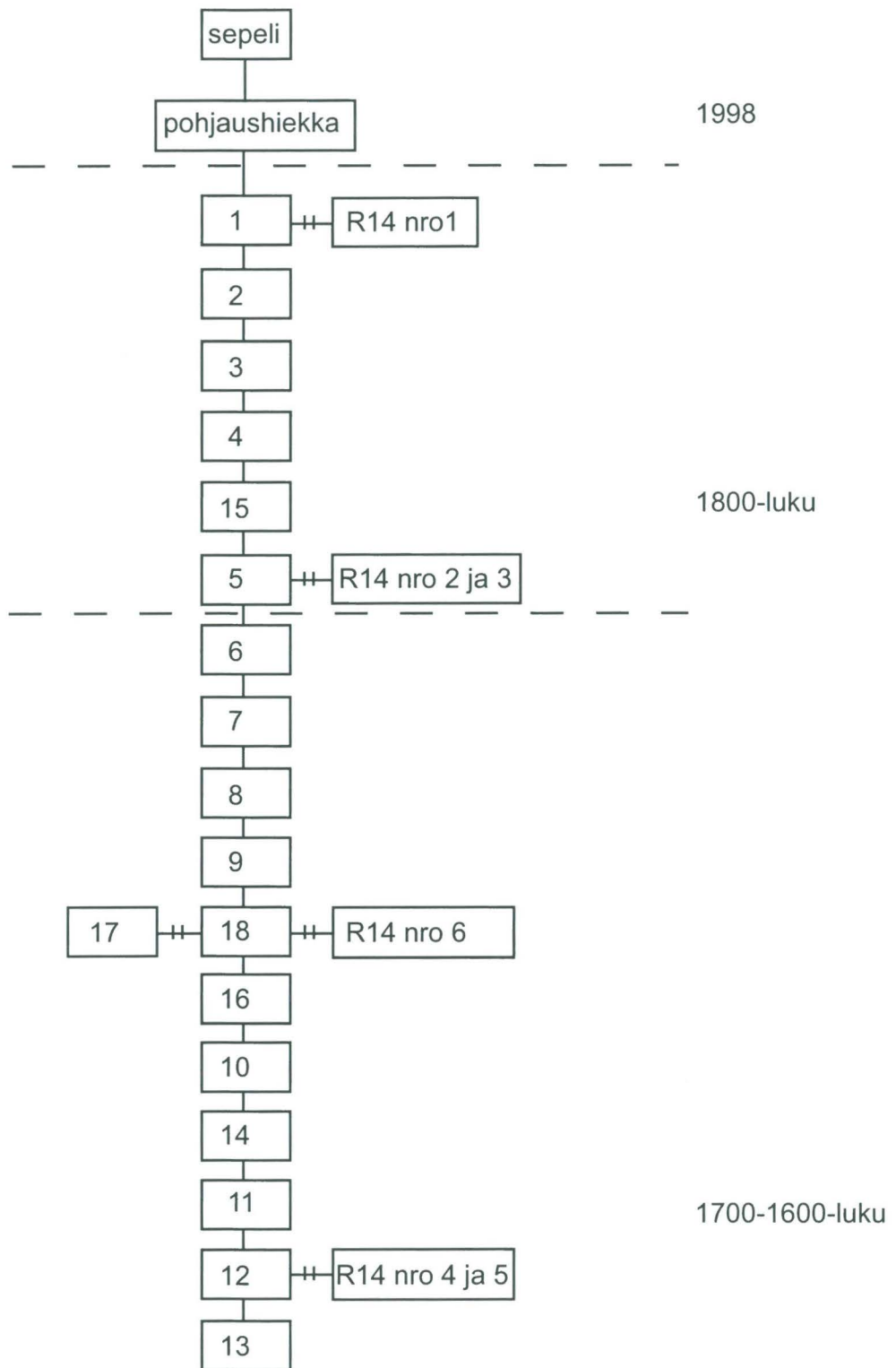

Byströmin talo 2006
1. kaivon länsikaivanto, stratigrafia

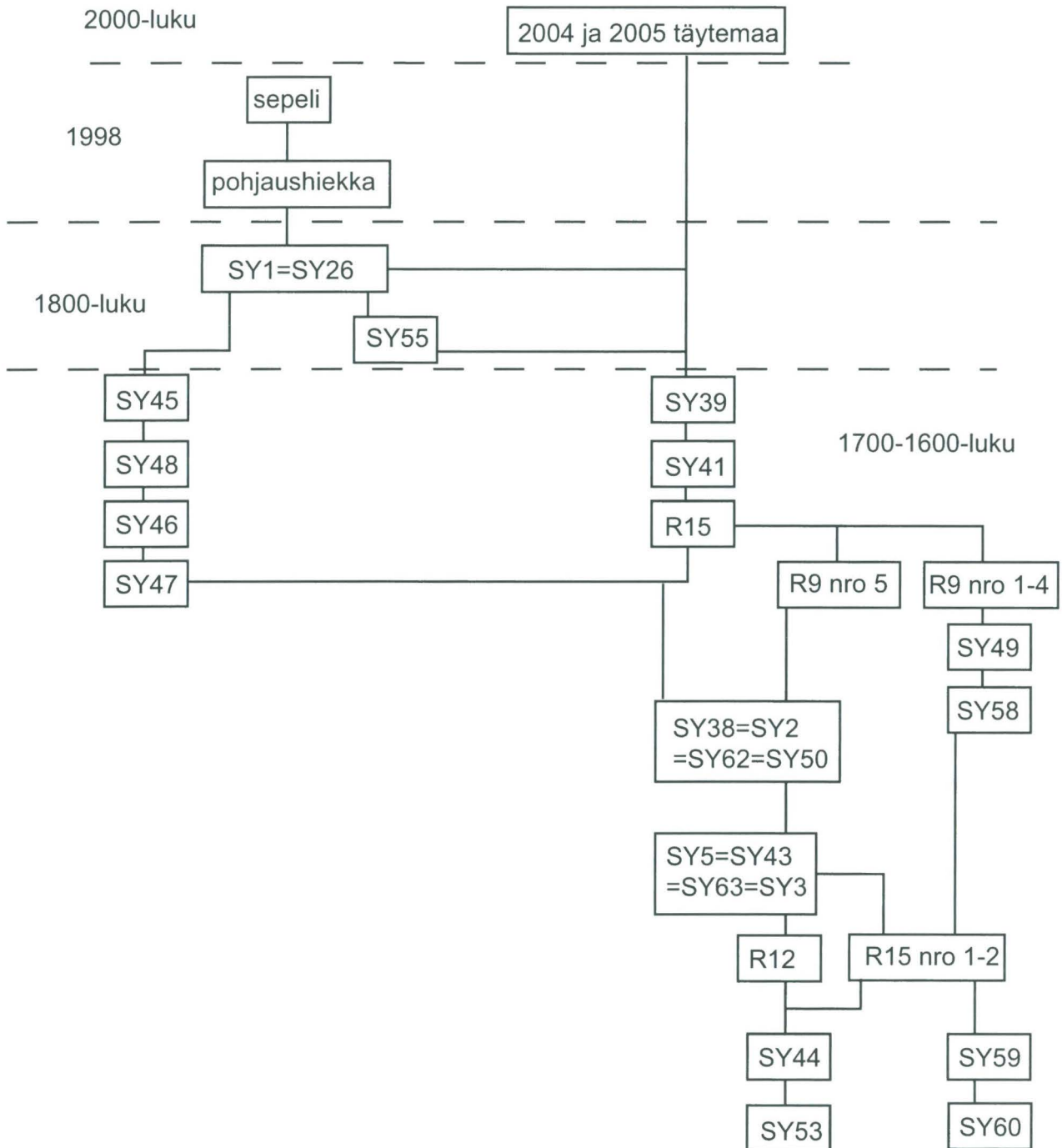

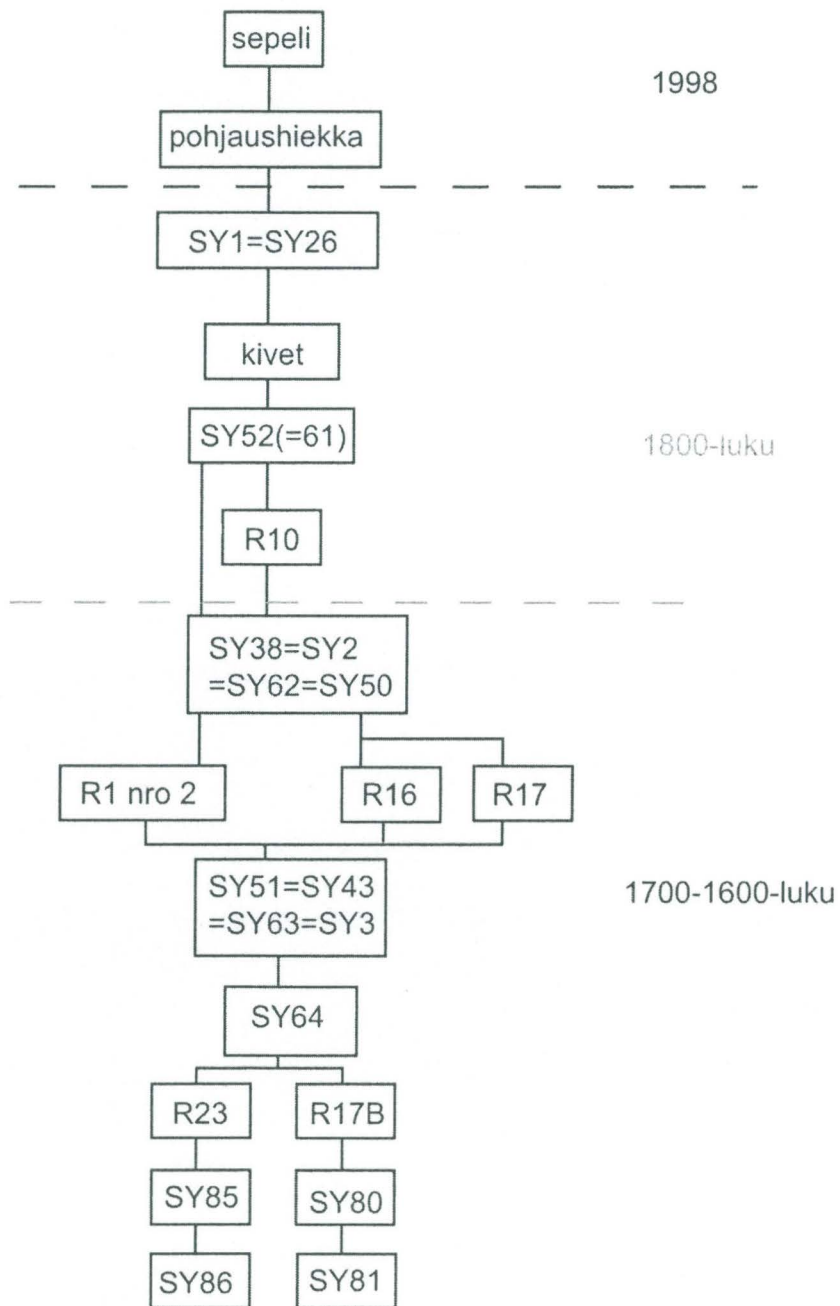
Byströmin talo 2006
4. kaivon koilliskaivanto, stratigrafia

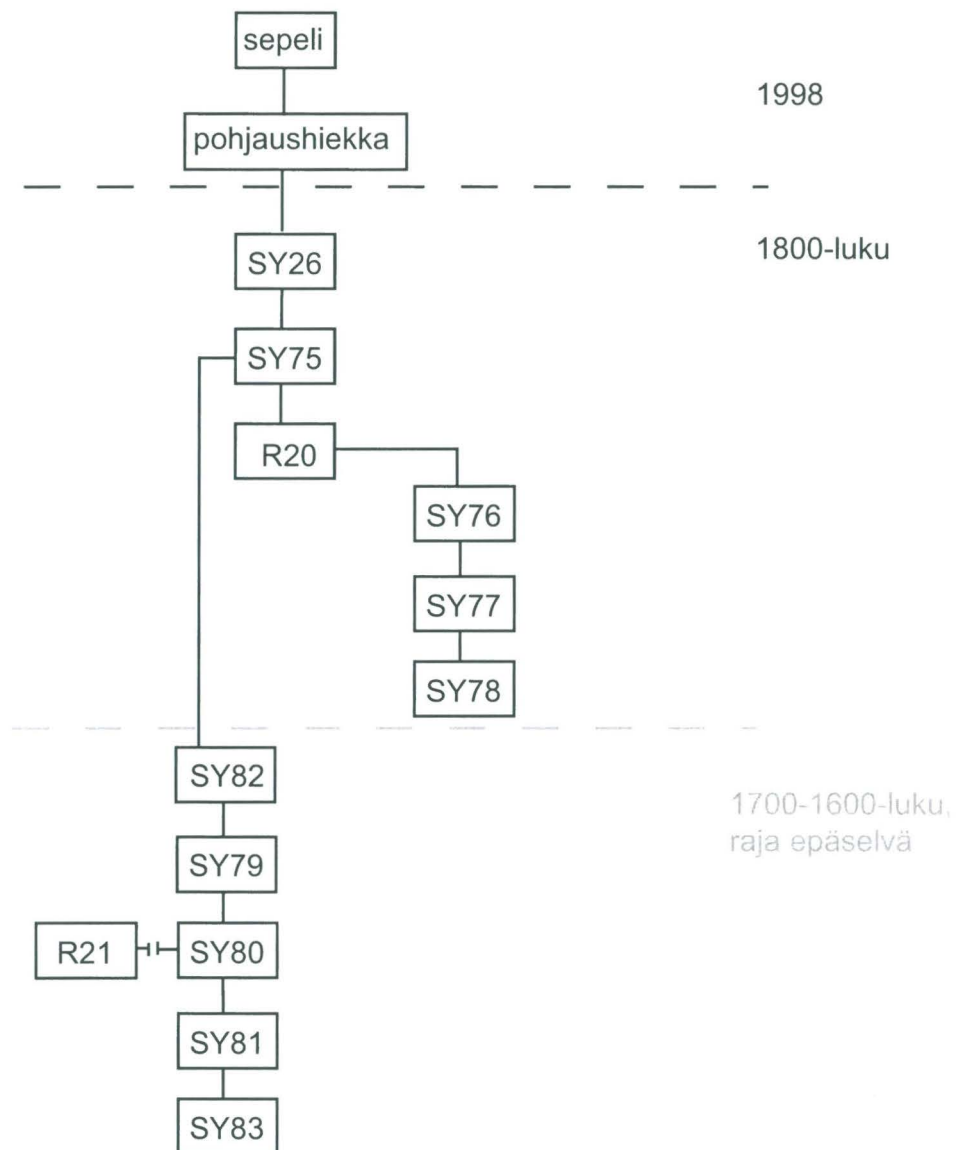
Byströmin talo 2006
Kaivausalue A ja laajennus,
stratigrafia

Byströmin talo 2006
Pihan pohjoisosan stratigrafia
R10, R16, R17, R17B

Byströmin talo 2006
2. kaivon itäkaivanto, stratigrafia

Kallio Titta
Museovirasto, rakennushistorian osasto

LISTAUS VALVONNASSA OTETUISTA DENDROKRONOLOGISISTA JA
MAKROFOSSIILINÄYTTEISTÄ

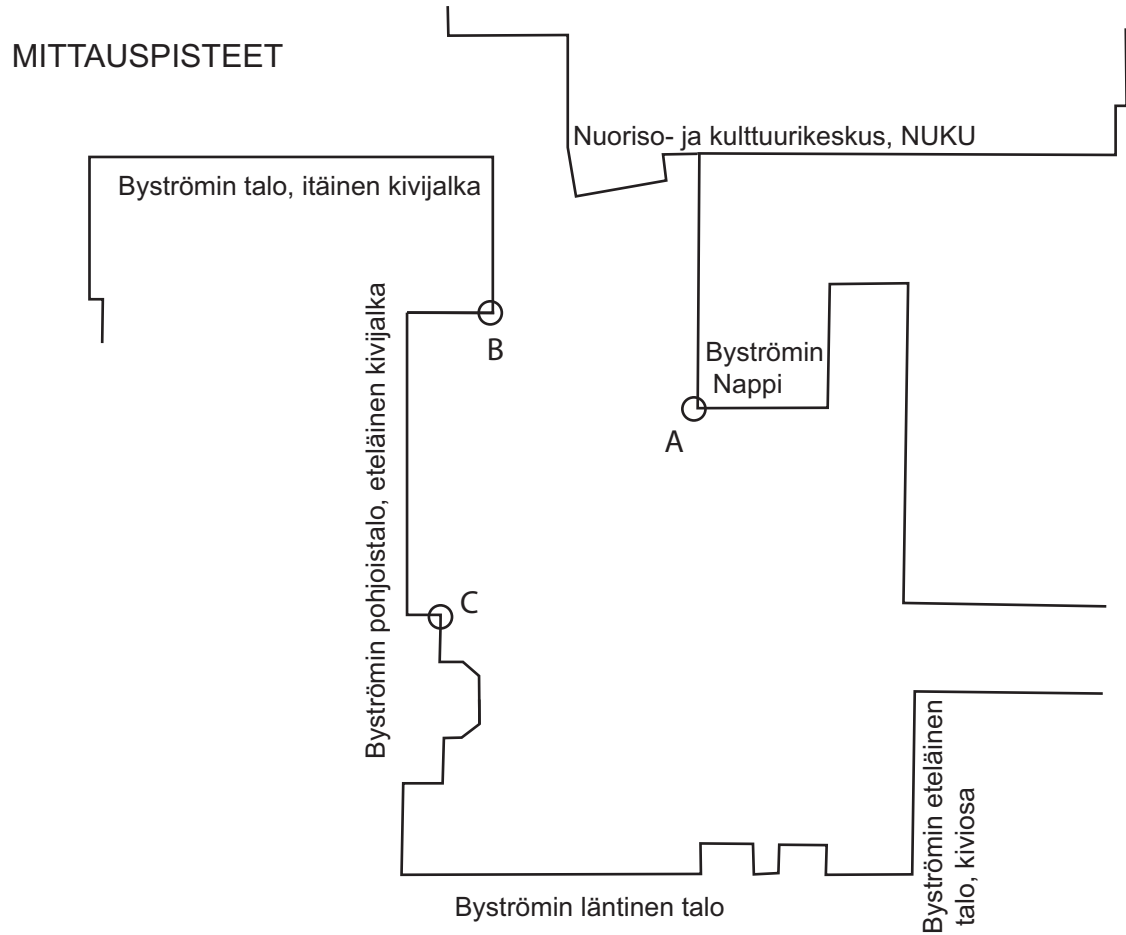
DENDROKRONOLOGISET NÄYTTEET

- **D1 (ajoitukseen)**
Hirren tiedot: **R1 rakenteen osan nro 1 hirsi**
Tietoja näytteenottokohdasta ja puusta: Noin 20 cm päässä näytteenottokohdasta alkaa palokoro.
- **D2 (ajoitukseen)**
Hirren tiedot: **R12 pitkstä hirrestä** (ilmeisesti rakenteen ulkoseinään kuulunut hirsi)
Tietoja näytteenottokohdasta ja puusta: Näytteessä lustoja suhteellisen vähän. Ajoitus voi olla hankalampaa.
- **D3 (ajoitukseen)**
Hirren tiedot: **R10 rakenteenosan hirrestä**. Piirretty näytteenotto kohta tasokarttaan.
Tietoja näytteenottokohdasta ja puusta: Puu päästään lovettu. On paikallaan sekundaarisessa käyttötarkoituksessa. Ajoitus antaa tiedoksi hirren kaatoajankohdan, mikä tässä tapauksessa on huomattavasti nuorempi kuin sen rakenteen ikä, jonka osana hirsi löydettiin.
- **D4 (ei ajoiteta projektin puitteissa, säilytys Oulun yliopiston Arkeologian laboratorion kylmävarasto)**
Hirren tiedot: **R15 nro 1 hirsi**. Hirsi kuului rakennuksen tulisijan alaiseen hirsikehikkorakennelmaan.
Tietoja näytteenottokohdasta ja puusta: Hirressä palokoro, jonka alkukohta noin 40 cm päässä näytteenottokohdasta. Näytteessä oksia lähellä molemmin puolin. Näytepuu keskeltä hyvin laho, vähän lustoja.
- **D5 (ajoitukseen)**
Hirren tiedot: **R17B hirsi**. Hirsi kulki etelä–itä-suuntaisena Byströmin talon pohjoispuolisen rakennuksen kivijalan läheisyydessä.
Tietoja näytteenottokohdasta ja puusta: Hirsi paksu ja siinä runsaasti vuosilustoja.

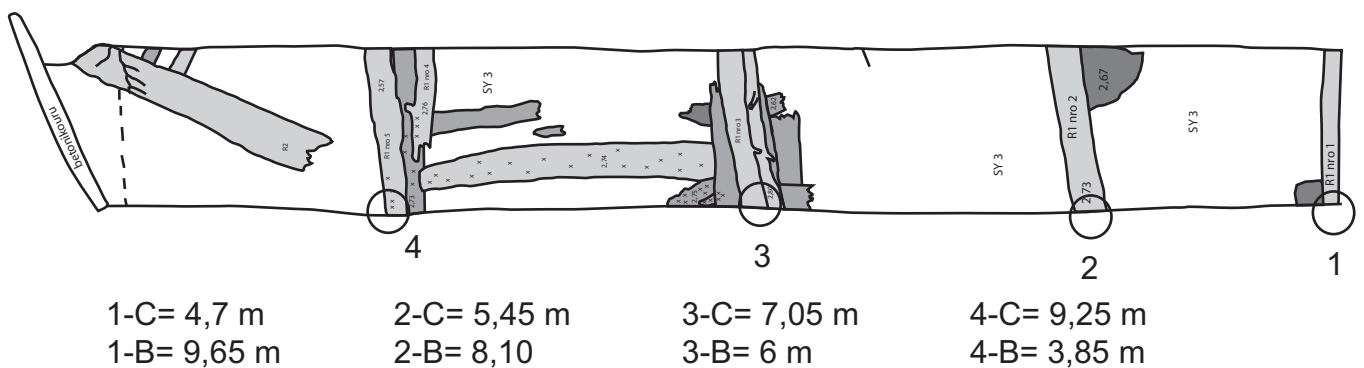
MAKROFOSSIILINÄYTTEET

- **MAKRO 1 (analysointiin)**
Maakerroksen tiedot: **SY 14** hiiltynyt maakerros
Kuvailua kerroksesta: Kerros koostui lähes kokonaan hiiltyneistä jyvistä. Seassa vain vähän hiiltyneen puun paloja. Kerros todettiin kaivettaessa 3. ja 5. kaivojen välistä kaivantoa. Piirretty kaivannon eteläprofiiliin. Makrofossiilinäyte otettu profiilista.

RAKENTEIDEN ETÄISYYDET KIINTOPISTEINÄ KÄYTETTYIHIN RAKENNUKSIIN

R1 nro 1-5, R2

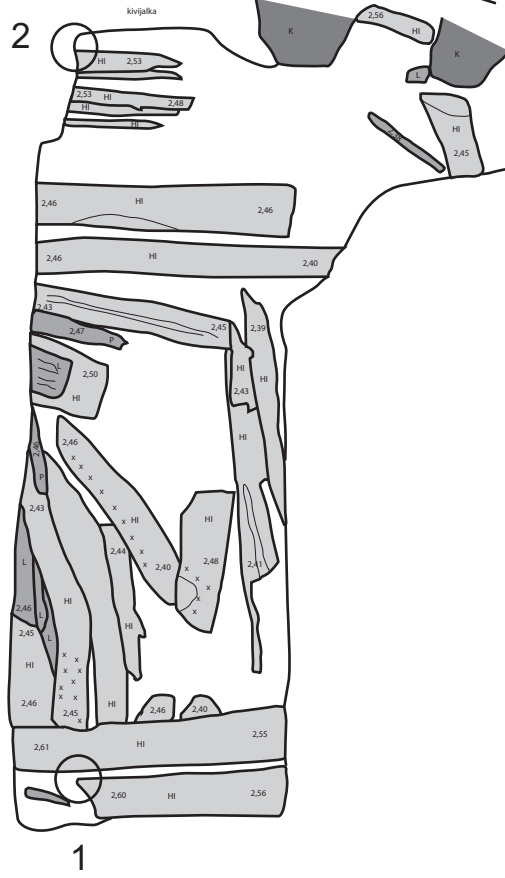

R23

1-A= 7,85 m
1-B= 2,00 m

2-A= 11,35 m
2-B= 3,70 m

OULU,Byströmin talo/Kasvijäänneanalyysi	
Anal. Terttu Lempiäinen/TY/Biologian laitos	
Kasvilaji	Jäänteitä
N. 3 litraa hiiltynyttä jyvämassaa:	
Viljat [%]	
<i>Hordeum vulgare</i> , ohra*	69.4 %
<i>Secale cereale</i> , ruis*	30.0 %
<i>Triticum aestivum</i> , vehnä*	0.7 %
Kulttuuririkkaruohot [lukumäärä/näyte]	
<i>Chenopodium album</i> , jauhosavikka	3*
<i>Vicia</i> sp., virvilä	9*
Yht.	12

* hiiltynyt

Oulu, Byströmin talo

Makrofossiilitutkimus 2006

Tutkimusraportti

Terttu Lempiäinen

**Biodiversiteetti- ja ympäristötutkimusosasto
Turun yliopisto
20014 Turku**

2006

SISÄLLYSLUETTELO

		S
1	JOHDANTO	3
2	TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT	3
3	MAKROFOSSIILIANALYYSIN TULOKSET	4
	Hyötykasvit	5
	Kulttuuririkkaruohot	5
	Muut kasvijäänteet	5
	Muut jäänteet	6
4	YHTEENVETO	6
5	KIRJALLISUUS	6
	Liitteet 1 - 3	

1 JOHDANTO

Oheisessa raportissa esitetään Oulun Byströmin talon vuoden 2006 arkeologisen kaivauksen kasvijäänneanalyysin tulokset. Tutkimus tehtiin kesällä ja syksyllä viemärikaivausten arkeologisen valvonnan yhteydessä. Alueella tutkittiin tarkemmin aikaisempina vuosina 2004 ja 2005 koekaivauksin ja kaivauksin tutkittua 1600-luvun loppuun ja 1700-luvun alkuun ajoitettua rakennuksen jäännöstä (Liitteet 1-3). Maanäyte liittyy heti rakennuksen ulkopuolisiin kerroksiin (Kallio 2004, 2006, kaivauskertomukset).

Tutkimuksista on vastannut Museoviraston rakennushistorian osasto ja vastaavana tutkijana on toiminut FM Titta Kallio, jonka toimesta myös näyte makrofossiilitutkimuksiin on otettu. Kaivauksilta tutkittiin vain yksi maanäyte ja tulokset esitetään oheisessa raportissa.

2 TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT

Makrofossiilitutkimuksissa oli mukana kesän 2006 arkeologiselta kaivaukselta vain yksi maanäyte:

OULU, Byströmin talo 2006, makrofossiilinäyte

Näyte No	Maakerros	Sijainti	Näyte-koko/l	Näytteen sisältö
1	SY14	Viemärikaivannon eteläprofiilista, näyte pääasiassa hiiltyneitä jyviä	3	Likainen noensekainen kulttuurimaa

Maanäytteestä poimittiin hiiltyneet jyväjäänteet mikroskoopin (OLYMPUS SZX 9) avulla, 9-12x suurennoksella. Jäänteet säilöttiin kuivana. Jäänteet on määritetty kirjallisuuden (Beijerink 1947) ja referenssikokoelman avulla. Kasvien nimistö on Hämet-Ahti et al. (1998). Jäänteet säilytetään Turun yliopiston kasvimuseon makrofossiilikokoelmassa.

3 MAKROFOSSIILIANALYYSIN TULOKSET

Oulun Byströmin talon kasvijäännetulokset on esitetty taulukossa 1. Hiiltyneet jäänteet on merkitty tähdellä (*). Jäänteet on ilmoitettu prosentteina (%) ja kulttuuririkkaruohot absoluuttisina lukumäärinä (kokonaisina siemeninä, hedelminä jne.) tutkituissa maanäytteissä.

Taulukko 1. Oulun Byströmin talon arkeologiselta kaivaukselta (2006) otetun maanäytteen kasvijäänteet

OULU,Byströmin talo/Kasvijäänneanalyysi Anal. Terttu Lempiäinen/TY/Biologian laitos	
Kasvilaji	Jäänteitä
N. 3 litraa hiiltynyttä jyvämassaa:	
Hyötykasvit = viljat [%]	
<i>Hordeum vulgare</i> , ohra*	69.4 %
<i>Secale cereale</i> , ruis*	30.0 %
<i>Triticum aestivum</i> , vehnä*	0.7 %
Kulttuuririkkaruohot [lukumäärä/näyte]	
<i>Chenopodium album</i> , jauhosavikka	3*
<i>Vicia</i> sp., virvilä	9*
Yht.	12

Yhteensä hiiltyneitä viljanjäänteitä määritettiin noin 3 litran maanäytteestä seuraavasti:

- ohraa (*Hordeum vulgare*) n. 70 %
- ruista (*Secale cereale*) n. 30 %
- vehnää (*Triticum aestivum*) n. 1 %.

Muita kasvilajeja/taksoneita määritettiin yhteensä 3. Lisäksi kaikista näytteistä löydettiin runsaasti määritelemätöntä kasviroskaa. Eläinten jäänteitä kuten hyönteisten kappaleita löytyi jonkin verran. Kasvilajisto ryhmiteltiin seuraavasti:

- hyötykasvit - viljat
- kulttuuririkkaruohot
- muut kasvijäänteet
- muut jäänteet

Tutkitun aineiston mielenkiintoisimpia löytöjä olivat viljojen jyväjäänteet, joita löytyi tuhansia n. 3 litran aineistosta yhteensä (vrt. kansikuva). Ohraa (*Hordeum vulgare*) oli enemmistö, lähes 70 %, ja ruista (*Secale cereale*) noin kolmannes, 30 % ja vehnää vain muutamia jyviä, eli n. 1 %. Kaikki jyvät olivat hiiltyneitä. Muita viljeltyjen hyötykasvien jäänteitä ei löytynyt.

Kulttuuririkkaruohojen lajikohtaiset jäännemäärät jäivät pieniksi, vain jauhosavikan (*Chenopodium album*) ja virvilän (*Vicia* sp.) hiiltyneitä siemeniä määritettiin yhteensä 12 kpl.

Puiden jäänteiden osuus aineistossa oli 4.8 %. Muista jäänteistä suurimman löytöryhmän muodostivat puuhiili ja muutamat sienten rihmastopahkat. Hyönteisten kappaleita löytyi myös muutamia.

Viljat

Jyvääineisto on toistaiseksi suurin Oulun seudulta. Suurin osa jyivistä oli varsin hyväkuntoisia ja sopisivat erinomaisesti ajoitettavaksi aineistoksi. Sekä ohran että rukiin viljely Oulun ympäristössä oli jo yleistä 1600-1700-luvuilla. Ohra oli vallitseva viljelykasvi (Soininen 1974). Viljaa myös ostettiin ja tuotiin muualta Etelä-Suomesta.

Kulttuuririkkaruohot

Ihmistoimintaa suosivan rikka- ja satunnaiskasvijäänteiden ja -lajiston osuus koko jäännearineistosta oli pieni, mikä osoittaa viljellyn viljan olleen melko puhdasta. Yleisimpiä jäännelajeja olivat nykyisinkin tavallisimmat kulttuuririkkaruohot, jauhosavikka (*Chenopodium album*) ja virvilät (*Vicia* sp.). Lajit suosivat typpipitoisia ja ihmistoiminnan muokkaamia maita ja voivat kasvaa, paitsi piholla ja joutomailla, myös viljelypelloilla, varsinkin jauhosavikka. (Hämet-Ahti et al. 1998).

Muut kasvijäänteet

Puuhiiiltä esiintyi näytteessä runsaasti. Määrittelemätön kasviroska sisälsi sammalta ja lehtien ja varsien kappaleita sekä puiden silmuja.

BYSTRÖMIN
TALO,
OULU

Koskikeskus

Sair

Hupisaaret

Lammassaari

Ainola

Museo

Linnansaari

Tori

Kirkoll.

LBS

Toivoniemi

Volmala

Lava

saari

saari

saari

saari

saari

saari

saari

saari

saari

saari

saari

saari

saari

1809

Volmala

1113

519

118

536

50

4.582

4.275

8.920

9.935

39

1417

4.109

5.819

87

494

1416

8.825

1310

5.008

66

7.260

0.881

1308

63

9.434

2.799

1166

8.570

115

9.079

1309

2.794

81

2.959

1372

10.485

71

5.733

1317

2.713

79

8.239

445

8.754

444

6.515

72

10.095

32

3.121

84

7.061

78

9.413

73

9.941

83

8.494

446

8.928

75

11.183

680

5.282

85

7.306

1486

9.190

509

10.4

166

1.962

1410

8.481

1467

8.539

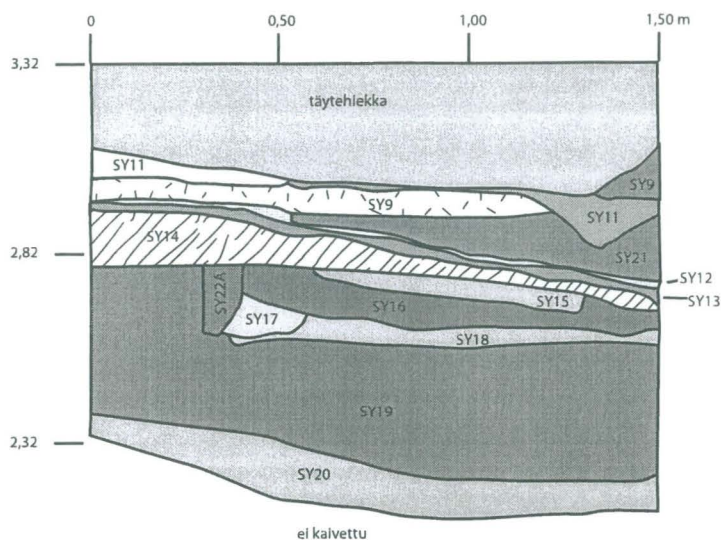
147

7.384

117

11.750

	täytehiekkä		SY17 puuroska
	SY9 sekoittunut kerros		SY18 vaaleanharmaa savi
	SY11 vaalea täytehiekkä		SY19 puuroska
	SY12 puuroska		SY20 savi
	SY13 tummanruskea hiekka/puuroska		SY21 keskiruskea hiekka
	SY14 hiilinen puuroska		SY22A savinen hiekka
	SY15 savinen hiekka		
	SY16 tummanruskea (hiekkamaa) puuroska		

OULU Byströmin talo T. Kallio 2006	Profilikartta 3.-5. kaivon välinen kaivanto, eteläprofiili 1:20	
Mittausdokument. ja puhtaaksi piirto T. Kallio, M. Pääkkönen 2.8.2006	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO, HELSINKI	
	Sturenkatu 4 PL 169 00511 Hki p. 09-40501	Kartta 2

DENDROKRONOLOGIAN LABORATORIO
EKOLOGIAN TUTKIMUSINSTITUUTTI
BIOTIETEIDEN TIEDEKUNTA, JOENSUUN YLIOPISTO

Dendrokronologinen ajoitusnäyte FIO3502 mitattavana.

Oulun Byströmin talon v. 2006 viemärikaivauksen arkeologisen valvonnan puulöytöjen iänmääritys, dendrokronologiset ajoitukset FIO3502-FIO3503 ja F403504-F403505. Dendrokronologian laboratorion ajoitusseloste 303.

Pentti Zetterberg

PUULUSTOAJOITUKSEN SELOSTE

N:o 303

Näytteet: FIO3502-FIO3503, F4O3504-F4O3505

Kohde: Viemärikaivauksen arkeologisen valvonnan puulöydöt

Tunnus: FIO35

Paikka: Byströmin talo

Kunta: Oulu

Työn tilaaja: Museovirasto Rakennushistorian osasto

Tilaus: 5.10.2006 tutkija Titta Kallio

Näytteenotto: Titta Kallio

N-lkm⁰: 4/4

Näytteiden säilytys: Dendrokronologian laboratorio

Puulajianalyysi: Pentti Zetterberg

Lustomittaus: Pentti Zetterberg

Ajoitus: Pentti Zetterberg

N:o	Näyte	Sijainti kohteessa: ¹	Sp. ²	lkm.	mean	s.d.	a.c.	m.s.	Vuodet	Pt. ³	Puun kaatoaika ⁴
02	hirsi	D1 R1	1	172	66.1	56.3	.966	.148	1463-1634	3A	1-10 vuotta 1634 jälkeen
03	hirsi	D2 R12	1	42	226.9	115.1	.955	.143	1605-1646	1A	talvikausi 1646/1647
04	hirsi	D3 R10	4	117	78.6	32.2	.778	.197	1709-1825	3A	0-5 vuotta 1825 jälkeen
05	hirsi	D4 R17B	4	165	92.8	41.0	.848	.199	1547-1706	3A	0-5 vuotta 1706 jälkeen
		D5									

Joensuussa

13.4.2007

Pentti Zetterberg

Pentti Zetterberg
Dendrokronologian laboratorion esimies

Viittausohjeet:

Zetterberg, P. 2007 Oulun Byströmin talon v. 2006 viemärikaivauksen arkeologisen valvonnan puulöydöjen iänmääritys, dendrokronologiset ajoitukset FIO3502-FIO3503 ja F4O3504-F4O3505. Joensuun yliopisto, Biotieteiden tiedekunta, Ekologian tutkimusinstituutti, Dendrokronologian laboratorio, ajoitusseleste 303: 1-6.

Yhteystiedot:

Dendrokronologian laboratorio, Ekologian tutkimusinstituutti, Biotieteiden tiedekunta, Joensuun yliopisto, PL 111, 80101 JOENSUU. Käyntiosoite: Yliopistokatu 7, Natura-talo.
Sähköposti: pentti.zetterberg@joensuu.fi, Internet: www.joensuu.fi/penttizetterberg

Yläviitteet:

- 0: näytelukumäärä runkoa/erillisiä näytteitä.
1: s. = seinä, hk. = hirsikerta alhaalta lukien.
2: puulajit, 1 = mänty (*Pinus sylvestris*), 2 = kuusi (*Picea abies*), 3 = tammi (*Quercus robur*).
3: näytteen pinta, 1 = kaarna, 2 = alkuperäinen, 3 = mantopuu (pintapuu), 4 = sydänpuu,
A = kesäpuu (myöhäispuu), B = kevätpuu (varhaispuu)
4: mikäli puun alkuperäinen pinta puuttuu, annetaan kaatovuosi arvioidun puuttuvan lustomäärän mukaan luettuna.

OULUN BYSTRÖMIN TALON V. 2006 VIEMÄRIKAIVAUKSEN ARKEOLOGISEN VALVONNAN PUULÖYTÖJEN IÄNMÄÄRITYS, DENDROKRONOLOGISET AJOITUKSET FIO3502-FIO3503 JA F4O3504-F4O3505. DENDROKRONOLOGIAN LABORATORION AJOITUSSELOSTE 303.

Pentti Zetterberg

Oulun Byströmin talolla tehtiin kesällä ja syksyllä 2006 viemärikaivauksen arkeologista valvontaa. Valvonnan suoritti arkeologi Titta Kallio. Kaivaukselta paljastuneista puurakenteista tehtiin dendrokronologinen ajoitustutkimus. Iänmääritystutkimuksen on suorittanut Joensuun yliopiston Dendrokronologian laboratorio Museoviraston Rakennushistorian osaston toimeksiannosta. Tutkimuksen tulokset raportoidaan 'Dendrokronologian laboratorion ajoitusselostet' -sarjassa numerolla 303. Byströmin talon kaupunkiarkeologisissa kaivauksissa aikaisemmin esiin tulleesta puumateriaalista on yhdestä puunäytteestä raportoitu ajoitustulos 1670-luvulle (Zetterberg 2004).

Aineisto ja menetelmät

Viemärikaivauksella esiin tulleesta puulöytöaineistosta valittiin näytteet elokuussa 2006. Valintakriteerinä käytettiin sitä, että näytteet soveltuisivat mahdollisimman hyvin dendrokronologiseen ajoitukseen. Valittaessa arvioitiin näytteiden lustorakennetta, alkuperäisen pinnan säilyneisyyttä, mahdollisia häiriöitä kasvussa ym. seikkoja, jotka vaikuttavat rakenteiden ajoituksen onnistumismahdollisuuksiin. Näytteiden valinnan suoritti arkeologi Titta Kallio.

Laboratoriossa aineisto vuosilustonmittauksia varten koottiin sahaamalla alkuperäisistä puukappaleista erillinen näyte sellaisesta kohdasta, jossa lustorakenne päällisin puolin tarkasteltuna on mahdollisimman häiriintymätön ja puuainesta alkuperäisestä kuorenlaisesta pinnasta tai mahdollisimman läheltä sitä on vielä jäljellä. Kaikki mittaustenäytteet ovat muutaman senttimetrin paksuisia poikkileikkauskiekköjä. Näytteet säilytetään Dendrokronologian laboratorion näytearkistossa.

Näytteet käsiteltiin ja lustonpaksuudet mitattiin mikroskooppisesti talvella 2007. Näytteistä tehtiin puulajin määrittäminen anatomisten tuntomerkkien perusteella. Kaksi näytteistä (FIO35202 ja FIO3503) on mäntyä (*Pinus sylvestris* L.), toiset kaksi (F4O3504 ja F4O3505) taas kuusta (*Picea abies* Karsten). Kaikista mitattiin kaksi vuosilustosarjaa ytimestä pintaan. Nämä sarjat tarkistettiin keskenään toisiinsa rinnastamalla. Tarkistetut sarjat yhdistettiin puun kasvunvaihteluita edustavaksi keskiarvosarjaksi, joka on varsinaisen dendrokronologisen ajoituksen (ristiinajoitus) perusmateriaali. Näytteiden ajoittamisessa käytettiin Dendrokronologian laboratoriossa laadittuja Pohjanmaan ja Kainuun männyn ja kuusen vuosilustokalentereita, joihin näytteiden lustosarjat rinnastettiin. Dendrokronologisista tutkimusmenetelmistä tarkemmin ks. esim. Zetterberg 1987, 1999 ja 2003.

Ajoitustulokset

Tiedot näytteiden vuosilustoanalyysin tuloksista on annettu tämän ajoitusselosteen taulukko-

osassa sivulla 2. Sarakkeessa 'sijainti kohteessa' viitataan kaivauksen löytö- ja rakennenumerointiin. Taulukon sarakkeessa 'lkm.' on annettu mitattujen vuosilustojen lukumäärä, seuraavassa sarakkeessa oikealle ('mean') on annettu lustojen keskipaksuus millimetrin sadasosina, edelleen seuraavissa sarakkeissa lustosarjan keskihajonta ('s.d.'), 1-asteen autokorrelaatio ('a.c.') sekä lustosarjan vaihtelevuutta kuvaava tunnusluku 'keskiherkkyys' ('m.s. = mean sensitivity'). Näytteestä mitatun lustosarjan ajoitus annetaan sarakkeessa 'vuodet' ja taulukon oikeanpuolimmaisessa sarakkeessa varsinainen määrittely näytepuun kaatoajankohdalle perustuen havaintoihin näytepuun pinnan alkuperäisyydestä tai kuluneisuudesta/veistämisestä (sarakkeessa 'Pt.'). Kaikki näytteet voitiin ajoittaa. Seuraavassa käsitellään iänmäärityksen tuloksia tarkemmin.

Ajoitusnäyte FIO3502, D1 R1 rakenteen osan nro 1 hirsi

Näytteestä mitatussa sarjassa on 172 vuosilustoa aikaväliltä 1463-1634. Näytteen pintaosa on pehmeäksi lahonnut ja mitatun lustosarjan lisäksi puussa on jäljellä vielä solukkoa kahdesta-kolmesta deformatiivisesta vuosilustosta. Vaikka puun pintaosa onkin lahonnut, ei poislahonneen puuaineksen määrä ole suuri. Tämä voidaan päätellä veistämättömän hirren säännöllisen pyöreämäisestä ulkopinnasta (ks. kansikuva) sekä siitä, että molemmat mittauslinjat päättyivät vain yhden vuoden erolla (1633 ja 1634). Arvioitu maksimimäärä poislahoamiselle on 10 lustoa. Näin ollen puun kaatoajankohta voidaan rajata aikavälille 1635-1644. Hirressä todettiin jo näytteenoton yhteydessä olevan palokoro. Koro oli näkyvissä myöskin ajoitusnäytteessä. Koro ei kuitenkaan vaikuttanut varsinaisen ajoituksen onnistumiseen, sillä vahingoittuminen oli tapahtunut varsin varhaisessa vaiheessa puun elämää.

Ajoitusnäyte FIO3503, D2 R12 pitkistä hirrestä

Näyte on nopeakasvuisesta puusta (kuva 1) ja sen lustosarja on varsin lyhyt, vain 42 lustoa. Sarjassa on kuitenkin riittävästi vaihtelua sen luotettavaan ajoittamiseen. Lustosarja alkaa vuodesta 1605 ja päättyy vuoteen 1646. Viimeinen vuosilusto päättyy myöhäispuusoluksoon, jonka jälkeen pyöreämäisen puun pinnassa on paikoin vielä kaarnaa jäljellä. Puun kaatoajankohta voidaan näin ollen rajata tarkkaan talvikauteen 1646/1647, eli kesän 1646 kasvukauden päättymisen (elokuu) ja seuraavan kesän 1647 kasvukauden alkamisen (kesäkuu) väliseen aikaan.

Kuva 1. Dendrokronologinen ajoitusnäyte FIO3503. Vuodentarkan ajoituksen mahdollistava kaistale kaarnaa erottuu tummana kiekon vasemmassa reunassa.

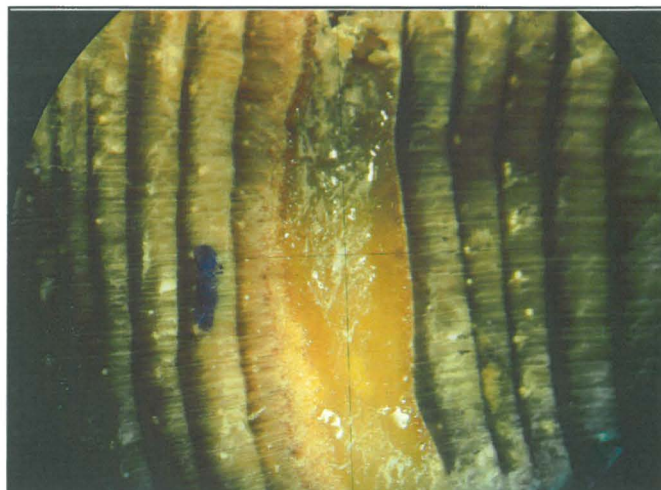
Kuva 2. Ajoitusnäyte molemmilta sivuilta veistetystä hirrestä. Alla oleva ilmeinen varaus tarkoittaa sitä, että hirsi on alunperin ollut seinän osa.

Ajoitusnäyte F4O3504, D3 R10 rakenteenosan hirrestä

Näyte on selkeästi seinähirren muotoon (molemmat “posket” pystysuorat, alla ilmeisesti pieni varauskin) veistetystä hirrestä. Yläpinta sekä ainakin oikea alasärmä (kuva 2) ovat kuitenkin veistämättömät. Näytteen vuosilustosarja on 117 vuoden pituinen alkaen vuodesta 1709 ja päättyen vuoteen 1825. Puun pintakerros on hieman lahonnut, joten jonkun verran puuainesta on voinut kadota, ehkä maksimissaan kuitenkin vain viiden luston verran. Koska pinta muodostuu usean senttimetrin matkalla samasta vuosilustosta, voi pinta toisaalta olla alkuperäinen kuorenalainenkin. Näin ollen puun kaatoajakohta rajataan aikavälille 1825-1830.

Ajoitusnäyte F4O3505, D5 R17B hirsi

Näyte on voimakkaasti toispuoleisesta epäkeskisestä rungosta, jonka lustosarjassa on nähtävissä runsaasti reaktiupuuta (kuva 3). Puu on ollut koko kasvuaikinsa kallistunut. Puussa on merkinä kasvuaikeisesta stressistä myös ns. pihkataskuja (kuva 4). Tässä tapauksessa reaktiupuun esiintyminen ei kuitenkaan vaikuttanut iänmääritykseen haitallisesti, vaan 165 vuoden pituinen lustosarja voitiin ajoittaa luotettavasti. Lustosarja alkaa vuodesta 1547 ja päättyy vuoteen 1706. Näytepuuta ei ole veistetty, mutta sen pyöreämäinen pinta on hieman kulunut. Pinnasta voi siten puuttua puuainesta. Tämä on kuitenkin epätodennäköistä, sillä viimeinen, vuoden 1706 vuosilusto jatkuu yli 10 senttimetrin matkalla ehjänä ja yhtenäisenä. Mitatut vuosilustosarjat päättyvät myös molemmat samaan vuoteen. Näin ollen on todennäköistä, että puun kaatoajankohta on talvikausi 1706/1707. Koska puun pinta voi joissakin tapauksissa kuitenkin lohjeta juuri lustonrajaa myöten annetaan tässä varovaisuusperiaatteen mukaisesti kaatoajankohdalle hieman väljempi rajaus: puu on kaadettu aikavälillä 1706-1711.

Kuvat 3 ja 4. Ajoitusnäyte F4O3505 kallistuneena kasvaneesta rungosta jossa on runsaasti reaktiopuuta (kuva vasemmalla) sekä pihkataskuja (mikroskooppikuva oikealla).

Kirjallisuus:

Zetterberg, P. 1987. Museoesineiden dendrokronologinen ajoitus; esimerkkinä Lieksan huhmar. (Dendrochronological dating of wooden museum specimens). *Suomen Museo* 94: 109-114.

Zetterberg, P. 1991. Dendrochronological dating in Finland. *Journal of the European Study Group on Physical, Chemical, Mathematical and Biological Techniques Applied to Archaeology* 36: 261-267.

Zetterberg, P. 1999. Dendrokronologia historiallisen ajan arkeologiassa. *Museoviraston Rakennushistorian osaston julkaisuja* 20:61-63.

Zetterberg, P. 2003. Dendrokronologisesti ajoitetut puulöydöt keskiajan tietoarkistona. Teoksessa Seppänen, L. (toim.): Kaupunkia pintaa syvemältä - Arkeologisia näkökulmia Turun historiaan. *Archaeologia Medii Aevi Finlandiae* IX:383-392.

Zetterberg, P., 2004. Oulun Byströmin talon kaupunkiarkeologisten kaivausten puulöydön iänmääritys, dendrokronologinen ajoitus FIO3501. Joensuun yliopisto, Karjalan tutkimuslaitos, Ekologian osasto, Dendrokronologian laboratorio, ajoitusseoste 249:1-5.